

Inhoud

Inleiding	3
Jaarverslag	7
Programmaverantwoording	8
1. Jeugd en Onderwijs	8
2. Welzijn en Zorg	14
3. Cultuur, Sport en Recreatie	27
4. Veiligheid	34
5. Economie en Arbeidsmarkt	40
6. Bestuur en Dienstverlening	48
7. Wonen en Bouwen	54
8. Inrichting van de gemeente	62
9. Openbaar gebied	67
10. Financiën	78
11. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	79
12. Overhead	81
13. Vennootschapsbelasting	82
Paragrafen	83
1. Lokale Heffingen	83
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	95
3. Onderhoud Kapitaalgoederen	103
4. Financiering	108
5. Bedrijfsvoering	114
6. Verbonden Partijen	120
7. Grondbeleid	141
8. Interbestuurlijk toezicht	149
Jaarrekening	151
Overzicht van baten en lasten	152
Balans	153
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	155
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	158
Analyse van de afwijkingen	158
Bestemming van het resultaat	165
Onvoorzien	167
Incidentele baten en lasten	167
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	170
Wet Normering Topinkomens	171
Toelichting op de balans	172
Vaste activa	172
Vlottende activa	175
Vaste passiva	178
Vlottende passiva	187
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	188
Begrotingsrechtmatigheid	189
Investeringsprogramma	194
Bijlagen	199
Single Information Single Audit (SISA)	200
Overzicht van baten en lasten per taakveld	202
Overige gegevens	205
Controleverklaring	206

Inleiding

Inhoudelijke terugblik

In de jaarstukken 2018 legt het college verantwoording af aan de raad. In het jaarverslag is de verantwoording over het gevoerde beleid opgenomen en in de jaarrekening de verantwoording over de daarmee verbonden financiën.

Het jaar 2018 was een belangrijk politiek jaar met gemeenteraadsverkiezingen en het nieuwe raadsprogramma 2018-2022 'Krachtig Zwijndrecht'. Samen met de raad is het college en de organisatie aan het werk voor een toekomstbestendig, krachtig Zwijndrecht.

Die nieuwe ontwikkelingen gaan gepaard met investeringen gericht op structurele opbrengsten. Belangrijkste opbrengst is dat we een stap maken in onze gemeente van beheer naar ontwikkeling. Door te werken aan een veerkrachtigere bevolking gaan we uit van structureel lagere uitgaven, onder andere in het sociaal domein. We houden vast aan de ingezette koers.

Aan de hand van de prioriteiten van het nieuwe raadsprogramma nemen we in de inleiding kort de aandachtspunten door.

Wonen en bouwen

De woningmarkt trekt sinds 2016 erg aan. Grote en kleine ontwikkelaars alsmede particulieren hebben weer vertrouwen in de economie en zijn bereid om te investeren in woningbouw. In 2018 zijn er 453 woningen vergund. Daarmee zijn de bouwleges toegenomen met 450.000 euro. Het aantal woningen is een optelsom van particuliere initiatieven en grote ontwikkelaars of woningbouwcorporaties. De grote projecten betroffen voor 2018: Koningshof, locatie Euryza tweede fase en "43" (Stationslocatie). Ook zijn er kleine locaties in ontwikkeling genomen zoals Bouquet, Passage en de Onderdijkserijweg Zuidelijke Driehoek. In 2019 gaan we op deze voet verder. Lokaal waar het kan en regionaal waar dat meerwaarde oplevert. Zo start de derde fase van Euryza, pakken we de Spoorzone op met Dordrecht en starten we met de ontwikkeling van Noordoever met Hendrik-Ido-Ambacht. Daarmee geven we vorm en inhoud aan de eerste prioriteit van het raadsprogramma.

Welzijn en zorg

Er zijn in het sociale domein goede resultaten geboekt in 2018. Zo is voor het eerst gewerkt met één opdracht Brede Welzijnsaanpak (Diverz), waarin zorg en welzijn elkaar versterken. We zien dat professionals elkaar steeds beter vinden en dat dit positief uitpakt voor onze inwoners. Dat zien we terug in het cliëntervaringsonderzoek Wmo 2018 (SDD): Zwijndrecht steekt met kop en schouders uit boven andere gemeenten als het gaat om het gebruik van de algemene voorziening welzijnswerk/Vivera. Ook maken de inwoners van Zwijndrecht meer gebruik van de wijkgebouwen. Verder is in 2018 een aanwijsbaar beter gebruik te zien van de verschillende bijzondere bijstandsregelingen, zowel van Stichting Leergeld als het Persoonlijk minimabudget. Dat is het resultaat van een betere samenwerking tussen de regionale en lokale partijen in onze gemeente.

Een ander mooi resultaat dat niet ongenoemd mag blijven is de realisatie van een permanent evenemententerrein en het online gaan van de evenementenkalender www.beleefzwijndrecht.nl

Met het raadsprogramma wordt deze insteek verder ontwikkeld onder andere in de opgaven gezonde basis voor iedereen, zorg en ondersteuning wanneer nodig en hulp bij vastlopen in het systeem.

De uitgaven binnen het sociaal domein beslaan een groot deel van de totale begroting. In 2018 was sprake van een toegenomen vraag naar jeugdhulp, een trend die in Zwijndrecht, maar ook landelijk

zichtbaar is. Dit maakt dat de uitgaven op het gebied van de Jeugdhulp in 2018 voor Zwijndrecht 1,65 miljoen meer bedroegen dan de inkomsten vanuit de Rijksbijdrage. Via verschillende lijnen, onder andere de VNG, vragen we hier aandacht voor bij het ministerie van VWS. Toch pakken we als gemeenten de jeugdhulp nu zelf efficiënter en effectiever op dan vòòr de decentralisatie. Zo is er in 2018 gewerkt met één opdracht voor het preventieve veld en geven we nog altijd minder uit dan de rijksbudgetten voordat deze met een korting onze kant op kwamen. De gehele korting van het rijk invullen, zou niet te realiseren zijn zonder dat er kinderen tussen wal en schip raken. De belangrijkste oorzaak van de tekorten is terug te voeren op de verdeelmodellen zoals die gehanteerd worden bij de toekenning van de rijksbijdragen. Daar waarbij Jeugdhulp sprake was van extra kosten, zo zagen we in 2018 dat ongeveer 1,2 miljoen euro minder nodig is voor beschermd wonen en opvang.

Veiligheid en leefomgeving

Ook in 2018 was veiligheid een belangrijk thema in Zwijndrecht en is er een flink aantal zaken opgepakt in het veiligheidsdomein. De verschuiving van de klassieke criminaliteit (woning- en auto-inbraken) naar ondermijnende criminaliteit heeft zich voortgezet. Ook hebben we in 2018 ernstige vormen van woonoverlast gezien die grote impact hebben op de openbare orde en veiligheid. Wij hebben op de verschillende deelterreinen geacteerd en gaan hier in het nieuw op te stellen vierjarig Actieprogramma Veilig (2019- 2022) mee door. In oktober organiseerden we de Veiligheidsdag, waar onder andere de brandweer en politie zich presenteerden.

Ten opzichte van het jaar 2017 is de kwaliteit van het groen er over het algemeen op vooruit gegaan. Gebruikmakend van de huidige middelen willen wij een niveau bereiken waarbij de beleving van de inwoner voorop komt te staan. Dit geldt voor het onderhoud van het gras, de beplantingsvakken en het onderhoud van de bomen.

In september hebben we het zeer goed bezochte Buitenfestijn georganiseerd op de gemeentewerf. We hebben daar honderden bomen uitgedeeld en er waren verschillende activiteiten om kennis te maken met het werk dat de gemeente in de openbare ruimte doet.

Op Hooge Nesse is het aantal recreatieve mogelijkheden toegenomen. Het onderhoud van het gebied door de vrijwilligers in samenwerking met Zwijndrecht Werkt en praktijkschool De Sprong blijft vruchten afwerpen. Dit gebied en de ontwikkeling van Polder Buitenland kregen verder vorm. Ons buitengebied wordt daarmee steeds belangrijker voor de bewustwording en gezondheid van de bezoekers. We vinden het belangrijk dat het gebied vrij toegankelijk blijft.

Economie

Onze *economische agenda* is, in samenspraak met onze ondernemers, verder uitgevoerd. Zo zijn er in 2018 werkgroepen aan de slag gegaan vanuit het Economisch Kernteam onder andere over binnenvaart, mobiliteit en gebiedsontwikkeling. Het Ondernemersfonds draagt bij aan de verdere ontwikkeling en aantrekkelijkheid van ons bedrijfsleven. De evaluatie was positief en het fonds zal dan ook worden voortgezet. Veel jongeren namen een kijkje in de keuken van ons bedrijfsleven, met name bij allerlei technische beroepen. Vanaf het studiejaar 2019 begint de maritieme leergang binnen Zwijndrecht die samen met partners is opgezet.

Het herstel van de economie zien we terug in de toenemende belangstelling voor de aankoop van bouwkvavels op Bakestein en Groote Lindt, ondanks dat de verkoop achter is gebleven ten opzichte van de verwachtingen.

Duurzaamheid

Het autarkisch gebouw is een uniek samenwerkingsconcept van Stichting Hooge Nesse, de gemeente Zwijndrecht en SUS-ateliers van de Hogeschool Rotterdam en vormt een visitekaartje voor circulair

bouwen en zelfvoorzienend gebruik. De gemeente zelf heeft een belangrijke voorbeeldfunctie op dit gebied. Daar hebben we het afgelopen jaar ook sterk in geïnvesteerd. Onder meer door een 'groen dak' op gymzaal Welhorst en de kantoorverlichting van het gemeentehuis te vernieuwen en het gebruik aan te passen.

Energie

Onze energieagenda is in 2017 vastgesteld en in uitvoering genomen. Een belangrijke mijlpaal in de totstandkoming van de agenda was het "Zwijndrecht Energie Evenement", waaraan vele partners deelnamen. Er is een intentieovereenkomst afgesloten met HVC en de woningcorporaties om de ontwikkeling van een warmtenet te onderzoeken. De Transitievisie warmte, opgesteld met onze partners, wordt in 2019 vastgesteld. Het Regionaal Energieloket heeft een kansrijke wijk geselecteerd om woningen "aardgasvrij-ready" te maken. Ook zijn we gestart met de "bedrijvenaankpak Energie" op De Geer en Groote Lindt.

Van afval naar grondstof

De inzameling van "verpakkingen van plastic, metaal/blik & drankenkartons (PMD)" is aanzienlijk verbeterd. Mede door de introductie van minicontainers bij laagbouwwoonings en verzamelcontainers bij hoogbouw. Dit heeft ook geleid tot een afname van de hoeveelheid restafval. Beheersing van de afvalstromen en de bijbehorende kosten blijft een punt van aandacht. Voor het ingezamelde PMD ontvangen we een vergoeding van Nedvang. Een deel van het ingezamelde PMD is in 2018 afgekeurd, waardoor we minder inkomsten hadden.

Bestuur en dienstverlening

We hebben de afgelopen vier jaar veel gedaan om het vertrouwen dat inwoners, instellingen en bedrijven in de gemeente hebben te vergroten. We zetten onze "samenlevingsgerichte" werkwijze door. We maken de slag van beheer naar ontwikkelgemeente.

Om succesvol het vertrouwen te vergroten streven we naar dienstverlening die klantvriendelijk, transparant en efficiënt is georganiseerd. Zaken kunnen zowel via de balie, de website of de telefoon geregeld worden. Dienstverlening is niet alleen het visitekaartje van de gemeente, maar draagt ook bij aan de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente.

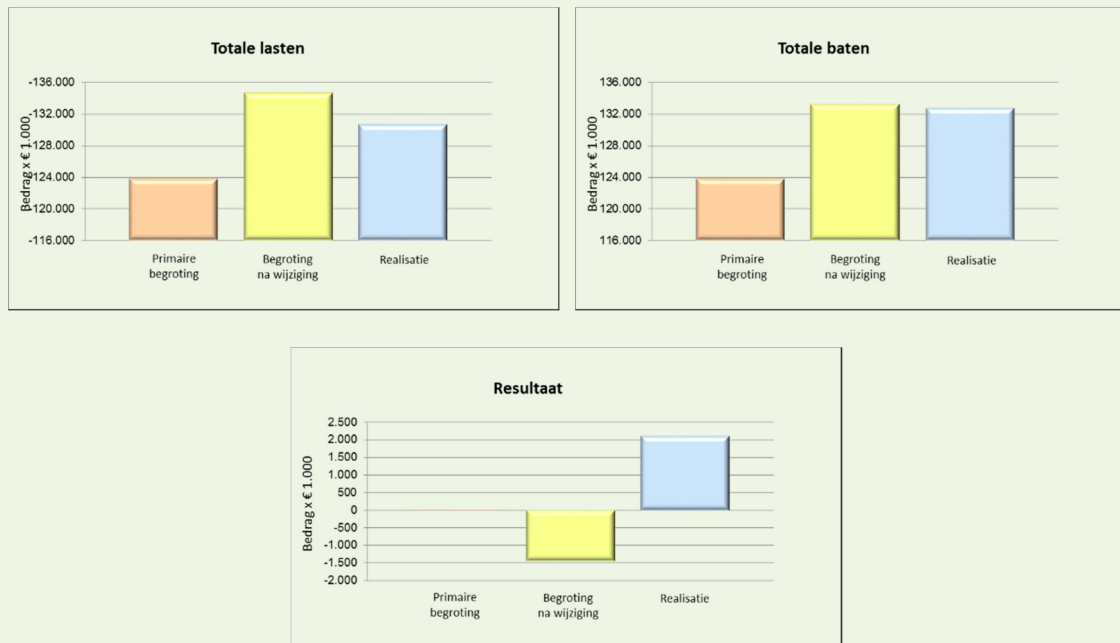
Financiële terugblik

Het resultaat na bestemming valt ten opzichte van de Tweede bestuursrapportage 2018 € 3,5 miljoen hoger uit. De afwijkingen zijn terug te vinden bij de toelichting op het overzicht van baten en lasten.

De financiële positie blijft beheersbaar. We hebben weliswaar een hoge schuldenpositie, maar we kunnen de rentelasten dragen in onze exploitatie. De weerstandscapaciteit ligt eind 2018 nog ruim boven bandbreedte van de benodigde weerstandscapaciteit.

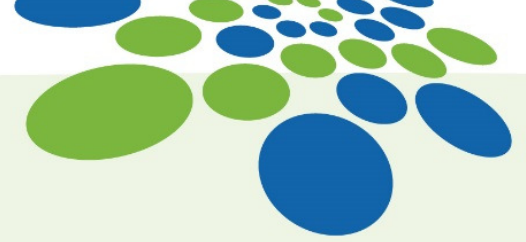
Met de uitvoering van het raadsprogramma varen we financieel scherper aan de wind. Zo nemen de uitgaven in de komende periode toe. De gevolgen voor de weerstandscapaciteit zijn een punt van aandacht. Deze kan zich herstellen na een eventuele verkoop van de aandelen van Eneco door deze opbrengst in de algemene reserve te storten. Het is onze intentie om het gemis aan dividend te compenseren met lagere rentelasten.

In onderstaande overzichten is een weergave van de lasten, baten en het resultaat opgenomen gedurende het begrotingsjaar 2018.

Collegebesluit

De Jaarstukken 2018 zijn bij collegebesluit d.d. 14 mei 2019 met nummer 2019-15442 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Jaarverslag

Programma 1. Jeugd & Onderwijs

1.1 Inleiding

In programma 1 werken we aan jeugd & onderwijs aan de hand van de thema's "Als er iets speelt, laat het de kinderen zijn", "Aan de slag met armoede", "Soepel van 18- naar 18+" en "Voorkomen is beter dan genezen". Daarnaast werken we met één opdracht voor het preventieve veld en met de lokale educatieve agenda voor het onderwijs.

In 2018 is gewerkt met één opdracht voor het preventieve veld. De samenwerking tussen de professionals is hiermee verbeterd. In 2018 is met name ingezet op de verbinding met het onderwijs en dit is daarom ook terug te zien in een verdubbeling van het aantal verwijzingen naar het jeugdteam door het onderwijs. Ook de samenwerking met het Vivera wijkteam krijgt steeds meer vorm door middel van gezamenlijke onderwerpen zoals armoede, kindermishandeling en 18-/18+.

In oktober is gestart met de uitbreiding van de Develhoek. De ingediende aanvragen voor de scholen Dolfijn Laurensvliet en de Ds. A. Hellenbroekschool zijn beoordeeld en toegekend.

De gemeentelijk adviseur kindermishandeling heeft uitvoering gegeven aan de acties van het plan van aanpak. In 2018 hebben we ingezet op scholing van aandachtsfunctionarissen, het verbeteren van de onderlinge samenwerking (onder andere een netwerkbijeenkomst in juni), het ontwikkelen van een gemeentelijk handelingsprotocol, het vergroten van de bewustwording (onder andere in de week tegen de kindermishandeling) en het beter in zicht krijgen van de meldingen.

We zijn gestart met de campagne 'sparen door besparen', die doorloopt in 2019. Verder is in 2018 een aanwijsbaar beter gebruik te zien van de verschillende bijzondere bijstandsregelingen, zowel van Stichting Leergeld (gebruik boven 90%) als het Persoonlijk minimabudget. Dat is het resultaat van een betere samenwerking tussen de regionale en lokale partijen in onze gemeente. Ook is er voor de collega's van CJG en Jeugdteam in juni 2018 een kennissessie over armoede en schuldenproblematiek georganiseerd, waar dertig collega's aan deelnamen. In december van 2018 is voor de tweede keer in Zwijndrecht de Kindpas uitgereikt om voor € 75,- per kind kleding te kunnen aanschaffen.

1.1 Wat hebben we bereikt?

Kerdoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
1. Zwijndrechtse kinderen kunnen veilig en gezond opgroeien	1.1 Problemen worden tijdig gesignaleerd en waar nodig bieden we jeugdigen, ouders en professionals passende ondersteuning.	Binnen het programma Sociaal Domein en door de opdracht voor het preventieve veld is integraal gewerkt aan de doelstelling. Belangrijke thema's voor deze doelstelling waren in 2018 kindermishandeling, soepel van 18- naar 18+ en armoede.
	1.2 We dragen zorg voor passende onderwijshuisvesting waardoor schoolbesturen kwalitatief en toegankelijk onderwijs kunnen bieden.	De ingediende aanvragen voor de scholen Dolfijn Laurensvliet en de Ds. A. Hellenbroekschool zijn in 2018 beoordeeld en toegekend. In 2019 wordt een integraal huisvestingsplan voor vier jaar opgesteld.
	1.3 De instroom in de zwaardere zorg daalt met 10% ten opzichte van begin 2015.	De rijksbijdragen zijn te snel afgenomen (-15%) om gelijke tred te houden.

		den met de transformatie van de uitvoering, die onder andere een substitutie van zware naar lichtere en minder dure vormen van hulp met zich mee moet brengen. Er zijn voorts nog alleen cijfers (CBS) beschikbaar over het eerste halfjaar 2018 van het aantal jeugdigen met een vorm van jeugdhulp. Naar verwachting zal in de cijfers over heel 2018 een lichte stijging ten opzichte van 2017 te zien zijn.
--	--	---

1.2 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
1.1 a. Transformatie Jeugdhulp	Thema: Soepel van 18- naar 18+ Een van de opgaven van de transformatie jeugd is dat de aansluiting en overgang naar de volwassen hulpverlening wanneer dit nodig is soepel verloopt en zonder hindernissen. De gemeente is tenslotte verantwoordelijk voor beide systemen maar deze zijn anders en bij verschillende partners georganiseerd. In 2018 werken we daarom aan het thema "soepel van 18- naar 18+". Ons doel is eind 2018 in beeld te hebben welke behoeften en ondersteuning deze jongeren precies nodig hebben, en dan weten we welke bredere voorzieningen nog nodig zijn en weten we op welke wijze we het "systeem" het beste kunnen verbeteren om hulpverlening sluitend te maken. Daarnaast werken we aan een "18+ informatiepakket"; een informatiepakket dat we alle jongeren die achttien jaar worden willen aanbieden met informatie over onder andere zorg, werk, wonen en verzekeringen. Thema: Als er iets speelt laat het de kinderen zijn	<i>Thema: soepel van 18- naar 18+</i> Met de partners is gewerkt aan een verbeterde afstemming tussen de verschillende vormen van hulpverlening om hiermee de overgang van 18- naar 18+ soepeler te laten verlopen. De samenwerking tussen het jeugdteam en het wijkteam is verbeterd. Er vinden warme overdrachten plaats voor een soepele overgang. In 2018 is ook een start gemaakt met de doorontwikkeling naar een 0-100 team. Dit zal in 2019 verder uitgewerkt worden. <i>Thema: als er iets speelt, laat het de kinderen zijn</i> In 2018 is uitvoering gegeven aan het plan van aanpak kindermishandeling door de gemeentelijk adviseur kindermishandeling. In 2018 hebben we ingezet op scholing van aandachtfunctionarissen, het verbeteren van de onderlinge samenwerking (onder andere een netwerkbijeenkomst in juni), het ontwikkelen van een gemeentelijk handelingsprotocol, het vergroten van de bewustwording (onder andere in de week tegen de kindermishandeling) en het beter inzicht krijgen van de meldingen. In 2019 gaan we dit nog verder

	Het percentage kinderen waarbij kindermishandeling is geconstateerd in Zwijndrecht was de afgelopen jaren schrikbarend hoog: 3,14% (2014). De ambitie van de gemeente is om dit aantal drastisch naar beneden te brengen. Om dit te realiseren zal de gemeentelijk aandachtsfunctionaris kindermishandeling in 2018 uitvoering geven aan het plan van aanpak kindermishandeling. Thema: Aan de slag met armoede Zwijndrecht heeft te maken met een hoog percentage kinderen dat opgroeit in armoede. We willen dat er minder inwoners in armoede leven. Onze aanpak zal in lijn zijn met de buurtaanpak; intensief en op straat- en complexniveau. Het plan zal bestaan uit twee pijlers: daadwerkelijke ondersteuning kinderen (middels outreachend werken en het bevorderen van deelname aan de regelingen) en preventie	intensiveren en uitbreiden naar aanleiding van het nieuwe uitvoeringsprogramma. <i>Thema: Aan de slag met armoede</i> In 2018 is gestart met de intensieve en wijkgerichte één op één benadering van onze inwoners in Zwijndrecht. De werkwijze is gericht op informeren en activeren van de huishoudens, met als doel om financiële problematiek te helpen aanpakken. We zijn gestart met de campagne 'sparen door besparen', die doorloopt in 2019. Verder is in 2018 een aanwijsbaar beter gebruik te zien van de verschillende bijzondere bijstandsregelingen, zowel van Stichting Leergeld (gebruik boven 90%) als het Persoonlijk minimabudget. Dat is het resultaat van een betere samenwerking tussen de regionale en lokale partijen in onze gemeente. Ook is er voor de collega's van CJG en Jeugdteam in juni 2018 een kennisessie over armoede en schuldenproblematiek georganiseerd, waar dertig collega's aan deelnamen. Tenslotte is in december van 2018 voor de tweede keer in Zwijndrecht de Kindpas uitgereikt om voor € 75, - per kind kleding te kunnen aanschaffen.
1.1 b. Zorgstructuur	Eén opdrachtnemer preventieve veld jeugd vanaf 2018 In 2018 wordt de Jeugdkolom verder doorontwikkeld en zal er één opdracht worden gegeven voor de uitvoering van het preventieve jeugdbeleid. Hiermee willen we de samenwerking in de jeugdkolom, met het wijkteam en met de basisvoorzieningen bevorderen en de toegang tot de algemene voorzieningen in de jeugdkolom voor inwoners op een eenduidige wijze organiseren. In 2018 kijken we of en hoe de samenwerking tussen Vivera wijkteams en het CJG nieuwe stijl zich kan doorontwikkelen tot één aanpak en team voor alle inwoners (van 0 tot 100 jaar).	In 2018 is één opdracht gegeven voor het preventieve jeugdveld en heeft Stichting Jeugdteams hier de regie over gevoerd. De samenwerking tussen de verschillende partners is verbeterd. Het aantal doorverwijzingen vanuit het onderwijs is toegenomen en de opzet van de ondersteuningsteams is aangepast, waardoor onderwijs en jeugd elkaar gemakkelijker kunnen vinden. Ook heeft het schoolmaatschappelijk werk een belangrijkere spilfunctie gekregen om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp te verbeteren. De professionals van het Vivera wijkteam en het jeugdteam weten elkaar steeds beter te vinden. In 2018 is

		ook een start gemaakt met de doorontwikkeling naar een 0-100 team. Dit zal in 2019 verder uitgewerkt worden. In 2018 is ook de telefonische en digitale bereikbaarheid verbeterd.
1.2 Onderwijshuisvesting	Investeren in goede huisvesting In het kader van onze zorgplicht voor passende onderwijshuisvesting zullen we in 2018-2019 moeten gaan investeren in een aantal oudere schoolgebouwen in Zwijndrecht. We zijn in gesprek met de schoolbesturen over de kostenverdeling van de benodigde investeringen naar aanleiding van de begin 2017 ingediende aanvragen onderwijshuisvesting. Voor de toekomst onderzoeken we de mogelijkheid van volledige doordecentralisatie.	De ingediende aanvragen voor de scholen Dolfijn Laurensvliet en de Ds. A. Hellenbroekschool zijn in 2018 beoordeeld en toegekend. In 2019 wordt een integraal huisvestingsplan voor vier jaar opgesteld. (zie ook doelstelling 7.2)
1.3 Daling instroom zwaardere zorg	Thema: Voorkomen beter dan genezen Door het preventieve veld te verstevigen en zorg te dragen voor meer samenhang en samenwerking met de ketenpartners, koersen we op een daling van de instroom in zwaardere zorg. In 2018 werken we verder aan het effectievere maken van ons pakket aan preventieve maatregelen.	In 2018 hebben we het preventieve veld verder verstevigd via de verschillende thema's. Een aantal van deze zijn hierboven genoemd, maar ook de thema's uit programma 2 (zie 2.2.a) en 3 (zie 3.1.c en reguliere taken) dragen hier aan bij. Ook is er zoals eerder aangegeven één opdracht gegeven voor het preventieve veld, met één penvoerder (Stichting Jeugdteams), waarbij gewerkt is aan een versteviging van het preventieve veld.

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2017 - 2018	Realisatie 2018
	Los van de specifieke thema's benoemd bij 1.3. wordt gewerkt aan de doelstellingen van programma 1 jeugd en onderwijs met een mix van reguliere activiteiten. Denk aan onderwijsachterstandenbeleid, brede schoolbeleid, handhaving kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, subsidies aan verenigingen, enzovoort.	Veel activiteiten voor het programma Jeugd en onderwijs zijn uitgevoerd middels de opdracht voor het preventieve veld. Belangrijk voor de toegang is de intensivering van de functie van het schoolmaatschappelijk werk. Door te werken op de vindplaatsen nemen de doorverwijzingen toe. Daarnaast zijn er in 2018 ook nog andere activiteiten geweest die hebben bijgedragen aan de doelstellingen van het programma.

	In het kader van de transformatie jeugdhulp werken we specifiek verder aan: - Optimaliseren van toegang voor inwoners richting hulp en ondersteuning. Versterken van de opvoedomgeving door inzet van lichte instrumenten zoals het jongerenplatform GoodtoKnow, ouder-kind festival, enzovoort, waar ontspanning en hulp samengaan. Verstevigen samenwerking met verschillende partners waaronder onderwijs & opvang; professionals op vindplaatsen inzetten, ondermeer in het kader van de doorgaande lijn (op peuterspeelplaats, in voortgezet onderwijs et cetera).	Tijdens de week van de opvoeding is weer het jaarlijkse kletsboekfestival gehouden en ook dit jaar werd dit goed bezocht door ouders en kinderen. In november is ook moneyball georganiseerd, een evenement voor minima in Zwijndrecht. Via deze evenementen is ook gewerkt aan de vindbaarheid en toegankelijkheid van het CJG. In 2018 zijn de eerste gesprekken gevoerd over het nieuwe beleidsplan onderwijsachterstandbeleid (2020-2024) en afspraken gemaakt over de nieuwe eisen die aan de voor- en vroegschoolse educatie worden gemaakt. In 2019 zal dit verder uitgewerkt worden. Binnen het huidige beleid is in 2018 gewerkt aan een goede doorgaande ontwikkellijn. Ook op het gebied van toezicht en handhaving kinderopvang zijn er nieuwe eisen gekomen en zijn er ook nieuwe beleidsregels opgesteld. Zoals hiervoor ook al aangegeven is de opzet van de ondersteuningsteams aangepast (per school en de juiste mensen aan tafel), met een belangrijke spilfunctie van het schoolmaatschappelijk werk. Hierdoor kan sneller en adequater hulp geboden worden aan jeugdigen. De tevredenheid van de betrokken professionals over deze nieuwe opzet is hoog. De combinatiefunctionarissen zijn onverminderd enthousiast doorgaan met uitvoering te geven aan het huidige beleid. De jaarlijkse sport- en cultuurdag voor de brugklas van het VO is geweest en de Toppie sportcoach is nu ook actief op SBO de Steenen Kamer.
--	---	--

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
% jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	13,5	<	10,7 (1 ^e helft 2018)	CBS
% jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	1,3	< **	1,4 (1 ^e helft 2018)	CBS
% jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	0,5	<	0,5 (1 ^e helft 2018)	CBS
% jongeren met een delict voor de rechter	1,4	<	****	Verwey Jonker inst.
% jongeren waarbij kindermishandeling is geconstateerd (2014)	3,14	<	****	Verwey Jonker inst.
% kinderen dat in armoede leeft	9,65	<	****	Verwey Jonker inst.
% achterstandsleerlingen (4 t/m 12 jarigen) (2012)	13,3	<	Indicator verval ***	Verwey Jonker inst.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan het VO en MBO)	1,8	<	2,2 (2016)	DUO
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,9	<	0,77 (2017)	DUO
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	31	<	31,7 (2017)	DUO

* www.waarstaatjegemeente.nl

** minimaal met de landelijke trend

*** De indicator 'Percentage achterstandsleerlingen' die vanuit het Verwey-Jonker Instituut werd geleverd, wordt in de volgende set Kinderen in Tel niet meer opgenomen. De reden hiervoor is dat op dit moment het aantal achterstandsleerlingen zeer sterk terugloopt, doordat ouders steeds vaker hoger zijn opgeleid. Om die reden heeft deze indicator minder zeggingskracht gekregen. Het gevolg hiervan is dat de indicator is komen te vervallen met ingang van het jaar 2018.

**** Geen recente gegevens beschikbaar.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
Bij doelstelling 1.1: Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J)	- De Serviceorganisatie Jeugd ZHZ voert voor ons een aantal taken uit in het kader van de Jeugdwet. Het betreft: - De Inkoop en bekostiging van zorg - Toezicht op prijs en prestaties - Budget- en risicobeheersing - Monitoring en informatievoorziening - Accountmanagement en beleid. - Gewerkt wordt aan de samenhang en samenwerking tussen Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdteam en VIVERA wijkteams. Stichting Jeugdteams ZHZ en de jeugdhulpaanbieders zoeken goede aansluiting bij het lokale preventieve veld zodat kan worden ingespeeld op de behoeften van Zwijndrechtse inwoner en we kunnen zorgen voor tijdige	Financieel risico: indien negatief exploitatie resultaat. Kans: gemiddeld

	op- en afschaling. Sturing hierop vindt plaats vanuit het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (knoppennotitie).	
Bij doelstelling 1.1: GRD onderdeel SDD	De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) voert onder andere het minimabeleid uit dat deels ten goede komt aan jeugdigen zoals een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang, peuteropvang of een indicatie voor tijdelijke gastouderopvang. Voor kinderen tot 18 jaar heeft de SDD ook mogelijkheden om onder voorwaarden een vergoeding te krijgen voor de kosten van bijvoorbeeld een sportclub, muziekles of het lidmaatschap van een vereniging (via Stichting leergeld en het SMS kinderfonds).	Financieel: Extra middelen nodig voor minimabeleid Kans: laag

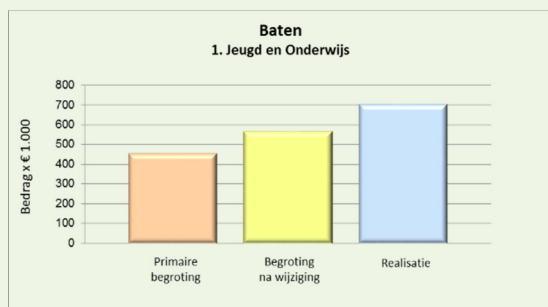
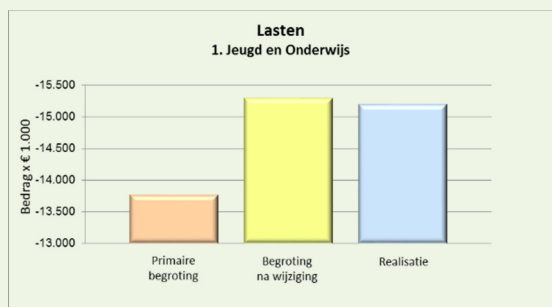
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

1.4 Wat heeft het gekost?

Programma 1 Jeugd en Onderwijs	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-13.774	456	-13.318	-15.301	566	-14.735	-15.202	706	-14.495	99	140	240
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-13.774	456	-13.318	-15.301	566	-14.735	-15.202	706	-14.495	99	140	240

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 2. Welzijn & Zorg

2.1 Inleiding

In programma 2 werken we aan welzijn & zorg aan de hand van de thema's "Gezonde stad, gezonde inwoners", "Aan de slag met armoede", "Mantelzorg doe je samen", "Goede zorg op het goede moment en de goede plek" en "VIVERA Wijkteams, een begrip in elke wijk".

In 2018 is gewerkt met één opdracht Brede Welzijnsaanpak, waarin zorg en welzijn elkaar versterken. De opdracht bevat zowel het werk van de VIVERA Wijkteams als het welzijnswerk in Zwijndrecht. We zien dat professionals elkaar steeds beter vinden, wat betekent dat het welzijnswerk eerder signaleert en contact legt met het Vivera Wijkteam en vice versa dat wijkteamleden inwoners makkelijker in contact brengen met activiteiten die bij hen passen. Maar ook dat er aanbod op maat kan worden ontwikkeld. Uit het Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2018 (SDD) blijkt dat in Zwijndrecht de verbinding van zorg (wijkteam) met welzijn in de praktijk merkbaar wordt. Het gebruik van de algemene voorziening welzijnswerk/Vivera steekt in Zwijndrecht met kop en schouders boven andere gemeenten uit. Ook worden door inwoners van Zwijndrecht de huizen van de wijk meer gebruikt.

Begin 2018 bleek uit onderzoeken door het OCD dat het rapportcijfer dat inwoners die gebruik maken van het Vivera Wijkteam aan het wijkteam geven is gestegen van 7,6 naar 8,1. Ook is er hoge waardering bij partnerorganisaties voor de kwaliteit van het Vivera Wijkteam. Zij zoeken elkaar op rond casuïstiek en stemmen hun aanpak op elkaar af. Op basis van de positieve resultaten, het feit dat wachttijden zijn voorkomen en tegelijk de toenemende behoefte aan ondersteuning door het Wijkteam (in verband met toenemende complexiteit van casuïstiek), heeft de gemeenteraad besloten om de tot nu toe tijdelijke extra formatie van het Wijkteam structureel te maken per 2019.

Daarnaast heeft de gemeenteraad besloten om de Wijkverpleegkundige functie van de 'Zichtbare schakel' in aantallen te behouden, nadat de financiering door de zorgverzekeraars voor een groot deel wegviel. De wijkverpleegkundigen zijn een onmisbare schakel gebleken in het 'achter de voordeur komen' bij mensen (outreaching werken) en hen in contact brengen met zorg en ondersteuning als dat nodig is.

Ook de samenwerking met het CJG/Jeugdteam krijgt steeds meer vorm door middel van gezamenlijke onderwerpen zoals armoede, kindermishandeling en 18-/18+.

Uit een in oktober gehouden evaluatie is gebleken dat mantelzorgers de Vivera mantelzorgpas erg waarderen. Het gebruik van de pas is nu optimaal. Het aantal pashouders is fors gestegen (van 153 in 2017 naar 600 in 2018). Mede door een campagne hebben we meer mantelzorgers in beeld. We kennen er nu circa 630, dat waren er 400. In 2018 zijn 52 jonge mantelzorgers bereikt.

Verder is in 2018 een aanwijsbaar beter gebruik te zien van de verschillende bijzondere bijstandsregelingen, zowel van Stichting Leergeld (gebruik boven 90%) als het Persoonlijk minimabudget. Dat is het resultaat van een betere samenwerking tussen de regionale en lokale partijen in onze gemeente.

In 2018 zijn gemeente en partners voortvarend aan de slag gegaan met de Buurtaanpak. Dit wordt ervaren als succesvolle aanpak in de negen kwetsbare buurten. Inwoners, professionals en vrijwilligers werken meer samen aan de opgaven van de buurt (leefbaarheid en sociale samenhang versterken) en nieuwe initiatieven en betrokkenheid ontstaan hieruit.

2.2 Wat hebben we bereikt?

Kerndoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
2. Zwijndrechtena- ren oud en jong participeren in de samenleving, zijn zelfredzaam door de eigen kracht van het netwerk nabij te benutten en le- veren een actieve bijdrage aan de sa- menleving.	2.1 We streven naar een samenle- ving waarin inwoners participeren, zelfredzaam zijn en actief bijdragen aan de samenleving.	Uit de vierjaarlijkse regionale Moni- tor Sociaal 2017 (OCD), die begin 2018 is gepresenteerd, blijkt dat meer inwoners participeren, actief zijn geworden in hun buurt (van 12% in 2013 naar 13%) en vrijwilligers- werk doen (van 34% in 2013 naar 36%). Tegelijkertijd groeit de groep mensen die naar eigen zeggen weinig eigen kracht heeft (van 4% in 2013 naar 5%) of een netwerk heeft waar ze op terug kunnen vallen. Het cliëntervaringsonderzoek Vivera Wijkteams over 2017 (OCD) ver- scheen begin 2018. Hieruit blijkt dat het Vivera wijkteam de eigen kracht van inwoners stimuleert, maar dat deze eigen kracht ten opzichte van de uitkomsten van het onderzoek over 2016 wel is afgenomen (van 75% naar 50%). Ook komt naar voren dat ondersteuning door het Vivera wijkteam tot activering van het soci- aal netwerk leidt, maar ten opzichte van 2016 wel is afgenomen (van 62% naar 43%). Professionals herkennen dit beeld in een toenemende com- plexiteit van de vragen waarmee in- woners bij hen komen (denk aan GGZ- of LVB (licht verstandelijke be- perking) achtergrond), waarbij toe- name van zelfredzaamheid niet altijd het doel is (maar stabilisatie) en vaak ook een minder sterk sociaal netwerk aanwezig is.
	2.2 We stimuleren een gezonde le- vensstijl.	Zie 2.2 a 'Gezonde stad, gezonde in- woners'
	2.3 We zetten in op 10% minder in- stroom in zware zorg (maatwerk- voorzieningen).	We zien dat het preventieve voor- veld in Zwijndrecht is versterkt, wat onder andere blijkt uit grote tevre- denheid van inwoners over het Vi- vera wijkteam (van 7,6 over 2016 naar 8,1) en de bekendheid en het gebruik van het welzijnswerk en hui- zen van de wijk, dat in Zwijndrecht hoger scoort dan in andere Drecht- stedengemeenten (respectievelijk 8%

		tegenover 5% en 5% tegenover 4%) (Cliëntervaringsonderzoek Wmo 2018, SDD). Tegelijk zijn er (landelijke) ontwikkelingen die ertoe leiden dat het gebruik van maatwerkvoorzieningen toe is genomen: – 75+ -ers vormen een groot deel van de doelgroep Wmo. Door de vergrijzing en het langer thuis moeten blijven wonen, neemt de vraag toe. De vraag van de groep ouderen neemt niet alleen toe in volume maar ook in complexiteit van de problematiek (denk aan dementie en GGZ-problematiek), zeker in relatie tot wat van mantelzorgers gevraagd kan worden. – Het aantal inwoners dat gebruik maakt van individuele begeleiding is ook toegenomen. Vooral GGZ-, LVB-en psychosociale problematiek. Gebleken is dat een deel langdurige ondersteuning nodig heeft, vanwege de aard van de problematiek. De verwachting is dat deze trends doorzetten. In rapportages van de SDD (bestuursrapportage medio 2018) zien we dat ook in de Drechtsteden het gebruik van maatwerkvoorzieningen toeneemt. De stijging in Zwijndrecht is relatief lager dan gemiddeld in de regio, met uitzondering van woningaanpassingen.*
--	--	---

*) Ontwikkeling maatwerkvoorzieningen Zwijndrecht (en Drechtsteden): huishoudelijke ondersteuning +1,25% (+2,67%); hulpmiddelen (rolstoelen) -1,42% (+0,74%); vervoersvoorzieningen (o.a Drechtopper, scootmobielen) +3,0% (+5,95%); woonvoorzieningen (woningaanpassingen) +40,86% (+21,7%); individuele begeleiding +4,95% (+11,85%); dagbesteding (incl. vervoer) -8,69% (-7,64%).

2.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
2.1 a. Transformatie Wmo	De transformatieopgave WMO houdt in dat mensen sneller geholpen worden bij zorg- of ondersteuningsvragen; mensen zorg en ondersteuning krijgen die zoveel mogelijk aansluit op hun persoonlijke	We hebben gezien dat de verbinding tussen welzijn en zorg in de praktijk steeds meer vorm krijgt en zijn vruchten afwerpt. Inwoners die zich thuis voelen in de huizen van de wijk

	(thuis)situatie, mogelijkheden en sociale netwerk. Onze activiteiten zijn gericht op het anders organiseren van de toegang tot collectief gefinancierde zorg en ondersteuning en het bieden van passende ondersteuning van mantelzorgers en zorgvrijwilligers. We werken aan meer en betere samenhang in het aanbod van zorg, jeugdhulp en ondersteuning, meer en betere samenwerking tussen professionals, vrijwilligers en mantelzorgers, meer zorg- en ondersteuningsdiensten, voorzieningen en hulpmiddelen die mensen in staat stellen thuis te blijven wonen. We werken integraal aan deze opgave met en vanuit de thema's beschreven in het Programma Sociaal domein 2017/2018. Hieronder benoemen we een aantal specifiek:	komen via het welzijnswerk makkelijker in contact met het wijkteam, doordat welzijns-medewerkers signaleren en contacten leggen. Zij komen daarmee eerder in beeld. Ook via de buurtgerichte werkwijze van de Buurtaanpak en het Erop-team 'Samen doen' bereiken we inwoners om mee te doen in hun buurt en als zij dat nodig hebben een steuntje in de rug te krijgen met informatie, advies of ondersteuning. Daarnaast krijgt de samenwerking met partners als de Sociale Dienst Drechtsteden, GGZ-zorg, et cetera steeds meer vorm op lokaal niveau. Professionals weten elkaar steeds beter te vinden rond vraagstukken van inwoners of op buurtniveau. Het outreachend en preventief werken heeft hiermee een basis in de wijken gekregen. En er wordt sneller op- en afgeschaald.
2.1 b. Minimabeleid / schuld-hulpverlening en lokale aanpak armoedebestrijding	Thema: Aan de slag met armoede Eind 2017 zijn we gestart met de aanpak "aan de slag met armoede". Armoede en schulden is een veelvoorkomend en groeiend probleem in Zwijndrecht. In onze gemeente wonen meer arme gezinnen dan in onze buurgemeenten. Het aantal kinderen dat in Zwijndrecht opgroeit in een arm gezin is gegroeid van 800 in 2008 naar 1200 in 2013. Dit is ruim 14% van de Zwijndrechtse kinderen. Onze aanpak zal in lijn zijn met de buurtaanpak; intensief en op straat- en complexniveau. Het plan zal bestaan uit drie pijlers: ondersteuning (voorlichting bij vinden en gebruik maken van de regelingen), preventie (voorkomen) en creëren van kansen (opleiding & werk)! In 2018 willen wij deze kinderen een aanvullend kindpakket aanbieden. Wij gaan actief op zoek naar deze kinderen en hun ouders met het "eropaf-team" om hun de ondersteuning te bieden die hun toekomt.	In 2018 is gestart met de intensieve en wijkgerichte één op één benadering van onze inwoners in Zwijndrecht. De werkwijze is gericht op informeren en activeren van de huishoudens, met als doel om financiële problematiek te helpen aanpakken. We zijn gestart met de campagne 'sparen door besparen', die doorloopt in 2019. Verder is in 2018 een aanwijsbaar beter gebruik te zien van de verschillende bijzondere bijstandsregelingen, zowel van Stichting Leergeld (gebruik boven 90%) als het Persoonlijk minimabudget. Dat is het resultaat van een betere samenwerking tussen de regionale en lokale partijen in onze gemeente. Ook is er voor de collega's van CJG en de teams (0-100) in juni 2018 een kennissessie over armoede en schuldenproblematiek georganiseerd, waar dertig collega's aan deelnamen. Tenslotte is in december van 2018 voor de tweede keer in Zwijndrecht de Kindpas uitgereikt om voor

		€ 75, - per kind kleding te kunnen aanschaffen.
2.1 c. Vivera wijkteams Nieuw Wmo-beleid	Thema: Vivera wijkteams, een begrip in elke wijk De gemeente en maatschappelijke partners zijn in 2016 in alle wijken Vivera wijkteams gestart. Inwoners kunnen naar de wijkteams voor al hun vragen over inkomen, wonen, zorg en welzijn; voor hulp voor zichzelf of als ze iets voor een ander willen doen. In 2017 hebben de gemeente en de vier kernpartners Diverz, MEE Drechtsteden, SWOZ en Vivenz hard gewerkt aan de invulling van de brede welzijnsaanpak om de integrale werkwijze van de Vivera wijkteams te borgen en deze te verbreden en te verbinden met de uitvoering van het ouderenwerk en het welzijn. Per 1 januari 2018 start de nieuwe organisatie (fusie tussen Diverz en SWOZ). De nieuwe stichting wordt de subsidieontvanger en penvoerder voor de uitvoering van de integrale subsidieopdracht 2018 en werkt hierbij samen met MEE en Vivenz als strategische partners. We maken met de stichting resultaatafspraken over output en outcome van de uitvoering van de opdracht en zorgen ervoor dat burgers dichtbij huis in de wijk terecht kunnen voor zorg en ondersteuning. In 2018 kijken we of en hoe de samenwerking tussen Vivera wijkteams en het CJG nieuwe stijl zich kan doorontwikkelen tot 1 aanpak en team voor alle inwoners (van 0 tot 100 jaar).	Het cliëntervaringsonderzoek Vivera Wijkteams over 2017 door het OCD verscheen in 2018. Hierin bleek dat de tevredenheid van cliënten van het Vivera wijkteam is toegenomen en hoog scoort: 84% van de cliënten vindt dat hij/zij goed is geholpen (was 77% in 2016). 8% vindt dat hij/zij niet goed is geholpen (was 10% in 2016). Het rapportcijfer dat inwoners het wijkteam geven is gestegen van 7,6 naar 8,1. In 2018 verscheen ook het OCD onderzoek 'Effectmeting Vivera Wijkteams'. Op basis van de resultaten en aanbevelingen heeft de gemeenteraad besloten om de tijdelijke extra formatie uitbreiding (die liep tot en met 2018), structureel aan het wijkteam toe te voegen. Omdat de huidige formatie nodig blijft om de behaalde positieve resultaten als voorkomen van wachttijden, brede bekendheid, goede beoordelingen van de kwaliteit van het wijkteam door partners, voorkomen van zwaardere zorg door effectieve preventie van huisuitzettingen, et cetera te behouden en de ambities van de nieuwe werkwijze waar te maken. Daarnaast bleek uit het onderzoek de behoefte aan behoud van de Zichtbare schakel (wijkverpleegkundige functie), waarvoor de financiering vanuit de zorgverzekering wegviel. De raad heeft de wens om de Zichtbare schakel te behouden opgenomen in het raadsprogramma en daarvoor middelen beschikbaar gesteld in de meerjarenbegroting. In de uitvoering van de "Brede welzijnsaanpak Zwijndrecht" vinden professionals van het welzijnswerk, ouderenwerk en VIVERA wijkteams elkaar steeds beter en maken gebruik van elkaars aanbod, kennis en

		kunde. Ook de samenwerking met het CJG/Jeugdteam kreeg vanuit beide teams meer aandacht in 2018. En zijn er werkafspraken gemaakt, waardoor in crisissituaties sneller en beter afgestemd wordt gehandeld. In 2019 gaan gemeente en partners in gesprek over de volgende stap in deze ontwikkeling: de invulling van een 0-100 werkwijze, waarin zorg en ondersteuning aan ouders en kinderen op elkaar worden afgestemd, op een manier die logisch is voor de inwoners om wie het gaat.
2.1. d. Mantelzorg-ondersteuning Nieuw Wmo-beleid	Thema: Mantelzorg doe je samen In Zwijndrecht zorgen naar schatting 12.000 mensen voor een naaste. 600 van hen doen dat langdurig voor iemand die chronisch ziek en/of hulpbehoevend is. Daarnaast denken we dat 600 kinderen en jonge mantelzorger zijn voor een vader, moeder, broertje of zusje. Onze activiteiten zijn er op gericht om deze mantelzorgers te vinden en hulp te bieden in de vorm van advies, respijtzorg en/of ondersteuning. We willen zoveel mogelijk mantelzorgers de mantelzorgcheque aanbieden en stellen ons ten doel om minimaal 100 jonge mantelzorgers te bereiken en waarderen met een leuke attentie/uitje in 2018.	De gemeente waardeert haar mantelzorgers op een aantal manieren: – De Vivera mantelzorgpas met een pastegoed van € 150,-. Het aanbod is in 2018 uitgebreid. Het pastegoed kan besteed worden bij verschillende aanbieders van diensten of – nieuw dit jaar – bij deelnemende lokale winkeliers/ondernemers. Uit een in oktober gehouden evaluatie is gebleken dat de mantelzorgers dit waarderen, dat het gebruik van de pas nu optimaal is en dat het aantal pashouders fors gestegen is (2017: 153, eind 2018: 600). – De dag van mantelzorg. Een high tea (160 deelnemers) en een bloemetje dat bij alle ons bekende mantelzorgers thuis is bezorgd. – Diverz/MEE Plus heeft voor jonge mantelzorgers de 'verwenactiviteiten' georganiseerd. Mede door een campagne hebben we meer mantelzorgers in beeld. We kennen er nu circa 630, dat waren er 400. In 2018 zijn 52 jonge mantelzorgers bereikt. Voor respijtzorg is het volgende gedaan: – Logeeropvang in Swinhove – Respijtzorg thuis via ZorgMies

		– Subsidie voor activiteiten voor dementerenden en hun mantelzorgers – Subsidie voor Mama Vita (ouders van kinderen met ADHD; lotgenotenactiviteiten) – Ontwikkeling digitale respijtkaat (in 2019 beschikbaar) – Buitenschoolse Opvang via de ondersteuningsboulevard – Subsidie voor Mindfulness cursus (uitgevoerd door Yulius) – Subsidie voor een cursus Brussen
2.1. e. inloop GGZ Nieuw Wmo-beleid	Het beleid Inloop GGZ is in 2015 vastgesteld. Daarmee beogen we dat inwoners die psychische problemen hebben of hebben gehad makkelijker invulling kunnen geven aan hun dag. De GGZ inloop in Noord in Xiejezo is een succes geworden. De inloop, aanloop en combinatie van vrijwilligers en diverse activiteiten waar de doelgroep aan kan deelnemen, met een zorgprofessional op de achtergrond, breiden we uit naar Kort Ambacht.	De inloop voor GGZ cliënten in Xiejezo is nog steeds een succes. Het aantal bezoeker dat de inloop bezoekt is stabiel. De inloop is vier dagen per week open en er komen dagelijks 15 – 22 bezoekers (38 unieke bezoekers per week). In 2018 is gestart met de inloop in Hart van Meerdervoort in de wijk Kort Ambacht. Dit was geen succes. De doelgroep vindt het gebouw niet geschikt. Er is in 2018 samenwerking gezocht met Bosshardt (Leger des Heils). En er zijn afspraken gemaakt om in 2019 daar te starten met de inloop.
2.1. f. Cliëntondersteuning Nieuw Wmo-beleid	Thema: Goede zorg op het goede moment en de goede plek Nu de gemeente steeds meer taken heeft gekregen voor zorg en ondersteuning aan haar inwoners heeft de gemeente ook de verantwoordelijkheid gekregen om inwoners die vastlopen in de zorg optimaal te ondersteunen en te begeleiden. Naast het bieden van cliëntondersteuning via de Vivera wijkteams, het Jeugdteam en het meldpunt in de zorg, blijven we werken aan het opsporen, verbeteren van de systeemfouten waar inwoners last van hebben. We werken we aan het verbeteren van onze dienstverlening en leren van andere gemeenten hoe zij de onafhankelijke cliëntondersteuning hebben vormgegeven. In 2018 komen we met voor-	In 2017 is onderzocht hoe de onafhankelijke cliëntondersteuning in Zwijndrecht is vormgegeven via gesprekken met professionals van de uitvoering. In 2018 is besloten om een vervolgonderzoek te doen en middels een cliënttevredenheidsonderzoek cliënten te bevragen naar de tevredenheid, bekendheid en het onafhankelijk karakter van de ondersteuning. Zowel gebruikers als niet-gebruikers van de ondersteuning worden bevraagd. Het uitzetten van de vragenlijsten staat gepland voor de 1^e helft van 2019. Verwacht wordt dat de uitkomsten van het onderzoek concrete handvaten bieden ter verbetering van de kwaliteit van de onafhankelijke cliëntondersteuning.

	stellen om de rol van (onafhankelijke) cliëntondersteuning verder te verbeteren.	In het raadsprogramma 2018- 2022 is besloten om kwetsbare inwoners, die last ondervinden van 'systeemfouten', gericht te ondersteunen via de zogenoemde zorgmarinier. Doel van de zorgmarinier is het borgen van effectieve en efficiënte hulpverlening aan multi-probleemgezinnen. De opdrachtformulering van de zorgmarinier is in 2018 gestart. Het daadwerkelijk inwerkstellen van de zorgmarinier vindt plaats in 2019.
2.2 a. Preventie alcohol, tabak en drugs	Thema: Gezonde stad gezonde inwoners In 2017 is de aanpak verslavingspreventie in 2017 geïntensiveerd door de implementatie van de methode de gezonde school en genotsmiddelen en gameverslaving. Daarnaast blijven we doorgaan met de uitvoering van het al bestaande pakket aan activiteiten en maatregelen: - De Dienst Gezondheid en jeugd voert ziektepreventie (JGZ), gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering uit. Dit bestaat onder andere uit: - o Deskundigheidsbevordering van professionals, vrijwilligers en mantelzorgers. - o Het (laten) organiseren en uitvoeren van erkende cursussen en trainingen. - De JOGG-aanpak (jongeren op gezond gewicht) wordt voortgezet voor nogmaals drie jaar, 2016-2019. 2017 en 2018 staan in het teken van gezonde activiteiten en het thema ouderbetrokkenheid. Daarnaast maken ook in 2018 de wijkverpleegkundigen onderdeel uit van de Vivera wijkteams. Het doel is de gezonde leefstijl te verbeteren door in te zetten op financiën, geestelijke gezondheid, lichamelijke gezondheid.	Naast de genoemde activiteiten in de tweede kolom, die zijn gericht op gezondheidsbevordering, zijn verschillende sportverenigingen gestimuleerd richting een rookvrij sportterrein. Het Walburg College is nog steeds actief aan de slag met het project Gezonde School en genotmiddelen. Daarnaast is ook het Loket benaderd om weer ouderbijeenkomsten te organiseren. Ook jongerenwerkers worden getraind ten behoeve van verslavingspreventie. Het thema 'Gezonde stad, gezonde inwoners' droeg hier aan bij met onder meer: een succesvolle derde editie van de Vivera Leefstijlmarkt, fittesten en de programma's Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en Gezonde School. De Vivera coaches volgden een cursus MHFA (hoe te kunnen handelen als je mensen ontmoet met beginnende psychische problemen), deden voor het project GIDS een pilot met een rollator wandelgroep en lieten mensen via Vivera sport op een laagdrempelige manier kennismaken met verschillende sporten. Binnen het thema 'Door te bewegen blijf je in evenwicht' droegen het Sportplatform, GoodtoKnow sport—en cultuurdag, het Sportgala, Toppie sportcoaches (Brede School, Hooge Nesse, verenigingsondersteuning) hier aan bij. Vanaf september is er

		een sportcoach gestart om een gezonde leefstijl bij statushouders te bevorderen en deze werkt hiervoor samen met de casemanagers. Tevens is Toppie nieuw gestart op het speciaal onderwijs De Steenen Kamer. Er werd een sport- en cultuurkrant uitgegeven en een themabijeenkomst Toekomst van de sportvereniging gehouden. In 2018 is op JOGG-gebied veel gebeurd. Vier PPS-partners hebben zich verbonden aan de JOGG aanpak. Op communicatie gebied is er een kwartaalnieuwsbrief geïntroduceerd, een flyer ontwikkeld voor organisatoren van evenementen, en wordt er steeds breder op social media gecommuniceerd. Ook bij alle Toppie evenementen is aandacht voor de JOGG thema's. Op negen basisscholen vond er een smoothie actie plaats, drie scholen kregen ondersteuningsaanbod vanuit de gezonde school en er was op de Develhoek een waterkickoff. Voor het eerst werd er rondom de avondvierdaagse een workshop Gezonde avondvierdaagse traktatie gehouden in de Albert Heijn. Ook is de eerste aanzet gedaan voor meer ouderbetrokkenheid door een bijeenkomst te organiseren voor professionals. Bij wijkcentrum Xiejezo is de bijbehorende moestuin geadopteerd door de onderbouw van basisschool de Dolfijn. De GIDS wijkverpleegkundige heeft een korte lijn met het wijkteam. In het kader van de GIDS aanpak (Gezond in de Stad) zijn er samen met vrijwilligers preventieve huisbezoeken bij ouderen afgelegd en is de cursus Cognitieve Fitness naar Zwijndrecht gehaald.
--	--	---

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
	Los van de specifieke thema's benoemd bij 2.3 wordt gewerkt aan de doelstellingen van programma 2 Welzijn en zorg met een mix van reguliere activiteiten. Denk aan gezondheidsbeleid, wijkwerk, combinatiefunctionarissen (toppies/matties), ouderenzorg, vrijwilligersbeleid en alle subsidies aan verenigingen en instellingen om de benoemde doelstellingen mede mogelijk te maken.	Veel 'reguliere taken' zijn hierboven al aan bod gekomen. Zoals het lokaal gezondheidsbeleid en de Toppies en Matties. Hiernaast is ook de Buurtaanpak een highlight in 2018. De gemeente en partners zijn voortvarend aan de slag gegaan. De Buurtaanpak wordt ervaren als een succesvolle aanpak in de negen kwetsbare buurten, waarin hij wordt ingezet. Inwoners, professionals en vrijwilligers werken meer samen aan de opgaven van de buurt (leefbaarheid en sociale samenhang versterken) en nieuwe initiatieven en betrokkenheid ontstaan hieruit. In 2019 wordt de aanpak geëvalueerd en komt er een advies voor het vervolg. In 2018 werkten we ook aan een nieuwe opgave die op de gemeente af komt: de ontwikkeling van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. Een regionaal plan is vastgesteld. In 2019 volgt een lokaal plan.

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoner)	30	<	65 (1 ^e helft 2018)	CBS
Aantal afgehandelde hulpvragen sociaal raadslieden	3519	>	3618 (2017)	Jaarverslag sociaal raadslieden
Cliëntervaring Vivera wijkteam	84% (2017)	>	**	OCD
Bekendheid Vivera wijkteams en Vivera website	46% en 19% (2017)	>	**	OCD
% wel eens alcohol gedronken 12-18 jaar (2016)	21	Stabilisatie	19 ***	dG&J
% wel eens drugs gebruikt 12-18 jaar (2016)	5	Stabilisatie	6 ***	dG&J

* www.waarstaatjegemeente.nl

** Nog geen nieuwe meting

***De afname zou op de schaal van Zwijndrecht ook verklaard kunnen worden door bijvoorbeeld verhuizingen, waardoor de populatie jongeren in Zwijndrecht veranderd is. Bij alcoholgebruik zien we al langere tijd een daling, bij drugsgebruik een stagnering.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
Bij doelstelling 2.1: GRD onderdeel SDD	Wij streven naar een samenleving waarin alle inwoners naar vermogen participeren en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en hun omgeving. De Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden draagt hier aan bij door het uitvoeren van de verordening van de Wmo-maatwerkvoorzieningen. Basis hiervoor ligt in het regionaal beleidsplan Wmo Drechtsteden.	Financieel: snellere toename van de vraag bij ongewijzigd regionaal beleid door zowel demografische ontwikkelingen als maatregelen op rijksniveau (WLZ en abonnements-tarief). (open einde regeling) Kans: midden/hog
Bij doelstelling 2.1: GRD onderdeel SDD	De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) voert het minimeleid en schuldhulpverlening (SHV) uit. Zo kan men via de SDD onder andere een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerkavragen. Ook voor aanvragen van bijzondere bijstand en bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten is de SDD er. Verder kunnen inwoners van Zwijndrecht gebruik maken van de collectieve zorgverzekering en het SMS-fonds (stichting Leergeld), waarbij kinderen tot 18 jaar kunnen meedoen aan muziek en sport. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor crisishulp en schuldbemiddeling. Consulenten van de sociale dienst zoeken aansluiting bij de activiteiten van de Vivera wijkteams. Bijvoorbeeld bij thema's zoals financiële zelfredzaamheid. Er zijn en worden afspraken gemaakt over goede afstemming tussen de activiteiten van de SDD en die van de VIVERA wijkteams. Dit draagt bij aan goede opschaling en af-schaling van zorg.	Financieel: het gebruik is groter dan waarmee in de begroting rekening gehouden is. (open einde regeling) Kans: midden
Bij doelstelling 2.2: Dienst Gezondheid & Jeugd	Om de gezondheid van inwoners te stimuleren voert de Dienst Gezondheid en Jeugd (dG&J) een aantal taken namens de gemeente uit. Zo is de dienst onder andere belast met het instellen en in stand houden van een gezondheidsdienst. Verder is de dG&J belast met de uitvoering van de drie wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid. Het gaat om de taken ziektepreventie (JGZ), gezondheidsbescherming (onder andere rijksvaccinatie programma) en de gezondheidsbevordering. De laatste draagt met name bij aan de doelstellingen uit dit programma.	Financieel risico: negatief exploitatieresultaat. Kans: laag

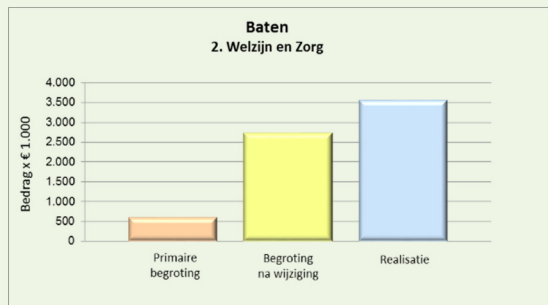
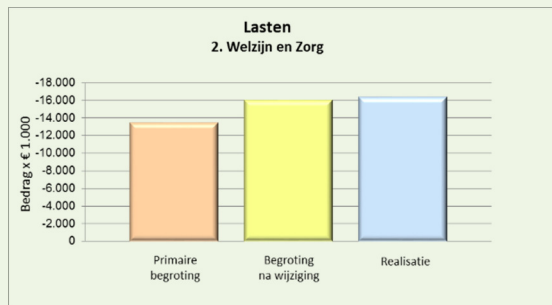
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

2.4 Wat heeft het gekost?

Programma 2 Welzijn en Zorg	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-13.532	0	-13.532	-15.363	1.308	-14.055	-15.670	2.121	-13.549	-307	813	506
Mutaties reserves	0	599	599	-690	1.418	728	-743	1.456	713	-53	38	-15
Resultaat	-13.532	599	-12.933	-16.053	2.726	-13.327	-16.413	3.576	-12.836	-360	851	491

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 3. Cultuur, Sport & Recreatie

3.1 Inleiding

In programma 3 werken we aan sport, cultuur, recreatie en laaggeletterdheid aan de hand van de thema's "Kunst en cultuur voor iedereen", "Door te bewegen blijf je in evenwicht", en "Heel Zwijndrecht leest en schrijft".

In 2018 zijn we verder gegaan met de uitvoering van de actiepunten uit de kunst- en cultuurnota. We hebben bereikt dat al in 2018 alle basisscholen in Zwijndrecht gebruik maken van de Toppie Cultuur voor cultuureducatie op school. De expositieruimte is omgevormd tot een cultureel ontmoetingscentrum en er is een link gelegd tussen de exposities en maatschappelijke thema's. Een mooi voorbeeld hiervan is de expositie van Marit Tornqvist.

Er is een permanent evenemententerrein gerealiseerd en de evenementenkalender www.beleef-zwijndrecht.nl is online gegaan. De derde editie van het Wattan festival heeft succesvol plaats gevonden op het nieuwe evenemententerrein in het Develpark. Naast het Wattan festival hebben we mooie evenementen zoals het Noordparkfestival, Verkerkloop, Avondvierdaagse en Koningsdag.

Voor sport is aangesloten bij een regionaal onderzoek om de sportbehoefte van mensen met een beperking of chronische aandoening in beeld te krijgen. Dit gaat ons helpen bij het vormen van gemeentelijk beleid op dit terrein. Verder is er een sportcoach aangesteld voor statushouders, om op die manier sport in te zetten als middel voor integratie.

In het kader van de aanpak laaggeletterdheid hebben er trainingen plaats gevonden voor vrijwilligers en professionals in het herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid. Er heerst immers nog veel taboe op het onderwerp en mensen zijn daarom vaak handelingsverlegen.

3.2 Wat hebben we bereikt?

Kerdoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
3. Zwijndrechtenaars nemen actief deel aan sport, cultuur en recreatie.	3.1 We dragen zorg voor voldoende en gevarieerd aanbod van sport, cultuur en recreatie.	Samen met organisaties zoals het Platform Sport&Bewegen, de Toppie sport- en cultuurcoaches Goodtoknow sport- en cultuurcoaches, Vivera sportcoaches en alle verenigingen zorgen we voor voldoende en gevarieerd aanbod. Het aanbod is in 2018 onder de aandacht gebracht van alle inwoners door middel van de Sport- en Cultuurkrant en via de website www.beleefzwijndrecht.nl .

3.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
3.1 a. Impuls kunst & cultuur	Thema: Kunst en cultuur voor iedereen	<i>Centrum voor de Kunsten:</i>

	Het thema kunst en cultuur voor iedereen draait om samen ontspannen, beleven en meedoen. Om die reden realiseren wij in 2018/2019 de volgende doelen uit het Uitvoeringsprogramma Cultuur: - In 2018/2019 wordt de ontwikkeling van een Centrum van de Kunsten verder uitgewerkt met culturele ondernemers. - De expositieruimte wordt omgevormd tot een tot een cultureel ontmoetingscentrum. - Om de lokale amateurkunstverenigingen de mogelijkheid te geven zich te presenteren voor een groter publiek, stellen we een aantal keren per jaar een podium ter beschikking. Het digitale cultuurplatform www.beleefzwijndrecht.nl wordt uitgebreid tot een volwaardige digitale ontmoetingsplek ter bevordering van onderlinge samenwerking en uitwisseling van informatie.	Eind 2018 is het gebouw dusdanig op orde gebracht, dat de ruimtes geschikt zijn om te gebruiken door culturele ondernemers. In het eerste kwartaal 2019 zullen de initiatiefnemers voor het Centrum voor de Kunsten een stichting oprichten die de facilitaire zaken rondom het Centrum voor de Kunsten op zich zal nemen. <i>Expositieruimte:</i> In 2018 zijn maatschappelijke thema's aan de exposities verbonden en is meer samengewerkt met (welzijns)organisaties wat een bredere belangstelling oplevert. In 2019 gaan we hiermee door. In 2018 hebben er zes tentoonstellingen en drie 'flits tentoonstellingen' in de KunZtmaand plaats gevonden. <i>Podium:</i> In de gemeente zijn diverse podia die worden gebruikt. Alleen het podium in het Spektakel wordt minder gebruikt in verband met de kosten. In 2019 onderzoeken we of we de subsidieregeling kunnen aanvullen met de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor de kosten van een podium, om zodoende optredens te stimuleren. <i>Digitaal cultuurplatform:</i> In 2019 onderzoeken we of en hoe dit wordt ingevuld.
3.1 b. Uitgaan voor jongeren	In 2018 werken we mee aan het mogelijk maken van Wattan editie 3. We stimuleren en ondersteunen jongeren om initiatieven en evenementen te ontplooiën en bestaande initiatieven verder uit te bouwen. Zo zoeken we naar aansluiting bij het Noordparkfestival. We zorgen dat www.goodtoknowzwijndrecht.nl, het digitale platform voor jongeren, actuele, up to date informatie verschaft over alles wat een jongere bezig houdt.	<i>Wattan festival:</i> De derde editie van het Wattan festival heeft succesvol plaats gevonden op het nieuwe evenemententerrein in het Develpark. Daarnaast gaan enkele jongeren in 2019 een nieuw festival voor jongeren organiseren. <i>Noordparkfestival:</i> Het Noordparkfestival heeft in 2018 haar tienjarige bestaan gevierd. Vanuit de gemeente heeft het Noordparkfestival extra subsidie ontvangen.

		Events vanuit Stichting JEZ worden gedeeld. In 2019 beogen wij om events van KunZt en Diverz ook te plaatsen.
3.1 c. Uitvoering sportbeleid	Thema: Door te bewegen blijf je in evenwicht Het thema "door te bewegen blijf je in evenwicht" draait om het mogelijk maken dat iedereen die wil sporten, ook daadwerkelijk kan sporten. In 2018 werken we aan het ondersteunen van gehandicapte sporters (aangepaste sporten). We werken aan het verbeteren van de informatie over sporten in Zwijndrecht via de website. We werken nauw samen met sportverenigingen aan maatschappelijke vraagstukken zoals het mogelijk maken van rookvrije ruimten en de preventie op gebied van bijvoorbeeld gezondheid (overgewicht) en jeugd-beleid (denk aan signaleren kindermishandeling).	Zowel op lokaal als regionaal niveau is er veel behoefte aan informatie over de omvang van de doelgroep (hoeveel mensen hebben een beperking of chronische aandoening) en noodzaak aan goede informatie over de behoeften, wensen en voorkeuren van mensen met een beperking of chronische aandoening bij sport en bewegen. Gemeente Zwijndrecht doet mee aan een regionaal onderzoek door het Mullier instituut om een compleet beeld te krijgen van sportbehoeften van gehandicapten Dit gaat ons helpen bij het vormen van gemeentelijk beleid. We hebben sinds september een sportcoach die zich gaat bezig houden met statushouders, om sport als middel in te zetten voor een betere integratie. Op het gebied van gezondheid (overgewicht) verwijzen wij via de JGZ op alle VO-scholen leerlingen met een sportbehoefte en/of overgewicht door naar de goodtoknow sportcoaches. Op het gebied van rookvrije sportverenigingen hebben we verenigingen voorgelicht en naar behoefte ondersteund. Binnen de Buurtaanpak is de opleiding Leider Sportieve Recreatie gefaciliteerd aan buurtbewoners. Acht cursisten hebben hun diploma in ontvangst mogen nemen, voor velen het eerste.
3.1 d. Evenementen	Evenementencoördinator maakt het (mede) mogelijk Initiatieven van inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om bestaande en nieuwe evenementen te organiseren. De evenementencoördinator vervult een brugfunctie tus-	Beleef Zwijndrecht: In 2018 is de evenementenkalender www.beleefzwijndrecht.nl online gegaan. Op de kalender is in één oogopslag overzichtelijk welke evenementen er in Zwijndrecht zijn. Daarnaast heeft er in 2018 een campagne

	sen de organisatoren van evenementen en overheidsinstellingen, onder andere bij het vergunningverleningstraject. De evenementenkalender zorgt voor een actueel overzicht van evenementen en activiteiten van bewoners en verenigingen en organisaties in Zwijndrecht. We onderzoeken verder de mogelijkheid voor een permanent evenemententerrein.	plaats gevonden om Beleef Zwijndrecht onder de aandacht van inwoners te krijgen. In 2018 hebben ongeveer 8.000 mensen de website bezocht. <i>Evenemententerrein:</i> Sinds 2018 is er een permanent evenemententerrein in het Develpark. Inmiddels heeft het eerste evenement daar plaats gevonden. Voordat het terrein werd aangepast was het al gebruikt voor de Avondvierdaagse, buitenbioscoop en Konings spelen. Voor 2019 zijn er verschillende aanvragen binnen gekomen voor nieuwe evenementen op het evenemententerrein. Er zijn verschillende folders in ontwikkeling om initiatiefnemers te informeren over evenementen wat daarbij komt kijken. Daarnaast is het aanvraagformulier gedigitaliseerd en praktischer gemaakt. <i>Meer evenementen:</i> In Zwijndrecht is een stijgende lijn te zien met betrekking tot evenementen. Er worden meer evenementen georganiseerd en de kwaliteit van evenementen verbetert.
--	---	---

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
	Thema: Heel Zwijndrecht leest en schrijft. Dit thema draait om het tegengaan van een groot probleem: laaggeletterdheid. In Zwijndrecht heeft 12,9% (ruim 3.700 inwoners) moeite met lezen, schrijven en begrijpen en toepassen van informatie. In 2018/2019 zijn onze activiteiten gericht op het bespreekbaar maken van het pro-	In 2018 heeft de training herkennen en bespreekbaar maken laaggeletterdheid plaats gevonden. Aan deze training hebben vrijwilligers en professionals deelgenomen die in contact komen met laaggeletterden, zoals mensen van het Wijkteam, CJG, Schuldulpmaatje, woningcorporatie, sociaal raadslieden, ziekenhuis et cetera.

	bleem laaggeletterdheid, het herkennen en signaleren van laaggeletterdheid en het toeleiden van laaggeletterden werkende en niet werkende naar een passende taalcursus. Dit doen we met verschillende partners: de bibliotheek, wijkteams, inwoners, werkgevers en de SDD.	Daarnaast zijn er met de organisaties voor jeugdzorg bij de subsidieverlening afspraken gemaakt om te investeren in het herkennen en signaleren van taalachterstand bij kinderen en laaggeletterdheid bij ouders/verzorgers. En om hen te motiveren tot het deelnemen aan een peuterspeelgroep, passende taalcursus of taal-oefengroep. Met Diverz is bij de subsidieverlening eveneens de afspraak gemaakt om te investeren in herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en om mensen toe te leiden naar het Taalhuis voor een intake of naar een passend aanbod.
	<i>Cultuureducatie op school & Combinatiefuncties</i> Alle basisscholen maken gebruik van cultuureducatie op school via de cultuur Toppie. De brede scholen hebben een programma van zowel de Sport als Cultuur Toppie. Via de breedscholen en de combinatiefuncties blijven we uitvoering geven aan de doelstelling "onze kinderen groeien gezond, veilig en actief op" en aan het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen. Ook wordt de sociale samenhang in de wijk vergroot door een aanbod van activiteiten aan alle kinderen en hun ouders. In het raadsprogramma wordt onderstreept dat Zwijndrecht zich actief blijft inzetten op JOGG. Door de combinatiefunctionarissen leggen wij naast sport en cultuur de link met het beleidsveld volksgezondheid (JOGG), Groen doet Goed, CJG, Wmo.	De sport en cultuurcoaches zijn onverminderd enthousiast doorgegaan met uitvoering te geven aan het huidige beleid. Tevens heeft de tweede editie van de Goodtoknow sport- en cultuurdag plaatsgevonden waaraan meer dan vijfhonderd kinderen van de brugklassen van de VO-scholen aan meededen. Dit sportevenement biedt kinderen de kans om kennis te maken met verschillende sporten/culturele activiteiten. De cultuurcoach werkte samen met KunZt door het geven van workshops Licht in het donker van Marit Tornqvist en registreerde een scholenvoorstelling. Daarnaast hielden de Vivera coaches de Vivera leefstijlmarkt en namen fittesten af. Op JOGG-gebied werden er vijf partners via publiek private samenwerking aan het JOGG-project gekoppeld, wat een nog groter bereik bewerkstelligt. De gezondeschool-zwijndrecht website werd gepromoot, bij PIT werd het personeel opgeleid via een cursus beweegkriebels, organiseerden we de training Citytrainer en werd de JOGG-aanpak opgenomen in de groenvisie.

	Jeugdsportsubsidies Sportverenigingen stimuleren we door middel van subsidie om te investeren in jeugdactiviteiten en aantrekken van nieuwe jeugdleden. Hierdoor wordt de jeugd gestimuleerd om ontwikkelkansen te benutten. (Doelstelling 2.2 uit Subsidieregeling.)	In 2018 hebben twintig sportverenigingen jeugdsubsidie ontvangen voor 3.646 jeugdleden. De subsidie wordt gebruikt voor: - Het opleiden van jeugdleden - Deelname aan (jeugd)competities - Organiseren van toernooien - Nevenactiviteiten.
	Zwembad In 2013 besloot de gemeenteraad om zwembad De Hoge Devel in ieder geval tot 2023 door te exploiteren. De eind 2017 gekozen variant voor de voortzetting van De Hoge Devel zal in 2018 verder worden uitgewerkt.	In september 2018 heeft de raad het voornemen uitgesproken om een nieuw zwembad te realiseren en een voorbereidingskrediet daarvoor beschikbaar gesteld. Als eerste stap wordt bepaald welk type zwembad wenselijk is en past binnen de vastgestelde kaders. Het financieel kader is het huidige budget voor het zwembad. Om een keuze te kunnen maken worden twee scenario's uitgewerkt (in kosten en schetsen) waarover de raad in juni 2019 een besluit zal nemen. In december 2018 heeft de eerste participatiebijeenkomst plaatsgevonden.

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
% niet sporters (2016)	52,4	Afname, minimaal met de landelijk trend	**	RIVM
% Beschikbaarheid cultuureducatie op school (2017)	80	80	100	Intern
Aantal beeldbepalende evenementen in Zwijndrecht	3	3	5	Digimak

* www.waarstaatjegemeente.nl

** dit onderzoek wordt om de vier jaar uitgevoerd. De volgende keer is in het jaar 2020.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
GR voor het Natuur- en Recreatiegebied (NRIJ)	In het kader van de openluchtrecreatie behartigt de Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde mede namens Zwijndrecht het gemeenschappelijke belang voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer van het gebied.	Risico: bestuurlijk Kans: midden

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
GR Drechtsteden	De Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden draagt bij aan de doelstelling in dit programma door het opstellen van een regionale visie voor toerisme en recreatie en een regionaal uitvoeringsprogramma.	Risico: financieel Kans: laag

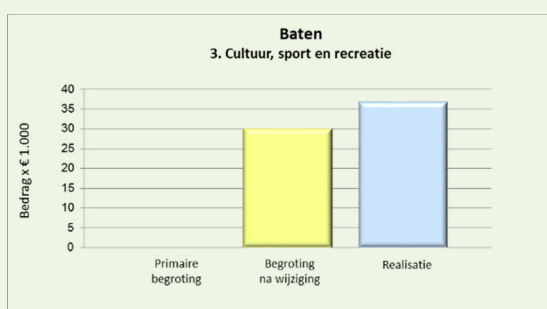
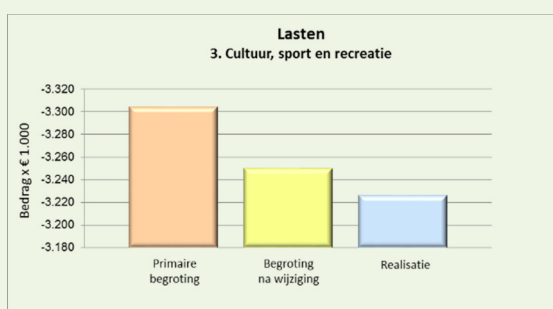
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

3.4 Wat heeft het gekost?

Programma 3 Cultuur, sport en recreatie	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-3.304	0	-3.304	-3.250	0	-3.250	-3.227	7	-3.220	23	7	30
Mutaties reserves	0	0	0	0	30	30	0	30	30	0	0	0
Resultaat	-3.304	0	-3.304	-3.250	30	-3.220	-3.227	37	-3.190	23	7	30

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 4. Veiligheid

4.1 Inleiding

In de raadsperiode 2014-2018 hebben wij hoge prioriteit gegeven aan de verbetering van de veiligheid in onze gemeente. Daartoe hebben we in het Actieprogramma Veilig diverse doelstellingen en activiteiten opgenomen. Een groot deel hiervan is gerealiseerd. We zien een sterke afname van de zogenaamde klassieke criminaliteit. Het aantal woning- en auto-inbraken is fors gedaald. Uit de laatste Veiligheidsmonitor is naar voren gekomen dat de veiligheidsbeleving onder onze inwoners is toegenomen.

Omdat we steeds meer te maken hebben gekregen met een verschuiving van de klassieke criminaliteit naar ondermijnende criminaliteit zijn we ons in 2018 sterker gaan richten op de aanpak.

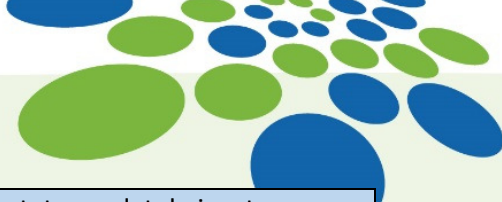
Een ander belangrijk onderdeel van veiligheid in Zwijndrecht is de aanwezigheid van hulpdiensten (brandweer, Geneeskundige hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR)), vertegenwoordigd door de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en Bevolkingszorg (voorheen gemeentelijke rampenbestrijding). Mocht er zich een incident voordoen in de gemeente Zwijndrecht of daarbuiten waarbij de inwoners van Zwijndrecht betrokken zijn, dan is het goed dat hulpdiensten voorbereid zijn op rampen en crises. Kwalitatief goede hulpdiensten en een eigen crisisorganisatie zijn van belang voor het bestrijden van (de effecten van) incidenten voor de bevolking.

4.2 Wat hebben we bereikt?

Kerdoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
4. Zwijndrecht is een veilige gemeente	4.1 We streven naar verbetering van de veiligheid(-sbeleving) in de woon- en leefomgeving.	Het aantal aangiftes van criminaliteit in Zwijndrecht (1775) was in 2018 ongeveer gelijk aan dat van 2017. In vergelijking met ons peiljaar 2013 is sprake van een daling met ca. 20%.
	4.2 We streven naar goede hulpverleningsdiensten voor het bestrijden van (de effecten van) incidenten voor de bevolking.	In 2018 zijn er diverse incidenten geweest in de gemeente Zwijndrecht waarbij de brandweer en/of Bevolkingszorg moest optreden. In alle gevallen kon direct een beroep gedaan worden op beide en zijn de incidenten goed en professioneel afgehandeld.

4.3 Wat hebben we gedaan?

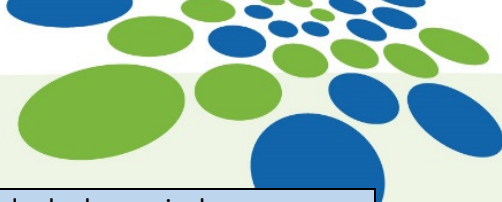
Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
4.1 a. Veilig en leefbaar wonen b. Verbetering veiligheidsbeleving	In het Actieprogramma Veilig zijn diverse activiteiten opgenomen om het aantal woning- en auto-inbraken te verminderen. Wijkpreventie vormt daarbij steeds meer een vaste - niet meer weg te denken - waarde	Uitgaande van de speerpunten uit het actieprogramma Veilig zien wij een afname (ten opzichte van 2013) van het aantal woninginbraken met 58% en van het aantal auto-inbraken met 40%.

	in de wijken, wat vaste kosten voor (vervanging van) kleding, materialen, drukwerk en consumpties met zich meebrengt. Verder hebben we financiële ruimte nodig om initiatieven te kunnen ondersteunen in het veiligheidsdomein en om te kunnen blijven werken aan de verdere bewustwording van onze inwoners, bedrijven en instellingen en aan het verbeteren van de veiligheidsbeleving. Wij hebben bij de Kadernota 2018 budget gevraagd voor de uitbreiding van formatie voor intensivering Openbare Orde en Veiligheid.	Wij constateren dat de inzet van wijkpreventie in alle wijken, het oprichten van de wijkwhatsappgroepen en de diverse bewustwordingsacties die we regelmatig voeren een positief effect hebben. Helaas zien we dat het aantal inbraken in schuren en garages een grillig beeld vertoont. Na een voorzichtige daling in de afgelopen jaren is het aantal in 2018 verdubbeld (107 stuks). De aanpak van de fietsendiefstal is ook in 2018 geïntensiveerd. De aandacht heeft zich met name gericht op de eigen verantwoordelijkheid van de fietser, gefaciliteerd door gemeentelijke voorzieningen (creëren van goede fietsstallingen). Hier zien we een daling van het aantal diefstallen van 248 (2016), naar 228 (2017) naar 203 (2018).
4.2 Bevolkingszorg	- Jaarlijks monitoren we de opkomsttijden van de hulpverleningsdiensten en crisisorganisatie in de gemeente Zwijndrecht om te kijken of deze voldoen aan de wettelijke eisen. - In 2018 worden diverse oefeningen georganiseerd om de gemeentelijk crisisorganisatie getraind te houden. - We behartigen de belangen van de gemeente Zwijndrecht die zijn opgenomen in het beleidsplan van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid bij de uitvoering van dit plan door de Veiligheidsregio in 2017-2020. - We zullen een actieve bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van Bevolkingszorg in Zuid-Holland Zuid en zullen daarbij de lokale belangen niet uit het oog verliezen. We zetten in op een eigen crisisorganisatie die ondersteunt kan worden door (sub)regionale medewerkers.	- De Bevolkingszorg is in 2018 zeven maal ingezet in Zwijndrecht en twee maal stand-by voor mogelijk hoog water in het buitendijkse gebied. Van de zeven incidenten zijn naast de officier van dienst, drie keer één of meerdere onderdelen van de crisisorganisatie ingezet. De inzet op alle incidenten is (ruim) gestart binnen de daarvoor gestelde (wettelijke) tijden (officier van dienst dertig minuten en de crisisorganisatie negentig minuten). - De opkomsttijden van de brandweer komen beschikbaar met de jaarverantwoording van de VRZHZ over 2018. Dit zal zijn in het 3e kwartaal van 2019. U wordt hier nader over geïnformeerd. - In januari 2018 is een grote oefening georganiseerd waarbij alle onderdelen van de crisisorganisatie zijn beoefend. - We hebben de belangen van de gemeente behartigd in diverse gesprekken, overleggen en deel-

		name aan werkgroepen. Voorbeelden: aanwezigheid in het Dagelijks bestuur en het Algemeen bestuur van de VRZH, aanwezig in de Adviesgroep Veiligheid gemeentesecretarissen (AGV), gesprekken met de brandweer, deelname aan regionale overleggen en werkgroepen voor Bevolkingszorg. Maar ook door participatie in diverse gremia rondom de Spoorzone en Kijfhoek. - In 2018 heeft de doorontwikkeling van Bevolkingszorg meer vorm gekregen. Per 1 januari 2019 komt een regionale crisisorganisatie in Zuid-Holland Zuid waar binnen de gemeente Zwijndrecht haar eigen crisisorganisatie blijft behouden.
--	--	--

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
4.1 We streven naar verbetering van de veiligheid (-sbeleving) in de woon- en leefomgeving.	- Continuering en facilitering wijkpreventie in alle wijken. - Donkere dagen offensief – ondersteuning van de politie met campagnes ter voorkoming van woning- en auto-inbraken. - Aanpak fietsendiefstal bij Winkelcentrum Walburg en station. - Verbeteren van de zichtbaarheid van politie en gemeente door proactief naar buiten te treden, informatiebijeenkomsten te houden en te communiceren over veiligheidsthema's. - Deelname aan het buurtbemiddelingsproject. - Deelname aan het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), aan de Veiligheidsalliantie Rotterdam.	- Wijkpreventie is nog steeds actief in alle wijken. De gemeente faciliteert door kleding en andere voorzieningen te betalen. - In oktober 2018 hebben we samen met onze partners de Veiligheidsdag georganiseerd. Op deze wijze hebben we onze inwoners laten zien wat veiligheid is, wat de verschillende (hulp)diensten doen, maar ook wat zij zelf kunnen doen om hun veiligheid te vergroten. - De aanpak van fietsendiefstal heeft in 2018 hoog op de agenda gestaan. Samen met partners zijn er bewustwordingscampagnes georganiseerd. - Ons buurtbemiddelingsproject is door MEE Plus uitgevoerd. Er zijn vijftig zaken aan buurtbemiddeling voorgelegd. - Eind 2018 bedraagt het aantal deelnemers aan Burgernet 8.139

	- Deelname aan Burgernet en ondersteuning van campagnes om inwoners te laten aansluiten bij Burgernet. - Deelname aan het Veiligheidshuis van waaruit de zogenaamde HIT aanpak (High Impact Targets) gestalte krijgt. Personen die al een aantal malen woninginbraken of straatroven hebben gepleegd krijgen een persoonsgerichte aanpak. - Ondersteuning van initiatieven op het gebied van "Veilig Wonen" - een aanpak (met partners) om veiligheid en leefbaarheid in de wijk te stimuleren (verlichting achterpaden, buurtwhatsapp-groepen, inrichting openbaar gebied). - Verdere uitrol en stimulering van de DNA-kit als preventiemiddel tegen diefstal van en uit motorvoertuigen.	en de deelname is daarmee gestegen naar 18,3% van alle inwoners. - In 2018 is een aantal Zwijndrechtse personen besproken in het Veiligheidshuis en is hierop een persoonsgerichte aanpak gestart. - In 2018 is de formatie op het gebied van Openbare orde en veiligheid (OOV) uitgebreid met een functie op het terrein van de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning. - Sinds mei 2018 worden panden waar hennepplantages worden aangetroffen - afhankelijk van de situatie - voor een bepaalde periode gesloten. In 2018 is dat vier keer gebeurd. - In 2018 is de gemeente voor een jaar aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem. Hierdoor krijgen we inzicht in de meldingen die voor Zwijndrecht gedaan worden. - Zwijndrecht heeft als pilot een abonnement afgesloten bij Drugsvision om de bewustwording te vergroten bij het signaleren van drugspanden. - De Wet Bibob is een aantal maal toegepast om inzicht te krijgen in de antecedenten en dergelijke van vergunningaanvragers. - Eind 2018 heeft voor Heer Oudeland's Ambacht de verdere uitrol van de DNA-kit plaatsgevonden. Bij de toegangswegen van de wijken zijn borden geplaatst en er zijn afspraken gemaakt met de politie en wijkpreventie.
4.2 We streven naar goede hulpverleningsdiensten voor het bestrijden van (de effecten van) incidenten voor de bevolking.	Beleidsdoelstellingen Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid: - Focus op de voorkant (risico-beheersing). - Startklaar en daadkrachtig (preparatie en repressie). - Samen verder komen (samenwerken).	De Veiligheidsregio komt in 2019 met een verantwoording van hun beleidsplan. U zal hier afzonderlijk over worden geïnformeerd. <i>Bevolkingszorg:</i> - Per 1 januari 2019 zal Bevolkingszorg regionaal georganiseerd zijn, met lokaal maatwerk waar wenselijk.

	- Investeren in bedrijfsvoering (professionaliteit). Dit zijn de beleidsdoelstellingen van de VRZHZ, het is in het belang van de gemeente Zwijndrecht dat de hulpverleningsorganisaties adequaat zijn uitgerust met getraind personeel en op de taak afgestemd materieel. <i>Bevolkingszorg:</i> - Doorontwikkelen van Bevolkingszorg op regionaal niveau. - Uitvoeren van het regionaal vastgestelde OTO plan (Opleiden, Trainen, Oefenen). - Het beschikbaar houden van personele capaciteit voor Bevolkingszorg zowel lokaal als sub regionaal. - Deelnemen aan regionale afstemmingsoverleggen over de inhoud en de kwaliteit van Bevolkingszorg. - Uitwerken van planvorming in voorbereiding op incidenten. - Beheer van het gemeentelijk coördinatiecentrum.	- Alle in het OTO plan opgenomen trainingen oefeningen zijn uitgevoerd. Ook lokaal is er geoefend door de crisisorganisatie. - In 2018 zijn niet alle functies ingevuld geweest. Maar door voldoende samenwerking en het hebben van meerdere personen op één functie is er nooit een capaciteitsgebrek geweest. - De eigen adviseur risicobeheersing en bevolkingszorg is vrijwel bij ieder relevant overleg aanwezig geweest en heeft een bijdrage geleverd aan de voor Zwijndrecht relevante zaken ter bevordering van de kwaliteit. - Vanuit Zwijndrecht is er een bijdrage geweest in onder andere het opstellen van de rampbestrijdingsplannen voor Univar en Ashland. Het gemeente coördinatiecentrum (GCC) was het gehele jaar stand-by. Inzet van het GCC is in 2018 niet nodig geweest, behoudens oefeningen.
--	--	--

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	183	<	174 (2017)	Bureau Halt
Harde kern jongeren (aantal per 10.000 inwoners) (2017)	0,6	≤	Indicator vervalt **	KLPD
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inw.)	2,6	1	1,1 (2017)	CBS
Geweldmisdrijven (aantal per 1.000 inw.)	4,2	3,3	3,4 (2017)	CBS
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inw)	4,5	3,4	2,2 (2017)	CBS
Vernielingen en beschadigingen in openbare ruimte	5,7	6,2	4,2 (2017)	CBS
Aantal oefeningen (fac.)	6	6	6 (2017)***	Staf
Voldoen aan wettelijke opkomsttijd (fac.)	95%	95%	95% (2017)***	Staf

*www.waarstaatjegemeente.nl

** Het KLPD heeft aangegeven dat de indicator 'Harde kern Jongeren' niet langer wordt geüpdatet. De reden hiervoor is dat de KLPD is overgestapt op een nieuw registratiesysteem waardoor deze cijfers niet meer beschikbaar komen. Om die reden is deze indicator komen te vervallen met ingang van 2018.

***De opkomsttijden van de brandweer komen beschikbaar met de jaarverantwoording van de VRZHZ over 2018. Dit zal zijn in het 3e kwartaal van 2019. U wordt hier nader over geïnformeerd.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
Bij doelstelling 4.2: GR Veiligheidsregio ZHZ	De gemeenschappelijke regeling heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.	Risico: financieel Kans: laag

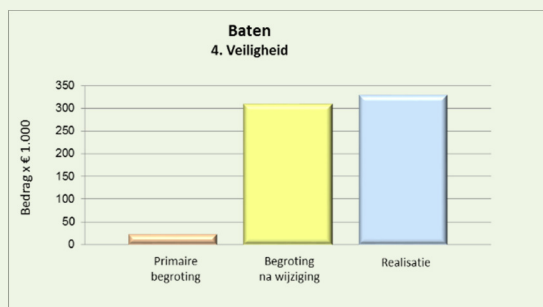
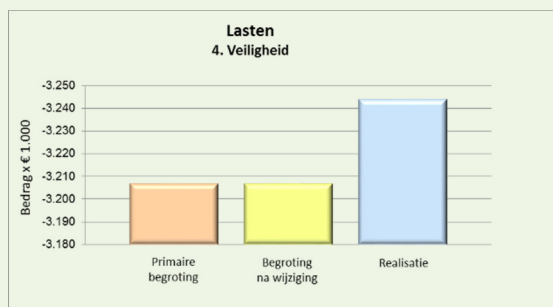
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

4.4 Wat heeft het gekost?

Programma 4 Veiligheid	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-3.207	15	-3.192	-3.207	302	-2.905	-3.244	322	-2.922	-37	19	-18
Mutaties reserves	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	0	0
Resultaat	-3.207	23	-3.184	-3.207	311	-2.896	-3.244	330	-2.914	-37	19	-18

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 5. Economie & Arbeidsmarkt

5.1 Inleiding

Samen met onze ondernemers blijven we werken aan het behoud en verbeteren van het ondernemersklimaat in onze gemeente. De kwaliteit en aantrekkelijkheid van onze (watergebonden) bedrijventerreinen spelen daarbij een sleutelrol. We willen Zwijndrecht profileren als een gemeente waar het goed ondernemen is. We werken samen met het bedrijfsleven aan de uitvoering van de economische agenda. Daarbij focussen we op de thema's bereikbaarheid, energietransitie, binnenvaart en onderwijs en arbeidsmarkt.

We willen groeien, in Drechtstedenverband hebben we de ambitie om fors meer werkgelegenheid te creëren: tot 30.000 banen in 2030. We gaan er vanuit dat we in 2019 nieuwe bedrijven in onze gemeente mogen verwelkomen. Het Ondernemersfonds levert steeds meer resultaat op. In dit fonds worden alle economische sectoren en ondernemersverenigingen vertegenwoordigd.

Onze ambitie is om armoede in Zwijndrecht duurzaam te bestrijden. De negatieve spiraal van armoede en uitkering willen we doorbreken. Om deze doelen te bereiken hebben we met de Zwijndrechtse samenleving zestien thema's benoemd en zijn we op zoek naar oplossingen die hieraan bijdragen. Deze thema's zijn verwerkt in één programma sociaal domein. Onderdeel van dit programma is het thema "Van JOP naar JOB" van waaruit we in samenhang met andere thema's als "Aan de slag met armoede" en "Heel Zwijndrecht leest en schrijft" (laaggeletterdheid) de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt willen vergroten.

Er zijn in Zwijndrecht vijfhonderd jongeren werkloos. Van deze vijfhonderd jongeren zijn er driehonderd bekend bij instanties. Deze organisaties zorgen voor begeleiding, scholing en werk. Het thema van "Van JOP naar JOB" richt zich vooral op de jongeren die niet zichtbaar zijn. In samenwerking met Baanbrekend (van de Sociale Dienst Drechtsteden), leerplicht/voortijdig schoolverlaten (Dienst Gezondheid en Jeugd), het praktijkonderwijs in Zwijndrecht en het jongerenwerk zorgen we er voor dat deze jongeren zichtbaar worden en meedoen naar vermogen. We zorgen ervoor dat er lokaal of regionaal mogelijkheden zijn om jongeren weer aan de slag te krijgen. Uitgangspunt hierbij is aansluiting tussen de lokale doelstellingen en ambities en het regionaal Programma Arbeidsmarkt.

5.2 Wat hebben we bereikt?

Kerndoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
5. Samen bouwen aan de bloeiende economie van Zwijndrecht en aan de werkgelegenheid voor haar inwoners	5.1 We hebben een aantrekkelijk vestigingsklimaat.	De in 2017 vastgestelde economische agenda richt zich – in samenhang met de Drechtstedelijke Groeiagenda - op de thema's mobiliteit en bereikbaarheid, onderwijs en arbeidsmarkt, energietransitie en binnenvaart. Uitvoering van deze agenda borgt en optimaliseert, waar mogelijk, het vestigingsklimaat in Zwijndrecht. We trekken samen op met DEAL! als het gaat om de promotie en acquisitie van onze bedrijventerreinen. Eind 2018 is het Ondernemersfonds geëvalueerd en is besloten tot een

		verlenging van vijf jaar. Nagenoeg alle ondernemers maken nu deel uit van een trekkingsgebied.
	5.2 We zijn aantrekkelijk voor (watergebonden) bedrijven.	Onze doelstelling is om faciliterend te willen zijn naar het bedrijfsleven en in het bijzonder voor de watergebonden bedrijven. Op dit moment zijn we in onderhandeling om het leegstaande perceel op Lindtsedijk 14 in de markt te zetten. Hierbij is het uitgangspunt dat de watergebonden locatie ook watergebonden wordt gebruikt. Tijdens onze bezoeken bij specifiek watergebonden bedrijven hebben we aandacht voor de aangegeven uitdagingen en denken mee in de toepasbare ontwikkelingen.
	5.3 We hebben een levendige en goedlopende weekmarkt.	De bezetting van en het bezoek aan de twee weekmarkten is in 2018 redelijk stabiel geweest, zowel voor de markt op Walburg als die in Oude-land. Er zijn weliswaar wisselingen, maar over het algemeen is de markt voor meer dan 80% gevuld.
	5.4 We dragen zorg voor mensen die niet kunnen werken of niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien.	In 2018 waren er gemiddeld (inclusief instroom en uitstroom) 149 deelnemers actief in een participatiebaan. 121 deelnemers vanuit de participatiewet, 15 statushouders, 2 Wmo dagbesteding en 12 stagiaires vanuit de praktijkscholen. Participatiebanen zijn bedoeld voor mensen waarvan de verwachting is dat zij (nog) niet in staat zijn om regulier werk te verrichten. Dit doen we in samenwerking met de SDD en Zwijndrecht Werkt. Deze mensen worden ingezet op werkzaamheden in het maatschappelijke veld. Hierdoor komen zij uit hun isolement en doen weer mee. Mochten er andere instrumenten nodig zijn om weer mee te kunnen doen, denk aan schuldhulpverlening, inzet van bijzondere bijstand en zorg, zijn er afspraken gemaakt met de SDD.

5.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
5.1/5.2 Economie	We geven samen met onze ondernemers uitvoering aan onze Economische Agenda, waarbij we ons nadrukkelijk richten op innovatie en energietransitie, onderwijs en arbeidsmarkt, mobiliteit en de binnenvaart sector. Bij de Kadernota 2018 hebben wij voorgesteld hiervoor middelen beschikbaar te stellen. Vanuit het thema "Heel Zwijndrecht leest en schrijft" werken we aan de bestrijding van laaggeletterdheid bij werkenden door ze een passende taal cursus aan te bieden.	In 2018 organiseerden we onder andere een duurzaamheidsbijeenkomst op De Geer en voerden we energiescans uit, ondertekenden we een intentieverklaring maritiem onderwijs, heeft er een gemeentebreed parkeeronderzoek plaatsgevonden met een deelonderzoek over vrachtwagenparkeren, hebben we stappen gezet met ProRail over het opheffen van de aftakkingen op Groote Lindt, droegen we bij aan het imago en bekendheid van de Zwijndrechtse binnenvaart door artikelen en interviews in lokale- en vakbladen, faciliteerden we de onderwijsroute en droegen we bij aan de pilot pendelbus naar Groote Lindt, de Geer en Bakestein. Aanpak laaggeletterdheid In maart 2018 heeft er een regionale bijeenkomst voor werkgevers plaats gevonden om hen te informeren over het Taalakkoord Werkgevers. Werkgevers kunnen bijdragen aan de taalvaardigheid van hun medewerkers, door taal op de werkvloer bespreekbaar te maken en medewerkers te scholen. Aansluiten bij het Taalakkoord Werkgevers helpt hierbij. In vervolg op deze bijeenkomst geeft het LeerWerkLoket voorlichting aan bedrijven over het Taalakkoord. In de komende jaren zal er meer worden ingezet op het bereiken van bedrijven om deel te nemen aan het Taalakkoord. In het plan van aanpak "Heel Zwijndrecht leest en schrijft 2019 – 2020" worden lokale acties met werkgevers opgenomen.

5.3 We hebben een levendige en goedlopende weekmarkt.		De bezetting van en het bezoek aan de twee weekmarkten is in 2018 redelijk stabiel geweest, zowel voor de markt op Walburg als die in Oude-land. Er zijn weliswaar wisselingen, maar over het algemeen is de markt voor meer dan 80% gevuld.
5.4 Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	We ondersteunen en nemen deel aan de onderwijsroute . De onderwijsroute laat leerlingen kennis maken met lokale bedrijven en werksoorten. Dit kan een bijdrage leveren aan het maken van de juiste opleidingskeuze. We sluiten aan bij regionale activiteiten zoals de techniekroute, techniekdock en game on. Deze activiteiten zijn gericht op leerlingen van de basisschool en brugklasleerlingen van het voortgezet onderwijs. In samenwerking met Baanbrekend (van de Sociale Dienst Drechtsteden), leerplicht/voortijdig schoolverlaten (Dienst Gezondheid en Jeugd), het praktijkonderwijs in Zwijndrecht en het jongerenwerk zorgen we er voor dat werkloze jongeren zichtbaar worden en mee gaan doen naar vermogen. We zorgen ervoor dat er lokaal of regionaal mogelijkheden zijn om jongeren weer aan de slag te krijgen. Jongeren zonder startkwalificatie worden door de Dienst Gezondheid en Jeugd gevolgd tot zij ofwel een startkwalificatie hebben ofwel de leeftijd van 23 jaar bereiken. Vanuit het thema "Van JOP naar JOB" worden deze jongeren begeleid richting onderwijs of richting werk gecombineerd met opleiding.	Onderwijsroute 2018 Jaarlijks nemen we deel aan de onderwijsroute. In 2018 hebben hieraan 290 leerlingen en 29 bedrijven deelgenomen. Leerlingen maken kennis met verschillende beroepen waarbij de nadruk ligt op technische beroepen. Scholen uit Zwijndrecht hebben ook deelgenomen aan regionale activiteiten die gericht zijn op het kennis maken met technische opleidingen en beroepen. Vorbereidende leerweg binnenvaart In december 2018 is het startschot gegeven voor de voorbereidende leerweg binnenvaart in Zwijndrecht. Deze leerweg is tot stand gekomen in samenwerking met onderwijs (vmbo, scheepvaart- en transportcollege en BLN/Schuttevaer). Jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten De werkloosheid onder jongeren is afgenomen. In samenwerking met de SDD, Voortijdig Schoolverlaten, praktijkonderwijs en het lokale participatiebedrijf zijn kwetsbare jongeren in beeld gebracht en in beweging gezet. Aan het werk, weer naar school of participeren. Zo hebben vijftien jongeren via Zwijndrecht Werkt een diploma mbo1 gehaald. In 2018 is er in samenwerking met de SDD een pilot gestart met vijftien statushouders die taal, werkervaring en begeleiding krijgen om mee te doen.

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
<i>Bij doel 5.1/ 5.2:</i>	Het is belangrijk om in contact te blijven met onze ondernemers. Dit doen we onder meer via onze bedrijfscontactfunctionaris. Signalen van ondernemers helpen ons om onze dienstverlening nog verder te optimaliseren. Daar waar zich concrete initiatieven voor doen, waarvoor een ruimtelijke procedure nodig is, blijven we ons Ruimtelijk Intake Team (RIT) benutten. Het RIT kan een initiatiefnemer snel inzicht geven of een voorgenomen ontwikkeling kansrijk is. Daarbij blijven wij meedenken over alternatieve mogelijkheden voor bijvoorbeeld leegstaande kantoren.	Doelstellingen rond het accountmanagement zijn vastgelegd in het Jaarplan accountmanagement 2018. De accountmanagers functioneren als eerste aanspreekpunt, onderhouden actief contacten met het bedrijfsleven. De accountmanagers functioneren als belangenbehartigers voor het bedrijfsleven. Zij zijn eerste aanspreekpunt, gids in gemeenteland, hebben een signalerende en verbindende rol én initiëren contacten tussen bedrijfsleven en lokale overheid. Daarnaast nemen de accountmanagers signalen van het bedrijfsleven terug naar de gemeentelijke organisatie en doen verbeter voorstellen die toewerken naar structurele oplossingen. De accountmanagers hebben ondernemersbijeenkomsten en netwerkmomenten bezocht, collegebezoeken georganiseerd en hebben contacten onderhouden met key accounts en externe partners. Waar concrete initiatieven zich voordeden is het Ruimtelijk Intake Team benut.
<i>Bij doel 5.3</i>	De markten op Oudeland (dinsdag) en op Walburg (donderdag) worden ondanks de economische crisis nog redelijk bezocht. Voor diverse productgroepen (branches) is er een wachtlijst. Maar er zijn ook productgroepen die onder druk staan. Ondertussen lopen de kosten op, met name die van de stroomvoorziening. Om meer kostendekkend te opereren hebben wij in 2014 de doorbelasting van stroomkosten aan de afnemende kooplieden herzien. Op Drechtstedelijk niveau werken wij samen om de ondersteuning te verbeteren en de kosten te verlagen. Het onderliggend beleidskader, de Marktverordening, is in 2015 geharmoniseerd. Er worden voor 2018	Het beeld van de markt op Oudeland is in 2018 nagenoeg niet gewijzigd. Op Walburg daarentegen is veel beweging geweest vanwege de aanstaande herinrichting van de buitenruimte. Bij diverse gelegenheden is er met de kooplieden en vertegenwoordigers daarvan gesproken over de plannen, wensen en aandachtspunten. De plannen zijn op diverse onderdelen hierop aangepast. Ook is in 2018 aandacht besteed aan het ontvlechten van de stroomvoorziening om onbedoeld meeliften van derden te voorkomen. De marktmeester krijgt daarbij juridische en procesmatige ondersteuning vanuit het gemeentehuis. Voor 2019 is een tijdelijke verplaatsing van de markt

	geen nieuwe ontwikkelingen voorzien.	op Walburg voorzien, waarna de markt in 2020 terugkeert op de oude, gerenoveerde locatie.
--	--------------------------------------	---

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar) ****	111 (79,6 2015)	120	90,4 (2017)	LISA
Bruto gemeentelijk product (verhouding tussen verwacht en gemeten product) (2013)	92	95	Indicator vervalst **	Atlas voor gemeenten
Functiemenging % ****	49,5	48	51 (2017)	LISA
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-65)	724	≥	650,8 (2017)	LISA
Kinderen in uitkeringsgezin % (tot 18 jaar) (2015)	9,7	<	***	Verwey Jonker Inst.
Netto arbeidsparticipatie % (v/d werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)	65,0	>	65,5 (2017)	CBS
Werkloze jongeren % (16 t/m 22 jarigen)	0,9	≤	***	Verwey Jonker Inst.
Personen met bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	39	<	40,8 (1 ^e helft 2018)	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 1.000 inwoners van 15-65 jaar)	8	>	15,6 (1 ^e helft 2018)	CBS

*www.waarstaatjegemeente.nl (jaar van meten)

** De indicator 'Bruto Gemeentelijk Product' die door de Atlas voor Gemeenten werd geleverd, vervalst omdat deze indicator niet duurzaam blijkt te zijn. Voortzetting van deze indicator zou een aanpassing van definities en onderliggende berekeningen betekenen, waardoor de resultaten in de loop van de tijd onvergelykbaar worden. Om die reden is deze indicator komen te vervallen met ingang van het jaar 2018.

*** Geen recente gegevens bekend.

**** Functiemengingindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

***** Uiteindelijk waren er in 2017 2.960 vestigingen; een toename van 120 ten opzichte van 2016. Het aantal vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar bedraagt 90,4. De nulmeting in 2015 was 79,6 (LISA). De indicator zal hierop bij de begroting 2019 worden aangepast.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
GRD	Op 9 juni 2015 heeft de Drechttraad het regionaal Meerjarenprogramma "Samen Stad aan het Water, Samen Maritieme Topregio!" (2014-2018) vastgesteld. Op dit moment wordt gewerkt aan een opvolger voor dit programma: "De groeistrategie". Door	Risico: bestuurlijk Kans: laag

	uitvoering van dit regionaal programma draagt de <i>Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden</i> bij aan het bereiken van onze doelstelling, onder door het aantrekken van (nieuwe) bedrijven en het vergroten van de werkgelegenheid (door onder andere het bieden van een aantrekkelijk vestigingsklimaat).	
GR Drechtwerk	De Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden draagt bij aan het programma Economie (onderdeel werk en inkomen) door het in stand houden van werkplekken onder aangepaste omstandigheden van Sw-medewerkers. In 2018 onderzoeken we welke aanvullende rol Drechtwerk kan spelen binnen de uitvoering van de Participatiewet door middel van Drechtsteden Actief. Drechtwerk kan voor ons een partner zijn bij het behalen van doelstellingen binnen de thema's "Van JOP naar JOB", "Aan de slag met armoede" en "Heel Zwijndrecht leest en schrijft". We bespreken in 2018 met Drechtwerk hoe we hierin kunnen samenwerken. Tevens nemen gemeenten en (incidenteel) derden diensten af van Drechtwerk (bijvoorbeeld groenonderhoud, zwerfvuil bestrijding, schoonmaak van accommodaties).	Risico: financieel (negatieve exploitatiere-sultaten) Kans: hoog
SDD	De Sociale Dienst Drechtsteden voert de Participatiewet (voorheen WWB, IOAW, IOAZ, deels WSW, WI) uit voor de gemeente. Hoofddoel van de participatiewet is om zo veel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, het liefst in een reguliere baan, zo nodig met extra hulp of op een aangepaste werkplek. Als werken niet mogelijk is zijn er participatieplekken waar inwoners met behoud van uitkering en op vrijwillige basis een aantal dagdelen per week aan de slag gaan. De participatieplekken worden zoveel mogelijk lokaal gerealiseerd.	Risico: financieel (overschrijden budget) Kans: hoog
ROM-D	De <i>ROM-D</i> draagt aan de versterking van de regionale economie door onder andere het uitgeven van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen	Risico: financieel Kans: midden

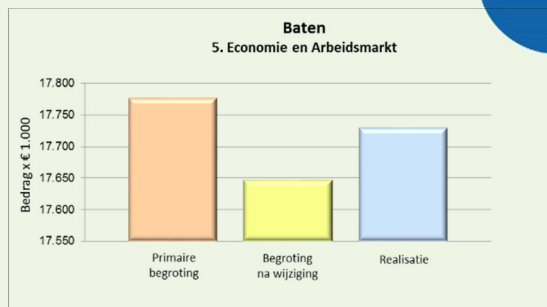
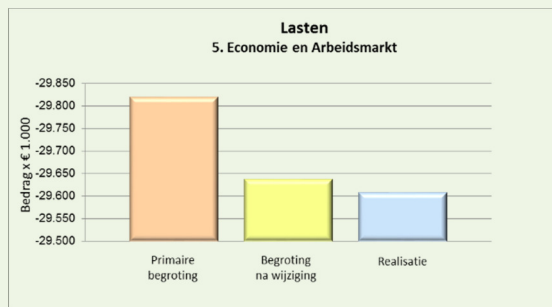
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

5.4 Wat heeft het gekost?

Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-29.821	16.520	-13.301	-29.638	16.679	-12.959	-29.607	16.764	-12.844	30	84	115
Mutaties reserves	0	1.258	1.258	0	967	967	0	967	967	0	0	0
Resultaat	-29.821	17.777	-12.043	-29.638	17.646	-11.992	-29.607	17.730	-11.877	30	84	115

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 6. Bestuur en Dienstverlening

6.1 Inleiding

We willen het vertrouwen dat inwoners, instellingen en bedrijven in de gemeente hebben verder vergroten. Dit blijft de komende jaren voor ons dan ook een belangrijke doelstelling. De gemeentelijke organisatie zet stevig in op samenlevingsgericht werken. Een werkwijze waarin we samen met burgers en partners kijken naar wat zij daadwerkelijk van de gemeente nodig hebben. Waar heeft de gemeente een taak of een rol, en hoe kunnen we deze rol of taak het beste ten gunste van het algemeen belang dienen.

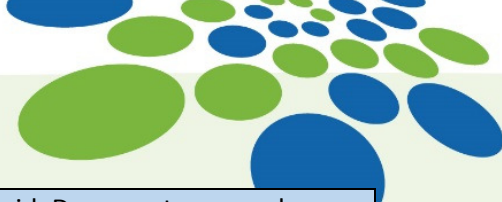
Om succesvol het vertrouwen te vergroten is naast samenlevingsgericht werken aandacht nodig voor de beelden die inwoners hebben als het om de gemeente gaat, en de manier waarop de gemeente reageert op wensen en klachten van inwoners en bedrijven (responsiviteit). Dit vraagt om goede communicatie en beheersing van de kwaliteit van reguliere processen als het beantwoorden van brieven, mails, telefoontjes, maar ook het motiveren van besluiten. Bestuurders gaan zichtbaarder opereren en op alle niveaus hebben we antennes om signalen uit de samenleving op te vangen.

We streven naar dienstverlening die klantvriendelijk, transparant en efficiënt is georganiseerd, waarbij zaken zowel via de balie, de website of de telefoon geregeld kunnen worden. Dienstverlening is niet alleen het visitekaartje van de gemeente, maar het draagt ook bij aan de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente.

We willen een sterke speler zijn in de regio Drechtsteden. De regio is voor ons van groot belang om onze doelen te behalen. Naast de regio Drechtsteden hebben we nog diverse samenwerkingspartners. Hierdoor is de "netwerksamenwerking" de afgelopen jaren in intensiteit en complexiteit gegroeid. We dienen vanuit een sterke visie te bepalen hoe en met welke verbonden partijen we willen en moeten samenwerken om onze doelen effectief en efficiënt te kunnen blijven behalen.

6.2 Wat hebben we bereikt?

Kerndoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
6. Zwijndrecht is een moderne en samenlevingsgerichte gemeente	6.1 We behartigen de belangen van onze inwoners bedrijven en partners goed. 6.2 We streven naar excellente dienstverlening.	Het kernteam, een samenwerking met ondernemers die is opgezet vanuit de Economische Agenda 2017-2020, vergadert ongeveer vijf keer per jaar. Eind 2018 zijn er vanuit het kernteam twee werkgroepen opgericht om dieper in te kunnen gaan op de onderwerpen gebiedsontwikkeling en binnenvaart/arbeidsmarkt & onderwijs. De accountmanagers functioneren als belangenbehartigers voor het bedrijfsleven. Zij zijn eerste aanspreekpunt, gids in gemeenteland, hebben een signalerende en verbindende rol én initiëren contacten tussen bedrijfsleven en lokale

		overheid. Daarnaast nemen de accountmanagers signalen van het bedrijfsleven terug naar de gemeentelijke organisatie en doen verbetervoorstellen die toewerken naar structurele oplossingen. In de Gemeentewinkel leveren wij diensten die klantvriendelijk, transparant en efficiënt zijn georganiseerd. Alle processen en procedures zijn in 2018 opnieuw beschreven en alle burgerzaken-processen zijn ingevoerd in een nieuw klant-, zaak- en archief-systeem. Verder kunnen burgers een aantal producten nu ook digitaal aanvragen. Uiteraard gaat dit nog verder ontwikkeld worden in 2019. De verplichte zelfevaluatie voor informatiebeveiliging is weer uitgevoerd. We scoren excellent. Dit betekent dat we op alle uitkomsten van de zelfevaluatie goed voldoen aan de door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (Rvig) gestelde informatiebeveiligingsnormen. In 2018 hebben we de gemeenteraadsverkiezingen georganiseerd. Onze gemeente had als een van de eerste gemeenten de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen en het gehouden referendum gereed. Bureau sociaal raadslieden heeft een jaarverslag gemaakt waarin goed inzichtelijk is gebracht hoeveel klanten de weg hebben gevonden naar het loket en voor welke onderwerpen men aanklopt bij raadslieden.
--	--	---

6.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
6.1 a. Tevredenheidsmeting/bevordering vertrouwen	Samenlevingsgericht werken is een belangrijk uitgangspunt. We komen met een samenhangend programma voor het verbeteren van het vertrouwen. We ontwikkelen een nieuwe manier om vertrouwen te meten.	Om het vertrouwen van burgers in de gemeente te kunnen verbeteren, is het noodzakelijk inzicht te hebben in welke acties daar invloed op hebben. De Monitor Communicatie en bestuur 2017 liet zien dat het vertrouwen in de gemeente Zwijndrecht toeneemt. Het aantal inwoners dat daar geen mening over heeft is drastisch afgenomen en bevindt zich nu op het niveau van de overige Drechtsteden. Qua vertrouwen bevinden wij ons nu in de middenmoot en niet langer onderaan. Uiteraard hebben we ook in 2018 ingezet op het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij gemeentelijke beleidsvorming en uitvoering en het informeren over belangrijke ontwikkelingen. Te denken valt met name aan de inzet voor Pak aan!, inspraaktrajecten rond diverse gemeentelijke activiteiten, en communicatie rond bijvoorbeeld de begroting.
6.1 b. Communicatie	We geven een impuls aan de communicatie over onze doelstellingen, bijvoorbeeld door publicatie van toegankelijke informatie over de begroting. We informeren onze inwoners over belangrijke resultaten (bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, vertrouwen, betaald parkeren, afvalinzameling, Vivera, jeugdzorg, et cetera).	De gemeente benut een breed palet aan middelen voor de communicatie met haar inwoners. De focus verlegt zich steeds meer naar social media, daarbij niet uit het oog verliezend dat bestaande media, zoals het Stadsnieuws nog steeds belangrijk zijn. Social media bieden meer mogelijkheden tot interactie. Via het webcare-systeem heeft de beantwoording van vragen via social media een vaste plek gekregen in ons werk. Voor beleidsonderwerpen en projecten zetten we campagnes in en brengen we specials uit, zoals Zwijndrecht Energie Neutraal en de Sport- en Cultuurkrant. Ook organi-

		seren we bijeenkomsten om inwoners te informeren en met hen te overleggen.
6.1 c. Regionale samenwerking	We brengen en houden de gemeenteraad zodanig in positie dat hij actief kan meewerken en in staat is maximaal gebruik te maken van zijn beschikbare sturings- en beïnvloedingsmogelijkheden.	Regionale voorstellen worden tijdig en met een kwalitatief goed advies aan u voorgelegd. U bent hiermee in staat tot goede besluitvorming te komen.
6.2 Dienstverlening	- We stellen steeds meer producten digitaal beschikbaar. - We passen de website permanent aan aan de vraag van de klant. - We monitoren het gebruik van moderne communicatiemiddelen (mobiele apparaten, sociale media, WhatsApp, chat, enzovoort). - We verstevigen de beschikbaarheid van expertise in specialistische domeinen als Basisregistratie Personen (BRP), Burgerlijke Stand, APV en Bijzondere Wetten. - Vanaf 2018 gaan we over op permanente monitoring middels 'Klant Signaal Management'.	In 2018 zijn belangrijke stappen gezet om de - met name digitale - dienstverlening te verbeteren. Op regionaal niveau zijn een nieuw klant-, zaak- en archiefsysteem en een nieuwe webmodule ingevoerd wat de basis vormt voor een betere registratie, monitoring en online dienstverlening. Op lokaal niveau is de expertise op specialistische domeinen uitgebreid. En ook voor het (permanent) monitoren van de klantvraag en -waardering is nieuwe techniek beschikbaar gekomen. In 2019 wordt dit in gebruik genomen en uitgebreid met managementinformatie tools.

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
<i>Bij doel 6.1 Bestuur:</i>	- We onderzoeken een laagdrempelige manier om meer (en beter) te communiceren met onze inwoners, instellingen en bedrijven. - We ondersteunen vrijwilligers waar we kunnen (zie Programma 2). - We werken effectief en efficiënt. - We stellen capaciteit ter beschikking ten behoeve van bovenlokale en regionale taken.	We gebruiken in onze communicatie verschillende kanalen, zoals de website, facebook, WhatsApp et cetera. Burgers, bedrijven en instellingen kunnen hierdoor met ons communiceren via het kanaal dat zij prefereren.

<i>Bij doel 6.2 Dienstverlening:</i>	- We passen de dienstverlening aan aan de veranderingen in de samenleving en wet/regelgeving. - We toetsen en verlenen vergunningen integraal en adequaat en verwerken meldingen volgens vastgestelde protocollen. - We houden toezicht op vergunningplichtige zaken en treden handhavend op indien dat van belang is.	Op het domein Wabo en RO zijn wederom stappen gezet om te komen tot een integrale dienstverlening. Middels ketenoverleggen wordt er daar waar nodig gesproken met burgers en bedrijven over initiatieven en plannen. Deze overleggen hebben een bijdrage geleverd om sneller tot vergunningverlening over te gaan. In 2018 is er tevens een begin gemaakt om eind 2019 te komen tot een vastgestelde Omgevingsvisie. In deze Omgevingsvisie zullen de diverse beleidsonderwerpen die belangrijk zijn voor de toekomst van Zwijndrecht verankerd worden. Op het domein van APV/Bijzondere Wetten zijn belangrijke stappen gezet voor een betere registratie van aanvragen, borging van werkprocessen, samenwerking met ketenpartners en uitwerking van beleidskaders. In 2019 wordt de introductie van de Omgevingswet voorbereid voor zowel Wabo als APV. Dit alles gaat samen met de introductie van een nieuw registratie- en processysteem dat per 1 januari 2020 dient te werken.
---	--	--

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	4,62	4,63	4,67	Jaarrekening
Bezetting (Fte per 1.000 inwoners)	4,33	4,33	4,38	Jaarrekening
Apparaatskosten(Kosten per inwoner) #		€ 490	€ 488	Jaarrekening
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur)		9%	10,3%	Jaarrekening
Overhead (% van de totale lasten) ##		9,3%	9,5%	Jaarrekening
Vertrouwen in de gemeente (rapportcijfer)	6,4	6,5	6,5 (2017)	Monitor**
Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening (1-10)		>	***	
Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening (score 1-10)	8,2	>	8,2 (2017)	Monitor**

* www.waarstaatjegemeente.nl

** Monitor Communicatie en Bestuur

*** Geen meting beschikbaar

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele ambtelijke apparaat inclusief externe inhuur, ICT- kosten, huisvestings- en facilitaire kosten.

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten bestaan onder meer uit de loonkosten van afdelingshoofden, teamleiders en alle bedrijfsvoeringsfuncties en uit de kosten van huisvesting, ICT, facilitaire zaken, bestuurszaken, bestuursondersteuning exclusief griffie, managementondersteuning, inkoop, communicatie, juridische zaken en personeelszaken.

Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar hoofdstuk 12 Overhead.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
Bij doelstelling 6.1: GRD	Door het uitvoering geven aan het regionaal Meerjarenprogramma (rMJP) draagt de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden onder andere bij aan de volgende doelstellingen van Zwijndrecht: versterken vestigingsklimaat bedrijven, verbeteren bereikbaarheid (mobiliteit), aansluiting onderwijs op bedrijfsleven.	Risico: bestuurlijk en financieel Kans: laag
Bij doelstelling 6.2: Dienstverlening Drechtsteden / OCD /GBD	Dienstverlening Zwijndrecht werkt nauw samen met Dienstverlening Drechtsteden, Dienstverlening Papendrecht en het Smart Datacentrum van de Belastingdienst Drechtsteden in Sliedrecht (waaronder ook het Onderzoekscentrum Drechtsteden valt). We werken in dezelfde systemen en harmoniseren onze werkwijzen. We ontwikkelen samen, delen specialismen, bieden onderlinge ondersteuning en voeren activiteiten voor elkaar uit (bijvoorbeeld telefonie). Dienstverlening Zwijndrecht wil een sterke speler zijn in de regio en een actieve bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van de kwaliteit van dienstverlening en basisregistraties in het netwerk van de Drechtsteden.	Risico: bestuurlijk en financieel Kans: laag

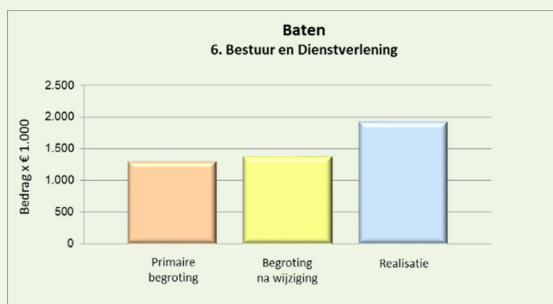
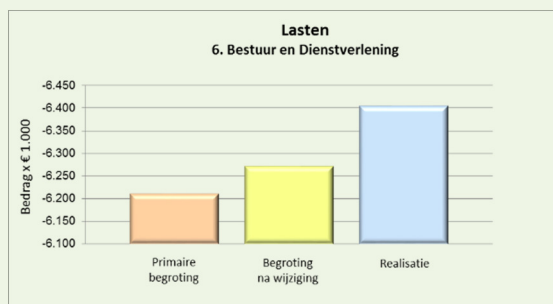
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

6.4 Wat heeft het gekost?

Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-6.211	1.302	-4.910	-6.272	1.293	-4.979	-6.404	1.837	-4.567	-132	545	412
Mutaties reserves	0	0	0	0	92	92	0	92	92	0	0	0
Resultaat	-6.211	1.302	-4.910	-6.272	1.385	-4.887	-6.404	1.929	-4.475	-132	545	412

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 7. Wonen & Bouwen

7.1 Inleiding

De belangrijkste opgaven op het terrein van de volkshuisvesting zijn enerzijds het toevoegen van woningen in het duurdere segment en anderzijds de afname van de sociale voorraad in relatie tot de leefbaarheid. Dit alles om een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling te creëren wat vervolgens een positieve invloed heeft op voorzieningen en leefbaarheid. Naast de kwalitatieve opgave is er een kwantitatieve woningbouwopgave om minstens de autonome bevolkingsgroei te kunnen huisvesten. Een andere ontwikkeling is dat steeds meer mensen die voorheen in aanmerking kwamen voor residentiële opvang langer thuis moeten wonen met ambulante begeleiding en de opvang van statushouders met voorrang.

Een belangrijke opgave van de afgelopen en komende jaren is het (verder) verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Op het gebied van verduurzamen is in 2018 onder meer een 'groen dak' aangebracht op gymzaal Welhorst. In z'n soort is dit de eerste keer dat het bij een gebouw van de gemeente Zwijndrecht is toegepast. Het 'groen dak' neemt regenwater grotendeels op en zorgt ervoor dat het rioolstelsel minder wordt belast. Meer groen draagt ook bij aan een gezonde, prettige leefomgeving. Een ander voorbeeld is de kantoorverlichting van het Bestuurlijk knooppunt. In het overgrote deel van het gemeentehuis is de verlichting vervangen door LED-lampen en is de regeling aangepast zodat de verlichting automatisch uitgaat als werkplekken en vergaderruimten niet gebruikt worden. We willen blijven investeren in onze accommodaties om energieverbruik en de uitstoot van CO₂ te reduceren. In het algemeen verbruikt het gemeentelijk vastgoed nu al veel minder energie dan in het jaar 2013. Ten opzichte van dat jaar werd in 2018 26% minder gas verbruikt en 11% minder elektrische energie.

In het voorjaar van 2018 is onder de sportverenigingen een behoefteonderzoek binnen- en buitensport uitgevoerd. Hieruit kwamen aandachtspunten naar voren die een enkele keer direct opgelost konden worden en in het andere geval worden gebruikt om - samen met de verenigingen - te kijken hoe dit op termijn kan worden opgepakt. Zo wordt bijvoorbeeld de respons van de voetbalverenigingen gebruikt voor het beheerplan buitensportaccommodaties, dat wij in 2019 aan de gemeenteraad voorleggen.

Om de binnensportaccommodaties (gymzalen en sporthallen) beter onder de aandacht te brengen zijn in 2018 de gebouwen voorzien van herkenbare belettering en bebording en is er geadverteerd in de Sportkrant. Het blijkt dat meerdere gebruikers op dezelfde (populaire) tijdstippen behoefte aan ruimte hebben. Daardoor is het moeilijk om de bezettingsgraad verder te vergroten. Overdag maakt het onderwijs goed gebruik van de gymzalen en sporthallen.

In 2018 is een onderzoek uitgevoerd naar de actuele stand van zaken met betrekking tot de kwaliteit van de inzet van het maatschappelijk vastgoed. Hieruit blijkt dat het vastgoed binnen de gemeente Zwijndrecht duidelijk is georganiseerd en er zijn al stappen gezet om het vastgoedmanagement te professionaliseren. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde scoort de gemeente Zwijndrecht dan ook hoger. Een verbeterpunt is het verder op orde brengen van de vastgoedadministratie.

Vastgoed dat niet tot de kernportefeuille behoort en dat leegstaat kan worden afgestoten. In 2018 is de leegstaande school aan de Buizerdstraat gesloopt om ontwikkeling van woningbouw mogelijk te maken. Ook voor de leegstaande school aan de Frans Halsstraat (De Toorts) hebben we in 2018 vergaande stappen gezet om woningbouwontwikkeling mogelijk te maken.

7.2 Wat hebben we bereikt?

Kerndoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
7. Zwijndrecht is een vitale en leefbare gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen en werken.	7.1 We dragen zorg voor een goede aansluiting van het gemeentelijk vastgoed bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers.	Er is een behoefteonderzoek gehouden onder de sportverenigingen. Daar waar reden was om direct actie te ondernemen is contact gezocht met de vereniging(en). Voor het nog op te stellen beheerplan buitensport- accommodaties kan de respons gebruikt worden als nuttige input. In alle accommodaties is regulier onderhoud uitgevoerd en in de Develhal en gymzaal Lunenburg zijn de kleed- en doucheruimten gerenoveerd c.q. gemoderniseerd. In sporthal Den Dam zijn akoestische maatregelen uitgevoerd. Verder is de toegang van de gymzalen aangepast waardoor gebruikers middels een SMS-code toegang hebben. Ook aan verduurzamen (zoals isolatie, groen dak, LED-verlichting) van het vastgoed is uitvoering gegeven. In 2018 heeft de gemeenteraad besloten tot nieuwbouw van een gymzaal in de wijk Heer Oudelands Ambacht.
	7.2 We dragen zorg voor passende onderwijshuisvesting waardoor schoolbesturen kwalitatief en toegankelijk onderwijs kunnen bieden.	De ingediende aanvragen voor de scholen Dolfijn Laurensvliet en de Ds. A. Hellenbroekschool zijn in 2018 beoordeeld en toegekend. In 2019 wordt een integraal huisvestingsplan voor vier jaar opgesteld.
	7.3 We stimuleren burgerbetrokkenheid en de sociale cohesie in de wijken en buurten.	Door middel van een buurt-, straat- en complexgerichte aanpak hebben we in 2018 gewerkt aan sociale cohesie en betrokkenheid van inwoners bij hun directe woonomgeving. In 2018 heeft dit het volgende opgeleverd: - Kapiteinflats: culturele expositie en een Welkom in de buurt box om onderling contact te versterken en het sociaal netwerk te verruimen op buurtniveau. - Meerdervoort: aanpak achterstallig onderhoud tuinen, veertig

		tuinen zijn aangepakt en in drie actiedagen zijn honderdvijftig bewoners actief met elkaar in contact gebracht. - Beheergroep Meerdervoort: actieve bewoners zijn vanuit de tuinenacties opgestaan en organiseren buurtactiviteiten ten behoeve van bestrijding van armoede en eenzaamheid in de buurt. - Koloniënbuurt: aanbrengen verlichting achterpaden en opruimactie met actieve bewoners. Op de straatniveau zijn vijftientig huishoudens aangepakt. Actieve bewoners gaan samen een kinderfeest organiseren voor de buurt. - Vier buurten Noord: adoptie moestuinen door basisschool De Dolfijn (JOGG). - Vier buurten Kort Ambacht: achter de voordeur door Team Samen Doen > 60 doorverwijzingen naar professionele hulp. - Doorontwikkeling meetinstrument voor monitoring De Buurtaanpak: samen met partners, Trivire, Woonkracht10, Diverz, Politie, Voedselbank, Kledingbank, Sociale Dienst Drechtsteden, Zwijndrecht Werkt en gemeente. - Plannen gemaakt voor tijdelijke ontmoetingsruimtes: drie Buurt-LAB's. - Mobiele app Sparen door besparen: Campagne rondom de app inclusief documentaire clips met Zwijndrechtse minima en het Moneyball event voor 220 minima. Het belangrijkste inzicht van het eerste projectjaar Buurtaanpak is dat de buurt-, straat- en complexgerichte acties het hoogste bereik en onderling sociaal contact opleveren.
--	--	---

		Buurtbewoners vinden elkaar en zoeken elkaar op om toekomstige acties met elkaar te dragen. In het eerste kwartaal van 2019 zijn de opbrengsten van de Buurtaanpak in 2018 met de gemeenteraad gedeeld. De Buurtaanpak wordt in 2019 geëvalueerd en op basis daarvan wordt besloten hoe de inzet in kwetsbare buurten kan worden geborgd en gecontinueerd.
	7.4 We kennen een evenwichtige bevolkingssamenstelling en kwalitatieve woningvoorraad en woonomgeving.	Tussen 2017 en 2018 zijn voor 374 woningen omgevingsvergunningen verleend en zijn er 122 in procedure. Dit betreffen bijna allemaal woningen in het midden en dure segment. Daarnaast zijn we van 800 woningen in de planning naar 1.300 gegaan. Om de autonome behoefte op te vangen, zijn 1.400 woningen nodig, om bij te dragen aan de Drechtstedelijke groeiagenda 3.500. De nieuwbouwwoningen worden zoveel mogelijk getoetst aan het GPR Gebouw Systeem en voorgelegd aan de Woon Advies Commissie om extra kwaliteit te genereren.

7.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
7.1 Gemeentelijk vastgoed	Concrete activiteiten in 2018: - Implementatie beleidslijnen vastgoed; - Opstellen complex strategieën voor onze panden; - Er wordt een vervolg gegeven aan de inventarisatie van het gemeentelijk vastgoed (bezetting en gebruik in beeld). Voor de huisvesting van de Kledingbank hebben wij bij de Kadernota 2018 budget aangevraagd; - Wij starten met het actualiseren van de huurovereenkomsten;	Vastgoedscan is in 2018 uitgevoerd. De eerste vervolgstap hieruit is om de basisadministratie verder op orde te brengen. Complexstrategieën zijn op hoofdlijnen uitgewerkt voor de langere termijn, waarbij duidelijkheid over panden in leegstandsbeheer (kortere termijn) in de portefeuillestrategie worden meegenomen. Hier gaat het dan onder andere over Balistraat/ Sumatrastraat (waar onder andere Kleding- en voedselbank zijn gehuisvest). Maar ook Van 't Hofflocatie (huisvesting Accelerando) en Anna Paulownastraat (st. Floor-de -Lis).

	De afgelopen periode zijn tien panden onderzocht op energetische verbeteringen. Van de panden waar uit onderzoek is gebleken dat het zinvol is duurzaam te investeren, is een planning gemaakt van de desbetreffende werkzaamheden, de uitvoering hiervan valt deels in 2018.	We willen ook de komende jaren doorgaan met het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. Als een ingrijpende (fysieke) aanpassing wordt gedaan aan een sportaccommodatie, dan wordt ook de huurovereenkomst beoordeeld en geactualiseerd. Zo is met hockeyclub Derby een andere overeenkomst opgesteld en wordt met welzijnsorganisatie Diverz gesproken om de huurovereenkomsten te actualiseren.
7.2 Onderwijshuisvesting	In het kader van onze zorgplicht voor passende onderwijshuisvesting zullen we in 2018-2019 moeten gaan investeren in een aantal oudere schoolgebouwen in Zwijndrecht. We zijn in gesprek met de schoolbesturen over mogelijke volledige doorcentralisatie om uitvoering te geven aan de opgaven waar we voor staan op dit gebied.	De ingediende aanvragen voor de scholen Dolfijn Laurensvliet en de Ds. A. Hellenbroekschool zijn in 2018 beoordeeld en toegekend. In 2019 wordt een integraal huisvestingsplan voor vier jaar opgesteld (zie ook doelstelling 1.2).
7.4 Evenwichtige bevolkingssamenstelling	Een evenwichtige bevolkingssamenstelling was, is en blijft een belangrijk aandachtspunt. Dit aandachtspunt nemen we ook nadrukkelijk mee in de regionale Woonvisie en de lokale uitvoeringsparagraaf. We zien dat in gebieden waar de leefbaarheid nu al onder druk staat, deze druk wordt vergroot door processen als langer thuis wonen, en huisvesting van statushouders. Hier toe maken wij ook (regionale en lokale) afspraken met woningbouwcorporaties (PALT). We hanteren een activerend aanstuuringsbeleid richting de woningcorporaties. We blijven met de corporaties plannen maken om concentraties van problemen in de buurten Kort Ambacht en Noord aan te pakken. Om tot een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling te komen, richten wij ons vanuit ruimtelijk perspectief op een woningvoorraad met een woningaanbod in het midden en	Samen met de woningcorporaties en huurdersraden is een uitgebreid traject gestart om tot lokale prestatieafspraken te komen. Hierin worden afspraken gemaakt over de sociale huurvoorraad, leefbaarheid/sociaal en de kwaliteit. De gemeente streeft naar een afname van de sociale huurvoorraad, terwijl de corporaties een toename zien van de vraag naar sociale huurwoningen. Een afname zal daarom gecompenseerd moeten worden. In de regionale woonvisie is vastgelegd dat er een betere spreiding moet komen van de sociale huurwoningen over de Drechtsteden. Hier gaan we ons komend jaar, bij het opstellen van regionale afspraken, hard voor maken. Daarnaast hebben we afspraken gemaakt over compensatie in het duurdere sociale huursegment, waar in principe alleen mensen terecht komen die inkomen hebben uit werk of pensioen en op die manier bijdragen aan een krachtig Zwijndrecht. Samen met woningcor-

	duurdere segment. Nu de woningmarkt weer aantrekt zijn er meer mogelijkheden. Regionale afstemming op het gebied van beleid en woningbouwplanning is nodig; één Drechtstedelijk woonbeleid is noodzakelijk. In de lokale paragraaf is ruimte om de ambities naar Zwijndrecht te vertalen en in te spelen op wat in deze gemeente nodig is om tot meer evenwicht te komen. Daarnaast vindt continue afstemming plaats en monitoring van ontwikkelingen in de voorraad en plannen. Ook zal er nadrukkelijk aandacht zijn voor het langer zelfstandig thuis wonen. Via het Ruimtelijk Intake Team beoordelen we initiatieven. Voor wat betreft de kwaliteit zal aandacht blijven worden gevraagd voor de afspraken die gemaakt zijn in het Convenant Kwaliteit Nieuwbouw Drechtsteden. Hierin zijn naast levensloopbestendigheid, ook milieu en duurzaamheid belangrijke items. Ook de ambities uit de energievisie om in 2050 energieneutraal te zijn, worden meegenomen in ontwikkelingen in de Zwijndrechtse woningvoorraad. Tot slot continueren we het verstrekken van startersleningen.	poraties willen we werken aan gemêleerde wijken, een intensivering van de buurtaanpak en (verkenningen naar) aansluiting van woningen op het warmtenet. Regionaal zien we een toename aan plannen voor woningen, passend bij de doelstellingen uit de woonvisie. Dit wordt continu met elkaar afgestemd en vastgelegd in het jaarplan <i>Wonen in de Drechtsteden</i>. Ook wordt gewerkt aan het aanjagen van projecten, enerzijds door hulp vanuit de Provincie en BZK, anderzijds door de lokale inrichting van een Task Force. Momenteel werken wij aan een Zwijndrechts Woonplan; een uitvoeringsparagraaf voor Zwijndrecht van de regionale woonvisie. Het Ruimtelijk Intake Team is een goede manier om plannen te filteren en de ambities op het gebied van kwaliteit, levensloopbestendigheid en duurzaamheid mee te geven. Het Convenant Kwaliteit Nieuwbouw Drechtsteden is in 2018 vervangen door het besluit van het DSB om door te gaan met het werken met het GPR Gebouw Systeem en dit waar mogelijk in te zetten bij aanbestedingstrajecten. Op deze manier vindt een extra toets plaats op onder andere milieu, energie en toekomstwaarde. In 2018 zijn er drie startersleningen verstrekt. Dit is beduidend minder dan vorige jaren en kan verklaard worden door de gunstige marktrente. Daartegenover zien we meer aflossingen dan voorgaande jaren.
--	--	---

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
<i>Bij doel 7.1:</i>	Onderhoud gebouwen:	Uitvoering van maatregelen uit MJOP.

	Aan de hand van meerjarige onderhoudsplanningen (MJOP's) onderhouden we het gemeentelijk vastgoed. Met behulp van op te stellen complexstrategieën bepalen we voor welke gebouwen het verstandig is te investeren in duurzame maatregelen. Wanneer de investering rendabel lijkt wordt voor dat pand gestart met een onderzoek naar energiebesparende duurzame maatregelen. Deze onderzoeksresultaten leggen we naast de meerjarige onderhoudsplanningen van het desbetreffende pand om tot een verduurzamingsplanning te komen. Belangrijke verbeterlagen op het gebied van duurzaamheid voor 2018 zijn: - aanbrengen van LED verlichting op diverse locaties. - het plaatsen van dubbelglas in sporthal Den Dam en in het Multifak gebouw. - het vervangen van de luchtbehandelingskasten van de Develhal. Verder zal de komende periode de akoestiek in sporthal Den Dam worden verbeterd.	Duurzaamheidsmaatregelen worden zoveel mogelijk gecombineerd met reguliere onderhoudsactiviteiten. Projecten uitgevoerd in 2018: - Verduurzaming oude raadhuis (isolatie vloeren) en bestuurlijk knooppunt (LED-verlichting). - Gymzaal Welhorst: aanleg van een groen (sedum)dak. - Kleed- en doucheruimten gerenoveerd/gemoderniseerd in Develhal en Lunenburg. - Verbeteren isolatie, verlichting (LED) en akoestiek sporthal Den Dam. Isolatieglas Multifak is verschoven naar 2019. - Grote cv-installatie Develhal vervangen. - Gevelrenovatie Den Dam. - Toegangscontrole gymzalen.
<i>Bij doel 7.4:</i>	Startersleningen: Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	In 2018 zijn er drie startersleningen verstrekt. Dit is beduidend minder dan vorige jaren en kan verklaard worden door de gunstige marktrente. Daartegenover zien we meer aflossingen dan voorgaande jaren.

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Gemiddelde WOZ waarde (€ 1.000)	167	180	182 **	CBS
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2,2	>	3,3 (2016)	BAG
Demografische druk % ***	62	=	79,8	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden in € **	797	796	809 **	COELO

Gemeentelijke woonlasten meerper- soonshuishouden in € **	827	826	839 **	COELO
--	-----	-----	--------	-------

* www.waarstaatjegemeente.nl (jaar van meten)

** In de paragraaf lokale heffingen wordt een nadere toelichting op de cijfers (kolom realisatie 2018) gegeven

*** De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar en ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 64 jaar.

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
GRD	De <i>Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden</i> draagt bij in dit programma door het opstellen van een regionaal ruimtelijke structuurvisie, een regionale woonvisie, een regionaal woningbouwprogramma en een regionaal woonruimteverdelingsbeleid.	Risico: bestuurlijk Kans: laag

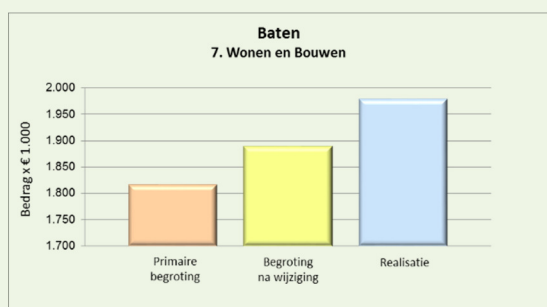
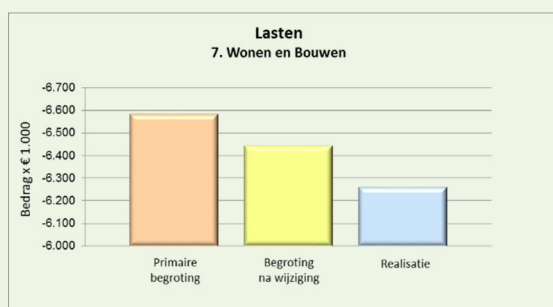
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

7.4 Wat heeft het gekost?

Programma 7 Wonen en Bouwen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-6.411	1.635	-4.776	-6.143	1.604	-4.539	-5.976	1.616	-4.360	167	12	179
Mutaties reserves	-172	181	9	-300	284	-16	-283	362	79	17	78	95
Resultaat	-6.583	1.816	-4.767	-6.443	1.889	-4.554	-6.259	1.979	-4.280	184	90	274

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 8. Inrichting van de gemeente

8.1 Inleiding

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte van goede ruimtelijke kwaliteit is én aansluit bij de behoeften van onze bewoners, bedrijven en partners. Met investeringsprojecten hebben we, afhankelijk van het type project, de mogelijkheid een deel van de openbare ruimte opnieuw in te richten. We gaan het gesprek aan met bewoners en bedrijven om waar mogelijk tegemoet te komen aan de wensen. Er zijn hierbij twee typen projecten te onderscheiden, namelijk "Grote Aanpak" en "Herinrichting". Bij een "Grote Aanpak" is de intentie om zoveel mogelijk de bestaande situatie te vervangen met nieuwe materialen. Als er aanleiding is om een herinrichtingsproject te organiseren, bijvoorbeeld bij verkeerskundige knelpunten, vindt er automatisch ook een grotere vorm van participatie plaats.

Voorafgaand aan het project schatten we in op welke manier het beste vorm gegeven kan worden aan dit participatietraject. Ook denken we na over de juiste manier van communicatie. Dit kan per project verschillen. Een belangrijke vraag hierbij is dus of er sprake is van een "Grote Aanpak" of van een "Herinrichting". Bij de lopende projecten en de geplande projecten werken we volgens deze methode.

8.2 Wat hebben we bereikt?

Kerndoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
8. Zwijndrecht is een groene, leefbare, duurzame en veilige gemeente waar mensen met plezier kunnen wonen en werken.	8.1 We streven naar een verbetering in de ruimtelijke kwaliteit.	Samen met gemeente Dordrecht en provincie Zuid-Holland is een ambitiedocument voor de Spoorzone-ontwikkeling opgesteld. Een van de uitwerkingen hiervan is een ontwikkelingsvisie voor het stationskwartier, waaraan we samen met WK10 werken.
	8.2 Met betrekking tot de bouwgrondexploitatie geven we gecontroleerd en verantwoord uitvoering aan beleidsvoornemens.	Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid. Tussentijds informeren wij u daarover tweemaal per jaar via de bestuurlijke voortgangsrapportages grote projecten.
	8.3 We begeleiden ruimtelijke projecten en gebiedsontwikkelingen.	De afdelingen RO en Realisatie hebben projecten in uitvoering.

8.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
8.1 Bewegen en recreëren in het groen	- Polder Hooge Nesse exploiteren we samen met onze maatschappelijke partners, waarbij <i>bewegen in het groen</i> een belangrijke plaats kent. Voor de inrichting	Stichting Hooge Nesse/Veerplaat is begonnen met de bouw van het recreatief gebouw voor de Hooge Nesse. Samen met het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ)

	en de exploitatie hebben wij via de Kadernota 2018 budget aangevraagd. Het beheer van het Develbos dragen we over aan Staatsbosbeheer. We borgen daarmee dat het Develbos ook in de toekomst volop door recreanten kan worden gebruikt. De laatste fase van het Polder Buitenland gaat in uitvoering, er komen onder andere nieuwe recreatieve verbindingen, een natuurlijke speelpolder, een uitkijkpunt en landbouw krijgt een plek in de polder. - U heeft de Waalvisie vastgesteld en wij hebben via de Kadernota 2018 voor de uitvoering hiervan budget aangevraagd. - We blijven ons inzetten op het verbindingen van stad naar land voor recreanten. Vanuit onze rol binnen de Land Inrichtingscommissie dragen wij het beheer van het Waalbos en Donckse Velden (Ridderkerk) over aan Staatsbosbeheer. Met het Waalbos is in totaal 185 hectare groen en water beschikbaar voor natuurliefhebbers, wandelaars en fietsers.	beheren zij het gebied. Daarnaast voeren zij, mede in opdracht van gemeente Zwijndrecht en samen met Stichting Natuur- en Landschapszorg (NLZ) activiteiten uit voor alle leeftijden. De speelpolder in Polder Buitenland is in 2018 geopend. In december is een aangepast bestemmingsplan vastgesteld om de rest van de ontwikkeling vorm te geven. In 2018 en 2019 is de gemeente Zwijndrecht, in opdracht van de landinrichtingscommissie, betrokken bij de totstandkoming van het bezoekerscentrum in het Waalbos. De landschapstafel IJsselmonde gaat investeren in de recreatieve verbindingen in het gebied. Samen met de Waalgemeenten (Zwijndrecht, Ridderkerk en Barendrecht) hebben we de Waalvisie verder uitgewerkt. De landinrichting IJsselmonde is afgerond. De gebieden Develbos, Donckse Velden en Waalbos zijn opgeleverd en in beheer bij Staatsbosbeheer.
8.2 Spoor	De veiligheid op en buiten het rangeerterrein Kijfhoek en het doorgaande spoor zijn en blijven speerpunt. Samen met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid houden we toezicht op de naleving van de veiligheidsvoorschriften op het rangeerterrein. Daarbij maken we concrete stappen om de bereikbaarheid voor hulpdiensten van wagons met gevaarlijke stoffen te verbeteren. We blijven actief in het landelijk netwerk dat zich richt op de totstandkoming van wetgeving voor rangeerterreinen. Wat het doorgaande spoor betreft richten we ons op het realiseren van	Ook in 2018 hebben wij gemonitord dat het rangeerterrein en het doorgaande spoor binnen de vergunde risicoruimte is gebruikt. Bovendien stond 2018 in het teken van de incidenten die op het rangeerterrein hebben plaatsgevonden. Ambtelijk en bestuurlijk is er nadrukkelijk aandacht geweest voor de wijze waarop met deze incidenten wordt omgegaan en de structurele maatregelen. Uitgangspunt daarbij is dat de veiligheidsvoorzieningen op de rangeerterrein worden geoptimaliseerd, onder andere in de vorm van calamiteitenwegen.

	veiligheidsmaatregelen aan het spoor (korte termijn). We benutten ons landelijk netwerk om de veiligheids-winst door de aanleg van infrastructuurele werken, zoals de Boog bij Meeteren, te "verzilveren" (middel-lange termijnmaatregelen). Bovendien zetten we in op verdere risico-reductie. Daarom lobbyen we om LPG van het spoor te halen. Daarbij kan binnenvaart een volwaardig en veiliger alternatief zijn. Voor zowel het rangeerterrein als het door-gaande spoor geldt, dat afgesproken en vergunde risicoplafonds niet worden overschreden.	
--	--	--

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
<i>Bij doelstelling 8.1:</i>	In de structuurvisie "Zwijndrecht, de ondernemende tuinstad" kiest Zwijndrecht voor de versterking van een de eigen identiteit en verhoging van de ruimtelijke kwaliteit. Zoals in de hiervoor beschreven speerpunten, doen we dit onder meer door een versterking van onze groenstructuur, recreatie- en natuurwaarden. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan belangrijke projecten als de ontwikkeling van de woningbouwprojecten Euryza, Voorzieningencluster Heerjansdam en de Onderdijkse Rijkweg/Zuidelijke Driehoek en het bedrijventerrein Bakestein (zie Paragraaf Grondbeleid). De kwaliteit van ons milieu blijft een belangrijke plaats innemen op onze agenda. De thema's zoals lucht en geluid hebben onze voortdurende aandacht, waarbij wij veiligheidsrisico's als speerpunt hebben benoemd (zie hiervoor).	In 2018 zijn de nodige ontwikkelingen in ons buitengebied afgerond en in beheer genomen. Denk daarbij onder meer aan het Develbos en – net over de gemeentegrens – het Waalbos. Daarnaast is het project "Polder Buitenland" verder in ontwikkeling gebracht. Diverse woningbouwlocaties, zoals Euryza en het voorzieningencluster Heerjansdam, zijn verder in productie genomen of afgerond. Daarnaast is er een start gemaakt met het programma Spoorzone. Dit programma kent een verdichtingsopgave, maar beoogt ook een nadrukkelijke kwaliteitsimpuls. Samen met de omgevingsdienst borgen we de kwaliteit van ons milieu. Via bijvoorbeeld het jaarplan van de omgevingsdienst hebben wij afspraken gemaakt over de bewaking over de monitoring van luchtkwaliteit en geluid.

	Die delen van de gemeente die verouderd zijn hebben meestal een gevarieerde problematiek en vragen om een samenhangende aanpak. Dit betekent dat delen van Zwijndrecht moeten worden opgeknapt door en met bewoners, gemeentelijke partners en de markt. Wij kiezen voor een gefaseerde aanpak in de vorm van gebiedsontwikkeling waarbij meerdere doelen, fysiek en sociaal, in samenhang worden aangepakt.	Om delen van de gemeente, die een samenhangende problematiek kennen, te verbeteren, werken we samen met (onder andere) WK10 om de gebiedsontwikkeling in het Stationskwartier mogelijk te maken. In oktober 2018 hebben we een bewonersavond in Hart van Meerdervoort bijgewoond. Dit heeft geresulteerd in kortetermijnoplossingen en de samenwerking aan structurele ingrepen. Met Trivire gaan we in 2019 gesprekken starten over hun woninggegendom in Noord.
<i>Bij doelstelling 8.3:</i>	Het gaat daarbij om projecten en ontwikkelingen die (nog) niet als grondexploitatie worden uitgevoerd, zoals op dit moment de bestuursopdracht gebiedsontwikkeling omgeving Veerplein en de mogelijke aanpassingen bij De Passage, of de verkoop van onroerend goed zoals bijvoorbeeld De Toorts en De Rank.	Waar het om De Passage gaat, is de planvorming afgerond en gaat dit project naar verwachting in 2019 in uitvoering. In 2018 heeft de gemeenteraad de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van het Veerplein vastgesteld. In 2018 is de leegstaande school aan de Buizerdstraat gesloopt om ontwikkeling van woningbouw mogelijk te maken. Ook voor de leegstaande school aan de Frans Halsstraat (De Toorts) hebben we in 2018 vergaande stappen gezet om woningbouwontwikkeling mogelijk te maken.

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting	2018	Realisatie 2018	Bron
Niet van toepassing.				

Verbonden Partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
Omgevingsdienst ZHZ	De <i>Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid</i> verricht voor de gemeente adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van de zorg voor het milieu en het omgevingsrecht en programma's en voert projecten uit op het gebied van milieu en ruimte. De Omgevingsdienst voert voor de gemeente tevens een aantal wetten uit, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wet bodembescherming en de Wet milieugevaarlijke stoffen.	Risico: bestuurlijk Kans: laag

GRD	De <i>Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden</i> draagt bij aan dit programma door het opstellen van een regionaal programma voor geluidssanering, milieu en infrastructuur, een regionaal ISV-programma, en een meerjaren bodemsaneringsprogramma.	Risico: bestuurlijk Kans: laag
Landschapstafel IJsselmonde	De gemeenten op IJsselmonde werken samen op het gebied van regionaal groen, recreatie en de kwaliteit van het landschap rondom steden en dorpen. Deze samenwerking wordt vormgegeven door de <i>Landschapstafel IJsselmonde</i> . De landschapstafel IJsselmonde werkt met een uitvoeringsprogramma voor de komende vijf jaar en zet zich in voor projecten op het eiland IJsselmonde. Hierbij wordt uitgegaan van de groene ruimte in het buitengebied.	Risico: financieel Kans: midden
Natuur- en recreatieschap IJsselmonde	Het beheer van ons buitenstedelijk groen wordt anders georganiseerd. Over de invulling van deze alternatieve organisatievorm voeren we nu gesprekken met onder meer de Provincie Zuid-Holland, het <i>Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde</i> en de "IJsselmonde gemeenten". Op dit moment is het nog niet duidelijk of en welke financiële gevolgen eraan verbonden zijn, dan wel welke financiële risico's samenhangen met alternatieven. Zodra daarover meer bekend is, informeren en adviseren wij u daarover.	Risico: financieel Kans: midden

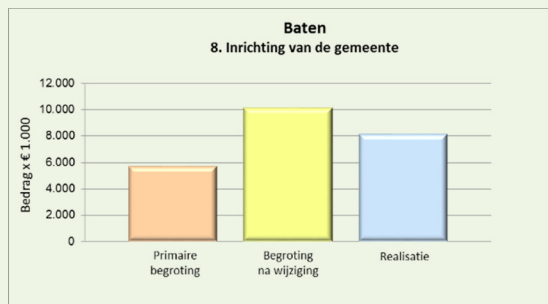
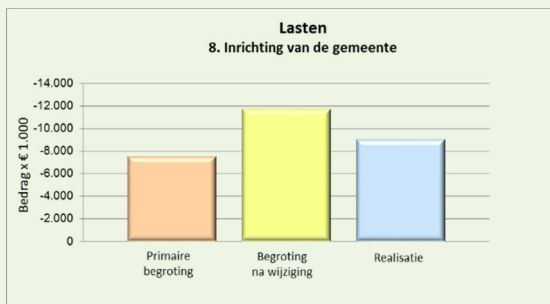
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

8.4 Wat heeft het gekost?

Programma 8 Inrichting van de gemeente	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-7.503	5.543	-1.960	-9.282	9.034	-248	-6.748	6.673	-74	2.534	-2.360	173
Mutaties reserves	-41	201	160	-2.481	1.121	-1.360	-2.290	1.505	-786	191	384	574
Resultaat	-7.544	5.744	-1.800	-11.763	10.155	-1.608	-9.038	8.178	-860	2.724	-1.977	748

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 9. Openbaar gebied

9.1 Inleiding

Samen met onze partners werken we aan een leefbare gemeente, waar bewoners zich thuis voelen. De openbare ruimte speelt daarin een belangrijke rol. Straten, pleinen, plantsoenen en parken geven buurten en kernen identiteit, maken functies bereikbaar en vormen een plek voor ontmoeting, interactie en sociale cohesie. Het zijn plekken van ons allemaal. Het is daarom ook niet gek dat bewoners het enorm belangrijk vinden dat dit schoon, heel en veilig moet zijn. In 2018 hebben wij circa 4.000 meldingen openbare ruimte (naar tevredenheid) afgehandeld waarover we slechts 11 klachten hebben ontvangen.

Het is belangrijk dat we als gemeentelijke organisatie steeds aansluiten bij de wensen en verwachtingen van de samenleving (onze bewoners, organisaties en ondernemingen). Dit is de basis voor een sterkere, breder gedragen en gezonde, leefbare en veilige leefomgeving, die ook sociaalmaatschappelijk de juiste bijdrage levert. Kortom een uitnodigende en aantrekkelijke openbare ruimte waar bewoners met plezier verblijven. PAK AAN! is er voor inwoners die met hun initiatieven Zwijndrecht nog mooier willen maken. Het afgelopen jaar zijn circa zestig PAK AAN! initiatieven binnen gekomen, waarvan er in totaal achtendertig gerealiseerd zijn en er nog eens negentien in 2019 gerealiseerd zullen worden. Een realisatiepercentage van 95% zegt iets over de kwaliteit van de initiatieven die binnenkomen, maar ook over de manier waarop deze worden opgepakt.

Ten opzichte van 2017 is de kwaliteit van het groen er over het algemeen op vooruit gegaan. Zo zijn wij erin geslaagd om voor het merendeel van het groen B-kwaliteit te leveren. Wetende dat de bestaande middelen niet toereikend zijn om overal B-kwaliteit te realiseren, is dat een mooie prestatie. Gebruik makend van de huidige middelen willen wij een niveau bereiken wat zo dicht mogelijk bij B-kwaliteit in de buurt komt. Dit geldt voor het onderhoud van het gras, de beplantingsvakken en het onderhoud van de bomen.

Werk maken van fijnstofreductie is en blijft een belangrijke doelstelling. Een mooi voorbeeld hiervan is de aanplant van greenjunkies langs de Stationsweg. Nu staat er op een plek met relatief veel verkeer geen gewoon groen, maar een echte greenjunkie! De kamperfoelie is verslaafd aan fijnstof en haalt vijf keer meer fijnstof, waaronder roet, uit de lucht dan andere planten en struiken. De klimaatadaptieve greenjunkies zijn geschikt voor ieder landschapstype en elke grondsoort. Het zorgt niet alleen voor een schonere lucht, maar ook voor biodiversiteit.

De aanwezigheid van PFOA in de bodem heeft het afgelopen jaar grote gevolgen gehad voor onze werken in de openbare ruimte. Deze grondperikelen leidden tot hogere kosten en tot vertraging in de uitvoering van grote projecten. De grondhandel kwam nagenoeg stil te liggen of er werd een hele hoge prijs gevraagd voor de afzet van grond. Wij hebben de afgelopen periode gezocht naar alternatieven om in rioleringsprojecten vrijkomende grond op een andere manier kwijt te kunnen. In september 2018 is een overeenkomst afgesloten met een groundbank die voor een redelijk tarief grond accepteert.

9.2 Wat hebben we bereikt?

Kerndoelstelling	Doelstelling	Realisatie 2018
9. Zwijndrecht is een aantrekkelijke	9.1 We dragen zorg voor een duurzame, klantvriendelijk inzameling en verwerking van huishoudelijk afval,	In 2018 hebben we gewerkt aan de uitvoering van het beleidsplan "inza-

en bereikbare gemeente die duurzaam, schoon, heel en veilig is.	waarbij de maatschappelijke kosten aanvaardbaar en beheersbaar blijven.	melting en verwerking van huishoudelijk afval" en daarmee aan een duurzamere, klantvriendelijke inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en beheersing van de maatschappelijke kosten.
	9.2 We dringen overlast door honden(-bezitters) terug en bieden voldoende gebruiksmogelijkheden voor honden(-bezitters).	De resultaten van de evaluatie Hondenbeleid, die door het OCD is uitgevoerd, zijn in 2018 binnengekomen. De voorstellen die voortkomen uit de evaluatie zijn gepland in voorjaar 2019.
	9.3 We brengen door het sturen van parkeergedrag, vraag en aanbod in evenwicht.	We hebben in 2018 de eerste stappen gezet om tot een nieuw parkeerbeleid te komen. Daarnaast heeft er toezicht en handhaving plaatsgevonden.
	9.4 We dragen zorg voor de bereikbaarheid van de havens en waterkerende werken.	Door optimale zorg voor onze havens dragen we mede bij aan de economische spin-off voor de Zwijndrechts bedrijven en burgers.
	9.5 We bevorderen duurzame ontwikkelingen.	We hebben uitvoering gegeven aan ons Natuur- en Milieueducatieprogramma.
	9.6 We dragen zorg voor de kwaliteit en het functioneren van het rioolstelsel.	Dit is een doorlopend proces waarbij in 2018 een groot deel van het rioolstelsel in de wijk Kort Ambacht is geïnspecteerd. Op basis van deze inspectiegegevens worden maatregelplannen opgesteld, geprioriteerd en uitgevoerd. De grootschalige vervangingen worden integraal opgenomen in het Investeringsprogramma. Daarnaast is geacteerd op klachten en meldingen met betrekking tot huisaansluitingen en zijn de kolken cyclisch gereinigd. Tevens zijn erop diverse locatie boorkernen van het riool genomen om de restlevensduur te bepalen. Vanuit de maatregelplannen zijn diverse rioolstrengen extra gereinigd. Het drainagestelsel in de wijk Kort Ambacht is doorgepoot en gereinigd. Diverse werkzaamheden zijn uitgevoerd aan het drainagestelsel van de Sterrenbuurt om de functionaliteit te verbeteren. Tot slot zijn in de wijken Kort Ambacht en Walburg deelkousen aangebracht om de stabiliteit van het riool te waarborgen.

	9.7 We beheren en onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen.	- Beheerplan begraafplaatsen vastgesteld door de Gemeenteraad - Bouw en exploitatie van een crematorium aan de Munnikensteeg is gegund aan een marktpartij - Pilot Heerjansdam geëvalueerd en advies uitgewerkt. - Herdenkings-/lichtjesavond Heerjansdam voor het eerst gehouden en medewerking aan verleend.
	9.8 We zorgen dat de kwaliteit van de groenvoorziening, zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van de bewoners.	De kwaliteit van het groenonderhoud is in Zwijndrecht vastgesteld op gedifferentieerd beheer (B/C) kwaliteit. Gebruik makende van de bestaande middelen willen wij een niveau bereiken wat zo dicht mogelijk bij B-kwaliteit in de buurt komt, wetende dat de bestaande middelen niet toereikend zijn om overal B-kwaliteit te realiseren. In 2018 zijn wij er in geslaagd om voor het merendeel in het groen B-kwaliteit te leveren. Dit geldt voor het onderhoud van het gras, de beplantingsvakken en het onderhoud van de bomen. Ten opzichte van 2017 is de kwaliteit in 2018 van het groen over het algemeen vooruit gegaan. Ook in 2019 willen wij vanuit de bestaande middelen zo veel mogelijk B-kwaliteit realiseren. De gerealiseerde kwaliteit wordt echter niet alleen bepaald door beschikbare middelen maar ook door externe factoren zoals weersomstandigheden. Door de lange, hete zomer zijn er extra inspanningen geleverd om de kwaliteit (en speelbaarheid) van de sportvelden te waarborgen.
	9.9 We zorgen dat de kwaliteit van de wegen, bruggen en openbare verlichting zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van de bewoners.	De kwaliteit van de wegen in Zwijndrecht is vastgesteld op B-niveau met uitzondering van de rijbanen in woonstraten. Via de IP projecten, de vele onderhoudswerken aan elementenverharding en asfalt worden de kwaliteitsdoelstellingen nagestreefd. Werkzaamheden aan de ele-

		mentenverhardingen zijn onder andere uitgevoerd aan drie pleinen in Walburg, de Slangenburg en het fietspad langs de Burgemeester Pijl Hogeweglaan. Grootschalig asfaltering is onder andere gepleegd aan de Geerweg en de Lindtsedijk. De bruggen dienen te voldoen aan verschillende NEN normeringen in relatie tot de veiligheid. Ook in 2018 zijn hiervoor weer de nodige onderzoeken uitgevoerd (verkeersbruggen over de Devel) en onderhoudsmaatregelen (brug over het Balkengat en bruggen in het Develpark) gerealiseerd. De gemeente Dordrecht verzorgt voor Zwijndrecht het dagelijks beheer en onderhoud van ons areaal openbare verlichting. De grootschalige vervangingsprojecten organiseren wij in eigen beheer. Afgelopen jaar is er weer het nodige vervangen en waar mogelijk ook verduurzaamd (de Plantageweg, de Geerweg en het Ds. Kerstenplein).
--	--	---

9.3 Wat hebben we gedaan?

Speerpunten & nieuw beleid		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
9.1 Grondstoffenbeleid	- We geven uitvoering aan het beleid "inzameling en verwerking huishoudelijk afval". - Het beleid is gericht op het verbeteren van afvalscheiding (verhogen hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen en reduceren van de hoeveelheid restafval) en op beheersing van de kosten. - In 2020 wordt 75% van ons huishoudelijk afval hergebruikt. - In 2020 produceert een inwoner van Zwijndrecht gemiddeld nog honderd kilo restafval per jaar.	- Ons beleid richt zich op het zogenaamde omgekeerd (of gespiegeld) inzamelen. Daarvoor dienen in delen van de bebouwde kom van Zwijndrecht en in Heerjansdam nog ondergrondse containers voor de inzameling van restafval gerealiseerd te worden. - In 2018 heeft besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de realisatie van zestien ondergrondse containers in Heerjansdam en hebben we samen met HVC gewerkt aan de uitvoering van dat besluit.

	- In 2020 zijn de voorzieningen voor en het scheidingsgedrag van onze inwoners zodanig dat de kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval beter voorspelbaar en daarmee beter beheersbaar zijn.	- Naast de uitvoering van het beleidsplan hebben we in 2018 extra aandacht besteed aan het vergroten van kennis en bewustwording met betrekking tot het scheiden van afval/grondstoffen. Een voorbeeld daarvan is de pilot Afvalvrije Scholen, die in september 2018 van start is gegaan. Afvalscheiden op basisscholen draagt in belangrijke mate bij aan het vergroten van kennis en bewustwording van de "nieuwe generatie" op het gebied van afvalscheiding. - De jaarresultaten over 2018 van HVC zijn op het moment van schrijven nog niet bekend. - Het scheidingsgedrag van onze inwoners is de afgelopen jaren verbeterd, zoals de inzameling van de fractie Plastic, Metalen en Drankenkartons (PMD). Voor het ingezamelde PMD ontvangen we een vergoeding van Nedvang. Een deel van het ingezamelde PMD is in 2018 afgekeurd, waardoor we minder inkomsten hadden. We werken aan een verbetering van het gehele proces en de daarbij behorende interventies en maatregelen. Beheersing van de kosten blijft een punt van aandacht, mede omdat wij niet op alle aspecten die daarin een rol spelen invloed hebben. Voorbeelden daarvan zijn marktwerking, die de vergoedingen en/of verwerkingskosten van ingezamelde grondstoffen bepaalt, en de belasting van de rijksoverheid op verbranden/ storten van restafval. Het tarief voor 2019 van deze belasting is door het Rijk verhoogd van € 13 per ton naar € 32,12 per ton. Door deze verhoging is kostenstijging, ook bij afname van de hoeveelheid ingezameld restafval, reëel.
--	--	---

9.2 Duurzame energieopwekking	Wij geven invulling aan de mondiale opgave om het gebruik van fossiele brandstoffen terug te dringen door de energievraag te reduceren en het aandeel hernieuwbare energie te vergroten. Hiervoor nemen wij onze Energieagenda, die we eind 2017 ter vaststelling aanbieden, in uitvoering. Deze agenda heeft een nauwe samenhang met de Drechtstedelijke agenda. De Energieagenda vormt een uitwerking van de eerder door u vastgestelde Energievisie. Voor de uitvoering van de agenda zijn middelen benodigd. Voorlopig kan een deel van deze middelen worden voldaan vanuit bestaande budgetten. We verwachten dat we in het eerste kwartaal van 2018 met een aanvullende budgetvraag zullen komen om de agenda verder in uitvoering te nemen.	We gaven in 2018 uitvoering aan onze energie-agenda. In 2018 was er nadrukkelijk aandacht voor communicatie rond energiebesparing en duurzame opwekking. Samen met het Energie Loket organiseerden wij collectieve inkoopacties rond zonnepanelen en isolatie. Er is gewerkt aan een Warmtevisie en er zijn verdere stappen genomen rond een warmtenet. Bovendien hebben de corporaties de intentie uitgesproken een bijdrage te willen leveren aan de ontwikkeling van het warmtenet.
9.3 Natuur- milieu-educatie	Via NME en duurzaamheidscommunicatie streven wij ernaar meer bewustwording en handelingsperspectief te realiseren. Hier ligt een duidelijke relatie met de ontwikkeling en exploitatie van polder Hoge Nesse.	In het kader van <i>Groen doet goed</i> organiseert Stichting Hoge Nesse activiteiten in het groen. De Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard organiseert schoolse en buitenschoolse activiteiten in het kader van groen- en milieueducatie.
9.4 Luchtkwaliteit	Samen met Drechtstedenpartners blijven we uitvoering geven aan maatregelen uit het <i>Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden</i> . Daarbij bewaken en monitoren wij dat de luchtkwaliteit blijft voldoen aan wettelijke normen.	Onze omgevingsdienst monitort de luchtkwaliteit in onze gemeente. We kunnen vaststellen dat we in ook 2018 hebben voldaan aan geldende wettelijke normen.
9.5 Onderhoud openbare ruimte, participatie	- Pak Aan!: Het stimuleren en faciliteren van bewonersinitiatieven in relatie tot de openbare ruimte - Monitoren kwaliteit: Blijven realiseren van de door u vastgestelde kwaliteitsdoelstellingen openbare ruimte. Via de kwaliteitsmonitor en de paragraaf kapitaalgoederen wordt u hierover jaarlijks geïnformeerd. - Communicatie: Het goed informeren van onze inwoners over werkzaamheden in de openbare ruimte.	In 2018 zijn circa zestig initiatieven binnengekomen. Van deze binnengekomen initiatieven zijn er in totaal achtendertig gerealiseerd en zitten er nog eens negentien in het realisatieproces. De verwachting is dat deze in 2019 gerealiseerd worden. Communicatie en participatie zijn onderdeel van onze werkzaamheden in de openbare ruimte. Wij informeren onze inwoners over wat er gebeurt in hun buurt middels brieven, sociale media, onze website en de krant.

	- Draagvlak: Het creëren van draagvlak voor werkzaamheden in de openbare ruimte middels participatie en communicatie. - Service: Het afhandelen van meldingen binnen de hiervoor afgesproken servicenorm.	Bij herinrichtingstrajecten is participatie standaard. Tevens bieden wij voor bijvoorbeeld het onderdeel spelen veel ruimte voor de inbreng van onze inwoners. In 2018 hebben wij circa 4.000 meldingen openbare ruimte afgehandeld. Ook in 2019 staat er weer een aantal nieuwe ontwikkelingen op het gebied van communicatie en participatie in de openbare ruimte te wachten. Voorbeelden hiervan zijn: 1. De lancering van de wijkenwebsite 2. De aanschaf van een nieuw meldingssysteem 3. De lancering van de speelruimteapp.
--	--	--

Reguliere taken		
Doelstelling	Activiteiten 2018 - 2019	Realisatie 2018
<i>Bij doel 9.1 Afvalinzameling:</i>	- Regie voeren over op de dienstverleningsovereenkomst met HVC. - Samen HVC voorlichting geven aan inwoners om aan afvalscheiding te (blijven) doen. - Uitvoeren van het beleid "inzameling en verwerking huishoudelijk afval".	- We hebben regie gevoerd op de dienstverleningsovereenkomst met HVC, waarbij we hebben gestuurd op beheersing van de kosten en afvalscheiding. - We hebben samen met HVC voorlichting gegeven aan inwoners om aan afvalscheiding te (blijven) doen. In 2018 hebben we samen met HVC gewerkt aan een campagne om de kwaliteit van het ingezamelde PMD te verbeteren. Deze campagne gaat in januari 2019 van start. - We hebben het beleid "inzameling en verwerking huishoudelijk afval" verder uitgevoerd. In 2018 heeft besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de realisatie van zestien ondergrondse containers in Heerjansdam en hebben we samen met HVC gewerkt aan de uitvoering van dat besluit.

<i>Bij doel 9.2 Hondenoverlast:</i>	- We zorgen voor voldoende gebruiksmogelijkheden voor hondenbezitters (beheer en onderhoud aan de losloop- en aanlijngebieden).	We zorgen voor voldoende gebruiksmogelijkheden voor hondenbezitters (beheer en onderhoud losloop- en aanlijngebieden). In 2018 is gestart met het verruimen van de inzet van de hondenpoepzuiger van maandelijks naar een gemiddelde wekelijkse inzet. Dit proces evalueren we elke drie maanden.
<i>Bij doel 9.3 Parke- ren:</i>	- Het beperken van overlastge- vende geparkeerde voertuigen (onder andere uitgeven parkeer- vergunningen, uitvoering geven aan het "grote voertuigen-be- leid").	We hebben ons gericht op het be- heer van bestaande vrachtwagen- parkeerplaatsen. Daarbij willen wij onder meer voorkomen dat deze plaatsen door chauffeurs voor over- nachting worden gebruikt. Daar- naast heeft er een gemeentebreed parkeeronderzoek plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van dit onderzoek gaan we na of het huidige aantal parkeerplaatsen toereikend is of dat meer parkeerplaatsen moeten worden aangelegd.
<i>Bij doel 9.4 Havens:</i>	- Op basis van het havenbeheers- plan plegen we onderhoud aan havens en waterkerende werken.	Het noodzakelijke onderhoud is con- form de planning weer uitgevoerd. Extra aandachtspunt is onder meer de situatie rond kade Zomerlust, het Maasplein en Veerplein. Voor de toekomstige ontwikkeling in dit gebied zijn zowel het bedrijfsle- ven als de burgers meegenomen in een eerste verkenning van het ge- bied.
<i>Bij doel 9.5 Milieu:</i>	- We nemen onze energie-agenda in uitvoering Dit doen we samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners. - We voeren regie op de omge- vingsdienst. - Regionaal wordt een nieuwe energiestrategie opgesteld waar wij actief bij betrokken zijn. - (Regionale) projecten om ener- giegebruik terug te dringen en schonere brandstof te gebruiken worden gecontinueerd zoals het energieloket en de activiteiten met en door Drechtse Stroom.	We hebben in 2018 uitvoering gege- ven aan onze energie-agenda. In 2018 was er nadrukkelijk aandacht voor communicatie rond energiebe- sparing en duurzame opwekking. Sa- men met het Energie Loket organi- seerden wij collectieve inkoopacties rond zonnepanelen en isolatie. Er is gewerkt aan een Warmtevisie en er zijn verdere stappen genomen rond een warmtenet. Bovendien hebben de corporaties de intentie uitgespro- ken een bijdrage te willen leveren aan de ontwikkeling van het warm- tenet. Tevens hebben we een subsi- dieaanvraag gedaan voor een aard- gasvrije school. Helaas is de subsidie niet toegekend. Scholen vallen on-

		der kleine inrichtingen in de Wet milieubeheer (type C) en zijn niet verplicht besparende maatregelen te nemen. We zullen vanuit de energie-agenda de mogelijkheden van nieuwe regelingen bekijken. Wel wordt er bij nieuwbouw van scholen altijd gelet op duurzaamheidsambities/-eisen.
<i>Bij doel 9.6 Rioler- ing:</i>	- We zorgen voor een goed functionerend rioolstelsel en doorlopen hierbij de belangrijke processen binnen de beheercycli. Dit varieert van het inspecteren van een deel van het rioolstelsel, het verhelpen van calamiteiten tot aan klein en groot onderhoud en tenslotte vervanging.	Zie doelstelling 9.6 in het hoofdstuk Wat hebben we bereikt.
<i>Bij doel 9.7 Be- graafplaatsen:</i>	- We verzorgen uitvaarten. - We beheren en onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen.	Zie doelstelling 9.7 in het hoofdstuk Wat hebben we bereikt.
<i>Bij doel 9.8 Groen- voorziening:</i>	- We geven uitvoering aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) voor de groenvoorziening. - We zorgen, binnen de financiële kaders, voor een speelaanbod in de openbare ruimte dat aansluit bij de behoefte en tevens voldoet aan de veiligheidseisen.	Zie doelstelling 9.8 in het hoofdstuk Wat hebben we bereikt.
<i>Bij doel 9.9 Infra- structuur:</i>	- We geven uitvoering aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) voor de bovengrondse civiele objecten zoals wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken (droog), et cetera.	Zie doelstelling 9.9 in het hoofdstuk Wat hebben we bereikt.

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner) (2014)	229	200	203	CBS
Hernieuwbare elektriciteit (%) **	0,9	>	1,4 (2017)	RWS
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig %	7,0	≤	Indicator vervalt ***	VeiligheidNL

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting * 2015	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser %	12,0	≤	Indicator vervalt ***	VeiligheidNL

* www.waarstaatjegemeente.nl

** *Hernieuwbare energie is energie die verkregen wordt uit andere dan fossiele brandstoffen. Hieronder wordt onder andere begrepen energie die uit wind, stromend water, zonnestraling en aardwarmte wordt verkregen, maar ook energie die vrijkomt bij verwerking van afval (vooral verbranding) of biomassa. Zie hierboven onder speerpunten & nieuw beleid het onderdeel 9.2 duurzame energieopwekking voor een nadere toelichting.*

*** *Na wijzigingen in het beleid van de bronhouder kunnen er niet langer voldoende updates beschikbaar worden gesteld voor deze indicatoren. Hierdoor zijn deze indicatoren niet meer duurzaam. Om die reden is deze indicator komen te vervallen met ingang van het jaar 2018.*

Verbonden partij	Bijdrage aan doelstellingen gemeente Zwijndrecht*	Risico's
Bij doelstelling 9.1: GR GEVUDO	De Gemeenschappelijke regeling GEVUDO (Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en omstreken) heeft tot doel het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in NV HVC, in de ruimste zin des woords, en het daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC.	Risico: financieel Kans: midden
Bij doelstelling 9.5: GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten. Vanuit het Regionaal Meerjarenprogramma (Rmjp) worden diverse regionale activiteiten op het gebied van duurzaamheid uitgevoerd, evenals het opstellen van het regionale energiebeleid	
Bij doelstelling 9.8: GR Koepelschap Buitenedelijk Groen	De <i>Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenedelijk Groen</i> had aanvankelijk een brede doelstelling gericht op het beheer van groen en gezamenlijke beleidsontwikkeling. Door het ontstaan van andere samenwerkingen die ook actief sturen op ontwikkeling en aanleg van recreatiegebieden, is aan het bredere takenpakket van het Koepelschap beperkt invulling gegeven. Wat overbleef was vooral de financiële verevening tussen gemeenten die deelnemen aan een recreatieschap en de provincie. Deze is niet langer gewenst en werd als onnodig complex en ondoorzichtig ervaren. Daarom is door het Algemeen Bestuur en uw raad besloten het Koepelschap op te heffen.	<i>Koepelschap is in 2017 opgeheven.</i>
GR Drechtsteden	De <i>Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden</i> draagt bij aan dit programma door het opstellen van regionaal beleid en een uitvoeringsprogramma voor een regionaal verkeers- en vervoersplan, en een regionaal groenstruc-	Risico: bestuurlijk Kans: laag

	tuurplan en uitvoeringsprogramma, waarin de hoofdlijnen van het regionaal beleid ten aanzien van de groene ruimte zijn vastgelegd. Het adviseren over en het ontwerpen en voorbereiden van civieltechnische werken alsmede het voeren van projectleiding en het houden van toezicht op de uitvoering van werken behoort tevens tot de werkzaamheden.	
--	--	--

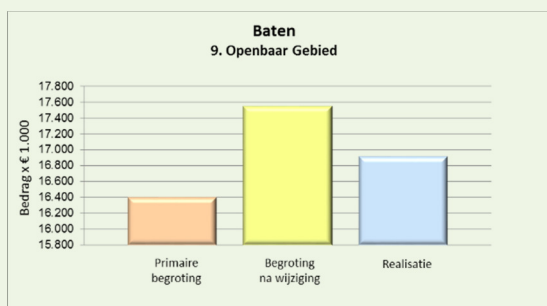
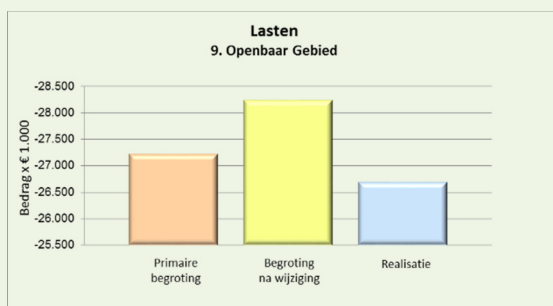
* Indien van toepassing wordt de bijdrage van een verbonden partij aan een activiteit toegelicht in de tabellen met betrekking tot speerpunten & nieuw beleid en reguliere taken.

9.4 Wat heeft het gekost?

Programma 9 Openbaar Gebied	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-27.175	16.058	-11.117	-27.629	16.465	-11.164	-26.086	15.756	-10.330	1.543	-709	835
Mutaties reserves	-37	340	303	-598	1.082	484	-598	1.154	556	0	72	72
Resultaat	-27.212	16.398	-10.815	-28.228	17.547	-10.681	-26.684	16.911	-9.774	1.543	-636	907

-- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

10. Financiën

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 895.000. De bijbehorende baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen (onderdeel 11). Hieronder gaan we in het kort in op de activiteiten.

Belastingen

De lasten betreffen de bijdragen aan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor het uitvoeren van de heffing en invordering, de afhandeling bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en Onroerende zaakbelastingen en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren. Daarnaast betreffen de lasten de tegemoetkoming in de woonlasten van € 22,- op de afvalstoffenheffing.

Beleggingen

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Eneco, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de lasten verantwoord die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Onvoorzien

Dit product bevat het budget voor onvoorziene uitgaven. Alleen de raad is bevoegd tot het nemen van besluiten over de besteding van deze post. Hier worden geen lasten geboekt. In 2018 is € 20.000 budget beschikbaar gesteld voor de bijdrage aan "Iconen Drechtsteden". Het restantbudget van € 30.000 is vrijgevallen ten gunste van het jaarresultaat (Tweede Bestuursrapportage 2018).

Overige baten en lasten

Dit product bevat overige lasten, zoals eindheffing werkkostenregeling (WKR), budget Generatiepact en correcties BTW en BCF.

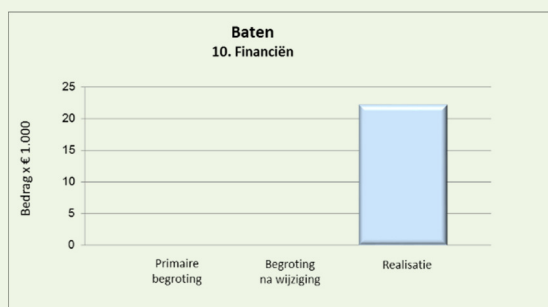
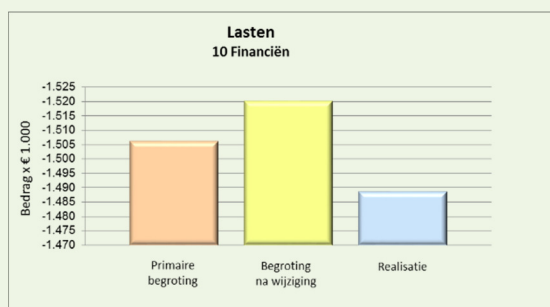
Algemene uitkering gemeentefonds

De lasten van deze post bestaan uit mutaties met de reserve taakmutaties.

Programma 10 Financiën	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-1.249	0	-1.249	-1.044	0	-1.044	-917	22	-895	127	22	149
Mutaties reserves	-257	0	-257	-476	0	-476	-572	0	-572	-95	0	-95
Resultaat	-1.506	0	-1.506	-1.520	0	-1.520	-1.489	22	-1.466	31	22	54

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

11. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor het ophalen van afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten, et cetera) hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de betreffende programma's. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen, doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 9 en de rest van de begroting.

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 80.242.000. Dit betreft circa 64% van de totale baten (exclusief reserves). De bijbehorende lasten zijn verantwoord in onderdeel 10 Financiën. Hieronder gaan we in het kort in op de activiteiten.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden draagt zorg voor de heffing en invordering, afhandeling bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken, Onroerende zaakbelastingen en Precariobelasting. De baten van deze lokale heffingen zijn op dit product verantwoord.

Uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit:

- algemene uitkering
- integratie- en decentralisatie-uitkeringen
- deelfonds sociaal domein (vanaf 2015).

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de belangrijkste vrij besteedbare/afweegbare inkomstenbron voor de gemeente en wordt voornamelijk bepaald door beleidsvoornemens van de rijksoverheid. De belangrijkste integratie- en decentralisatie-uitkering voor onze gemeente betreft de (oude) Wmo.

Dividend

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Eneco, Evides en Oasen), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de dividenden verantwoord die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen verantwoorden we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC.

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Het saldo van de financieringsfunctie (het renteresultaat) is opgebouwd uit verschillende componenten. Voor een berekening van het renteresultaat verwijzen wij naar tabel 1 in de paragraaf financiering.

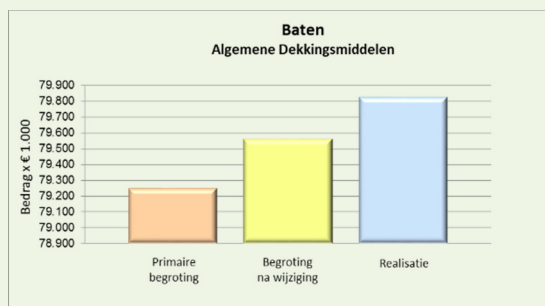
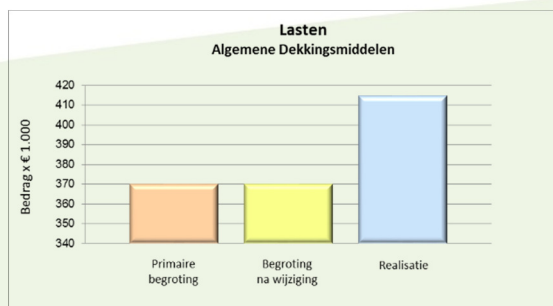
Overige algemene dekkingsmiddelen

Er is geen sprake van overige algemene dekkingsmiddelen.

Algemene Dekkingsmiddelen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	370	79.251	79.621	370	79.561	79.931	415	79.827	80.242	45	266	311
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	370	79.251	79.621	370	79.561	79.931	415	79.827	80.242	45	266	311

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

12. Overhead

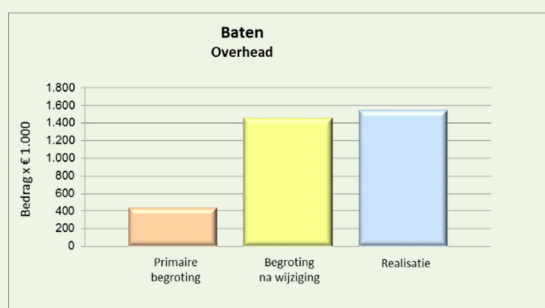
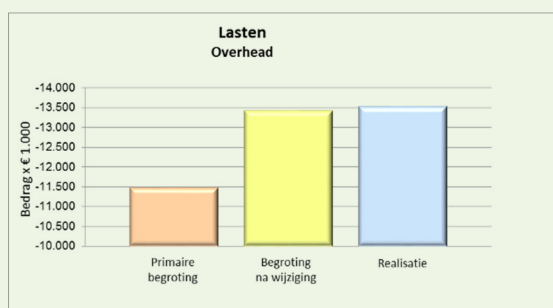
In dit onderdeel worden de overheadkosten gepresenteerd conform de definities uit de notitie overhead van de commissie BBV. De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, die veel van de (PIJOFACH) taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten.

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 13.092.000.

Overhead	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	-11.478	52	-11.426	-13.224	154	-13.070	-13.334	242	-13.092	-110	88	-22
Mutaties reserves	0	385	385	-185	1.299	1.114	-185	1.299	1.114	0	0	0
Resultaat	-11.478	437	-11.041	-13.409	1.453	-11.956	-13.519	1.541	-11.978	-110	88	-22

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

13. Vennootschapsbelasting

In 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aangenomen door de Tweede Kamer. Het achterliggende doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Sindsdien is er voor gemeenten en provincies een vennootschapsbelastingplicht. Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

De inventarisatie van de ondernemingsactiviteiten is afgerond en hieruit is gebleken dat bouwgrond-exploitaties, straatparkeren en reststromen huishoudelijk afval fiscale ondernemingen voor de vennootschapsbelasting zijn. Voor het straatparkeren is er een vrijstelling. Hieruit volgt dat alleen uit de bouwgrondexploitaties en de reststromen huishoudelijk afval een vennootschapsbelastinglast volgt.

In samenwerking met de fiscalist zijn we in de afrondende fase voor de aangiften 2016 en 2017. Uit deze aangiften volgt geen vennootschapsbelastinglast, maar een verrekenbaar verlies. Voor 2018 moeten we nog een inschatting maken. De aangiften en de inschattingen zijn zorgvuldig tot stand gekomen, maar nog niet met de Belastingdienst afgestemd. De definitieve aanslag kan afwijken van het nu ingeschatte bedrag. De hoogte van de verrekenbare verliezen kunnen we nog niet voldoende nauwkeurig inschatten om een bedrag als recht onder de balans op te nemen.

Vennootschapsbelasting	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

1. Paragraaf Lokale Heffingen

Inleiding

De lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies, ook wel rechten genoemd (bijvoorbeeld leges, marktgeld, lijkbezorgingsrecht of reinigingsrecht), of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing en rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de betreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen, waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten hieruit kunnen door de raad vrij binnen het werkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en (van nature) de hondenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide type heffingen en bevat conform de Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten de onderdelen:

- de uitgangspunten van het tarievenbeleid
- een overzicht van de opbrengst gemeentelijke heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen met betrekking op de kostendekkendheid en een toelichting op de uitgangspunten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Naast bovenstaande verplichte onderdelen is de paragraaf uitgebreid met de volgende onderdelen:

- ontwikkelingen en actualiteiten
- toelichting overige lokale heffingen (OZB, precario, parkeer, hondenbelasting, binnenhaven-gelden en BIZ).

Uitgangspunten tarievenbeleid

In 2018 zijn de tarieven voor de diverse heffingen overeenkomstig de belastingvoorstellen met de volgende percentages verhoogd:

Type	%	Toelichting
- Hondenbelasting		
- Leges	1,40%	(Inflatie)
- Precariobelasting		
- Reinigingsrechten		
- Lijkbezorgingsrechten	2,80%	(Dubbele inflatie)
- Onroerende-zaakbelastingen (OZB)		
- woningen	-5,00%	(Vanwege de aangenomen motie 'OZB naar benede' is het percentage in combinatie met de inflatie gecorrigeerd met de waardevermindering op 5% daling uitgekomen).
- niet-woningen	0,30%	(Vanwege de aangenomen motie 'OZB naar benede' is het percentage in combinatie met de inflatie gecorrigeerd met de waardevermindering en de opslag voor het Ondernemersfonds uitgekomen op 0,3% stijging)
- Marktgeden	1,40%	(Inflatie. Daarnaast berekenen we, evenals in 2016, de stroomkosten door)
- Rioolheffing		
- een - en meerpersoonshuishoudens (EPH en MPH)	3,00%	Op basis van het nieuwe GRP 2018-2021
- Afvalstoffenheffing	1,40%	Op basis van huidige berekeningen wordt het tarief met de inflatie verhoogd. In verband met afrondingsverschillen komt het percentage uit op 1,4%.
- Parkeergelden en naheffings-aanslagen parkeerbelasting	0,00%	(Vooralsnog handhaving huidige tarieven)

Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengsten uit lokale heffingen ten opzichte van de (bijgestelde) begroting in 2018 zijn gerealiseerd en ter vergelijking 2017. Wij merken op dat de verschillen tussen de verantwoording 2017 en 2018 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen bij de onroerendezaakbelastingen een belangrijke rol. Ook opbrengsten uit voorgaande jaren kunnen de opbrengst beïnvloeden.

Totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen (bedragen x € 1.000)

Heffingssoort	Rekening 2017	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018
Ongebonden heffingen				
(algemene dekkingsmiddelen)				
Onroerende zaakbelastingen	9.585	9.622	9.525	9.714
Precariobelasting (*)	1313	1411	1.375	1.376
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	10.898	11.033	10.900	11.090
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing (*)	6.055	6.139	6.174	6.193
Rioolheffing	5.830	5.989	5.989	6.021
Hondenbelasting (**)	173	167	197	211
Lijkbezorgingsrechten (inclusief huuropbrengsten)	776	889	807	877
Leges Vergunningverlening (bouwleges en APV)	767	449	458	934
Leges Publiekscontacten (inclusief rijksleges)	942	829	780	852
Parkeergelden/belasting	415	325	357	358
Binnenhavengelden	51	49	49	69
Marktgeden (inclusief stroomkostenvergoeding)	70	71	71	67
Bijdrage Investeringszone Groote Lindt	95	89	89	86
Reinigingsrecht	39	45	45	29
Subtotaal gebonden heffingen	15.213	15.042	15.017	15.697
Totaal heffingen	26.111	26.075	25.917	26.787

N.B.:

(*) Dit is exclusief de compensatie op deze heffing (tegemoetkoming woonlasten).

(**) Door de invoering van het product hondenbeleid is de opbrengst hondenbelasting met ingang van 2013 niet langer onder de algemene dekkingsmiddelen geraamd, maar onder het betreffende product in programma 9 en in dit overzicht onder de gebonden heffingen. Dit neemt niet weg dat door de uitspraak in cassatie door de Hoge Raad eind 2013 de hondenbelasting als algemeen dekkingsmiddel mag worden beschouwd. Destijds is de afspraak met de raad gemaakt dat deze opbrengsten ingezet worden voor het hondenbeleid.

Tegemoetkoming in de woonlasten

In verband met de precariobelasting op kabels en leidingen die nutsbedrijven doorbelasten aan huishoudens is, net als in 2017, ook in 2018 een tegemoetkoming in de woonlasten verstrekt van € 22,- per huishouden. De burgers zijn hierover op verschillende manieren geïnformeerd en het uit te keren bedrag is óf verrekend met de nog openstaande aanslag gemeentelijke belastingen óf, wanneer verrekening niet mogelijk was, uitbetaald. Ook huishoudens die kwijschelding van gemeentelijke belastingen krijgen, hebben deze tegemoetkoming ontvangen.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen met betrekking tot de kostendekkendheid en een toelichting op de uitgangspunten

Het centrale uitgangspunt blijft, dat er gestreefd wordt naar maximale kostendekkendheid. Dit streven naar kostendekkendheid wordt gezien als de uitvoering van het uitgangspunt dat de "gebruiker betaalt". Anders wordt de rekening immers bij alle burgers neergelegd.

Zoals in de inleiding is gemeld, komen de opbrengsten van belastingen toe aan de algemene middelen en kunnen deze vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelasting en de precariobelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde. De toelichtingen en uitgangspunten op deze belastingen worden daarom gegeven onder Toelichting op de overige lokale heffingen.

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de marktgelden, de lijkbezorgingsrechten, reinigingsrechten en de leges zijn niet vrij besteedbaar. Deze opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid. De doorberekende overhead is afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en opgesplitst in bedrijfsvoeringskosten en overhead afdelingshoofd. Bij de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de berekening zoals die is voorgeschreven door de commissie BBV. Deze berekening is echter samengesteld naar de nieuwe methodiek van taakvelden.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de omvang van het betreffende huishouden. Er worden twee tarieven gehanteerd, namelijk voor één- en meerpersoonshuishoudens.

De tarieven ontwikkelden zich de afgelopen jaren als volgt (x € 1):

	2015	2016*	2017*	2018*
Meerpersoonshuishoudens (Mph)	300,24	309,24	320,00	324,44
Eenpersoonshuishoudens (Eph)	274,56	280,92	290,00	294,08
Stijging Mph	3,47%	3,00%	3,48%	1,39%
Stijging Eph	3,48%	2,32%	3,23%	1,41%

* Tarief is inclusief tegemoetkoming woonlasten € 22,-

De geringe verschillen in stijgingspercentages tussen de meerpersoonshuishoudens en eenpersoonshuishoudens worden veroorzaakt door de afronding van de jaartarieven, omdat deze deelbaar moeten zijn door 12. Net als in 2017 is in 2018 een tegemoetkoming in de woonlasten van € 22,- verstrekt. Deze tegemoetkoming is verwerkt via de afvalstoffenheffing.

Er is sprake van bijna volledige kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid	
Kosten taakveld(en)	
- Kwijtschelding	610.870
- Ophalen	6.206.162
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	601.203
Netto kosten taakveld	6.215.829
Overige toe te rekenen kosten:	
- overhead	122.577
Totaal overige kosten	122.577
Totale kosten	6.338.406
Opbrengst heffingen	6.192.788
Dekking	97,7%

De kostendekkendheid is lager dan 100%. Dit betekent dat er meer kosten zijn gemaakt dan er opbrengst tegenover staat.

Stand van reserve Reiniging

De lasten van het product afval (incl. overhead) zijn € 145.000 hoger dan de baten. Hiervan kan € 72.000 verrekend worden met de reserve. Hierna is de reserve leeg. Het restant is ten laste gekomen van het jaarresultaat.

Gescheiden inzamelen

Het scheidingsgedrag van onze inwoners is de afgelopen jaren verbeterd, zoals de inzameling van de fractie Plastic, Metalen en Drankenkartons (PMD). Voor het ingezamelde PMD ontvangen we een vergoeding van Nedvang. Een deel van het ingezamelde PMD is in 2018 afgekeurd, waardoor we minder inkomsten hadden. We werken aan een verbetering van het gehele proces en de daarbij behorende interventies en maatregelen. Beheersing van de kosten blijft een punt van aandacht, mede omdat wij niet op alle aspecten die daarin een rol spelen invloed hebben. Voorbeelden daarvan zijn marktwerking, die de vergoedingen en/of verwerkingskosten van ingezamelde grondstoffen bepaalt, en de belasting van de rijksoverheid op verbranden/ storten van restafval. Het tarief voor 2019 van deze belasting is door het Rijk verhoogd van € 13 per ton naar € 32,12 per ton. Door deze verhoging is kostenstijging, ook bij afname van de hoeveelheid ingezameld restafval, reëel.

Reinigingsrechten

Over de reinigingsrechten zijn geen noemenswaardige bijzonderheden te melden.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter dekking van de kosten van de gemeentelijke watertaken. Hieronder vallen stedelijk afvalwater, hemelwater (regenwater) en grondwater. Rioolheffing wordt geheven van gebruikers van percelen van waaruit water direct of indirect wordt afgevoerd op de gemeentelijke riolering. Bij woningen is het tarief afhankelijk van de omvang van het huishouden. Er zijn twee tarieven, namelijk voor huishoudens en niet-woningen. De tarieven van de éénpersoons- en meerpersoonshuishoudens zijn vanaf 2017 gelijk aan elkaar. Bij niet-woningen is het tarief gekoppeld aan het waterverbruik met een bedrag per gebruik van 250 m³.

De tarieven ontwikkelden zich de afgelopen jaren als volgt (x € 1):

	2015	2016	2017	2018
Meerpersoonshuishoudens (Mph)	248,16	267,96	274,8	283,08
Eenpersoonshuishoudens (Eph)	186,12	234,48	274,8	283,08
Stijging Mph	9,77%	7,98%	2,55%	3,01%
Stijging Eph	31,78%	25,98%	17,20%	3,01%

Er is sprake van volledige kostendeckendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendeckendheid	
Kosten taakveld(en)	
- Riolering algemeen	3.227.274
- Rioolbemaling	433.337
- Baggeren en reinigen kolken	344.005
- Kwijtschelding	518.819
- Storting in voorziening riolering	1.099.293
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	836.096
Netto kosten taakveld	4.786.632
Overige toe te rekenen kosten:	
- overhead	557.154
- BTW	677.106
Totaal overige kosten	1.234.260
Totale kosten	6.020.892
Opbrengst heffingen	6.020.892
Dekking	100,0%

De gemeente koopt voor de rioleringszorg diensten of goederen in. Daarover betalen we BTW. Besloten is om vanaf 2016 deze BTW als kosten in de rioolheffing op te nemen. Conform de BBV wordt deze BTW extra-comptabel doorberekend in het tarief. Het gaat om een bedrag van € 677.106. De kosten van de rioolheffing zijn gebaseerd op het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP).

Om al te grote schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening gevormd. Bij eventuele overschotten of tekorten worden deze ten gunste of ten laste van de voorziening gebracht. In 2018 is er € 677.106 uit de voorziening onttrokken vanwege de BTW-component en vanwege het exploitatie-overschot is er een storting gedaan van € 1.099.000. De voorziening komt daarmee op een saldo van € 3.152.000.

Marktgelden

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein. De marktmeester wordt ten dele ingezet in Zwijndrecht en voor het andere deel gedetacheerd bij de gemeenten Dordrecht en Hendrik-Ido-Ambacht. In de Eerste Bestuursrapportage 2018 is gemeld dat deze detachering per 1 mei 2018 is beëindigd, waardoor er vanaf die datum geen vergoeding wordt ontvangen.

De marktgelden worden geheven ter dekking van de kosten voor het beschikbaar stellen van marktlocaties op gemeentegrounden.

Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid	
Kosten taakveld(en)	
- energiekosten	8.050
- overige kosten	5.780
- inzet marktmeester	35.764
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	23.417
Netto kosten taakveld	26.177
Overige toe te rekenen kosten:	
- overhead	53.016
Totaal overige kosten	53.016
Totale kosten	79.193
Opbrengst marktgelden	66.714
Dekking	84,2%

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten worden geheven ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg en Heerjansdam en het rouwcentrum Uranusstraat. Voor deze heffing is het uitgangspunt kostendekkendheid.

Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid	
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten eigen personeel, inclusief inhuur	433.106
Overige ambtelijke kosten	54.540
Onderhoud beplanting	147.906
Exploitatiekosten van de 3 begraafplaatsen en rouwcentrum	221.438
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	137.480
Netto kosten taakveld	719.510
Overige toe te rekenen kosten:	
- overhead	393.948
Totaal overige kosten	393.948
Totale kosten	1.113.458
Opbrengst rechten	739.389
Dekking	66,4%

De bovenstaande opbrengst betreft de opbrengsten (heffingen) van de drie begraafplaatsen, € 739.389. De overige opbrengsten (niet zijnde heffingen, zoals bijvoorbeeld catering, huur aula Heerjansdam en rouwcentrum) van circa € 137.000 zijn in bovenstaande opbrengsten in het onderdeel 'inkomsten excl. heffingen' opgenomen. Het dekkingspercentage komt neer op 66,4%.

Leges

Leges worden geheven voor door de gemeente verleende diensten. In de verordening zijn die verschillende diensten ondergebracht in drie titels. Titel 1 betreft diensten met betrekking tot de algemene dienstverlening (voornamelijk publiekscontacten). In titel 2 staan de omgevingsvergunningen. En titel 3 bevat de dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijnen.

Waar dit in voorgaande jaren nog niet verplicht was voor de leges, bepalen de wijzigingen in de BBV nu dat per titel aangetoond moet worden, dat deze maximaal kostendekkend zijn. Er mag geen winst gemaakt worden op deze producten. Dit laten we met onderstaande tabellen per titel zien.

Leges Titel 1

De opbrengst van leges voor reisdocumenten en rijbewijzen kent een zekere golfbeweging. Door wijzigingen in de vervangingscyclus in het verleden is er voor beide producten sprake van een fluctuatie in aanvragen en de bijbehorende opbrengsten. Er is in totaal € 900.000 aan leges ontvangen. Op de raming van € 835.000 is er sprake van een voordeel van € 65.000.

Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Titel 1	
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten personeel	413.468
Overige kosten	1.597.882
Inkomsten taakveld(en), excl leges	0
Netto kosten taakveld	2.011.350
Overige toe te rekenen kosten:	
- overhead	393.656
Totaal overige kosten	393.656
Totale kosten	2.405.006
Opbrengst leges	900.431
Dekking	37,4%

Leges Titel 2

Voor de aanvraag van bouwvergunningen wordt leges geheven. Er wordt een staffel gehanteerd die als grondslag dient voor het berekenen van het legesbedrag. De huidige staffel bestaat al geruime tijd en wordt jaarlijks aangepast op de prijsindex. De huidige systematiek leidt tot een relatief vriendelijker legesbedrag voor de kleine verbouwingen en tegelijk een wat hoger tarief voor de grote projecten.

De opbrengsten voor de bouwleges en APV (totaal € 935.000) vallen beduidend hoger uit dan begroot (€ 458.000), het totale voordeel bedraagt € 477.000. De bouwsector lijkt zich langzaam te herstellen. De hogere opbrengst wordt veroorzaakt door het verstrekken van enkele vergunningen voor grote projecten. Vooralsnog worden deze vergunningverleningen als incidenteel beschouwd. Ook is in het aantal afgenomen kapvergunningen een lichte stijging te zien.

Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Titel 2	
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten personeel	770.041
Overige kosten	104.240
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	0
Netto kosten taakveld	874.281
Overige toe te rekenen kosten:	
- overhead	393.656
Totaal overige kosten	393.656
Totale kosten	1.267.937
Opbrengst WABO-leges en APV	935.384
Dekking	73,8%

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het leeuwendeel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde (= de basis voor het berekenen van de OZB-aanslag) en de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in euro's weer over de laatste vier jaren. Hier zijn voor de afvalstoffen- en de rioolheffing de voor dat jaar geldende tarieven opgenomen. De afvalstoffenheffing is, net als in 2017, ook in 2018 gecorrigeerd met € 22,- (tegemoetkoming in de woonlasten) in verband met de precarioheffing kabels en leidingen. De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het gemiddelde tariefpercentage. In de kolom 2018 zijn de gevolgen van de belastingvoorstellen verwerkt.

	2015	2016	2017	2018
Gemiddelde WOZ-waarde	164.000	167.000	172.000	182.000
OZB eigenaar	227,63	229,46	231,51	232,78
Afvalstoffenheffing *	300,24	309,24	320,00	324,44
Rioolheffing-gebruiker	248,16	267,96	274,80	283,08
Ontwikkeling totale lastendruk	776,03	806,66	826,31	840,30
Stijging t.o.v. vorig jaar	4,82%	3,95%	2,44%	1,69%
* Tarief is inclusief tegemoetkoming in woonlasten van € 22,-, meerpersoonshuishouden				
Heffingen woonlasten (lokale lastendruk) ten opzichte van vorige jaren				
	2015	2016	2017	2018
OZB eigenaar	1,58%	0,80%	0,89%	0,55%
Afvalstoffenheffing	3,47%	3,00%	3,48%	1,39%
Rioolheffing-gebruiker	9,77%	7,98%	2,55%	3,01%
Ontwikkeling lokale lastendruk	4,82%	3,95%	2,44%	1,69%

Vergelijking met andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in de hoogte van de woonlasten is het goed om een vergelijking met andere gemeenten te maken, zie hiervoor onderstaande tabel.

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffen heffing	Totaal	Rangnr. meerp.huish.
Sliedrecht	187.000	0,0979	183	228	195	606	24
Papendrecht	203.000	0,1261	256	136	249	641	41
Dordrecht	170.000	0,1222	208	180	276	664	70
Alblasserdam	204.000	0,1258	257	173	339	769	247
Hardinxveld-G'dam	232.000	0,1316	305	227	254	782	266
Hendrik-Ido-Ambacht	232.000	0,1292	300	177	321	798	290
Zwijndrecht*	182.000	0,1279	233	283	346	840	329
Landelijk gemiddelde	244.000	0,1180	274	194	253	721	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

* Voor Zwijndrecht is het totaalbedrag verlaagd met € 22 wegens een tegemoetkoming in de woonlasten.

Het volgende overzicht geeft een vergelijking ten opzichte van het gemiddelde van alle gemeenten in de provincie Zuid-Holland. De wijzigingen in de BBV hebben dit overzicht voorgeschreven. Deze verplichte beleidsindicatoren leiden tot het volgende overzicht:

(Verplichte) beleidsindicatoren	Zuid-Holland	Begroting 2018	Realisatie 2018	Bron
Gemiddelde WOZ waarde (* € 1.000) (2018)	214	180	182	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden in € (2018)	663	796	809	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in € (2018)	730	826	839	COELO

* www.waarstaatjegemeente.nl en CBS (Statline)

Kwijtscheldingen

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger ligt dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Er vindt ook een vermogenstoets plaats. Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen en de afhandeltermijnen te verkorten.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In onze gemeente verlenen wij kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing voor woningen en voor de eerste hond bij de hondenbelasting.

In onderstaande tabel laten wij de ontwikkeling zien van de verleende kwijtscheldingen over 2017 en 2018.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Primaire begroting 2018	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018
Afvalstoffenheffing	609	585	620	611
Rioolheffing	505	469	514	519
Hondenbelasting	11	10	10	14
Totaal	1.125	1.064	1.144	1.144

Ten opzichte van de primaire begroting 2018 is in totaal een toename aan kwijtscheldingen zichtbaar. Deze toename heeft geleid tot structurele wijziging van de kwijtschelding voor afvalstoffenheffing (verhoging met € 35.000) en de rioolheffing (verhoging met € 45.000) (zie begroting 2018 na wijziging). De toename van de kwijtscheldingen wordt veroorzaakt door de tariefsverhogingen en een toename in het aantal verzoeken om kwijtschelding. De kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing is werkelijk toch lager uitgevallen, terwijl die bij de rioolheffing en de hondenbelasting hoger uitpakte. Per saldo is de realisatie gelijk aan de begroting 2018 na wijziging.

Ontwikkelingen en actualiteiten

a. Macronorm OZB

Tot op heden is de maximale jaarlijkse stijging van de onroerendezaakbelastingen begrensd door de macronorm. Deze macronorm wordt overigens niet per afzonderlijke gemeente gehandhaafd. Overschrijding van deze norm op landelijk niveau kan leiden tot aanwijzingen. Voor 2018 was deze norm 3,1%.

b. Precariobelasting op kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven

Het Rijk heeft besloten tot de afschaffing van precariobelasting op kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven. Er is wel sprake van een overgangsregeling, waar Zwijndrecht gebruik van maakt. Gemeenten die op 10 februari 2016 een tarief hadden voor nutsnetwerken kunnen tot en met 2021 precariobelasting hiervan blijven heffen. Hierbij geldt dat we maximaal het tarief in rekening kunnen brengen dat gold op 10 februari 2016.

Toelichtingen overige lokale heffingen

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn na de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Deze heffing bestaat uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor de niet-woningen (bedrijven enzovoort). De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. Voor 2018 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2017.

De ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde en gemiddelde aanslag OZB voor de eigenaar (woningen) was:

	2015	2016	2017	2018
Gemiddelde WOZ-waarde (woningen)	164.000	167.000	172.000	182.000
Gemiddelde aanslag OZB-eigenaar (woningen)	227,63	229,46	231,51	232,78
Ontwikkeling gemiddelde WOZ-waarde	-2,96%	1,83%	2,99%	5,81%
Ontwikkeling gemiddelde aanslag OZB-eigenaar	1,58%	0,80%	0,89%	0,55%

Uitgangspunt bij het bepalen van de tarieven voor 2018 was de doorberekening van de te verwachten inflatie van 1,4% en een technische correctie voor de effecten van de gemiddelde waardestijging op het tarief. De opbrengst wordt daarnaast mede bepaald door de ontwikkelingen in het areaal en (voor de niet-woningen) de leegstand.

De OZB voor niet-woningen is verhoogd met de opslag voor het Ondernemersfonds. De bruto meeropbrengst hiervan bedraagt ongeveer €448.000. De gemeente keert de opbrengst als subsidie uit aan de Stichting Ondernemersfonds. Het ondernemersfonds is een constructie voor en door ondernemers, de gemeente blijft buiten de besluitvorming over bestedingen. De bestedingen zijn geheel vrij, zolang het een algemeen nut dient en de besluitvorming transparant verloopt. De financiële middelen kunnen bijvoorbeeld besteed worden aan parkmanagement, beveiliging, promotie van winkelgebieden en de bevordering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

Precariobelasting

De precariobelasting is opgedeeld in precario niet-zijnde kabels en leidingen (bijvoorbeeld terrassen, luifels en dergelijke) en precario op kabels en leidingen. Zoals eerder gemeld is de precario op kabels en leidingen nutsbedrijven afgeschaft per juli 2017, echter geldt er een overgangsperiode (tot en met 2021). Deze overgangsperiode is voor Zwijndrecht van toepassing. Let wel, de precario niet-zijnde kabels en leidingen (zoals terrassen, luifels en dergelijke) blijft gewoon gehandhaafd.

Parkeergelden/belasting

De parkeeromzet is al een aantal jaren dalende. Alleen in het gebied Veer/Maasplein is het betaald parkeren gehandhaafd. Er is € 357.000 aan opbrengst gerealiseerd; hiervan betreft € 52.000 opbrengsten van betaald parkeren en € 305.000 bijdragen van enkele supermarkten en de winkeliersvereniging.

Hondenbelasting

Het staat de gemeenten vrij om de belasting te gebruiken voor de dekking van de aan het hondenbeleid verbonden kosten (bijvoorbeeld losloopgebieden, toezicht & handhaving en verwijderen hondenpoep). In 2013 is de afspraak met de raad gemaakt dat deze opbrengsten ingezet worden voor het hondenbeleid. De totale opbrengst bedroeg € 211.000, waarvan € 199.000 ontvangen is over 2018 en € 12.000 opbrengsten uit voorgaande jaren betreft. Dit laatste is een gevolg van extra (honden)controles die in 2017 in delen van Zwijndrecht zijn uitgevoerd.

De kosten voor het hondenbeleid vallen lager uit, omdat de evaluatie hondenbeleid met daaruit voortvloeiend de diverse voorstellen (o.a. inrichting van een tweetal omheinde hondenspeelgebieden als pilot) niet door de raad zijn behandeld. We zijn daarom niet tot een definitieve uitvoering overgegaan.

Binnenhavengeld

Op 25 november 2014 heeft uw raad besloten de Verordening Binnenhavengeld met ingang van 1 januari 2015 in te trekken. Op 19 december 2014 hebben de gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht gezamenlijk de samenwerkingsovereenkomst getekend met het Havenbedrijf Rotterdam met betrekking tot de heffing en invordering van het binnenhavengeld. Conform de opgestelde overeenkomst stelt ons college vanaf 2015 jaarlijks de tarieven van het binnenhavengeld vast conform de algemene voorwaarden van het Havenbedrijf Rotterdam NV. Dit met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling te realiseren in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht. De opbrengsten vallen € 20.000 hoger uit dan de ramingen (zie tabel totaaloverzicht opbrengsten heffingen). Dit komt met name door extra huurontvangsten.

Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)

Gemeenten hadden op grond van een experimentenwet tot 1 januari 2012 een nieuw instrument om tegemoet te kunnen komen aan wensen van ondernemers in een bepaald gebied/zone (BI-zone). Zij konden de gemeente verzoeken om een belasting in te voeren ter dekking van de kosten die verbonden zijn aan activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte van de desbetreffende zone. Deze belasting wordt ook wel BIZ of BIZ-bijdrage of BIZ-heffing genoemd. De geheven belasting wordt door middel van een subsidie uitgekeerd aan een daartoe opgerichte BIZ-stichting en is dus budgettair neutraal.

In 2015 liep de eerste uitvoeringsovereenkomst BIZ af. Er is eind 2015 besloten, omdat de BIZ zijn waarde heeft bewezen, om de BIZ voor een periode van vijf jaar te verlengen. Doordat de grootste investeringen reeds zijn gedaan kon dit tegen lagere kosten. De gerealiseerde opbrengst bedraagt € 87.000. Deze realisatie ligt iets lager dan de raming van € 89.000. Het tekort van € 2.000 wordt met de Stichting BIZ verrekend.

2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Als gemeente ontwikkelen we activiteiten waar mogelijk risico's aan verbonden zijn. Ook worden we soms geconfronteerd met autonome ontwikkelingen die gepaard gaan met risico's. Deze risico's kunnen van juridische, financiële, maatschappelijke of inhoudelijke aard zijn. Belangrijk onderdeel van managementverantwoordelijkheid is daarom het risicomanagement. Er is binnen de gemeente Zwijndrecht structureel aandacht voor risicomanagement.

In deze paragraaf geven wij informatie over het risicomanagement in onze gemeente. Daarmee geven we inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf laat zien hoe het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich ontwikkelen.

In de paragraaf hebben we ook een aantal financiële kengetallen opgenomen. Dit doen we enerzijds om het inzicht in onze financiële positie te vergroten en anderzijds om deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten.

In deze paragraaf gaan we in op:

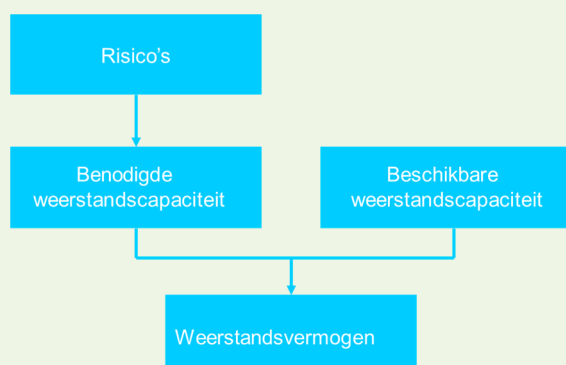
- de definitie van weerstandsvermogen
- het beleid en systematiek ten aanzien van de weerstandscapaciteit
- de geïnventariseerde risico's
- het weerstandsvermogen van de exploitatiebegroting (algemene reserve)
- het weerstandsvermogen voor de grondbedrijf projecten
- de financiële kengetallen

Definities

Allereerst gaan we in op de definitie van "weerstandsvermogen". Wat is dat nu eigenlijk?

Weerstandsvermogen: is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Deze risico's worden uitgedrukt in termen van de benodigde weerstandscapaciteit.

Onder een *risico* verstaan wij de kans dat een gebeurtenis zich voordoet die (de hoeveelheid beschikbare financiële middelen voor) het realiseren van doelstellingen in positief of negatief opzicht beïnvloedt.

Beleid

Omdat de laatste beleidsevaluatie alweer vier jaar geleden is, hebben we in 2017 ons risicomanagement wederom tegen het licht gehouden. Uit deze evaluatie blijkt dat het beleidskader en de methode voor het kwantificeren en beoordelen van risico nog steeds voldoet. Echter hebben we wel de conclusie getrokken dat er meer bewustwording nodig is van niet-financiële risico's, zoals imago-schade.

Systematiek

Wij maken op basis van een gedegen risico-inventarisatie een reële inschatting van de noodzakelijk geachte omvang van de weerstandscapaciteit. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen streven wij geen exacte nauwkeurigheid na, maar werken wij met een zogenaamde bandbreedte. Wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit onder het minimum van deze bandbreedte ligt of dreigt te komen, verplichten wij onszelf maatregelen te nemen die ertoe moeten leiden dat de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit binnen de begrotingsperiode weer in evenwicht is. Wanneer benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit in evenwicht zijn (het weerstandsvermogen bevindt zich binnen de bandbreedte) is er enige beleidsvrijheid ten aanzien van de keuze om dichterbij de minimumgrens dan wel dichterbij de maximumgrens te gaan zitten. De financiële positie van de gemeente in relatie tot de conjuncturele ontwikkeling speelt hierbij onder andere een rol.

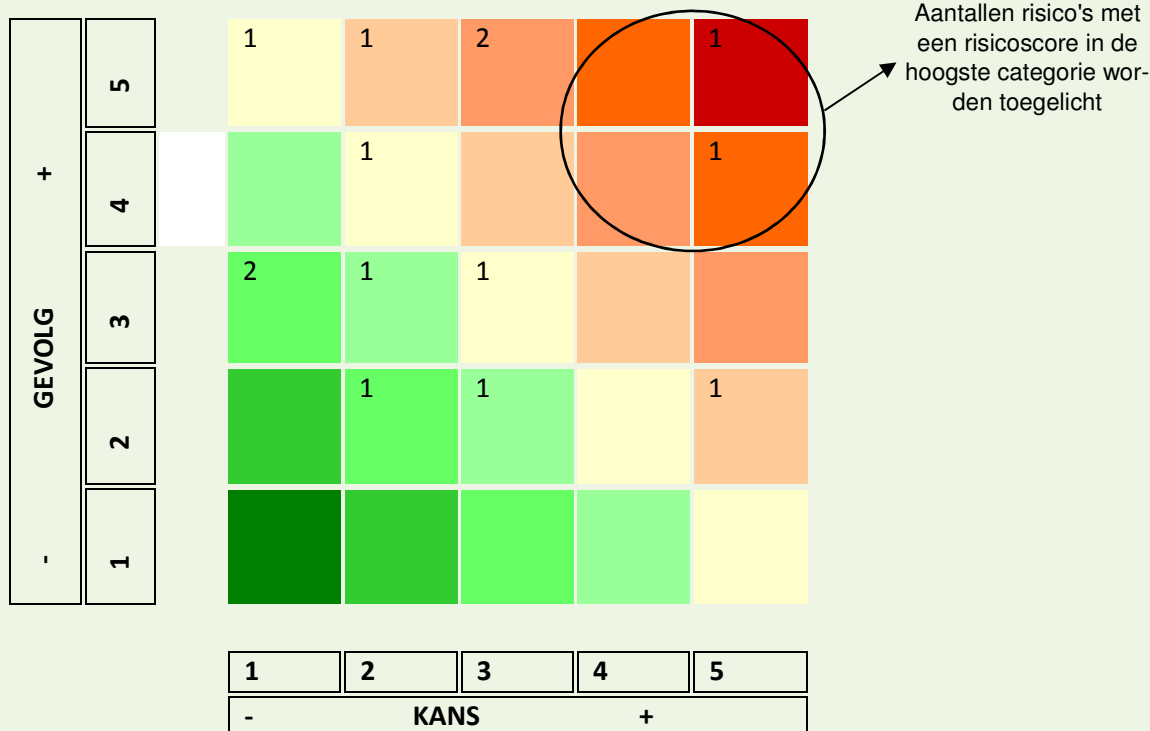
In het weerstandsvermogen maken wij onderscheid tussen het weerstandsvermogen van de reguliere exploitatiebegroting en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Qua aard en risicoprofiel verschillen deze beide activiteiten namelijk wezenlijk van elkaar en is de benaderingswijze enigszins verschillend. De provincie beoordeelt, als toezichthouder, het weerstandsvermogen van de gemeente wel als één bedrag.

Geïnterpreteerde risico's

Voor deze begroting hebben we onze risico's voor de exploitatie geactualiseerd en dit zijn op dit moment de belangrijkste risico's:

	Risico	Risicoprofiel (kans x effect)	Kwantificering*
1	Mede-eigenaar ROM-D	pm	pm
2	Contractvernieuwing Erfpacht	Laag-gemiddeld	€ 30.000
3	Aansprakelijkheid publieke dienstverlening	Laag-gemiddeld	€ 200.000
4	Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen	Laag-gemiddeld	€ 1.110.000
5	Achterstanden archief	Laag-gemiddeld	pm
6	Renterisico LOC	Laag-gemiddeld	€ 10.000
7	De Volgerlanden	Zeër hoog	€ 1.240.000
8	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag	€ -
9	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 2.500.000
10	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Laag	€ -
11	Borg- en garantstellingen woningcorporaties	Laag	€ -
12	Personeelsverplichtingen	Laag	€ 12.500
13	Jeugd	Hoog	€ 412.500
14	Algemene uitkering	laag tot gemiddeld	€ 200.000

*Voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit nemen we niet het volledige risico op, maar een bepaald percentage afhankelijk van het risicoprofiel.

De Volgerlanden [5-5]

Sinds 1996 werkt de gemeente Zwijndrecht samen met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht aan de ontwikkeling en realisatie van het project De Volgerlanden. Het aandeel van Zwijndrecht in het exploitatieresultaat van dit project omvat 50% bij een resultaat tot € 20 miljoen (eindwaarde) en een derde deel van het meerdere boven de € 20 miljoen (eindwaarde).

Op het moment van schrijven is de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie De Volgerlanden nog niet afgerond. In de conceptversie van de geactualiseerde grondexploitatie De Volgerlanden 2019 omvat de exploitatiebegroting een nog te realiseren investeringsvolume van bijna € 45 miljoen (rentekosten inbegrepen) en een nog te realiseren opbrengst (voornamelijk uit grondverkoop) van € 115 miljoen in de komende tien jaar. De omvang van deze bedragen en de looptijd van het project (tot eind 2028) zijn een maatstaf voor de omvang van de risico's die bij de ontwikkeling van De Volgerlanden horen.

Bij het opstellen van de GREX 2019 is ook de risicoanalyse geactualiseerd. Uit de risicosimulatie (conceptversie) volgt dat het 90% zeker is dat deze risico's afgedekt kunnen worden met een bedrag van € 3,7 miljoen (gewogen risicobedrag). Onder andere de looptijd van de gronduitgifte en de verwachte prijsontwikkeling van de grondprijzen (er wordt rekening gehouden met een gemiddelde inflatiecorrectie van 2% per jaar) zijn belangrijke risico's.

Het risicoprofiel in de conceptversie is ten opzichte van vorig jaar met € 0,7 miljoen afgenomen. Met name de toevoeging van het positieve risico dat een btw voordeel gerealiseerd kan worden door de toepassing van een gescheiden kostenverhaal bij de uitgifte van de grond veroorzaakt deze afname. Voorzichtigheidshalve is dit fiscaal voordeel nog niet voor alle uit te geven gronden in de exploitatiebegroting verwerkt.

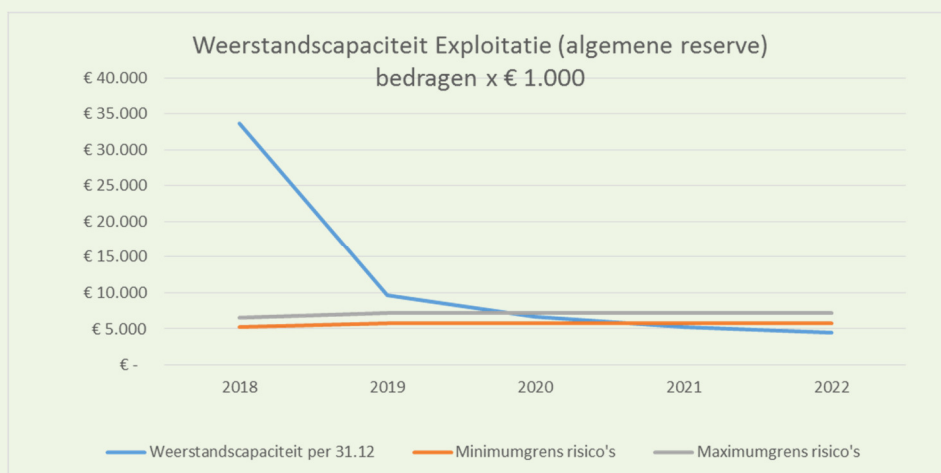
Een eventueel verwacht exploitatieverlies van het project De Volgerlanden dekken we af met een verliesvoorziening die gebaseerd is op een contante waarde. Als de risico's zich voordoen dan ontstaat er een (verwacht) exploitatieverlies waarvoor een verliesvoorziening gevormd zal worden. De omvang van deze verliesvoorziening is niet alleen afhankelijk van de hoogte van de verliestoename maar ook van de resterende looptijd van het project waarin jaarlijks rente aan de voorziening toegevoegd wordt. Een vertaling van het genoemde risicobedrag van € 3,7 miljoen naar de impact op ons vermogen kan mede daardoor slechts bij benadering aangegeven worden. Wij gaan voor ons aandeel uit van een risicoreservering van € 1,85 miljoen in de eindwaarde. Deze risicoreservering dient dan tegen een contante waarde te worden gewaardeerd om het risico dat de voorziening eind 2019 aangepast moet worden in beeld te krijgen. Dit betekent dat we voor ons aandeel in het exploitatieverlies van De Volgerlanden rekening moeten houden met een risicoreservering van € 1,55 miljoen (contante waarde 1 januari 2020).

Jeugd (5-4)

De middelen die Zwijndrecht ontvangt vanuit de decentralisatie Jeugdwet (2015) zijn in principe taakstellend voor het uitvoeren van de taken van de Jeugdwet. Deze taken worden uitgevoerd door de onder de Dienst Gezondheid en Jeugd vallende Service Organisatie Jeugd (SOJ). In de afgelopen jaren is gebleken dat het budget niet toereikend was om de noodzakelijke hulp te verlenen. Om deze reden is voor 2019 een meer reële begroting gemaakt. Er blijven (financiële) risico's bestaan op het beleidsveld Jeugd. De zorgvraag kan meer dan verwacht toenemen, waardoor een overschrijding van het beschikbare budget kan plaatsvinden. De noodzakelijke hulp moet namelijk verleend worden. Wij volgen het advies van de Service organisatie om een rekening te houden met een risicomarge van 5% van de gemeentelijke bijdrage. De bijdrage bedraagt iets meer dan € 11 miljoen. Het risicobedrag wordt dus € 550.000.

Verloop weerstandscapaciteit

Het verloop van de weerstandscapaciteit voor de exploitatie ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

De weerstandscapaciteit ligt eind 2018 nog ruim boven bandbreedte van de benodigde weerstandscapaciteit. Als gevolg van het raadsprogramma 2018-2022 'Krachtig Zwijndrecht' komt de weerstandscapaciteit vanaf 2021 onder de minimumgrens van de bandbreedte voor de benodigde weerstandscapaciteit. Dit komt grotendeels door het instellen van de bestemmingsreserve Spoorzone en overige onttrekkingen ten behoeve van het raadsprogramma. De weerstandscapaciteit kan zich weer

herstellen na een eventuele verkoop van de aandelen van Eneco door deze opbrengst in de algemene reserve te storten.

Prognose weerstandscapaciteit Exploitatie (algemene reserve) 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Weerstandscapaciteit 01.01	€ 30.914	€ 33.684	€ 9.602	€ 6.733	€ 5.237
Exploitatiesaldi voorgaande jaren	€ 5.075	€ 2.095	€ 129	€ 167	€ 311-
Toevoegingen	€ 1.416				
Onttrekkingen	€ 3.721-	€ 26.177-	€ 2.998-	€ 1.663-	€ 392-
Weerstandscapaciteit per 31.12	€ 33.684	€ 9.602	€ 6.733	€ 5.237	€ 4.534
Minimumgrens risico's	€ 5.223	€ 5.715	€ 5.715	€ 5.715	€ 5.715
Maximumgrens risico's	€ 6.528	€ 7.144	€ 7.144	€ 7.144	€ 7.144

bedragen x € 1.000

Risicoprofiel grondbedrijf

Elk jaar bepalen wij bij het opstellen van de begroting het risicoprofiel voor het grondbedrijf, waarna we het risicoprofiel vertalen in een benodigde omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. De risico's van het project De Volgerlanden zijn hier niet inbegrepen, deze worden gedekt uit de algemene reserve.

De door ons gehanteerde methode maakt onderscheid in:

- *Marktrisico's*: dit omvat enerzijds het risico van vertraging waardoor extra rentekosten ontstaan en anderzijds een risico van lagere (grond)opbrengsten door marktwerking. De omvang van deze risico's is standaard gesteld op een jaar rente over de nadelige boekwaarde en 10% lagere (grond)opbrengsten. Als daar aanleiding toe is dan is bij de projectrisico's voor het betreffende project een verhoogd marktrisico opgenomen.
- *Projectrisico's*: hierbij gaat het om specifiek aan projecten gerelateerde risico's, die afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd worden.

Hoewel bij risico's in eerste instantie aan nadelige gevolgen (negatieve risico's) gedacht wordt, zijn er ook voordelige gevolgen denkbaar (positieve risico's). Bijvoorbeeld het niet gebruiken van de gereserveerde bedragen in de post onvoorzien is een positief risico. Bij de bepaling van het risicoprofiel nemen wij zowel de negatieve als de positieve risico's mee.

Op basis van de inzichten bij het opstellen van de begroting 2019 hebben we het risicoprofiel geactualiseerd en daarbij de volgende gesaldeerde risico's berekend: € 1,2 miljoen aan marktrisico's, € 1,2 miljoen aan negatieve projectrisico's en € 0,5 miljoen aan positieve projectrisico's. Een vertaling van deze risico's naar een benodigde omvang van de financiële buffer geeft de volgende bandbreedte:

	Ondergrens	Bovengrens
Financiële buffer voor Marktrisico's :	€ 353.000	€ 589.000
Financiële buffer voor Projectrisico's :	<u>€ 920.000</u>	<u>€ 920.000</u>
Financiële buffer voor totaal risico's :	€ 1.273.000	€ 1.509.000

We hebben dus per 1 januari 2019 voor de dekking van de risico's een weerstandsvermogen nodig van minimaal € 1,3 miljoen en maximaal € 1,5 miljoen. Ten opzichte van onze analyse van vorig jaar is het risicoprofiel over het totaal van de projecten met € 0,7 miljoen toegenomen. Deze toename komt vooral doordat we het positieve risico van een mogelijke teruggaaf van de BTW over de investeringen

in het LOC-schoolgebouw niet meegenomen hebben omdat we in 2018 een afronding van de juridische procedure verwachtten. Hoewel de Hoge Raad in 2018 arrest gewezen heeft, is de procedure nog niet afgerond. Er blijft dus nog steeds sprake van een positief risico.

Bij het actualiseren van de grondexploitaties voor de jaarrekening 2018 hebben wij de risico's niet uitvoerig opnieuw beoordeeld. Het beeld is wel dat door de gunstige marktontwikkelingen en de voortgang van de projecten de risico's in het algemeen iets afnemen. Daar staat tegenover dat er nieuwe risico's ontstaan op het moment dat we nieuwe projecten opstarten (bijvoorbeeld project Buizerdstraat). Ook de ontbinding en de financiële afwikkeling van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht en Dordrecht inzake het beheer van de gronden in Noordoevers kan van invloed zijn op het risicoprofiel. Het gaat daarbij om het risico dat een deel van de grondwaarde afgeboekt moet worden als de marktwaarde lager ligt.

Wij zullen deze en andere ontwikkelingen bij de begroting 2020 vertalen naar een nieuw risicoprofiel. We beschikken naar eind 2018 over een saldo van € 1,3 miljoen in de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Volgens de hiervoor beschreven systematiek voldoen we daarmee aan de ondergrens van de benodigde buffer. Daarnaast beschikken we eind 2018 ook over een vrije reserve van € 2,1 miljoen in de reserve Gerealiseerde winstpotentie.

De kans dat we een beroep moeten doen op de algemene reserve op het moment dat de risico's zich ten volle manifesteren is dus verwaarloosbaar klein.

Financiële kengetallen

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is het voorgeschreven om een aantal financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op te nemen. Het doel van de financiële kengetallen is het vergroten van inzicht in de financiële positie van de eigen gemeente, maar ook om deze (op termijn) te kunnen vergelijken met andere gemeenten. De verwachting is dat in de komende jaren er een landelijke normering komt. Vooralsnog hebben de kengetallen een signaleringswaarde. We relateren die voor zover mogelijk aan adviezen die door de VNG worden gehanteerd.

Overzicht financiële kengetallen

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Netto schuldquote	107%	101%	107%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	102%	95%	102%
Solvabiliteitsratio	21%	14%	21%
Grondexploitatie	13%	6%	12%
Structurele exploitatieruimte	2,6%	-2,6%	0,0%
Belastingcapaciteit	114%	115%	115%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De exploitatiebaten voor bestemming zijn gedaald, waardoor de netto schuldquote stijgt. De landelijke richtlijn voor de schuldquote is al jaren 130%. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit deze quote zelf, maar hangt af van andere factoren.

Het advies van de VNG voor de netto schuldquote is 100% en een schuldquote van 130% kan zorgelijk zijn. Met 107% blijft deze quote onze aandacht houden.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Een hoge schuld kan worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en overige verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG hanteert als advies een minimumomvang van 20%. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen, hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. De uitkomst van circa 21% valt binnen de grenzen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkoppen.

Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. De VNG geeft als advies dat een omvang van dit kengetal boven de 10% als kwetsbaar gezien kan worden. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen. Er zijn in 2018 in totaal vier grondexploitaties actief. Door de actualisaties van de verschillende boekwaarden van de lopende grondexploitaties is de totale boekwaarde (per 31-12-2018) gewaardeerd op € 14.793.000. Hierdoor is het percentage voor 2018 uitgekomen op 12%. De grondexploitaties hebben blijvend onze aandacht.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten (excl. reserves) en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten (excl. reserves) en uit te drukken in een percentage.

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In 2018 zijn de structurele baten en lasten nagenoeg gelijk aan elkaar.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (bestaande uit de afvalstoffen- en rioolheffing van een meerpersoonshuishouden en de OZB met een gemiddelde WOZ-waarde) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage. Dit gebeurt op begrotingsbasis. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Wij zitten boven het landelijk gemiddelde. De stijging van de percentages wordt veroorzaakt door de toename van de tarieven voor de afvalstoffen- en de rioolheffing. Net als in 2017 is in 2018 een tegemoetkoming in de woonlasten van € 22,- verstrekt. In de paragraaf lokale heffingen wordt uitgebreider ingegaan op alle lokale belastingen en heffingen.

Conclusie op basis van de kengetallen

Zwijndrecht heeft ten opzichte van het VNG advies een relatief hoge schuldpositie die we terug zien in de kengetallen van de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio. De financiering van de grondpositie met vreemd vermogen maakt onderdeel uit van deze schuldpositie. Door de actualisaties van de grondexploitaties is de boekwaarde op de balans (ten opzichte van de Jaarstukken 2017) iets afgenomen, dus de kwetsbaarheid neemt af. De structurele lasten zijn nagenoeg gelijk aan de structurele baten. De woonlasten in Zwijndrecht liggen boven het landelijk gemiddelde.

De financiële positie blijft beheersbaar, maar vraagt wel onze voortdurende aandacht.

3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De openbare ruimte is het infrastructurele netwerk van wegen, straten, pleinen, parken, plantsoenen, waterpartijen en alle daarbij behorende voorzieningen, zoals openbare verlichting, kunstwerken (bruggen) en dergelijke. De openbare ruimte is de ruimte waarin de bewoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente zich verplaatsen, verblijven, recreëren en elkaar ontmoeten. Bovenal draagt de inrichting en het beheer van de openbare ruimte – samen met de architectuur van de gebouwen – bij aan de identiteit van de gemeente Zwijndrecht.

Al deze kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk een bijdrage leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangebracht of vervaardigd. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders.

Actueel beleidskader

De beleidskaders zijn verwoord in de vastgestelde structuur- en beheerplannen. Het beschreven beleidskader is voor het grootste deel actueel en toereikend om aan het fysieke beheer en onderhoud van de openbare ruimte richting te geven. Via onderstaand beleidskader zetten we de beschikbare middelen om de verschillende doelstellingen hierbij te realiseren.

- Beheerplan begraafplaatsen Zwijndrecht; vastgesteld in 2018.
- Concept integraal groenbeleid Zwijndrecht; uitgangspunten vastgesteld in 2018.
- Integraal beheerplan Openbare Ruimte 2018-2021; vastgesteld in 2017.
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021; vastgesteld in 2017.
- Speelruimteplan 2017-2026 gemeente Zwijndrecht; vastgesteld in 2017.
- Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2018-2021; vastgesteld in 2017.
- Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2016-2020; vastgesteld in 2016.
- Standaard programma van eisen Zwijndrecht; vastgesteld in 2015 (college).
- Beheerplan buitensportaccommodaties 2014-2017; vastgesteld in 2013.
- Bomencompensatiebeleid; vastgesteld in 2012 (college).
- Structuurvisie Zwijndrecht 2030; vastgesteld in 2010.
- Programma Groenstructuur gemeente Zwijndrecht; vastgesteld in 2009.
- Waterstructuurplan; vastgesteld in 2007.

Integraal beheer openbare ruimte (IBOR)

De openbare ruimte is in beweging. Het (planmatig) beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is een belangrijke basis. Daarnaast zien we dat de samenleving steeds meer aanvullende eisen stelt aan de manier waarop wij de openbare ruimte onderhouden. De openbare ruimte is namelijk gevoelsmatig steeds meer 'eigendom' geworden van iedereen. De openbare ruimte in de directe woonomgeving van inwoners vinden zij belangrijk en dient daarom leefbaar te zijn. Daarnaast zien we dat de openbare ruimte letterlijk hetgeen is wat ons verbindt. Door deze verbindingsfunctie is de openbare ruimte ook uitermate geschikt als instrument om sociale doelstellingen te realiseren. De IBOR werkwijze is in Zwijndrecht de afgelopen jaren als gevolg hiervan verder doorontwikkeld en is inmiddels gebaseerd op drie pijlers:

1. Het uitvoeren van efficiënt planmatig onderhoud .
2. Het creëren van een leefbare omgeving waarmee inwoners tevreden zijn.
3. Het realiseren van sociale doelstellingen in de openbare ruimte.

Beeldkwaliteiten

Sinds het IBOR-plan van 2014 is aan de hand van een aantal scenario's gekozen voor gedifferentieerd beheer. Dit betekent in de praktijk een onderhoudsniveau tussen de B-norm en C-norm van het CROW. De voorwaarde hierbij is dat er niet wordt getornd aan veiligheid en geen kapitaalvernietiging optreedt. Dit uit zich bijvoorbeeld in de keuze dat we geen concessies doen bij het onderhoud aan asfalt, bomen, bruggen, openbare verlichting en elementenverharding op trottoirs en fietspaden. Rijkbanen in woonstraten vormen geen direct veiligheidsrisico, waardoor deze op C-niveau onderhouden worden. Ook binnen het groenonderhoud worden keuzes gemaakt om met de beschikbare middelen een zo hoog mogelijk niveau te realiseren. Dit komt neer op een niveau tussen de B- en C-norm. Uitzondering hierop zijn de gemeentelijke begraafplaatsen waarvan het parkgroen op A-niveau wordt onderhouden.

Gemeentelijk vastgoed

Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing:

"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van gemeentelijke (beleids-)doelstellingen; hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement."

Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud (A) naar risico gestuurd onderhoud (B en C) en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een andere bestemming alleen op veiligheid worden onderhouden. Daar waar zich mogelijkheden voordoen worden maatregelen genomen op het gebied van energetische verbetering of waar een reductie is te behalen in de CO2-uitstoot. Deze maatregelen vallen zoveel mogelijk samen met de reeds geplande onderhoudswerkzaamheden.

Uitvoering 2018

In deze alinea wordt per kapitaalgoed beschreven wat er in 2018 is uitgevoerd. Hierbij wordt ook een vergelijking gemaakt met de in de begroting 2018 genoemde projecten/werken. De totale lijst van lopende reconstructie- en vervangingsprojecten is terug te vinden in het hoofdstuk Investeringsprogramma van deze jaarstukken 2018.

In 2018 zijn op de te onderscheiden beheerdisciplines de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Beheerdiscipline	Activiteit	Uitgevoerd?
Riolering	Inspectie areaal wijk 'Kort Ambacht'	Ja
	Uitvoeren van onderhoudsmaatregelen in de wijken 'Walburg' en 'Kort Ambacht'	Ja
	Alle rioleringsprojecten zijn opgenomen in het hoofdstuk Investeringsprogramma van de jaarrekening 2018.	Zie het hoofdstuk Investeringsprogramma en de voortgangsrapportage projecten.
Gemalen	Coaten vuilwaterkelders gemalen in Zwijndrecht	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
	Het samenvoegen van twee gemaal besturingssystemen naar één systeem	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Het vervangen van de persafsluiter persleiding gemalen IJsvogelplein, Janssenlaan en Emmastraat	Ja
Baggeren singels	Baggeren singels in de wijken Centrum, Noord en Walburg	Ja

Havens/Natte kunstwerken	Herstellen van diverse keermuren aan de Officiersvliet, Burg. van 't Hoffweg en de Swanendrift	Ja
	Oppakken van uitspoelingen op diverse locaties nabij de kade	Ja
Vastgoed	Verduurzaming oude raadhuis (onder andere isolatie vloeren) en bestuurlijk knooppunt (onder andere LED-verlichting)	Ja
	Gymzaal Welhorst: aanleg van een groen (sedum)dak.	Ja
	Kleed- en doucheruimten gerenoveerd/gemoderniseerd in Develhal en Lunenburg.	Ja
	Gevelrenovatie, verbeteren isolatie, verlichting (LED) en akoestiek sporthal Den Dam.	Ja
	Isolatieglas Multifak gebouw	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Grote c.v.-installatie Develhal vervangen	Ja
	Fysieke toegangscontrole gymzalen via SMS-code aangebracht	Ja
	Akoestische verbeteringen gymzaal Prins Bernhardstraat	Ja
Sportcomplexen	Renovatie hoofdveld VV Heerjansdam	Ja
	Renovatie hockeyvelden Derby	Ja
	De overige grootschalige vervangingen zijn opgenomen in het hoofdstuk Investeringsprogramma van de jaarrekening 2018.	Zie het hoofdstuk Investeringsprogramma en de voortgangsrapportage projecten.
Groen	Omvormen van kwalitatief slechte groenvakken aan de Griend, Slangenburg, Parijseplein en de Pr. Bernhardstraat.	Ja
	Vervangen van bomen langs het Waalpad	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Extra aanplant bomen langs de Laan van Walburg	Ja
	Omvormen naar vaste planten in de wijk Meerdervoort	Ja
Verharding	Herbestrating drie pleinen in Walburg, de Slangenburg en het fietspad langs de Burgemeester Pijl Hogeweglaan.	Ja
	Diverse 30% maatregelen voetpaden en rijbanen	Ja
	Rehabiliteren van voetpaden en rijbanen aan het Londenseplein, Parijseplein, Berlijnseplein, Kamerling Onnesstraat, Slangenburg, Griend, Grutter en Hovenierstraat Rehabiliteren fietspaden aan de Pijl Hogenweglaan, Stationsweg en de Molenvliet.	Ja
	De verhardingsprojecten in combinatie met riolering, groen en openbare verlichting zijn opgenomen in het hoofdstuk Investeringsprogramma van de jaarrekening 2018.	Zie het hoofdstuk Investeringsprogramma en de voortgangsrapportage projecten.
Asfalt	Gemeentelijk onderhoudsdeel Munnikensteeg	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Bilderdijkstraat en Burg. Doumaweg	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Rehabilitatie Geerweg en de Lindtsedijk	Ja
Beschoeiing	Vervangen van beschoeiing langs de oevers rondom de Laurensvliet.	Ja
Bruggen	Vervangen van brug Mauritsweg	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Vervangen van de brug Doorbraak op het volkstuincomplex Bakestein	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	brug over het Balkengat en bruggen in het Develpark	Ja
	Onderzoek naar constructieve veiligheid bruggen over de Devel	Ja
Openbare verlichting	de Plantageweg, de Geerweg en het Ds. Kerstenplein	Ja
Kabels en Leidingen	Reguliere coördinatie van onderhoudswerkzaamheden nutsbedrijven.	Ja

Speelvoorzieningen	Vervanging Speelplek Adriaan Banckertstraat	Ja
	Vervanging Speelplek Norderstedtplein	Ja
	Vervanging Speelplek Leeuwerikplein	Ja

Toelichting

Hieronder lichten we enkele activiteiten toe die succesvol zijn uitgevoerd in 2018. Tevens worden alle activiteiten toegelicht die niet of deels zijn uitgevoerd in 2018.

Coaten vuilwaterkelders gemalen in Zwijndrecht

De volgende vier minigemalen dienen in 2019 nog gecoat te worden: het minigemaal aan de Lindtse-benedendijk 91, aan de Lindtse-benedendijk 57, aan de Develsluis 41a en aan de Langeweg 350.

Het samenvoegen van twee gemaal besturingssystemen naar één systeem.

Het opstellen van de technische specificaties (door een externe adviseur) voor de aanbesteding vervangen besturingssysteem rioolgemalen heeft meer tijd in beslag genomen dan van te voren gepland was. Daar komt bij dat er eind 2018 een nieuwe gemalenbeheerder is gestart. Het besturingssysteem van de gemalen is dermate belangrijk dat het wenselijk is dat de nieuwe beheerder aanhaakt bij het opstellen van de technische specificaties.

Verduurzaming Oude Raadhuis en Bestuurlijk Knooppunt

In september zijn we gestart met het verder verduurzamen van het gemeentehuis. In de oudbouw is de verlichting vervangen voor LED-verlichting, is de begane grond vloer geïsoleerd en zijn er aanpassingen gedaan aan de CV-installatie. In de nieuwbouw zijn allerlei energiezuinige aanpassingen aan verschillende installaties gedaan. Tot slot is alle verlichting vervangen voor LED-verlichting. Deze verlichting is daglicht gestuurd op sensoren. Vooral dat laatste is goed merkbaar in de (vroeg) ochtend en in de avonduren.

Isolatieglas Multifak gebouw

Het Multifakgebouw (Norderstedtplein) wordt verduurzaamd, waaronder vervanging van enkel glas door isolatieglas. De planning van deze werkzaamheden wordt gecombineerd met de verbouwingsplannen van Diverz, die voor 2019 op de planning staan.

Renovatie hockeyvelden Derby

De aanleg van de nieuwe velden is, onder andere door het mooie weer deze zomer, voorspoedig en volgens planning verlopen. Kortom: een mooi project met een prachtig eindresultaat. De nieuwe velden zijn bekostigd door HC Derby én door beide gemeenten (Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht). Deze unieke samenwerking verliep prettig. Naast de veldrenovatie zijn de bestrating, de hekken en de verlichting (LED) vernieuwd.

Aanplant van greenjunkies

Werk maken van fijnstofreductie is en blijft een belangrijke doelstelling. Een mooi voorbeeld hiervan is de aanplant van greenjunkies langs de Stationsweg. Nu staat er op een plek met relatief veel verkeer geen gewoon groen, maar een echte green junkie! De kamperfoelie is verslaafd aan fijnstof en haalt vijf keer meer fijnstof, waaronder roet, uit de lucht dan andere planten en struiken. De klimaat adaptieve greenjunkies zijn geschikt voor ieder landschapstype en elke grondsoort. Het zorgt niet alleen voor een schonere lucht, maar ook voor biodiversiteit.

Vervangen van bomen langs het Waalpad

Deze vervanging is doorgeschoven naar 2019. De herplant van bomen op diverse locaties in Zwijndrecht is doorgeschoven naar februari 2019 vanwege de weersomstandigheden.

Rehabilitatie van de Lindtsedijk

Bij het opstellen van de voorlopige kostenramingen liepen we tegen het feit aan dat er aanzienlijke hoeveelheden lava dienden te worden afgegraven, afgevoerd en gestort. Dit zou niet alleen tot hoge kosten, maar ook tot meer overlast voor bewoners en bedrijven leiden. We waren dus genoodzaakt om uit te zien naar alternatieve werkmethodes. Door (circulair) hergebruik van de lava funderingen heeft nauwelijks af- en/of aanvoer van benodigde (grond)stoffen plaatsgevonden, heeft er aanzienlijk minder CO2 uitstoot plaatsgevonden, zijn snellere bouw tijden gerealiseerd en heeft er aanzienlijk minder overlast voor de bewoners en bedrijven plaats gevonden.

Gemeentelijk onderhoudsdeel Munnikensteeg, Bilderdijkstraat en Burg. Doumaweg

De procedure voor de aanbesteding voor het "Asfalt Onderhoudsbestek 2018/2021" heeft meer tijd in beslag genomen dan wij aanvankelijk hadden ingepland. Met name de paragraaf duurzaamheidsaspecten heeft meer tijd gevergd. Daardoor zijn wij niet in staat geweest alle asfaltonderhoudswerkzaamheden voor het planjaar 2018 aan onze aannemer op te dragen. De herstelwerkzaamheden zijn nu gepland te worden uitgevoerd in het eerste of tweede kwartaal van 2019. We zijn hierbij wel in grote mate afhankelijk van IP-werkzaamheden die ook in 2019 in de gemeente plaats vinden.

Vervangen brug Mauritsweg

Aanvullend onderzoek heeft in 2018 uitgewezen dat de houten beschoeiingen/keerwanden rondom de oude begraafplaats in de Mauritsstraat (ook) aan vervanging toe zijn. De te vervangen brug maakt mede deel uit van de waterbouwkundige werken rondom de begraafplaats. Om de overlast zo veel mogelijk te beperken en mogelijk 'inkoopvoordeel' te behalen, kiezen wij voor een integrale aanpak waarbij brug en beschoeiingen nagenoeg gelijktijdig worden vervangen.

Vervangen brug Doorbraak op het volkstuincomplex Bakestein

Aangezien het vervangen van de brug een kostbare aangelegenheid is, wilden we eerst zeker weten dat, wanneer we de brug gaan vervangen, deze oplossing een duurzame oplossing is voor een langere periode. Daarom hebben we de presentatie van de resultaten van het behoefteonderzoek sport aan de raad afgewacht. In 2019 zal naar een duurzame lange termijn oplossing gezocht worden voor de huidige situatie op Bakestein en zal het bestaande bruggetje vervangen worden.

4. Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In de Wet fido staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's. Wij benadrukken dat de doelstelling van onze treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat we een prudent beleid voeren binnen de kaders die de Wet fido stelt. Op 9 december 2014 heeft de gemeenteraad het Financieringsstatuut vastgesteld, dat per 1 januari 2015 in werking is getreden.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is belast met het toezicht op en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten.

De gemeente Zwijndrecht heeft de advisering over en de uitvoering van haar treasurybeleid in mandaat opgedragen aan het Servicecentrum Drechtsteden (SCD). De beslissingsbevoegdheden zijn opgenomen in het Financieringsstatuut en liggen voor het kas- en saldobehoor bij het SCD en voor financiering en borgstellingen bij de gemeente.

Externe ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen

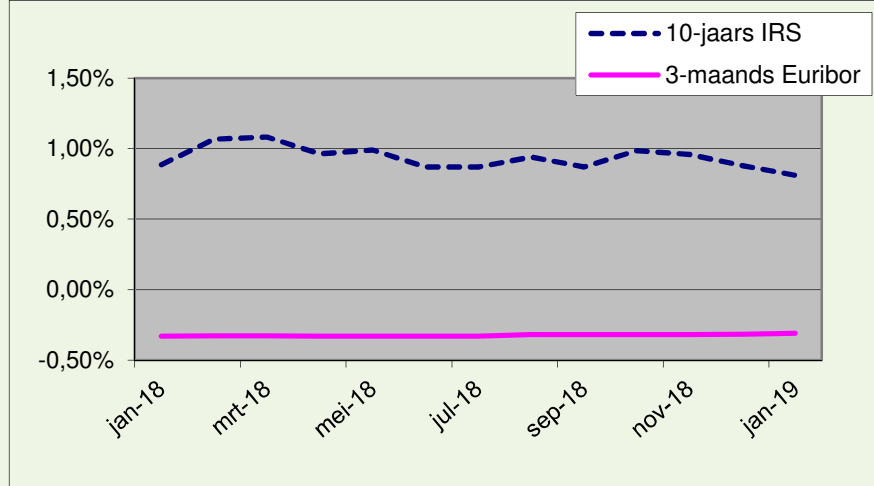
De renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt in 2018 waren zeker in het eerste halfjaar enigszins onstabiel. De politieke onrust in Italië was daar zeker debet aan. In het najaar tekende zich echter weer een licht dalende tendens af. De ECB heeft het opkoopprogramma van obligaties per eind 2018 beëindigd, maar tegelijkertijd aangegeven dat tot medio 2019 de rente op de geldmarkt ongewijzigd zal blijven. Door het ECB-beleid vertoonde de driemaands Euribor geheel dit jaar een constant vlakke lijn.

Onder de huidige marktomstandigheden blijft het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen:

- de kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal benutten en kort financieren. Hierbij de ontwikkeling van de rente nauwlettend in de gaten houden, zodat bij stijgende rente tijdig geanticipeerd kan worden en korte financiering omgezet kan worden in lange financiering.

- bij inzicht in het aangaan van een langlopende financiering gebruik maken van uitgestelde storting en looptijden van circa twintig jaar. Hierbij aan de voorzichtige kant (75% van de financieringsbehoefte en een kwartaal later) opereren, zodat overfinanciering zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- bij een voorzichtige raming van de langlopende financiering, moeten we (om binnen de normen van de kasgeldlimiet te blijven) hooguit voor korte looptijden (circa 1,5 jaar) extra lenen.

De ontwikkeling van de rente gedurende 2018 kan als volgt worden weergegeven:

Figuur 1 - Verloop rentetarieven 2018

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er opslagen gelden bovenop het IRS-tarief zoals hierboven weergegeven. Voor een tienjaars lening bedroeg dit eind 2018 circa 0,20 procentpunt.

Interne rente

Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslag-rente van 2,0%. De notitie rente schrijft voor dat indien de werkelijke rentelasten in Euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in Euro's die op basis van de voorgerecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, de gemeente kan besluiten tot correctie. Correctie is verplicht indien deze afwijking groter is dan 25%.

In onderstaand renteschema zetten we de werkelijke rentelasten uiteen, die gezamenlijk het rente-resultaat bepalen. Daarnaast bepalen we of de eerdergenoemde afwijking niet groter is dan 25%. Hieruit blijkt dat de afwijking de 25% nadert. Dit betekent dat we in de komende jaren de renteomslag waarschijnlijk naar beneden moeten bijstellen.

		2018	
a1.	De externe rentelasten over de lange financiering	€	3.394
a2.	De externe rentelasten over de korte financiering	€	-69
b.	De externe rentebaten	-/- €	207
	<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	€	3.118
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	345
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	48
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/- €	53
		-/- €	340
	<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	€	2.778
d1.	Rente over eigen vermogen	€	-
d2.	Rente over voorzieningen	€	213
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	€	2.991
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€	3.560
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-/- €	-569
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€	2.991
	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€	3.560
	Verschil (absoluut)	€	569
	Verschil (procentueel)		16,0%

Tabel 1 – Renteschema 2018 (bedragen x € 1.000)

Uitzettingen

De gemeente bezit een portefeuille aan uitzettingen. In de Wet fido wordt onder uitzettingen verstrekte geldleningen en beleggingen verstaan. De gemeente heeft geen beleggingen. Een specificatie van de lopende uitzettingen is verderop in deze paragraaf onder Kredietrisico's opgenomen.

Financiering

In 2016 is een pakket van langlopende leningen van in totaal € 70 miljoen afgesloten waarbij de looptijden varieerden van 16 tot 22 jaar. De leningen worden gestort in de jaren 2016-2020. De hoogte van de leningen zijn aan de voorzichtige kant (75% van de financieringsbehoefte en een kwartaal later) geschat. Vanuit dit pakket zijn in 2018 twee leningen gestort:

- een 17-jarige fixe lening van € 7,5 miljoen, rente 1,835%, storting 29 maart
- een 20-jarige fixe lening van € 3 miljoen, rente 1,835%, storting 29 maart.

Destijds is ook aangegeven dat de resterende nog te lenen bedragen een korte looptijd (circa 1,5 jaar) zullen kennen. Om in 2018 binnen de normen van de maximale overschrijding van drie kwartalen van de kasgeldlimiet te blijven, is per 29 maart 2018 een lening van € 6,5 miljoen aangetrokken tegen een looptijd van 1,5 jaar en een rente van -0,33 %.

De totale langlopende schuld van de gemeente Zwijndrecht bedroeg per 31 december 2018 € 132,6 miljoen (twintig leningen). Dit bedrag is nagenoeg gelijk aan het beginsaldo van 2018. Tegenover de € 17 miljoen aan nieuwe leningen staat een nagenoeg gelijk bedrag aan aflossingen. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningenportefeuille per 31 december 2018 bedraagt 2,56%.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente per jaar maximaal met kort geld mag financieren. Volgens de Wet fido bedraagt deze limiet 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten na bestemming, dus inclusief de stortingen in reserves. Gezien de omvang van de begroting 2018 (€ 123,8 miljoen) betekende dit dat de gemeente Zwijndrecht haar financiële huishouding voor maximaal circa € 10,5 miljoen met kort geld mocht financieren. Conform voorschrift uit de Wet fido is in onderstaande tabel de spiegeling weergegeven van de gemeentelijke kortlopende middelen ten opzichte van de kasgeldlimiet gedurende 2018 (bedragen x € 1.000):

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€ 20.456	€ 5.000	€ 276	€ 18.138
Kasgeldlimiet	€ 10.524	€ 10.524	€ 10.524	€ 10.524
Overschrijding kasgeldlimiet	€ 9.932	-	-	€ 7.614
Ruimte onder de kasgeldlimiet	-	€ 5.524	€ 10.248	-

Tabel 2 - Verloop kasgeldlimiet 2018 (bedragen x € 1.000)

De uit bovenstaande tabel blijken overschrijdingen van de kasgeldlimiet vallen binnen de bepalingen van de Wet fido, dat maximaal drie achtereenvolgende kwartaaloverschrijdingen is toegestaan.

Ter regulering van het gemeentelijke banksaldo zijn in 2018 elf kasgeldleningen met een looptijd van 7 tot 42 dagen opgenomen. Deze leningen waren gemiddeld groot € 18,2 miljoen. Door de negatieve rente van gemiddeld -0,39% is deze financieringswijze bijzonder voordelig geweest voor de gemeente.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer dan 20% zijn van het begrotingstotaal aan lasten na bestemming, dus inclusief de stortingen in reserves. De renterisiconorm van de gemeente Zwijndrecht in 2018 bedroeg € 24,8 miljoen.

De toetsing aan de renterisiconorm luidt daarmee als volgt (bedragen x € 1.000):

	2018
Bedrag renteherzieningen	€ -
Bedrag aflossingen	€ 17.044
Totaal renterisico	€ 17.044
Renterisiconorm (€ 123,8 miljoen x 20%)	€ 24.760
Ruimte onder de norm	€ 7.716

Tabel 3 -Toetsing renterisiconorm 2018 (bedragen x € 1.000)

Uit deze berekening komt naar voren dat de gemeente Zwijndrecht met haar lange financieringsportefeuille in 2018 binnen de renterisiconorm heeft geopereerd.

Kredietrisico's

Wij lopen kredietrisico (risico van niet-terugbetaling) op uitzettingen (onder andere verstrekte geldleningen) en leningen waarop wij een borgstelling hebben afgegeven.

	ultimo 2017	ultimo 2018
Uitzettingen	€ 6.529	€ 6.328
Borgstellingen - direct	€ 15.130	€ 15.224
Borgstellingen - indirect	€ 99.520	€ 93.719
Totaal	€ 121.179	€ 115.271

Tabel 4 - Overzicht kredietrisico's 2018 (bedragen x € 1.000)

- Uitzettingen

Het in bovenstaande tabel weergegeven bedrag aan uitzettingen per 31 december 2018 van € 6.328.000 kan als volgt worden gespecificeerd:

- leningen aan woningcorporaties: € 3.173.000
- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (fondsdeelname + startersleningen): € 2.185.000
- lening Stichting Oefening & Ontspanning: € 971.000.

- Borgstellingen

Het bedrag aan directe borgstellingen bedroeg per eind 2018 circa € 15,2 miljoen. De belangrijkste directe borgstellingen worden gevormd door:

- HVC Alkmaar (2,0%-belang; 'getrapt' via GR Gevudo) € 12,6 miljoen
- diverse woningcorporaties € 2,6 miljoen (3 leningen).

Per 31 december 2018 stond de gemeente voor in totaal € 108,9 miljoen garant. Hiervan had € 93,7 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden.

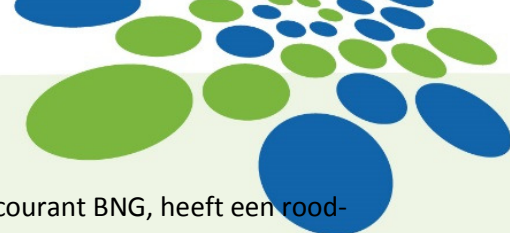
Voor de specificatie van de borgstellingen verwijzen wij naar de Staat van borg- en garantstellingen elders in deze jaarstukken.

Schatkistbankieren

Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal aan lasten na bestemming, dus inclusief de stortingen in reserves, buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In onderstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2018 ruimschoots binnen het drempelbedrag van € 929.000 is gebleven.

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Drempelbedrag schatkistbankieren	€ 929	€ 929	€ 929	€ 929
Gemiddeld positieve banksaldi	€ 18	€ 121	€ 264	€ 240
Ruimte onder het drempelbedrag	€ 911	€ 808	€ 665	€ 689

Tabel 5 - Overzicht schatkistbankieren 2018 (bedragen x € 1.000)

Als gevolg van de negatieve rente op kort geld, inclusief de rekening-courant BNG, heeft een roodstand geen nadelige financiële gevolgen.

In 2018 heeft de ministeriële beleidsdoorlichting schatkistbankieren plaats gevonden. De Minister van Financiën heeft besloten deze beleidsdoorlichting te combineren met de evaluatie van de wijziging van de Wet Fido, die ook voor 2018 gepland stond. Naar verwachting zal de beleidsdoorlichting inclusief de kabinetsreactie in het voorjaar van 2019 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is onze huisbankier. Naast de BNG houdt de gemeente een rekening aan bij de Rabobank.

Administratieve Organisatie

Op grond van het gemeentelijke Financieringsstatuut beschikt Zwijndrecht over een Treasury Comité waaraan ook de portefeuillehouder Financiën deelneemt. In dit overleg kunnen alle aspecten die samenhangen met de uitvoering van de financieringsfunctie aan de orde komen. Het Treasury Comité is in 2018 driemaal bijeengewees. Eén van de belangrijkste en vaste gespreksonderwerpen in dit overleg betreft de liquiditeitenplanning en de financieringsbehoefte.

5. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de organisatie, die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de burgers, instellingen en bedrijven en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. We beschrijven in deze paragraaf relevante cijfers en de activiteiten in 2019 op het gebied van organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering. Deze activiteiten staan in het licht van verschillende trends en ontwikkelingen in maatschappelijke zin, nieuwe technologieën en financiële opgaven.

Van beheer naar ontwikkeling

Er is dan ook volop beweging in onze organisatie om ons voortdurend te verbeteren en om klaar te staan voor wat er nodig is in de gemeente. Na de kleine organisatie-aanpassing eind 2015 hebben we afgelopen jaren veel inzet gepleegd om (nog meer) samenlevingsgericht te werken. Steeds kijkend naar wat de samenleving nodig heeft en welke rol de gemeente inneemt. De economie trekt weer aan en de economische crisis ligt achter ons. Er ontstaat steeds meer spanning op de arbeidsmarkt waarbij het aantal vacatures verder toeneemt en de werkloosheid daalt. Binnen Zwijndrecht is dit ook te merken met veel instroom, doorstroom en uitstroom. Door een ambitieus raadsprogramma met flinke opgaven dienen we onze formatie passend te houden. We gaan onze organisatie transformeren van een beheerorganisatie naar een ontwikkelorganisatie. Het is onze ambitie om snel en adequaat in te spelen op maatschappelijke opgaven en kansen in de gemeente en regio. Omdat opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen, werken we in co-creatie met partners. We richten ons op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en instrumenten. Een belangrijk hulpmiddel bij het over organisatiegrenzen werken is het Klant-, Zaak- en Archiefsysteem. Dit systeem wordt momenteel in alle Drechtstedenorganisatie geïmplementeerd en inmiddels zijn alle medewerkers geautoriseerd om in dit systeem te werken.

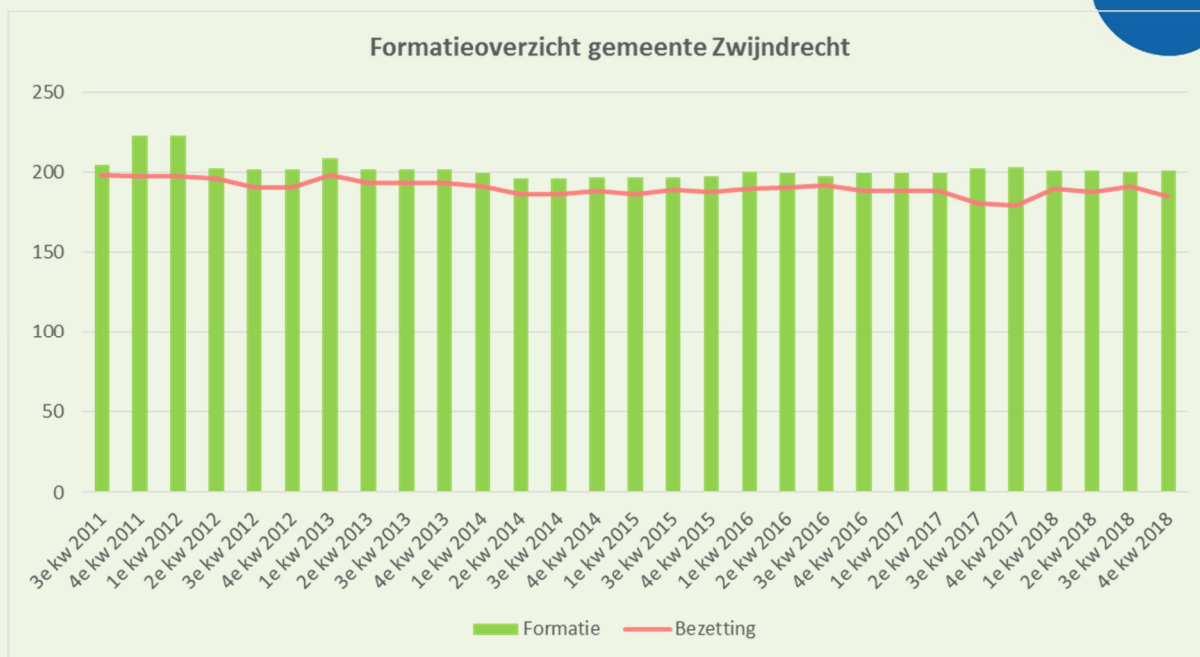
Bevlogen en duurzame inzetbare medewerkers

Vanwege demografische en maatschappelijke ontwikkelingen is duurzame inzetbaarheid van werknemers een belangrijk aandachtspunt binnen onze organisatie. Zoals u weet hebben we de filosofie/visie "Samenwerkt!" opgesteld. Hierin stellen wij binnen onze organisatie de mens centraal en niet de medewerker. Wij zijn van mening dat, of je dit nu wilt of niet, de scheiding tussen werk en privé vervaagt. Medewerkers nemen de thuissituatie (bewust of onbewust) mee naar het werk, en vice versa. Door vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid te sturen op geluk, gedrevenheid en gezondheid willen we het beste uit onze mensen halen waardoor het werkplezier en de prestaties vergroot worden en ons ziekteverzuim zal dalen. Dit zetten we in 2019 door.

Ontwikkelingen in de formatie en het personeelsbestand

Formatie/bezetting

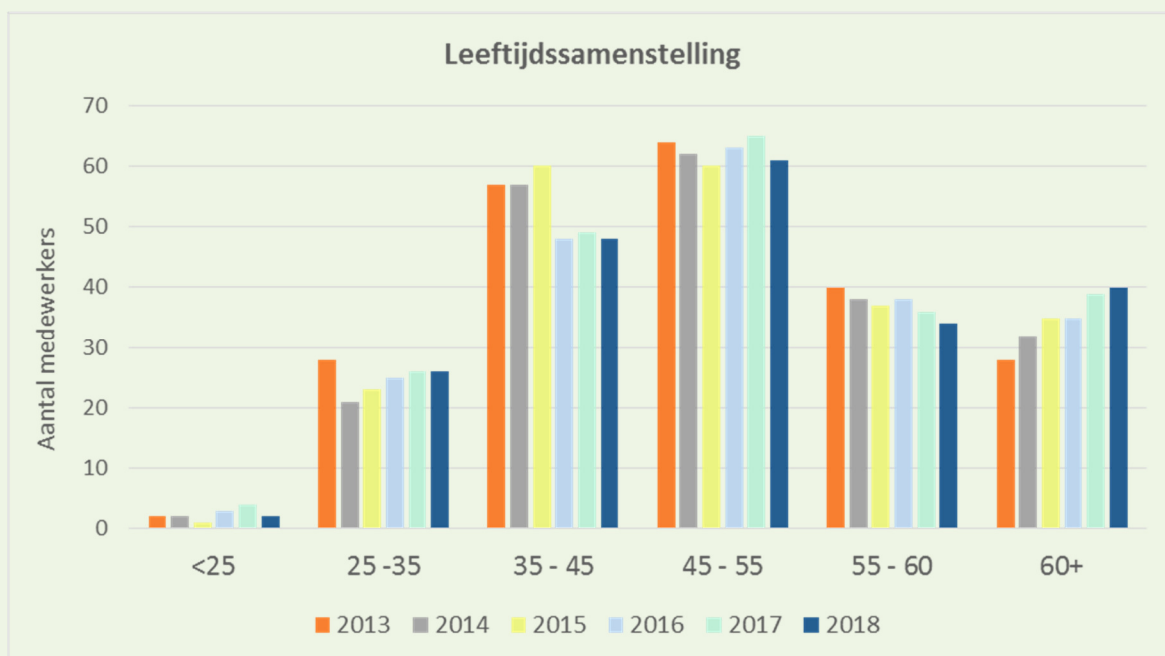
De volgende figuur geeft aan dat er sprake is van een stabiele formatie ten opzichte van eerdere jaren. De verwachting is dat de formatie/bezetting voor 2019 licht zal gaan stijgen.

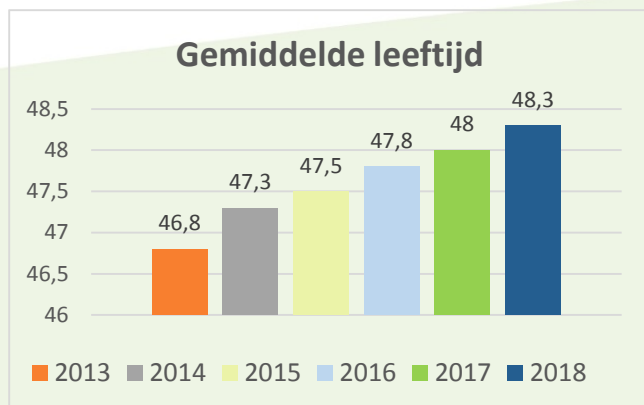
De formatieruimte is groter dan de werkelijke bezetting. Deze ruimte gebruiken we om ons personeelsbestand flexibel in te vullen.

Personeelsopbouw

Zoals in onderstaande figuur goed te zien is zet de vergrijzing van onze organisatie in 2018 verder door.

De gemiddelde leeftijd van onze medewerkers binnen de organisatie loopt gestaag op (de afgelopen vijf jaar is de gemiddelde leeftijd met zo'n twee jaar gestegen) en worden werknemers bovendien gevraagd langer door te werken aan het einde van hun carrière. We hebben dan ook veel aandacht voor deze "oudere" medewerkers. Overigens is deze leeftijd gelijk aan het landelijke gemiddelde van de gemeenteambtenaar.

Generatiepact

Om duurzaam inzetbaar te blijven bieden we de oudere medewerkers (60+ers) een zogenoemde "generatiepactregeling" aan. Door middel van deze regeling bieden wij hen de mogelijkheid minder te gaan werken en de intensiteit van de arbeidsduur te verlagen. Hierdoor blijft deze leeftijdsgroep voor de organisatie behouden (kennis/kunde), maar bieden we tegelijkertijd jongere medewerkers de kans in te stromen. Dit zorgt voor een betere kennisoverdracht en kunnen oudere medewerkers hun werk gelijkmatiger gaan overdragen en afbouwen. Dit alles zorgt voor minder uitval/ziekteverzuim van de oudere medewerkers en bevordert de duurzame participatie en inzetbaarheid van deze doelgroep. De regeling Generatiepact is per 1 juli 2018 in werking getreden. Er zijn sindsdien vijf medewerkers die van de regeling gebruik maken.

In de huidige begroting is € 100.000 structureel opgenomen voor de dekking van de kosten voortvloeiend uit het generatiepact. In een bepaald jaar kunnen de kosten meer of minder zijn dan het hiervoor genoemde bedrag. Omdat er bij de jaarrekening fluctuaties kunnen optreden, is een bestemmingsreserve ingesteld. Deze reserve wordt jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties. De kosten bedroegen in 2018 € 5.000. Het resterende bedrag van € 95.000 is gestort in de reserve.

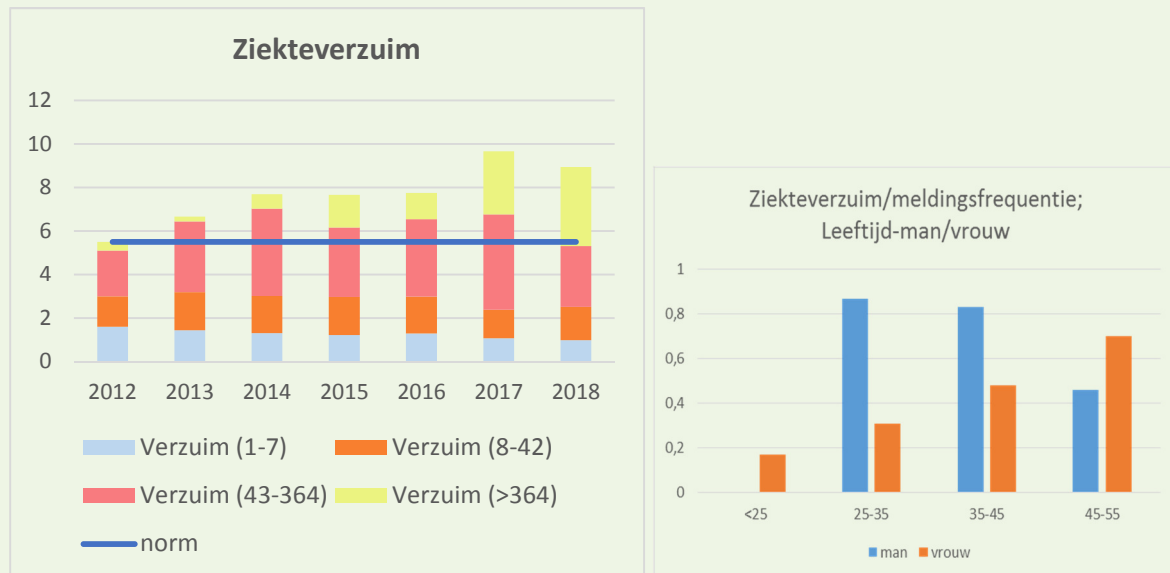
Zoals gezegd vinden we het belangrijk om waar mogelijk ook ruimte te geven aan jong talent in onze organisatie. We willen aangesloten blijven op deze nieuwe generatie medewerkers. We hebben als doelstelling om per afdeling twee á drie stagiaires per jaar te begeleiden. In 2018 hebben we negen stagiaires, één trainee en twee werkervaringsplaatsen begeleid. Hiermee voldoen we niet aan onze eigen streefcijfer van vijftien stagiaires.

Ziekteverzuimpercentage

Onze doelstelling is om te komen tot een verzuimpercentage van 5,5%. Sinds 2012 is ons ziekteverzuim steeds verder opgelopen. Aan de hand van gedetailleerde analyses van het verzuim sturen we sindsdien stevig op de uitvoering van de benodigde acties en handhaving van de afgesproken kaders. Uit de analyses blijkt dat 90% van de ziektegevallen niet werk gerelateerd is. In sommige gevallen zorgt de balans tussen werk en privé voor uitval en betreft het met name op de gemeentewerf fysieke problemen. In alle gevallen zorgen we voor zorgvuldige re-integratietrajecten met aandacht voor goede en bestendige terugkeer van medewerkers. Alle leidinggevende hebben 'verzuimtrainingen' gekregen (maximale beïnvloeding psychisch verzuim, voorkomen van uitval van medewerkers die in disbalans zijn, verzuimgesprekken voeren). We hebben inzicht in alle ziektegevallen en besteden veel aandacht aan zieke medewerkers. We constateren een afname van kortdurend verzuim en

krijgen steeds minder ziektemeldingen. Met *Samenwerkt* zetten we in op een verdere verlaging van het ziekteverzuim.

Mede vanwege onze krappe formatie, hoge ambities en langdurig verzuim moeten we inhuren om continuïteit in de bedrijfsvoering te waarborgen en verdere uitval van collega's te voorkomen.

Integraal onderzoeksplan

Op basis van de Verordening artikel 213a stellen wij jaarlijks een integraal onderzoeksplan op. Met het plan onderzoeken we het rechtmatig, doelmatig en doeltreffend handelen van de organisatie. Met het onderzoeksplan voor 2018 zijn verschillende soorten onderzoeken uitgevoerd.

Regionale onderzoeken

Het onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) is op 1 januari 2008 opgericht en voert op veel beleids-terreinen onderzoeken uit voor de regiogemeenten. Een aantal van die onderzoeken pakt het OCD regionaal aan. Daarnaast kunnen gemeenten eigen onderzoeksopdrachten door het OCD laten uitvoeren.

In 2018 deed het OCD een aantal onderzoeken in opdracht van de gemeente. Voor een deel betrof dit de afronding van in 2017 begonnen onderzoeken: naar de klanttevredenheid van bezoekers van de Gemeentewinkel, de groenbeleving in Zwijndrecht, het hondenbeleid, en de ervaringen van cliënten van Vivera. Ook doorlopend is het gebruik van de Straatkubus, die inzicht biedt in de leefbaarheid in de diverse Zwijndrechtse buurten. Nieuw in 2018 waren de volgende onderzoeken: vervolg en verdieping op groenbeleving, evaluatie van het ondernemersfonds, communicatie met ondernemers en het vestigingsklimaat, monitoring van het energiebeleid, Vivera (cliëntervaringen), wonen, en Kiboe-hoeve (behoefte). Een deel van deze onderzoeken loopt door in 2019 en krijgt dan een afronding. Op het moment van schrijven is nog niet bekend welke onderzoeken daar in 2019 nog aan worden toegevoegd.

De uitkomsten van de onderzoeken zijn of worden meegenomen in beleidsevaluaties, bij beleidsontwikkeling en in de advisering over de betreffende onderwerpen.

Eigen onderzoeken

Naast het genoemde doelmatigheidsonderzoek, dat het lerend vermogen van de gemeentelijke organisatie ondersteunt, is door de controlfunctie onderzoek gedaan in het kader van de verbijzonderde interne controle (VIC). De interne controle richt zich op het toetsen van de financiële rechtmatigheid. De nadruk ligt op het toetsen of de maatregelen die helpen om fouten in de uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen voldoende werken. Daarnaast wordt onderzocht of interne en externe regelgeving wordt nagekomen bij de uitvoering van de werkzaamheden.

De controle is uitgevoerd volgens het opgestelde interne controleplan en het door de raad vastgestelde controleprotocol. De accountant gebruikt de resultaten van de onderzoeken bij zijn interimcontrole en jaarrekeningcontrole. Intern gebruiken we de VIC uitkomsten om de risico's en verbeterpunten in onze werkprocessen en administratieve organisatie te signaleren, eventuele fouten te herstellen en de beheersmaatregelen aan te passen; "continue verbeteren" is hierbij een van de gevolgde uitgangspunten.

Voor de beheersing van de werkprocessen werkt de gemeente met een bij elk proces passende mix van hard en 'soft controls'. Om de werking van de soft-control te kunnen beoordelen wordt het advies van BDO om een soft controls onderzoek uit te voeren opgevolgd. De voorbereidende werkzaamheden hiervoor zijn in 2018 uitgevoerd.

Over de uitvoering van de verbijzonderde interne controle zijn we continue in overleg met de accountant zodat de interne controle en de externe controle goed op elkaar aansluiten.

Opvolging aanbevelingen rekenkamer

Jaarlijks verricht de rekenkamercommissie onderzoek en adviseert de raad over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en beheer. Op basis van de in het rapport gedane aanbevelingen verantwoorden wij jaarlijks via de jaarverantwoording de wijze waarop de aanbevelingen van de rekenkamercommissie zijn opgevolgd. Zoals alle verantwoordingsinformatie past ook deze informatie in de planning en control documenten.

In 2018 heeft de Rekenkamer het rapport "Kan ik nog iets voor u doen" aangeboden aan de Raad. Aan het College is gevraagd om nog in 2018 te komen met een concreet plan van aanpak met duidelijke tijdslijnen. Op 26 oktober 2018 is de raad geïnformeerd over het plan van aanpak en de bijbehorende planning voor de uitvoering.

Informatieveiligheid

We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke gegevens. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten. Op basis van een basisnormenkader Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben.

In 2018 is er, net als in 2017, zowel lokaal als regionaal veel tijd en energie besteed aan de zelfevaluatie informatieveiligheid in het kader van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de BIG.

Uitgangspunt is het horizontale verantwoordingsproces aan de gemeenteraad. Dit vormt de basis voor het verticale verantwoordingsproces aan nationale partijen die een rol hebben in het toezicht op informatieveiligheid. Bij het afleggen van verantwoording wordt het principe van single information single audit toegepast; alle informatie die noodzakelijk is voor verticale verantwoording is ook onderdeel van het horizontale verantwoordingsproces. De daadwerkelijke verantwoording over 2018 vindt in 2019 plaats. Waar wij in 2017 aan veel vereisten wel voldeden maar dat nog onvoldoende konden aantonen, hebben we in 2018 op dat vlak een flinke slag gemaakt. Collectief (met de regio) is veel werk verzet en we hebben geconstateerd dat we met elkaar en met grote inspanning over de hele regio gezien bijna alles en in Zwijndrecht alles hebben kunnen aanleveren voor de auditor wat betreft de audit van de Suwinet-inkijk aansluiting. De teleurstelling was groot toen vervolgens de auditor het geheel niet kon goedkeuren, omdat er op een aantal punten nog (volgens de auditor) tekort geschoten werd. Wij zijn van mening zijn dat Zwijndrecht op al die punten voldeed, maar dat kennelijk (en dat gold regiobreed) de bewijsvoering niet op de juiste wijze onder ogen van de auditor kwam. Hersteltijd ontbrak in het proces. Voor ons is dit aanleiding om het auditproces voor volgend jaar grondig te herzien. Maar, los van de uitslag van de audit, kan de positieve conclusie zijn dat we ten opzichte van vorig jaar een flinke stap hebben gemaakt. Overigens is op ENSIA-onderdelen anders dan die waarop de verplichte audit plaatsvindt nog het nodige werk te verzetten. Het gaat dan met name om het verder uitvoeren van risicoanalyses voor de (vele) processen waarin we informatie verwerken. Daarbij werpt de invoering per 1 januari 2020 van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) als opvolger van de BIG zijn schaduw vooruit. De BIO is meer gericht op risico's en de beheersing daarvan dan de BIG. 2019, waarover we ons in de jaarstukken van volgend jaar verantwoorden, is een overgangsjaar.

Privacy

De invoering van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de nieuwe privacywet, heeft in 2018 tot veel werk geleid. Dat kwam vooral omdat we in de praktijk tegen veel zaken aanliepen waarvoor oplossingen moesten worden gezocht en processen aangepast. We hebben dat waar mogelijk in regionaal verband opgepakt. Een belangrijke rol in het privacybeleid en de uitvoering daarvan spelen de Functionarissen Gegevensbescherming en de Adviseurs Gegevensbescherming. We nemen deel aan frequente regionale overleggen waarin de Drechtstedengemeenten en organisaties, om dubbel werk te voorkomen en om te profiteren van elkaars werk en ervaringen, afstemming plegen. De verwachting is dat ook in 2019 nog veel aandacht nodig is voor de juiste implementatie van de AVG. Indien dit formatieve consequenties heeft, komen we daar bij de evaluatie van de AVG na het eerste jaar (net voor of na de zomervakantie) bij u op terug.

6. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico’s op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid b van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de programmabegroting. In de praktijk is de relatie met de verbonden partij veelal meerdere jaren geleden ontstaan. De relatie tussen de visie op de verbonden partij en de doelstellingen van de (huidige) programmabegroting is derhalve niet altijd duidelijk te leggen.

Verbonden partijen

De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD) (SDD, IBD, SCD, OCD, GBD en BDS).
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV SOJ).
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ).
- Gemeenschappelijke regeling Sociale Werkvoorziening Drechtwerk.
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo).
- ROM-D Groep
- ENECO Groep N.V.
- Stedin Holding N.V.
- Oasen N.V.
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides.
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden	
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Onderdelen	- Servicecentrum Drechtsteden (SCD), Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), Ingenieursbureau Drechtsteden (IBD), Bureau Drechtsteden: Dordrecht; - Gemeentelijke Belastingdienst Drechtsteden (GBD), Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD): Sliedrecht.
Doel	1. Drechtsteden heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit deze regeling, draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied. 2. Ter verwezenlijking van de in het vorige lid genoemde doelstellingen behartigt Drechtsteden, met inachtneming van de autonomie van de deelnemende gemeenten, de gemeenschappelijke regionale belangen op de volgende terreinen: a. Economie, arbeidsmarktbeleid en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme); b. Fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, duurzaamheid, milieu, water, publieke infrastructuur, externe-, water- en verkeersveiligheid); c. Sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, sociale werkvoorziening, kennisinfrastructuur, sport en cultuur); d. Bestuurlijke en netwerkontwikkeling; e. Staf- en ondersteunende diensten, beheer basisregistraties en de bedrijfsvoering; f. Sociaalgeografisch onderzoek. g. Belastingheffing en -invordering 3. Naast de in het tweede lid genoemde belangen heeft Drechtsteden als doelstelling zorg te dragen voor: a. De efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen, voor de heffing en invordering waarvan de gemeenteraden van de gemeenten belastingverordeningen en de kwijscheldingsregels hebben vastgesteld, elk voor zover het hun gebied betreft; b. De uitvoering van de wet WOZ waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, elk voor zover het hun gebied betreft.
Openbaar belang	Op 9 juni 2015 heeft de Drechttraad het regionaal Meerjarenprogramma "Samen Stad aan het Water, Samen Maritieme Topregio!" (2014-2018) vastgesteld. Door uitvoering van dit regionaal programma draagt de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden bij aan het bereiken van onze economische doelstellingen.

	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen op het terrein van: <i>economie en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme), fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen en publieke infrastructuur), sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, onderwijs en kennisinfrastructuur, sport en cultuur), bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid, staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering, sociaalgeografisch onderzoek, uitvoering van de belastingheffing en -invordering.</i>																																										
Activiteiten	Zie artikel 6 en 7 van de GR.																																										
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner (bestuur) en draagt daarnaast bij in de diverse onderdelen. In de jaarrekening 2018 heeft de gemeente de volgende bijdragen aan Drechtsteden verantwoord (afgerond): <table> <tr> <td>- Bureau Drechtsteden</td><td>€ 1.082.442</td></tr> <tr> <td>- Afrekening jaarrekening 2017</td><td>€ -/- 112.000</td></tr> <tr> <td>- SDD Programma 1</td><td></td></tr> <tr> <td> Kinderopvang</td><td>€ 15.971</td></tr> <tr> <td> Programma 2</td><td></td></tr> <tr> <td> Impuls statushouders</td><td>€ 109.000</td></tr> <tr> <td> WMO Huishoudelijke hulp</td><td>€ 2.594.216</td></tr> <tr> <td> WMO Hulpmiddelen</td><td>€ 1.768.352</td></tr> <tr> <td> Decentralisatie WMO</td><td>€ 4.609.858</td></tr> <tr> <td> Programma 5</td><td></td></tr> <tr> <td> Bijstandsverlening</td><td>€ 16.340.485</td></tr> <tr> <td> WSW</td><td>€ 3.577.557</td></tr> <tr> <td> Minimabeleid</td><td>€ 1.260.591</td></tr> <tr> <td> Participatie</td><td>€ 1.589.533</td></tr> <tr> <td> Schuldhelpverlening</td><td>€ 9.185</td></tr> <tr> <td> Apparaatskosten</td><td>€ 4.429.727</td></tr> <tr> <td>- SCD</td><td>€ 4.284.610</td></tr> <tr> <td>- Afrekening jaarrekening 2017</td><td>€ -/- 120.000</td></tr> <tr> <td>- OCD</td><td>€ 218.477</td></tr> <tr> <td>- GBD</td><td>€ 703.554</td></tr> <tr> <td>TOTAAL</td><td>€ 42.361.558</td></tr> </table>	- Bureau Drechtsteden	€ 1.082.442	- Afrekening jaarrekening 2017	€ -/- 112.000	- SDD Programma 1		Kinderopvang	€ 15.971	Programma 2		Impuls statushouders	€ 109.000	WMO Huishoudelijke hulp	€ 2.594.216	WMO Hulpmiddelen	€ 1.768.352	Decentralisatie WMO	€ 4.609.858	Programma 5		Bijstandsverlening	€ 16.340.485	WSW	€ 3.577.557	Minimabeleid	€ 1.260.591	Participatie	€ 1.589.533	Schuldhelpverlening	€ 9.185	Apparaatskosten	€ 4.429.727	- SCD	€ 4.284.610	- Afrekening jaarrekening 2017	€ -/- 120.000	- OCD	€ 218.477	- GBD	€ 703.554	TOTAAL	€ 42.361.558
- Bureau Drechtsteden	€ 1.082.442																																										
- Afrekening jaarrekening 2017	€ -/- 112.000																																										
- SDD Programma 1																																											
Kinderopvang	€ 15.971																																										
Programma 2																																											
Impuls statushouders	€ 109.000																																										
WMO Huishoudelijke hulp	€ 2.594.216																																										
WMO Hulpmiddelen	€ 1.768.352																																										
Decentralisatie WMO	€ 4.609.858																																										
Programma 5																																											
Bijstandsverlening	€ 16.340.485																																										
WSW	€ 3.577.557																																										
Minimabeleid	€ 1.260.591																																										
Participatie	€ 1.589.533																																										
Schuldhelpverlening	€ 9.185																																										
Apparaatskosten	€ 4.429.727																																										
- SCD	€ 4.284.610																																										
- Afrekening jaarrekening 2017	€ -/- 120.000																																										
- OCD	€ 218.477																																										
- GBD	€ 703.554																																										
TOTAAL	€ 42.361.558																																										
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.																																										
Bestuurlijk belang	Acht raadsleden in de Drechtstraad. Wethouder J. van Dongen is lid van het Drechtstedenbestuur. Op basis van artikel 40 resp. 43 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting en de jaarrekening.																																										

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen

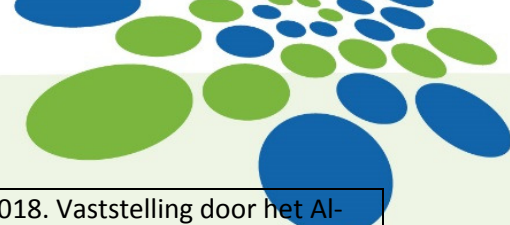
Vreemd vermogen

Jaarresultaat

31-12-2017	31-12-2018
€ 4.207.000	€ 675.000
€ 57.693.000	€ 60.747.000
€ 4.146.000	€ 5.000

Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2018. Vaststelling door de Drechtraad op 2 juli 2019.

	Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd																			
Vestigingsplaats	Dordrecht.																			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.																			
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd: Dordrecht.																			
Doel	De regio heeft ten doel vanuit de gedachte van verlengd lokaal bestuur en binnen de kaders als genoemd in de gemeenschappelijke regeling een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers teneinde een evenwichtige ontwikkeling van het gebied als geheel te bevorderen, mede in verhouding tot zijn omgeving zowel in provinciaal, nationaal als Europees verband.																			
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>volksgezondheid, onderwijs, welzijn en jeugd</i> .																			
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.																			
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner of per leerling (BLVS). De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J voor 2018: <table> <tr> <td>Bureau Leerplicht (programma 1)</td><td>€</td><td>117.988</td></tr> <tr> <td>JGZ (programma 1)</td><td>€</td><td>966.763</td></tr> <tr> <td>VGZ (programma 2)</td><td>€</td><td>772.033</td></tr> <tr> <td>Jeugdpreventieteams (programma 4)</td><td>€</td><td>25.339</td></tr> <tr> <td>Uitvoering Jeugdwet</td><td>€</td><td><u>11.148.413</u></td></tr> <tr> <td>TOTAAL</td><td>€</td><td>13.030.536</td></tr> </table> De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners of leerlingen.		Bureau Leerplicht (programma 1)	€	117.988	JGZ (programma 1)	€	966.763	VGZ (programma 2)	€	772.033	Jeugdpreventieteams (programma 4)	€	25.339	Uitvoering Jeugdwet	€	<u>11.148.413</u>	TOTAAL	€	13.030.536
Bureau Leerplicht (programma 1)	€	117.988																		
JGZ (programma 1)	€	966.763																		
VGZ (programma 2)	€	772.033																		
Jeugdpreventieteams (programma 4)	€	25.339																		
Uitvoering Jeugdwet	€	<u>11.148.413</u>																		
TOTAAL	€	13.030.536																		
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.																			
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks en algemeen bestuur door wethouder J. de Witte. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting.																			
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th></th><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 3.298.789</td><td>€ 4.194.186</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 83.840.241</td><td>€ 57.425.963</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 129.663</td><td>€ 1.335.767</td></tr> </table>			31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 3.298.789	€ 4.194.186	Vreemd vermogen	€ 83.840.241	€ 57.425.963	Jaarresultaat	€ 129.663	€ 1.335.767						
	31-12-2017	31-12-2018																		
Eigen vermogen	€ 3.298.789	€ 4.194.186																		
Vreemd vermogen	€ 83.840.241	€ 57.425.963																		
Jaarresultaat	€ 129.663	€ 1.335.767																		

	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2018. Vaststelling door het Algemeen Bestuur op 4 juli 2019.
--	--

	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.								
Openbaar belang	Veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.								
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De bijdrage voor 2018 bedraagt € 133.107. De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners.								
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 2.873.275</td><td>€ 1.735.883</td></tr><tr><td>€ 9.907.698</td><td>€ 6.692.951</td></tr><tr><td>€ 1.021.731</td><td>€ 100.011</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 2.873.275	€ 1.735.883	€ 9.907.698	€ 6.692.951	€ 1.021.731	€ 100.011
31-12-2017	31-12-2018								
€ 2.873.275	€ 1.735.883								
€ 9.907.698	€ 6.692.951								
€ 1.021.731	€ 100.011								
	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2018. Vaststelling door het Algemeen Bestuur op 4 juli 2019.								

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid													
Vestigingsplaats	Dordrecht.													
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.													
Onderdelen	- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (oranjepark, leerpark, noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).													
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.													
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.</i>													
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweezorg en GHOR.													
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De totale bijdrage voor 2018 bedraagt € 3.060.927													
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.													
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 7.284.779</td><td>€ 8.363.570</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 63.874.826</td><td>€ 60.630.119</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 3.046.569</td><td>€ 4.398.628</td></tr> </tbody> </table>			31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 7.284.779	€ 8.363.570	Vreemd vermogen	€ 63.874.826	€ 60.630.119	Jaarresultaat	€ 3.046.569	€ 4.398.628
	31-12-2017	31-12-2018												
Eigen vermogen	€ 7.284.779	€ 8.363.570												
Vreemd vermogen	€ 63.874.826	€ 60.630.119												
Jaarresultaat	€ 3.046.569	€ 4.398.628												

	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde								
Vestigingsplaats	Schiedam.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.								
Openbaar belang	Bevorderen van openluchtrecreatie met behoud van natuur en landschap.								
Activiteiten	Het schap vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage per inwoner. De bijdrage voor 2018 bedraagt € 309.451.								
Financieel risico	Geen.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen (plaatsvervanger J. Huizinga). In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting, wethouder J. van Dongen en raadslid I. Berg (plaatsvervanger L. van Utrecht). Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 3.881.149</td><td>€ 3.987.686</td></tr><tr><td>€ 1.976.658</td><td>€ 1.990.544</td></tr><tr><td>€ 214.698</td><td>€ 212.014</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 3.881.149	€ 3.987.686	€ 1.976.658	€ 1.990.544	€ 214.698	€ 212.014
31-12-2017	31-12-2018								
€ 3.881.149	€ 3.987.686								
€ 1.976.658	€ 1.990.544								
€ 214.698	€ 212.014								
	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2018. Vaststelling door het Algemeen Bestuur op 3 juli 2019								
Beleidsvoornemens	De provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam hebben besloten om per 1 januari 2018 uit de gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde te treden. De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-								

	Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht hebben in dat kader besloten om de gemeenschappelijke regeling vanaf 1 januari 2018 onder dezelfde naam voort te zetten.
--	---

	Gemeenschappelijke regeling Drechtwerk
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doel	Het openbaar lichaam behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de sociale werkvoorziening en geeft in opdracht van de gemeenten uitvoering aan de in de wet en in deze regeling genoemde taken.
Openbaar belang	Mogelijk maken dat mensen met een arbeidshandicap kunnen werken naar vermogen.
Activiteiten	Ter verwezenlijking van de doelstellingen heeft het openbaar lichaam tot taak: a. de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening en het behartigen van de uit deze wet voortkomende belangen; b. het adviseren van de gemeenten inzake de sociale werkvoorziening, aangepaste arbeid en daarmee verband houdende vraagstukken; c. het verlenen van diensten aan de gemeenten en, incidenteel, aan derden op het gebied van andere gesubsidieerde arbeidsvoorzieningen dan in de wet bedoelde, indien deze derden daartoe opdracht geven aan het openbaar lichaam en het Algemeen Bestuur die opdracht aanvaardt; d. het op een bedrijfsmatige wijze aanbieden van trajecten en diensten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid.
Financieel belang gemeente	De algemene bijdrage per gemeente wordt bepaald op basis van het aantal geplaatste werknemers, afkomstig uit de betreffende gemeente, op 1 januari van het boekjaar. Procentueel kan het aantal werknemers jaarlijks licht verschillen. Voor 2018 is een bijdrage betaald van € 642.496.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort. In geval van calamiteiten kan het algemeen bestuur een afwijkende bijdrage opstellen, die wordt gemaximeerd op twee maal de bijdrage op basis van het aantal geplaatste werknemers per gemeente. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling stelt het algemeen bestuur een plan op dat voorziet in de verdeling van alle plichten en rechten over de deelnemers op een in het plan nader te bepalen wijze.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder T. Jansen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 25 resp. 28 van de GR

Kerncijfers verbonden partij Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting (inclusief meerjarenraming) en de jaarrekening. <table border="1"> <thead> <tr> <th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 1.249.000</td><td>€ 1.130.000</td></tr> <tr> <td>€ 30.648.000</td><td>€ 30.650.000</td></tr> <tr> <td>€ 839.000</td><td>€ 945.000</td></tr> </tbody> </table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 1.249.000	€ 1.130.000	€ 30.648.000	€ 30.650.000	€ 839.000	€ 945.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 1.249.000	€ 1.130.000								
€ 30.648.000	€ 30.650.000								
€ 839.000	€ 945.000								
Beleidsvoornemens	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2018. Vaststelling door het Algemeen Bestuur op 5 juli 2019								
Ontwikkelingen	Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt. Conform het besluit van het Algemeen Bestuur van 4 juli heeft Drechtwerk zich in het afgelopen jaar voorbereid op verdere samenwerking met de SDD. Om die reden had zij eerder al haar b.v. Diversiteit ter beschikking gesteld voor de in te richten gemeenschappelijke Drechtwerk detacheren b.v. Die b.v. is in de loop van 2018 voor wat betreft het P- gedeelte ingericht. In 2019 zal de SW- kamer vanuit Drechtwerk worden gevuld. Om de toekomstige samenwerking met de SDD verder te stroomlijnen, heeft Drechtwerk haar twee werkbedrijven in een bedrijf, Drechtwerk b.v. ondergebracht. De samenwerking met de SDD heeft in 2018 verder vorm gekregen in de oprichting van Perspct. In dit project werken SDD en Drechtwerk (en aanvankelijk ook PI Dordrecht) samen om de drie doelgroepen te begeleiden bij uitstroom naar regulier werk. In december 2018 heeft Staatssecretaris Van Ark het officiële startsein gegeven voor dit experiment. In 2019 zal dit worden geëvalueerd en wordt er, bij goed resultaat, een businessplan uitgewerkt om deze activiteit een vaste plaats te geven als eerste samenwerkingsresultaat tussen de SDD en Drechtwerk.								

	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.								
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.								
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%). Ons aandeel in GR Gevudo is 11,09% (op basis van tonnen afval), wat neerkomt op 2,01% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.								
Financieel belang gemeente	Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een 'houdstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.								
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van de stemverhouding. De gemeente kan aangesproken worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. In 2017 bedroeg de externe financiering € 615 miljoen. De gemeente Zwijndrecht staat garant voor € 12,377 miljoen. Wij krijgen hiervoor een jaarlijkse provisie. In 2018 bedraagt deze €117.631.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergaart twee maal per jaar. Op basis van artikel 21 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 30.487</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 509.424</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 0</td></tr> </table>	31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 30.487	Vreemd vermogen	€ 509.424	Jaarresultaat	€ 0
31-12-2017	31-12-2018								
Eigen vermogen	€ 30.487								
Vreemd vermogen	€ 509.424								
Jaarresultaat	€ 0								
Kerncijfers HVC	<table> <tr> <th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 103.216.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 849.006.000</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 13.585.000</td></tr> </table>	31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 103.216.000	Vreemd vermogen	€ 849.006.000	Jaarresultaat	€ 13.585.000
31-12-2017	31-12-2018								
Eigen vermogen	€ 103.216.000								
Vreemd vermogen	€ 849.006.000								
Jaarresultaat	€ 13.585.000								

Beleidsvoornemens	Voor de inhoudelijke advisering op beleid, en met name de duiding van stukken die in de algemene aandeelhoudersvergadering van HVC aan de orde komen, is begin 2013 een regionaal ambtelijk adviesteam in het leven geroepen. Via Gevudo en de advisering bij de stukken van HVC worden de ontwikkelingen gevolgd.
Ontwikkelingen	Financieringsgaranties NV HVC: Als gevolg teruglopend aanbod in te verbranden afval, door de ambities van overheden om meer afval te scheiden, is er een financieel risico. Ook zijn de importcontracten na 2020 nog van belang. Omdat de economie echter aantrekt (meer afvalaanbod) en de leningportefeuille onder garantie naar verwachting de komende jaren sterk gaat dalen, verwachten wij dat de kans op problemen niet meer zo groot is. HVC levert ook energie; de marge op eigen productie is echter sterk afhankelijk van wat de marktprijzen doen, regulering, evt. SDE en de afnamehoeveelheid. Het jaarresultaat van de onderneming en daarmee o.a. de beoogde solvabiliteitsverbetering kan daardoor wel sterk beïnvloed worden. De onderneming is zich van dit risico bewust en weegt deze mee in nieuwe investeringsbeslissingen.

	ROM-D Groep																													
Vestigingsplaats	Dordrecht.																													
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).																													
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.																													
Openbaar belang	Economisch belang.																													
Activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.																													
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalinbreng in - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376.																													
Financieel risico	Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal: € 1.227.604. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding NV, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III CV. Over de aandelenkapitaal in ROM-D Holding NV moet worden gemeld, dat de Holding het door Zwijndrecht ingebrachte aandelenkapitaal heeft ‘doorgestort’ in het (risicodragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV.																													
Bestuurlijk belang	Het stemrecht van gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III.																													
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)</td><td>€ 4.102.958</td><td>€ 4.077.015</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)</td><td>€ 2.150.847</td><td>€ 2.150.847</td></tr><tr><td>Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)</td><td>-/- € 50.972</td><td>-/- € 25.943</td></tr><tr><td>Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)</td><td>€ 9.569.436</td><td>€ 10.389.219</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)</td><td>€ 9.107.129</td><td>€ 9.013.712</td></tr><tr><td>Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)</td><td>€ 609.763</td><td>€ 819.783</td></tr><tr><td>Eigen verm (ROM-D Projecten CV)</td><td>€ 2.481.464</td><td>€ 2.103.379</td></tr><tr><td>Vreemd verm (ROM-D Projecten CV)</td><td>€ 2.393.062</td><td>€ 9.491.895</td></tr><tr><td>Jaarresultaat (ROM-D Projecten CV)</td><td>-/- € 525.834</td><td>-/- € 378.058</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.102.958	€ 4.077.015	Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)	€ 2.150.847	€ 2.150.847	Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	-/- € 50.972	-/- € 25.943	Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.569.436	€ 10.389.219	Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.107.129	€ 9.013.712	Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	€ 609.763	€ 819.783	Eigen verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.481.464	€ 2.103.379	Vreemd verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.393.062	€ 9.491.895	Jaarresultaat (ROM-D Projecten CV)	-/- € 525.834	-/- € 378.058
31-12-2017	31-12-2018																													
Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.102.958	€ 4.077.015																												
Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)	€ 2.150.847	€ 2.150.847																												
Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	-/- € 50.972	-/- € 25.943																												
Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.569.436	€ 10.389.219																												
Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.107.129	€ 9.013.712																												
Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	€ 609.763	€ 819.783																												
Eigen verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.481.464	€ 2.103.379																												
Vreemd verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.393.062	€ 9.491.895																												
Jaarresultaat (ROM-D Projecten CV)	-/- € 525.834	-/- € 378.058																												

Beleidsvoornemens	Gebaseerd op de voorlopige jaarrekening 2018. Vaststelling door de AvA op 6 juni 2019.
Ontwikkelingen	Programma 8 Inrichting van de gemeente. In de afgelopen periode heeft binnen de Drechtsteden, de individuele gemeenten en de ROM-D, in afstemming met de provincie Zuid-Holland, een herbezinning plaatsgevonden op de kerntaken van de ROM-D met als uitkomst dat de ROM-D zich vooral moet richten op haar 'klassieke' taak: gebiedsontwikkeling waarbij de samenwerking met Stichting DEAL! en innovatie-instrumenten zoals InnovationQuarter en MKB-katalysatorfonds geïntensiveerd wordt en dat de besluitvormingsprocedure aangepast moet worden, zodat ROM-D een meer proactieve rol krijgt bij het identificeren en concretiseren van potentiële projecten. In de aandeelhoudersvergadering van september 2017 is besloten tot een beperkte wijziging van de statuten om de nieuwe werkwijze mogelijk te maken. De twee private aandeelhouders (BNG Gebiedsontwikkeling en OBR/gemeente Rotterdam) hebben aangegeven dat zij hun deelname in ROM-D willen beëindigen. Ze bieden daarom hun aandelen ter overname aan aan de overige aandeelhouders (zes gemeenten en provincie). Momenteel loopt de procedure voor de overname van de aandelen van BNG Gebiedsontwikkeling.

	Eneco Groep N.V.								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doel	Doel van Eneco is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze inkopen, produceren en verkopen van energie, warmte/koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.								
Openbaar belang/Activiteiten	Inkoop, productie en verkoop van energie. In verband met het ontbreken van een publiek belang heeft Zwijndrecht mede het voornemen het belang in Eneco Groep af te bouwen.								
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,13%) van de aandelen. In 2018 is aan dividend over 2018 € 718.290. uitgekeerd. Ons aandeel in Eneco is al jaren gelijk.								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 2.869.000.000</td><td>€ 2.939.000.000</td></tr><tr><td>€ 2.787.000.000</td><td>€ 2.804.000.000</td></tr><tr><td>€ 127.000.000</td><td>€ 136.000.000</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 2.869.000.000	€ 2.939.000.000	€ 2.787.000.000	€ 2.804.000.000	€ 127.000.000	€ 136.000.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 2.869.000.000	€ 2.939.000.000								
€ 2.787.000.000	€ 2.804.000.000								
€ 127.000.000	€ 136.000.000								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
Beleidsvoornemens	De aandelen zijn een duurzame belegging waarbij het dividend een belangrijke inkomstenbron vormt.								
Ontwikkelingen	Eneco Groep N.V. ('de vennootschap') is op 12 december 2016 opgericht door destijds Eneco Holding N.V. (thans Stedin Holding N.V.) met als doel om na de splitsing de topvennootschap van N.V. Eneco Beheer te worden. Hiertoe heeft op 30 januari 2017 een informele kapitaalstorting plaatsgevonden in Eneco Groep N.V. door middel van het inbrengen van de aandelen van N.V. Eneco Beheer tegen boekwaarde. Deze transactie wordt aangemerkt als een 'bedrijfscombinatie onder gemeenschappelijke leiding' en wordt beschouwd als een voortzetting van de bedrijfsactiviteiten van N.V. Eneco Beheer. 92% van de gemeenten die eigenaar zijn van Eneco Groep N.V. hebben aangegeven hun aandelenbelang in principe te willen afbouwen. De uitwerking van dit proces krijgt in 2019 verder vorm. De verwachting is dat de daadwerkelijke verkoop in 2020 plaatsvindt.								

	Stedin Holding N.V.								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doel	Doel van Stedin is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze leveren van energie, warmte/koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.								
Openbaar belang/ Activiteiten	Leveren van energie.								
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,13%) van de aandelen. In 2018 is aan dividend over 2017 € 317.063 uitgekeerd.								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 2.582.000.000</td><td>€ 2.699.000.000</td></tr><tr><td>€ 3.968.000.000</td><td>€ 4.292.000.000</td></tr><tr><td>€ 423.000.000</td><td>€ 118.000.000</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 2.582.000.000	€ 2.699.000.000	€ 3.968.000.000	€ 4.292.000.000	€ 423.000.000	€ 118.000.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 2.582.000.000	€ 2.699.000.000								
€ 3.968.000.000	€ 4.292.000.000								
€ 423.000.000	€ 118.000.000								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
Beleidsvoornemens	De aandelen zijn een duurzame belegging waarbij het dividend een belangrijke inkomstenbron vormt.								
Ontwikkelingen	De gemeente is per 31 januari 2017 aandeelhouder van de Eneco Groep N.V. (het energiebedrijf) en van Stedin Holding N.V. (het netwerkbedrijf).								

	N.V. Waterbedrijf OASEN													
Vestigingsplaats	Gouda.													
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.													
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.													
Openbaar belang / Activiteiten	Drinkwatervoorziening.													
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5.7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.													
Financieel risico	Nauwelijks, de dividenduitkering waarop we recht hebben komt ongeveer uit op € 1.000. Over 2017 is in 2018 geen dividend uitgekeerd.													
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. De AvA vindt één keer per jaar plaats.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <tr> <th></th><th>31-12-2016</th><th>31-12-2017</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 97.085.000</td><td>€ 103.668.000</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 152.765.000</td><td>€ 162.538.000</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 3.043.000</td><td>€ 6.583.000</td></tr> </table>			31-12-2016	31-12-2017	Eigen vermogen	€ 97.085.000	€ 103.668.000	Vreemd vermogen	€ 152.765.000	€ 162.538.000	Jaarresultaat	€ 3.043.000	€ 6.583.000
	31-12-2016	31-12-2017												
Eigen vermogen	€ 97.085.000	€ 103.668.000												
Vreemd vermogen	€ 152.765.000	€ 162.538.000												
Jaarresultaat	€ 3.043.000	€ 6.583.000												
	De jaarrekening 2018 van N.V. Waterbedrijf Oasen is nog niet beschikbaar.													
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van (onthard) drinkwater in de gemeente.													

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.								
Doel / Activiteiten	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn; alles in de ruimste zin van het woord.								
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.								
Financieel belang gemeente	De aandelen zijn voor 50% in handen van Energiebedrijf DELTA N.V. en voor de andere 50% in handen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). De deelname van de gemeente Zwijndrecht in het GBE is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,2%. Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt als aandeelhouder jaarlijks dividend, zijnde 50% van 0,2% van de uitkering door Evides N.V. De uitkering verantwoord in 2018 bedraagt € 31.812 (slotdividend 2017 en interimdividend 2018).								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 251.710.820</td><td>€ 255.219.172</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 3.135</td></tr><tr><td>€ 23.617.118</td><td>€ 21.208.352</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 251.710.820	€ 255.219.172	€ 0	€ 3.135	€ 23.617.118	€ 21.208.352
31-12-2017	31-12-2018								
€ 251.710.820	€ 255.219.172								
€ 0	€ 3.135								
€ 23.617.118	€ 21.208.352								
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van drinkwater in de gemeente.								

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten								
Vestigingsplaats	Den Haag.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.								
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.								
Activiteiten	Financiële dienstverlening.								
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk.								
Financieel risico	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst. Het dividend dat wij jaarlijkse ontvangen werd in 2018 geraamd op het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar. De raming voor 2018 bedraagt € 123.000. In werkelijkheid is € 120.279 gerealiseerd (uitkering over het jaar 2017).								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. Deze vergadering vindt één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> <tr> <td>€ 4.953.000.000</td><td>€ 4.991.000.000</td></tr> <tr> <td>€ 135.041.000.000</td><td>€ 132.518.000.000</td></tr> <tr> <td>€ 393.000.000</td><td>€ 337.000.000</td></tr> </table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 4.953.000.000	€ 4.991.000.000	€ 135.041.000.000	€ 132.518.000.000	€ 393.000.000	€ 337.000.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 4.953.000.000	€ 4.991.000.000								
€ 135.041.000.000	€ 132.518.000.000								
€ 393.000.000	€ 337.000.000								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Netto jaarresultaat									
Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging te zien.								

7. Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf geven wij een toelichting op de uitvoering van het grondbeleid en krijgt u inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf met een prognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf.

Resultaten 2018 in hoofdlijnen

In 2018 konden we een aantal stappen zetten in de ontwikkeling van nieuwbouwwoningen. Zo is de bouw van de veertien eengezinswoningen in de tweede fase aan de Onderdijkserijweg in mei van dat jaar gestart. En de nieuwbouwwoningen in de projecten Euryza (deelproject 2 met 27 woningen in appartementencomplex Rozenburg) en Voorzieningencluster Heerjansdam (23 eengezinswoningen) zijn in juli respectievelijk november in de verkoop gegaan. Gezien de belangstelling voor deze woningen wordt een voorspoedige verkoop verwacht zodat de start bouw niet lang op zich zal laten wachten. Daarnaast vordert de bouw van de eerste twee appartementencomplexen 'Rietvink' en 'Landzigt' op het Euryza terrein gestaag.

Andere nieuwbouwlocaties voor woningen zijn in voorbereiding genomen (Buizerdstraat) of bevinden zich nog in een voorstadium van onderzoek (onder andere Van 't Hofflocatie, Spoorzone, Noordoevers). We verwachten de komende jaren meerdere nieuwbouwlocaties aan de portefeuille toe te kunnen voegen.

De verkoop van bedrijfskavels op Bakestein is achter gebleven ten opzichte van de verwachtingen. In 2018 hebben we de verkoop van een kavel afgerond en voor een tweede kavel hebben we een koopovereenkomst gesloten maar het transport zal pas in 2019 plaatsvinden. Voor de verkoop van een derde kavel verwachten we begin 2019 de optieovereenkomst kunnen ondertekenen. Hoewel we nog in gesprek zijn met meerdere potentiële kopers willen we de verkoop stimuleren door in 2019 een samenwerking aan te gaan met een bedrijfsmakelaar om ook via die kanalen de promotie en acquisitie vorm te geven. Daarnaast willen we bij de in 2019 geplande herziening van het bestemmingsplan Bakestein kijken of er bepalingen in het beeldkwaliteitsplan aangepast of geschrapt kunnen worden zonder afbreuk te doen aan de beoogde stedenbouwkundige kwaliteit. De ervaring leert dat de praktische invulling van de kavels (vanuit het oogpunt van een efficiënte bedrijfsvoering door de ondernemers) soms belemmerd wordt door beperkende voorwaarden in het beeldkwaliteitsplan uit 2001.

De resultaten van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn ontwikkelen zich, net als vorig jaar, over het totaal genomen positief. De ontwikkelingen bij het project Euryza hebben hierin een belangrijk aandeel. Door de gewijzigde stedenbouwkundige opzet, met een toename van het aantal te realiseren woningen, neemt het verwachte exploitatieverlies met bijna € 1,8 miljoen af. Omdat het verwachte exploitatieverlies bij het project Voorzieningencluster Heerjansdam met € 0,2 miljoen toeneemt valt er per saldo een bedrag van € 1,6 miljoen vrij uit de verliesvoorziening Stedelijke ontwikkeling. Dit bedrag voegen wij toe aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie. Voor de verkoop van de kavels op Bakestein houden we nu rekening met een jaar langere planperiode. De extra plan- en rentekosten die hierdoor ontstaan vallen weg tegen de dotatie die we moeten doen als gevolg van de verplichting om tussentijds winst te nemen. Volgens de voorgeschreven berekeningsmethode is er in 2018 sprake van een negatieve winst, zodat we een bedrag uit de reserve moeten onttrekken ten gunste van de grondexploitatie Bakestein.

In totaal zijn de verwachte projectresultaten met € 1,6 miljoen voordelig aangepast. In onderstaande figuur geven we een samenvattend overzicht met een korte toelichting.

figuur 1: mutaties in prognoses bouwgrondexploitatie (bedragen x € 1.000 contante waarde 1 januari 2019)

PROJECT	MUTATIE ¹⁾ n.c.w. 1-1-2019	TOELICHTING/REDEN
Euryza	1.789	V hogere grondwaarde door groter bouwprogramma in Fase 2
Voorzieningcluster HJD	-189	N toename kosten (o.a. bodemverontreiniging en compensatie natuurwaarde)
Onderdijkserijweg	0	- resultaat ongewijzigd
<i>subtotaal:</i>	<u>1.600</u>	V <i>afname verliesvoorziening</i>
Bakestein	12	V dotatie uit reserve + 260 ('negatieve winst' in 2018) verminderd met toename plan- en rentekosten -/- 248 (o.a. door verlenging planperiode met 1 jaar)
TOTAAL:	<u><u>1.612</u></u>	V

¹⁾ V = voordelig; N = nadelig

Omdat we bij de herziening van de grondexploitatie Euryza planinhoudelijke wijzigingen (programmering, woningaantallen en -typen) doorgevoerd hebben dient de geactualiseerde grondexploitatie conform de voorschriften door uw raad te worden vastgesteld. Daarom stellen wij u bij het vaststellen van deze rekening ook expliciet voor om de geactualiseerde grondexploitatie Euryza vast te stellen.

De financiële gevolgen van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting met ingang van 1 januari 2016 zijn hier niet inbegrepen. Deze belasting wordt over het totaal aan belaste activiteiten van de gemeente, waaronder de grondexploitaties, geheven. De verwachte belastingdruk lichten we elders in deze rekening toe.

Vermogenspositie grondbedrijf

Het vermogen van het grondbedrijf is vooral een instrument om stedelijke ontwikkelingen te financieren en daarmee beleidsdoelstellingen te realiseren middels de uitvoering van projecten. Uitgangspunt is dat de totale exploitatie van bouwgronden in principe kostendekkend moet zijn.

Op basis van de huidige inzichten is de exploitatie van bouwgronden over het totaal, net als in voorgaande jaren, meer dan kostendekkend. In 2018 is het dekkingsoverschot met € 1,3 miljoen toegenomen tot € 4,4 miljoen (netto contante waarde (n.c.w.) per 1 januari 2019). Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de verbetering van de grondexploitatie Euryza waardoor het verwachte verlies op deze locatie afneemt. Voor het opvangen van financiële tegenvallers bij de gebiedsontwikkelingen (risico's) is een aparte reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf beschikbaar. De omvang van deze reserve wordt jaarlijks, bij de begroting, getoetst aan het risicoprofiel.

De opbouw van de vermogenspositie van het grondbedrijf is in onderstaande figuur aangegeven (zie figuur 2).

figuur 2: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2019
(bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie grondbedrijf (netto contante waarde 1-1-2019)	
A) winstpotentie grondbedrijf	2.210
B) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	2.179
Totaal (potentieel dekkingsoverschot)	4.389 voordelig

C) weerstandsvermogen grondbedrijf	1.331 voordelig
------------------------------------	-----------------

Van het berekende dekkingsoverschot is ultimo 2018 een bedrag van € 2,18 miljoen gerealiseerd. Het resterende bedrag, de winstpotentie, moet nog daadwerkelijk gerealiseerd worden. Dit is vooralsnog een theoretisch bedrag; dit saldo wordt immers pas concreet wanneer de exploitatiebegrotingen conform de voorcalculaties afgesloten kunnen worden. Op basis van de huidige inzichten berekenen we deze zogenaamde winstpotentie op een bedrag van afgerond € 2,2 miljoen. Deze winstpotentie omvat het contant gemaakte saldo van het nog te realiseren voordelige exploitatieresultaat van het project Bakestein plus de verwachte nadelige exploitatieresultaten van de projecten Euryza, Voorzieningencluster Heerjansdam en Onderdijkserijweg Zuidelijke driehoek. De verwachte nadelige exploitatieresultaten worden gedekt door verliesvoorziening Stedelijke Ontwikkeling (zie figuur 3).

figuur 3: winstpotentie per 1 januari 2019

- = nadelig (N); + = voordelig (V)

onderdeel	verwacht projectresultaat	
	eindwaarde	n.c.w. 1-1-2019
Bouwgronden in exploitatie (4 st.)	€ 7.260.088- N	€ 6.476.769- N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	€ 9.589.357 V	€ 8.687.000 V
Eindsaldo, winstpotentie.....	€ 2.329.269 V	€ 2.210.231 V

Onderhanden werk

Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarden van de betreffende projecten. Op de balans zijn deze boekwaarden opgenomen onder de post 'Onderhanden werk'. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Na uitvoering van het project sluiten we de exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met een reserve of met de voorziening 'Stedelijke Ontwikkeling' (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een voorziening gevormd is).

De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden is in het afgelopen jaar door projectinhoudelijke activiteiten licht toegenomen. Maar door twee administratieve boekingen neemt de boekwaarde per saldo met € 2,1 miljoen af tot € 14.792.506. Deze twee boekingen hebben betrekking op de projecten Bakestein en Euryza. Een deel van de verwachte winst van het project Bakestein wordt sinds 2017 conform de voorschriften jaarlijks, volgens een voorgeschreven berekeningsmethodiek, naar rato van de projectvoortgang uitgenomen en aan de reserve toegevoegd. Zo hebben we in 2017 een winst van € 4,6 miljoen aan dit project onttrokken. Op basis van de realisatie in 2018 is er dit jaar

sprake van een negatieve winst met als gevolg dat er een dotatie uit de reserve aan de grondexploitatie plaatsvindt. De ontwikkeling van het Euryzaterrein vindt gefaseerd plaats waarbij per fase een deel van de koopsom voor de bouwgrond ontvangen wordt. Voor de nog te ontwikkelen fases staat administratief, als onderdeel van de boekwaarde, een vordering open. Deze vordering hebben we in 2018 verhoogd naar aanleiding de geactualiseerde grondexploitatie waarin de totale grondwaarde toegenomen is door de uitbreiding van het woningbouwprogramma.

In onderstaande tabel (figuur 4) lichten wij de mutaties in de boekwaarden nader toe.

figuur 4: mutatie boekwaarden onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)
(bedragen x € 1.000)

boekwaarde 31-12-2017	16.907	
Investerings		
- verwerving/verplaatsingskosten	0	
- sloopwerkzaamheden	0	
- bouwrijp maken	36	
- woonrijp maken	49	
- planontwikkeling	346	
- overig	47	
- rentekosten	345	
	<u>823</u>	
Inkomsten		
- grondverkopen	-650	
- subsidies	0	
	<u>-650</u>	
<i>mutatie boekwaarde door projectactiviteiten:</i>	173	
Overig		
- verrekening met reserves	-265	(a)
- herwaardering openstaande vordering Euryza	-2.023	(b)
boekwaarde 31-12-2018	<u>14.792</u>	

(a) voornamelijk dotatie aan grondexploitatie Bakestein ('negatieve winst' in 2018).

(b) betreft een administratieve boeking (de opbrengsten moeten nog gerealiseerd worden).

De totale investeringsomvang van de onderhanden projecten (alle in exploitatie genomen gronden) omvat € 53 miljoen aan investeringen en ruim € 50 miljoen aan opbrengsten. Eind 2018 is hiervan 92% respectievelijk 77% als gerealiseerd in de boekwaarde opgenomen. Om tot een afronding van alle onderhanden projecten te komen verwachten wij nog € 4 miljoen aan investeringen en € 11 miljoen aan opbrengsten (inclusief de openstaande vordering Euryza) te realiseren.

De hiervoor aangegeven boekwaarde die op de balans onder de post 'Onder handen werk' is opgenomen heeft betrekking op de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn. Er is sprake van in exploitatie genomen bouwgrond vanaf het moment dat de grondexploitatie door de gemeenteraad is vastgesteld. De (voorbereidings)kosten die in de periode voor de vaststelling van de grondexploitatie worden gemaakt kunnen onder voorwaarden geactiveerd worden onder 'Immateriële vaste activa'. In 2018 gaat het om een bedrag van (afgerond) € 245.000 aan kosten voor de voorbereiding van het project Buizerdstraat.

Reserves en voorzieningen

Bij een strategische inzet van het vermogen is niet alleen de financiële dekking van het totaal aan investeringen van belang maar ook de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen (weerstandsvormen) en de tijdige beschikking over een vrije reserve om tot realisatie van nieuwe verliesgevende projecten te kunnen besluiten (op dat moment moet een voorziening getroffen kunnen worden). Om

hierop te kunnen sturen hebben we het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in twee reserves met ieder een eigen doel (zie figuur 5). Volledigheidshalve vermelden we in deze paragraaf ook de ontwikkelingen van de voorziening De Volgerlanden. Deze voorziening maakt echter geen onderdeel uit van de vermogenspositie van het grondbedrijf.

In dit hoofdstuk geven wij u per reserve of voorziening een korte toelichting op de belangrijkste mutaties in het afgelopen jaar en de omvang ultimo 2018. Daarna geven wij een toelichting op enkele relevante verschillen in de mutaties ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2018.

figuur 5: reserves en voorzieningen grondbedrijf

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognosticeerde verliezen (netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een voorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verliesgevend project. De bedragen voor een nieuwe voorziening komen in beginsel uit een vrije reserve. Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande voorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. De hiervoor benodigde bedragen komen in beginsel uit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.	ja
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten als dergelijke projecten in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	nee
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande voorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verliesgevende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallende toekomstige exploitatiewinsten op te vangen (behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee
voorziening De Volgerlanden	voorziening	Specifiek bestemd voor de dekking van ons aandeel in het verwachte exploitatieverlies van het project De Volgerlanden (netto contante waarde).	ja

Voorziening Stedelijke ontwikkeling

Het saldo van de verwachte exploitatieresultaten van de verliesgevende projecten (Euryza, Voorzieningencluster Heerjansdam en Onderdijkserijweg) is in 2018 met € 1,6 miljoen afgenomen. Hierdoor kan de verliesvoorziening met eenzelfde bedrag verlaagd worden. Dit vrijvallende bedrag voegen we toe aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie.

Daarnaast voegen we € 0,2 miljoen rente aan de verliesvoorziening toe omdat deze gebaseerd is op de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen.

De voorziening Stedelijke Ontwikkeling neemt door de hiervoor genoemde mutaties met € 1,4 miljoen af tot een saldo van € 8,7 miljoen eind 2018. Dit saldo vertegenwoordigt de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen van de drie genoemde projecten.

Reserve Gerealiseerde winstpotentie

Als gevolg van de gewijzigde regelgeving (BBV) moeten wij sinds 2017 bij een winstgevende gebiedsontwikkeling jaarlijks, naar rato van de projectvoortgang, een deel van de verwachte winst aan de grondexploitatie onttrekken. Deze tussentijdse winst dient volgens een voorgeschreven methode van 'percentage of completion' te worden bepaald. Voor 2018 levert deze berekeningssystematiek een negatieve winst van € 0,26 miljoen op voor het project Bakestein. Dit heeft tot gevolg dat we dit jaar geen winst onttrekken ten gunste van de reserve maar dat we een bedrag van € 0,26 miljoen aan de grondexploitatie toevoegen ten laste van de reserve Gerealiseerde winstpotentie. Daarnaast verrekenen we nog een nagekomen kostenpost van € 4.500 uit de in 2017 afgesloten grondexploitatie Karel Doormanlaan met deze reserve.

Tezamen met de toevoeging van de hiervoor vermelde vrijval van € 1,6 miljoen uit de voorziening Stedelijke ontwikkeling neemt het saldo van de reserve Gerealiseerde winstpotentie met € 1,3 miljoen toe tot een saldo van bijna € 2,2 miljoen eind 2018.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf

Zoals bekend voeren we een juridische procedure inzake de naheffingsaanslagen omzetbelasting LOC. Op 30 mei 2016 heeft de Rechtbank geoordeeld dat de naheffingsaanslagen ten onrechte zijn opgelegd. Het Gerechtshof heeft echter op 25 april 2017, nadat de Belastingdienst een hoger beroep had ingesteld, de uitspraak van de Rechtbank vernietigd. Wij hebben daarna beroep in cassatie ingesteld tegen de uitspraak van het Gerechtshof bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft op 19 oktober 2018 arrest gewezen. Het arrest komt in het kort er op neer dat de gemeente recht heeft op aftrek van de BTW over de bouwkosten van de sporthal van het LOC. De hoogte van die bouwkosten moeten echter nog bepaald worden. Daarvoor verwijst de Hoge Raad naar het gerechtshof Amsterdam. Die moet zich ook buigen over het recht op aftrek voor de overige bouwdelen van het LOC.

Naar aanleiding van dit arrest hebben we, op verzoek van de Belastingdienst, geprobeerd tot een compromis te komen over de afwikkeling van dit arrest. Deze poging heeft echter niet tot een acceptabele oplossing geleid, zodat nu het juridische traject bij het gerechtshof Amsterdam voortgezet wordt. De uitkomst blijft daarom nog wel enige tijd onzeker. Ook over de hoogte van de BTW over de sporthal kon met de Belastingdienst geen overeenstemming bereikt worden.

Voor de uitkomst van de procedure bij het gerechtshof Amsterdam (en eventuele vervolg procedures daarna) zijn meerdere scenario's te bedenken waarbij de financiële uitkomst sterk varieert; elke rekensom blijft een globale inschatting. Het arrest van de Hoge Raad biedt ons door de verwijzing naar het gerechtshof Amsterdam te weinig houvast om goed onderbouwd anders met de bedragen om te gaan dan we tot nu toe gedaan hebben.

Dit betekent dat we bij de berekening van de jaarlijkse afschrijvingskosten van het LOC ons blijven baseren op de investeringssom zonder omzetbelasting. Het risico dat de omzetbelasting wel in de afschrijvingskosten meegenomen moet worden hebben we gedekt door een gereserveerd bedrag in de

reserve Grote projecten. Vanuit deze reserve voegen we jaarlijks de fictieve afschrijving van de omzetbelasting toe aan de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. In 2018 gaat het om een bedrag van € 41.172.

De interne personeelskosten voor de begeleiding van de juridische procedure tegen de naheffingsaanslagen omzetbelasting worden ook met deze reserve verrekend. In 2018 is hier € 9.061 aan besteed.

Bij het actualiseren van de grondexploitaties voor de jaarrekening 2018 hebben wij de risico's niet uitvoerig opnieuw beoordeeld. Het beeld is wel dat door de gunstige marktontwikkelingen en de voortgang van de projecten de risico's in het algemeen iets afnemen. Daar staat tegenover dat er nieuwe risico's ontstaan op het moment dat we nieuwe projecten opstarten (bijvoorbeeld project Buizerdstraat). Ook de ontbinding en de financiële afwikkeling van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht en Dordrecht inzake het beheer van de gronden in Noordoevers kan van invloed zijn op het risicoprofiel. Het gaat daarbij om het risico dat een deel van de grondwaarde afgeboekt moet worden als de marktwaarde lager ligt. Wij zullen deze en andere ontwikkelingen bij de begroting 2020 vertalen naar een nieuw risicoprofiel.

We beschikken naar eind 2018 over een saldo van € 1,3 miljoen in de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Volgens de laatste risicoanalyse voldoen we daarmee aan de ondergrens van de benodigde buffer voor de dekking van de risico's.

Voorziening De Volgerlanden

Sinds 1996 werkt de Gemeente Zwijndrecht samen met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht in de ontwikkeling en realisatie van het project De Volgerlanden. Het aandeel van de Gemeente Zwijndrecht in het exploitatieresultaat omvat 50% bij een voor- of nadelig resultaat tot € 20 miljoen (eindwaarde) en een derde deel van het meerdere boven de € 20 miljoen (eindwaarde).

Op het moment van schrijven is de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie De Volgerlanden nog niet afgerond. In de conceptversie van de geactualiseerde grondexploitatie De Volgerlanden 2019 neemt het verwachte exploitatieverlies met € 1,1 miljoen af. De conceptversie sluit op een verwacht exploitatieverlies van € 284.311 (eindwaarde ultimo 2028). In deze berekening is een kostenpost opgenomen die naar de mening van Zwijndrecht niet betrokken moet worden bij de verdeling van het exploitatieresultaat. Omdat de grondexploitatie zonder deze kostenpost niet langer verliesgevend is, hoeven we geen verliesvoorziening meer aan te houden. De huidige verliesvoorziening van € 594.388 valt in deze rekening vrij ten gunste van het resultaat. Over de herziening van deze grondexploitatie en de ontwikkelingen in het project De Volgerlanden wordt u door ons afzonderlijk geïnformeerd.

In onderstaand figuur geven wij een samenvattend overzicht van alle hiervoor beschreven mutaties in de reserves en voorzieningen in het boekjaar 2018.

figuur 6: mutaties reserves en voorzieningen grondbedrijf en voorziening De Volgerlanden in 2018 (x € 1 miljoen)

	'vrije' reserve Gereal. Winst- potentie GB	reserve Weerstands- vermogen GB	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening De volgerlanden
saldo 31-12-2017	0,84	1,30	10,09	0,58
rente over 2018			0,20	0,01
BTW-risico LOC (afschrijving 2018 en kosten 2018)		0,03		
vrijval uit voorziening Stedelijke Ontwikkeling	1,60		-1,60	
dotatie aan grex Bakestein ('negatieve winst' 2018)	-0,26			
aanpassing voorziening De Volgerlanden				-0,59
mutaties in 2018:	1,34	0,03	-1,40	-0,58
saldo 31-12-2018	2,18	1,33	8,69	0,00

Belangrijkste verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018

Het bedrag dat vrijvalt uit de voorziening Stedelijke Ontwikkeling is € 0,24 miljoen lager dan verwacht. Dit komt vooral door de actualisatie van de grondexploitatie Euryza waarbij de afname van het verlies minder groot is dan in de gewijzigde begroting is verwerkt.

De toevoeging aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie valt € 0,66 miljoen lager uit door de, hiervoor beschreven, lagere vrijval uit de voorziening Stedelijke ontwikkeling en door de uitkomst van de voorgeschreven methode om de tussentijdse winst te bepalen. Doordat de verkoop van twee kavels op Bakestein doorschuift naar 2019 en bij de actualisatie van de grondexploitatie de geraamde kosten toenemen, is er voor 2018 sprake van een negatieve winstneming. Met als gevolg dat we geen bedrag toevoegen aan deze reserve maar juist onttrekken. Dit geeft een nadelig verschil van € 0,42 ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Het verschil in de gerealiseerde mutatie in de voorziening De Volgerlanden ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 0,6 miljoen. Dit verschil houdt verband met de herziening van de grondexploitatie De Volgerlanden waarover wij u afzonderlijk informeren.

8. Paragraaf Interbestuurlijk toezicht

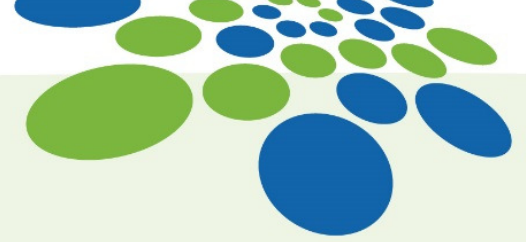
Op 1 oktober 2012 is de nieuwe Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden. Deze wet vormt de basis van de herziening van het interbestuurlijk toezicht: het toezicht van de ene op de andere bestuurslaag. Met deze nieuwe wet wordt beoogd de interbestuurlijke lasten te verminderen en het toezicht te versoberen. Met de inwerkingtreding van deze wet is een groot aantal toezichtbepalingen in diverse wetten (specifiek toezicht) vervallen. Daarvoor in de plaats komt een meer generieke aanpak van het interbestuurlijk toezicht.

De gedachte achter de nieuwe wet is onder andere dat het nieuwe toezicht soberder, selectiever en risicogericht wordt. Niet de toezichthouder, maar de vertegenwoordigende organen – in ons geval is dat uw gemeenteraad – is in eerste instantie aan zet om via horizontale verantwoording toezicht te houden op de uitoefening van medebewindstaken door de colleges. Uitgaande van vertrouwen in en zelfsturing van gemeenten wil de provincie Zuid-Holland de informatie over en het toezicht op de wettelijke taakbehartiging door gemeenten regelen met een bestuursovereenkomst. In samenspraak met de Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten (VZHG) heeft de provincie een Model bestuurs-overeenkomst over het interbestuurlijk toezicht voorbereid. Deze overeenkomst is aan alle gemeenten in de provincie Zuid-Holland voorgelegd en het college van Zwijndrecht heeft deze overeenkomst getekend.

In deze paragraaf treft u de informatie aan die wij conform het door de provincie aangeleverde model voor 2018 moeten opnemen in onze jaarverantwoording. Het verschaft informatie over de invulling van wettelijke domeinen waarop de provincie een toezichthoudende taak vervult. De taken waarop het Rijk het toezicht moet houden maken uiteraard geen onderdeel uit van de overeenkomst en zijn hier niet in opgenomen. Aan de kwalificatie rood, oranje of groen valt af te lezen in hoeverre wij voldoen aan de gestelde criteria. Op basis van de gegeven kwalificatie en toelichting zal de provincie vervolgens bepalen hoe zij haar toezichthoudende rol verder invulling geeft.

Financiën	Status	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		De begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 zijn beoordeeld door de Provincie. De begroting 2019 en de meerjarenraming van de gemeente Zwijndrecht voldoen aan de criteria voor repressief toezicht. Een kanttekening is geplaatst bij de jaren 2019 en 2020. In deze jaren worden de structurele lasten niet helemaal gedekt door structurele baten; de jaarschijven 2021 en 2022 zijn wel gedekt door structurele baten. Meerjarig gezien worden de structurele lasten dus niet volledig gedekt door structurele baten. Voor de begroting 2020-2024 heeft de provincie aangegeven dat alle jaren in evenwicht dienen te zijn.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	ja	
Ruimtelijke ordening	Status	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)		De gemeente heeft een structuurvisie 2020 die is vastgesteld en is nog steeds van kracht. Daarnaast heeft de gemeente een geactualiseerd bestemmingsplannen bestand. Deze worden op de gebruikelijke wijze op Ro-online gezet zodat burgers en bedrijven de bestemmingsplannen digitaal kunnen bekijken. Alle bestemmingsplannen en ruimtelijke onderbouwingen bevatten ook een toelichting met daarin verwijzingen naar staand beleid zowel, lokaal, regionaal en provinciaal.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee	

Omgevingsrecht Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen	Status	TOELICHTING	
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		De diverse documenten zoals benoemd in voorgaande kolom zijn allemaal aanwezig. Er is in het eerste kwartaal van 2018 een uitvoeringsprogramma handhaving alsmede evaluatie van het voorgaande jaar vastgesteld. Ook is er een bouwbeleidsplan. Alle relevante info is aan de raad kenbaar gemaakt door het toezenden van een raadsbrief. De betrokken partners zoals de Provincie Zuid-Holland krijgen ook een bekendmaking. In 2018 is er meer aandacht geweest voor Toezicht en Handhaving om te kunnen blijven voldoen aan de verordening VTH zoals door de gemeenteraad vastgesteld.	
Is er reden voor extra aandacht?	nee		
Monumentenzorg	Status	TOELICHTING	
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		Dorp Stad en Land (DSL) is de onafhankelijke deskundige die het college van B&W adviseert als het gaat om redelijke eisen van welstand. Tevens is DSL aan zet als het gaat om een onafhankelijk advies voor de gemeentelijke monumenten. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wordt ingeschakeld voor Rijksmonumenten.	
Is er reden voor extra aandacht?	nee		
Archief- en informatiebeheer	Status	TOELICHTING	
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde		Het fysieke archiefbeheer en het beleid rondom archivering is nagenoeg op orde. Het digitale archiefbeheer is dat momenteel nog niet. Samen met de andere Drechtstedengemeenten implementeren we momenteel een klant-, zaak- en archiefsysteem dat voldoet aan de eisen van de archiefwet om ons digitaal archiveren op orde te brengen.	
Is er reden voor extra aandacht?	ja		
Huisvesting Vergunninghouders	Status	TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong/ achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	44
		Fase interventieladder op 1 januari	
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	34
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	18
		Voorsprong/ achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	28
		Fase interventieladder op 1 juli	taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	29
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	1
		Voorsprong/ achterstand per 31 december 2018	0
		Fase interventieladder op 31 december	taakstelling gerealiseerd
Is er reden voor extra aandacht?	nee		

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>												
1 Jeugd en Onderwijs	-13.774	456	-13.318	-15.301	566	-14.735	-15.202	706	-14.495	99	140	240
2 Welzijn en Zorg	-13.532	0	-13.532	-15.363	1.308	-14.055	-15.670	2.121	-13.549	-307	813	506
3 Cultuur, Sport en Recreatie	-3.304	0	-3.304	-3.250	0	-3.250	-3.227	7	-3.220	23	7	30
4 Veiligheid	-3.207	15	-3.192	-3.207	302	-2.905	-3.244	322	-2.922	-37	19	-18
5 Economie en Arbeidsmarkt	-29.821	16.520	-13.301	-29.638	16.679	-12.959	-29.607	16.764	-12.844	30	84	115
6 Bestuur en Dienstverlening	-6.211	1.302	-4.910	-6.272	1.293	-4.979	-6.404	1.837	-4.567	-132	545	412
7 Wonen en Bouwen	-6.411	1.635	-4.776	-6.143	1.604	-4.539	-5.976	1.616	-4.360	167	12	179
8 Inrichting van de gemeente	-7.503	5.543	-1.960	-9.282	9.034	-248	-6.748	6.673	-74	2.534	-2.360	173
9 Openbaar gebied	-27.175	16.058	-11.117	-27.629	16.465	-11.164	-26.086	15.756	-10.330	1.543	-709	835
10 Financiën	-1.249	0	-1.249	-1.044	0	-1.044	-917	22	-895	127	22	149
<i>Subtotaal programma's</i>	<i>-112.186</i>	<i>41.528</i>	<i>-70.658</i>	<i>-117.128</i>	<i>47.252</i>	<i>-69.876</i>	<i>-113.080</i>	<i>45.825</i>	<i>-67.256</i>	<i>4.048</i>	<i>-1.427</i>	<i>2.621</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>												
Lokale heffingen	0	11.033	11.033	0	10.901	10.901	0	11.090	11.090	0	189	189
Algemene uitkering	0	66.724	66.724	0	67.191	67.191	0	67.294	67.294	0	104	104
Dividend	0	1.315	1.315	0	1.290	1.290	0	1.288	1.288	0	-1	-1
Saldo van de financieringsfunctie	370	179	550	370	179	550	415	154	569	45	-25	19
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>370</i>	<i>79.251</i>	<i>79.621</i>	<i>370</i>	<i>79.561</i>	<i>79.931</i>	<i>415</i>	<i>79.827</i>	<i>80.242</i>	<i>45</i>	<i>266</i>	<i>311</i>
<i>Overhead</i>	<i>-11.478</i>	<i>52</i>	<i>-11.426</i>	<i>-13.224</i>	<i>154</i>	<i>-13.070</i>	<i>-13.334</i>	<i>242</i>	<i>-13.092</i>	<i>-110</i>	<i>88</i>	<i>-22</i>
<i>Vennootschapbelasting</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo van baten en lasten	-123.294	120.831	-2.463	-129.982	126.966	-3.016	-126.000	125.893	-107	3.982	-1.073	2.909
<i>Mutaties reserves</i>												
1 Jeugd en Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Welzijn en Zorg	0	599	599	-690	1.418	728	-743	1.456	713	-53	38	-15
3 Cultuur, Sport en Recreatie	0	0	0	0	30	30	0	30	30	0	0	0
4 Veiligheid	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	0	0
5 Economie en Arbeidsmarkt	0	1.258	1.258	0	967	967	0	967	967	0	0	0
6 Bestuur en Dienstverlening	0	0	0	0	92	92	0	92	92	0	0	0
7 Wonen en Bouwen	-172	181	9	-300	284	-16	-283	362	79	17	78	95
8 Inrichting van de gemeente	-41	201	160	-2.481	1.121	-1.360	-2.290	1.505	-786	191	384	574
9 Openbaar gebied	-37	340	303	-598	1.082	484	-598	1.154	556	0	72	72
10 Financiën	-257	0	-257	-476	0	-476	-572	0	-572	-95	0	-95
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	385	385	-185	1.299	1.114	-185	1.299	1.114	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>-508</i>	<i>2.972</i>	<i>2.464</i>	<i>-4.731</i>	<i>6.301</i>	<i>1.570</i>	<i>-4.671</i>	<i>6.873</i>	<i>2.202</i>	<i>59</i>	<i>572</i>	<i>632</i>
Resultaat	-123.801	123.803	1	-134.713	133.267	-1.446	-130.671	132.766	2.095	4.042	-501	3.541

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Balans

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2017		2018	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		203		423
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0		245	
Bijdragen aan activa van derden	203		178	
Materiële vaste activa		176.390		179.907
Investerings met economisch nut				
Gronden uitgegeven in erfpacht	9.039		9.039	
Overige investeringen met een economisch nut	78.059		77.921	
Investerings economisch nut met heffing	54.886		56.352	
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	34.406		36.595	
Financiële vaste activa		8.130		7.846
Kapitaalverstrekkingen aan:				
Deelnemingen	1.601		1.601	
Leningen aan:				
Woningbouwcorporaties	3.349		3.173	
Overige langlopende leningen u/g	3.180		3.071	
TOTAAL VASTE ACTIVA		184.723		188.176
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		12.472		7.000
Onderhanden werk, waaronder Bouwgronden in exploitatie	12.204		7.000	
Gereed product en handelsgoederen	268		0	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		23.390		24.081
Vorderingen op openbare lichamen	11.814		11.468	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	6.000		5.500	
Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen	898		1.027	
Overige vorderingen	4.678		6.086	
Liquide middelen		26		17
Banksaldi	8		5	
Kassaldi	18		12	
Overlopende activa		4.615		3.834
Overlopende activa	4.547		3.586	
Nog te ontvangen voorschotbedragen van:				
Overige Nederlandse overheidslichamen	68		248	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		40.503		34.931
TOTAAL ACTIVA		225.226		223.107

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet Vpb

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet Vpb was niet bekend per balansdatum 2017 en 2018.

Zie toelichting in het jaarverslag bij 13. Vennootschapsbelasting.

PASSIVA	2017		2018	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		47.085		46.979
<i>Algemene reserves (Weerstandvermogen)</i>	32.213		35.014	
<i>Overige bestemmingsreserves</i>	9.591		9.870	
<i>Gerealiseerd Resultaat</i>	5.281		2.095	
Voorzieningen		11.355		6.785
<i>Voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>	8.624		3.633	
<i>Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.</i>	2.730		3.152	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		132.659		132.615
<i>Onderhandse leningen van:</i>				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	3.785		3.711	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	128.874		128.904	
TOTAAL VASTE PASSIVA		191.099		186.378
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		26.067		29.055
<i>Overige Kasgeldleningen</i>	18.000		25.000	
<i>Banksaldi</i>	4.107		594	
<i>Overige schulden</i>	3.960		3.461	
Overlopende passiva		8.060		7.673
<i>Overlopende passiva</i>	4.454		5.030	
<i>Ontvangen maar nog niet bestede voorschot-bedragen van:</i>				
Rijk	294		184	
Overige Nederlandse overheidslichamen	3.312		2.459	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		34.127		36.729
TOTAAL PASSIVA		225.226		223.107

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Garantstellingen overigen	12.431	12.666
Garantstellingen woningbouw	102.219	96.277
Totaal garantstellingen	114.650	108.943

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet.

Algemene waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het recht op het ontvangen van het dividend bestaat.

Personeelslasten zijn toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. Achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en afwaardering wanneer sprake is van duurzame waardevermindering. Bij een tijdelijke waardevermindering vanwege achterstallig onderhoud worden de lasten van het wegwerken van achterstallig onderhoud ineens ten laste van de exploitatie gebracht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Kosten van onderzoek en ontwikkeling

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

De bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen is op het saldo afgeschreven. Afschrijvingen geschieden lineair met inachtneming van de verwachte gebruiks- of nuttigheidsduur. Er is afgeschreven vanaf het eerste jaar volgend op het jaar van ingebruikname. Op grondbezit is niet afgeschreven.

Op grond van artikel 65 van het BBV is bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening ex art. 212. Indien er extra is afgeschreven is dit toegelicht.

Bij de waardering en afschrijving van het vastgoed is rekening gehouden met een restwaarde. Deze restwaarde is gebaseerd op de WOZ-waarde. Daarbij is de volgende differentiatie gehanteerd:

- Categorie 1: kantoren afschrijven tot 50% van de WOZ waarde
- Categorie 2: ateliers, bedrijfsruimten, sportcomplexen, MFA's, Wijk/buurtcentra en woningen afschrijven tot 25% van de WOZ waarde
- Categorie 3: bedrijfsruimten overige, garageboxen, gymlokalen, parkeergarages, specifiek vastgoed (onder andere kerktoren, schouwburg) en vastgoed overig (onder andere poort, schuur) afschrijven tot 0% van de WOZ-waarde.

De ingeschatte restwaarde wordt niet jaarlijks aanpast op grond van de bijgestelde WOZ-waarde. Wel zal jaarlijks aan de hand van de WOZ-waarde worden getoetst of de inschatting van de restwaarde nog reëel is. De verwachting is immers dat de WOZ-waarde in de periode vanaf moment inschatting restwaarde (jaar t) tot het einde van de gebruiksduur zal dalen tot respectievelijk 50%, 25% en 0% van de WOZ-waarde uit jaar t. Indien nodig vindt aanpassing van de restwaarde plaats.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructuurle werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden, overeenkomstig de nota waardering en afschrijving, geactiveerd en afgeschreven. De ondergrond van deze werken is daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging zijn toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grond-

exploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
- de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
- de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar de rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigen waarderingsgrondslag. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigen waarderingsgrondslag kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting dan wel het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van de afwijkingen

Het resultaat na bestemming valt ten opzichte van de Tweede Bestuursrapportage 2018 € 3,5 miljoen hoger uit. In onderstaand overzicht zijn, in overeenstemming met de verordening ex. artikel 212 van de Gemeentewet, de afwijkingen op lasten en baten tussen de realisatie en de begroting na wijziging groter dan € 50.000, alsmede afwijkingen die om politieke redenen van belang zijn, toegelicht. Daarnaast wordt onder de post diversen een overzicht gegeven op kleinere afwijkingen binnen een programma, zodat het niet geanalyseerde verschil op lasten en baten van een programma binnen de € 50.000 blijft.

Nummer	Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Waarvan Structureel
1	Diversen	Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)	1.937.000	-795.000	1.142.000	0
2	1	Lagere bijdrage aan Serviceorganisatie Jeugd	146.000	0	146.000	0
3	1	Hogere lasten onderwijsachterstandenbeleid gedekt door hogere baten	-153.000	153.000	0	0
4	2	Afrekening persoonsgebonden budget (PGB's)	-473.000	473.000	0	0
5	2	Afrekening Beschermd Wonen	0	345.000	345.000	0
6	2	Lagere lasten Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	109.000	0	109.000	0
7	2	Hogere lasten mantelzorg	-56.000	0	-56.000	0
8	2	Lagere lasten en baten Thuis in Zwijndrecht	15.000	-55.000	-40.000	0
9	2	Extra storting in reserve Thuis in Zwijndrecht	-53.000	0	-53.000	0
10	5	Per saldo hogere lasten terrein Lindtsedijk 14	-95.000	50.000	-45.000	0
11	5	Lagere lasten participatiewet	85.000	0	85.000	0
12	6	Extra storting in voorziening wethouderspensioenen	-77.000	0	-77.000	0
13	6	Per saldo voordeel omgevingsvergunning	-30.000	485.000	455.000	0
14	6	Per saldo voordeel leges	-46.000	65.000	19.000	0
15	7	Lagere lasten locatiestudie gymzaal Heer Oudelands Ambacht	78.000	0	78.000	0
16	7	Sloop noodlokalen ten laste van algemene reserve	0	79.000	79.000	0
17	8	Sloop noodlokalen niet ten laste van algemene reserve	0	-79.000	-79.000	0
18	8	Per saldo nadeel project Spoorzone	-86.000	55.000	-31.000	0
19	8	Lagere lasten en baten bouwgrondexploitaties	2.190.000	-2.190.000	0	0
20	8	Vrijval voorziening Volgerlanden	0	594.000	594.000	0
21	9	Lagere lasten en baten afvalinzameling en reiniging deels verrekend met reserve reiniging	133.000	-271.000	-138.000	0
22	9	Per saldo voordeel hondenbeleid	46.000	14.000	60.000	12.000
23	9	Hogere baten begraafplaatsen	0	69.000	69.000	0
24	9	Hogere lasten buitensportaccommodaties	-94.000	0	-94.000	0
25	9	Lagere lasten onderhoud wegen	95.000	0	95.000	0
26	9	Lagere lasten openbare verlichting	95.000	0	95.000	0
27	9	Per saldo voordeel riolering deels verrekend met voorziening riolering	147.000	-78.000	69.000	0
28	10	Lagere lasten generatiepact en hogere toevoeging aan de reserve generatiepact	0	0	0	0
29	11	Hogere baten onroerendezaakbelastingen (OZB)	0	189.000	189.000	0
30	11	Hogere baten algemene uitkering uit het gemeentefonds	0	104.000	104.000	0
31	12	Lagere doorberekening aan investeringsprojecten	-97.000	0	-97.000	0
32	Diversen	Diversen	226.000	292.000	518.000	0
Totaal			4.042.000	-501.000	3.541.000	12.000

1. Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)

Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2018 niet is gebruikt. Dit levert per saldo een incidenteel voordeel op van € 1.142.000 (0,91% van de totale lasten exclusief mutaties met reserves) voor het jaarresultaat 2018. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2019 wel tot prestaties en uitgaven. Bij de bestemming van het resultaat vragen wij om deze budgetten toe te voegen aan het budget 2019. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Bestemming van het resultaat'.

2. Lagere bijdrage aan Serviceorganisatie Jeugd

De incidenteel lagere bijdrage wordt met name veroorzaakt door de terugontvangst PGB jeugd over 2017, van € 121.000. Deze is derde kwartaal 2018 ontvangen. In onze Tweede Bestuursrapportage is dit niet verwerkt aangezien dit onderdeel zou zijn van de verwerking van de Tweede Bestuursrapportage van de SOJ. Die kwam te laat in besluitvorming, waardoor deze afwijking per abuis ook is blijven bestaan.

3. Hogere lasten onderwijsachterstandenbeleid gedekt door hogere baten

De incidenteel hogere lasten worden veroorzaakt doordat er in het laatste kwartaal gestuurd is op het zo veel mogelijk gedeclareerd krijgen van kosten inzake het Onderwijs Achterstandenbeleid. Declaratie is namelijk mogelijk tot en met 2018. Deze uitgaven komen ten laste van de bijdrage die we van het rijk ontvangen. Dit nadeel valt weg tegen de hogere baten.

4. Afrekening persoonsgebonden budget (PGB's)

Er is sprake van een onderbesteding op PGB's volwassenen van € 473.000. De Sociale Verzekeringsbank voert de administratie op de PGB's uit. Zij hebben ons dit bedrag uitgekeerd (hogere bate). In overeenstemming met de financieringsafspraken worden de onder- en overbestedingen verrekend met de Sociale Dienst Drechtsteden (hogere lasten). Het saldo is uiteindelijk nul.

5. Afrekening Beschermd Wonen

Een hogere verwachte incidentele terugontvangst op de middelen voor Beschermd Wonen van € 345.000. Dit blijkt uit de voorlopige jaarcijfers van de gemeente Dordrecht, die het budget als centrumgemeente beheert.

6. Lagere lasten Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Er is sprake van een onderschrijding van € 109.000 door het ramen van de middelen uit de Integratie-Uitkering Wmo uit de septembercirculaire 2018, zoals besloten in onze Tweede Bestuursrapportage (€ 180.000). Op basis van de conceptcijfers van de SDD over 2018 zijn deze middelen slechts gedeeltelijk nodig.

7. Hogere lasten mantelzorg

Met Raadsinformatiebrief 2018-15257 bent u op de hoogte gesteld van de evaluatie waardering mantelzorgers en de beleidsregels 2019. De mantelzorgpasaanvragen zijn gestegen van net driehonderd naar tegen de zevenhonderd eind november 2018. Gelet op het late tijdstip en onderbestedingen op andere producten binnen het programma is de begroting niet aangepast.

8. Lagere lasten en baten Thuis in Zwijndrecht

In 2018 hebben we ondervonden dat de (individuele) matching van vergunninghouders aan reguliere opleidings- en ontwikkeltrajecten minder makkelijker verloopt dan we initieel hadden verwacht. De matching verloopt lastig omdat op de reguliere ontwikkel- en onderwijsmarkt de trajecten die vergunninghouders nodig hebben niet voorhanden zijn. Het ontbreekt aan maatwerktrajecten met meer aandacht voor taal, cultuur en de werkpraktijk. Tenslotte zijn er ook minder statushouders ingestroomd in 2018 dan verwacht. Thuis in Zwijndrecht is een tijdelijk project, waardoor plussen en minnen per definitie incidenteel van aard zijn.

9. Extra storting in reserve Thuis in Zwijndrecht

Bij het instellen van de reserve heeft de raad besloten op basis van realisatie te muteren en ook eventuele inkomsten die betrekking hadden op het huisvesten van statushouders, in deze reserve te storten. Deze € 53.000 is via de Decentrale Uitkering Verhoogde Asielinstroom beschikbaar gekomen en nu alsnog in de reserve gestort.

10. Per saldo hogere lasten terrein Lindtsedijk 14

Incidenteel hogere lasten van € 95.000 in verband met extra beheerkosten voortvloeiende uit vandalisme, diefstal en toezicht op het terrein aan de Lindtsedijk 14. Deze ontwikkelingen zijn bij de Eerste en Tweede Bestuursrapportage gemeld. Daarnaast incidenteel hogere baten van € 50.000 door een eindafrekening van de curator, die het faillissement van Loveld heeft afgerond. Deze bate compenseert de extra lasten van het terrein Lindtsedijk 14 deels. Deze eindafrekening is na Tweede Bestuursrapportage bekend geworden.

11. Lagere lasten participatiewet

De lagere lasten van € 85.000 worden incidenteel veroorzaakt door het ter beschikking stellen van de middelen participatiewet van de septembercirculaire 2018, besloten in onze Tweede Bestuursrapportage (€ 163.000). Op basis van de conceptcijfers van de SDD over 2018 zijn deze middelen slechts gedeeltelijk nodig.

12. Extra storting in voorziening wethouderspensioenen

De noodzakelijke omvang van deze voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Bij de berekeningen per 31 december 2018 is de rekenrente lager dan vorig jaar, waardoor de benodigde voorziening hoger moet zijn en een extra storting moet plaatsvinden. Daarnaast zijn ook de twee nieuwe wethouders toegevoegd aan de voorziening.

13. Per saldo voordeel omgevingsvergunning

In 2018 zijn er extra incidentele inkomsten ontvangen van aanvragen omgevingsvergunning van grotere ontwikkelingen in de gemeente Zwijndrecht, die we niet bij de Tweede Bestuursrapportage hadden voorzien (Euryza en Koningshof). We hebben bij de Kadernota 2018 een prognose van een ontwikkeling (de woningbouwmarkt trekt langzaam aan) doorgegeven. De prognose ten aanzien van de bouwleges (omgevingsvergunning) was dat de komende jaren een stijging in de aanvragen wordt verwacht. We hebben de (meer)jarenbegroting hier ook op aangepast. Daartegenover staan meer uitgaven van € 30.000 vanwege een stijging van aanvragen van omgevingsvergunningen. Het verwerken van deze aanvragen leidt tot meer advieskosten en meer kosten drukwerk en repro. Vooralsnog worden deze extra lasten als incidenteel beschouwd.

14. Per saldo voordeel leges

De hogere baten komen door incidenteel meevallende omzet op reisdocumenten. Dit zorgt voor een plus van € 52.000. Daarnaast is er sprake van kleine plussen en minnen op de omzet leges voor een totaal van € 13.000. Deze inkomsten vallen overigens grotendeels weg tegen hogere afdrachten aan het Rijk (lasten) voor een totaal van € 46.000. Gelet op het lage saldo van deze ontwikkelingen was bij de Tweede Bestuursrapportage nog niet bekend dat de afwijking de rapporteringsgrens zou gaan overschrijden, waardoor de begroting niet is aangepast.

15. Lagere lasten locatiestudie gymzaal Heer Oudelands Ambacht

De besluitvorming over de gymzaal in Heer Oudelands Ambacht heeft plaatsgevonden bij de behandeling van het uitvoeringsprogramma 2019-2022. Daarna is vastgesteld hoe we met dit project verder zouden gaan. Daarbij is besloten de in 2018 gemaakte kosten ten laste van het gereserveerde bedrag voor de kapitaallasten te brengen en voor het vervolg van het project een voorbereidingskrediet aan te vragen. Bij het opstellen van de Tweede bestuursrapportage 2018 was nog niet bekend welk besluit genomen zou worden en dus ook niet welke kosten er in 2018 nog gemaakt zouden worden.

16. Sloop noodlokalen ten laste van algemene reserve

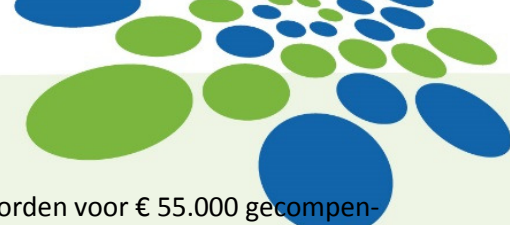
De onttrekking uit de algemene reserve ter dekking van de kosten van de sloop van de noodlokalen van basisschool Develhoek is terecht gekomen in programma 7 waar ook de kosten zijn verantwoord. Overigens is het budget voor de uitgaven bij de Tweede Bestuursrapportage overgeheveld naar 2019. Oorspronkelijk stond het budget en de onttrekking uit de reserve in programma 8. Het budget is overgeheveld naar programma 7, maar de onttrekking is in programma 8 blijven staan.

17. Sloop noodlokalen niet ten laste van algemene reserve

Zie de analyse bij punt 16.

18. Per saldo nadeel project Spoorzone

Incidenteel hogere lasten van € 86.000 vanwege extra advieskosten voor het opstellen van het ambtiedocument voor het project Spoorzone. Deze kosten zijn incidenteel van aard en waren bij de

Tweede bestuursrapportage nog niet voorzien. Deze hogere lasten worden voor € 55.000 gecompenseerd door incidentele bijdragen van de gemeente Dordrecht en de provincie Zuid-Holland. Deze lasten en baten waren bij de Tweede Bestuursrapportage niet voorzien.

19. Lagere lasten en baten bouwgrondexploitaties

Een toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

20. Vrijval voorziening Volgerlanden

Op het moment van schrijven is de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie De Volgerlanden nog niet afgerond. In de conceptversie van de geactualiseerde grondexploitatie De Volgerlanden 2019 neemt het verwachte exploitatieverlies met € 1,1 miljoen af. De conceptversie sluit op een verwacht exploitatieverlies van € 284.311 (eindwaarde ultimo 2028). In deze berekening is een kostenpost opgenomen die naar de mening van Zwijndrecht niet betrokken moet worden bij de verdeling van het exploitatieresultaat. Omdat de grondexploitatie zonder deze kostenpost niet langer verliesgevend is, hoeven we geen verliesvoorziening meer aan te houden. De huidige verliesvoorziening van € 594.388 valt vrij ten gunste van het resultaat.

Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

21. Lagere lasten en baten afvalinzameling en reiniging deels verrekend met reserve reiniging

De lagere lasten van € 133.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- de inschatting van de eindafrekening 2017 van HVC (bij de Jaarstukken 2017) van € 100.000 is ten onrechte aan de batenkant opgenomen. De werkelijke afrekening van € 147.000 is als negatieve last opgenomen in de administratie. Dit zorgt voor lagere lasten van € 147.000.

De lagere baten € 271.000 worden voornamelijk veroorzaakt door:

- € 240.000 lagere baten voor het gescheiden inzamelen (o.a. PMD). In 2018 zijn verschillende PMD-ladingen afgekeurd, waardoor deze baten lager zijn dan geraamd. We werken aan een verbetering van het gehele proces en de daarbij behorende interventies en maatregelen. Deze lagere baten zijn incidenteel van aard en bij de Tweede Bestuursrapportage hebben wij dit risico aan u gemeld.
- de inschatting van de eindafrekening 2017 van HVC (bij de Jaarstukken 2017) van € 100.000 is ten onrechte aan de batenkant opgenomen. De werkelijke afrekening is als negatieve last opgenomen in de administratie. Dit zorgt voor lagere baten van € 100.000.
- de hogere bate van € 72.000 wordt veroorzaakt door een onttrekking uit de reserve Reiniging voor het product afval. In de paragraaf lokale heffingen wordt hierover een nadere toelichting gegeven.

22. Per saldo voordeel hondenbeleid

Incidenteel lagere lasten omdat de evaluatie hondenbeleid met daaruit voortvloeiend de diverse voorstellen (onder andere inrichting van een tweetal omheinde hondenspeelgebieden als pilot) niet door de raad zijn behandeld. We zijn daarom niet tot een definitieve uitvoering overgegaan. De hogere bate van € 14.000 wordt voornamelijk veroorzaakt door € 12.000 hogere baten van voorgaande jaren die in 2018 is ontvangen door extra hondencontroles die in 2017 zijn uitgevoerd. Deze extra opbrengst is structureel van aard en wordt in de begroting 2020 structureel verwerkt.

23. Hogere baten begraafplaatsen

Bij de Eerste Bestuursrapportage 2018 hebben wij de baten van de begraafplaatsen structureel met € 119.000 verlaagd. De hogere baten bestaan voornamelijk uit € 76.000 meer baten uit aankopen particuliere graven en onderhoudsafkopen begraafplaats Jeroen Boschlaan. Jaarlijks schrijven wij nabestaanden aan voor de mogelijkheid tot het verlengen van een particulier graf en onderhoud. In 2018 zijn 138 families aangeschreven, met het verzoek om uiterlijk eind december te reageren. Bij

het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage konden wij nog geen inschatting maken van mogelijke meer opbrengsten. Uit een eerste onderzoek blijkt dat 70 % gebruik heeft gemaakt van verlening. Vooralsnog gaan we uit van een incidentele meeropbrengst. Wij onderzoeken of de meeropbrengst van incidentele aard dan wel structurele aard is. Indien een aanpassing van de begroting nodig is, komen wij daar bij u op terug.

24. Hogere lasten buitensportaccommodaties

Incidenteel hogere lasten van € 94.000 aan onderhoud buitensportaccommodaties. Door de grote werkbelasting in 2018 is ter ondersteuning gebruik gemaakt van inhuur op het gebied van toezicht en advies voor beheer en onderhoud sportvelden voor € 54.000. Daarnaast was er voor € 40.000 sprake van calamiteiten op de sportcomplexen Develstein en Bakestein. Achteraf is gebleken dat er onvoldoende budget was. Een gedeelte van de werkzaamheden was tijdens de Tweede Bestuursrapportage nog niet goed inzichtelijk en voor een ander gedeelte is een verkeerde inschatting gemaakt van de lasten door het jaar heen. Daarvan hadden zaken eerder gemeld moeten worden in de Tweede bestuursrapportage. In 2019 besteden we extra aandacht aan het 'in control' zijn.

25. Lagere lasten onderhoud wegen

Diverse werkzaamheden zijn voor in totaal € 95.000 goedkoper uitgevallen dan bij de Tweede bestuursrapportage verwacht. Vooralsnog gaan we er vanuit dat dit incidenteel is.

26. Lagere lasten openbare verlichting

Incidenteel lagere lasten aan de openbare verlichting. De aannemer heeft in 2018 te maken gehad met een overvolle orderportefeuille en de krapte op de arbeidsmarkt van elektriciteitsmonteurs. Hierdoor zijn voor € 69.000 aan in 2018 geplande werkzaamheden niet in opdracht uitgegeven. Deze werkzaamheden worden in 2019 uitgevoerd ten laste van het budget 2019. Daarnaast zijn er incidenteel lagere lasten van € 26.000 aan energiekosten van de openbare verlichting. Mede als gevolg van het verder verduurzamen van onze OV-installaties hebben wij de energielasten aanzienlijk weten te verlagen, maar door een verhoging van de energiebelasting wordt dit voordeel weer teniet gedaan.

27. Per saldo voordeel riolering deels verrekend met voorziening riolering

De lasten zijn € 44.000 lager dan begroot. Dit betreft diverse kleinere verschillen. Samen met de lagere toevoeging aan de voorziening riolering van € 103.000 zijn de lagere lasten in totaal € 147.000.

De baten zijn € 64.000 lager dan begroot. Dit betreft onder andere:

- de bijdrage van het waterschap aan het onderhoud van de rioolgemalen is in de jaren 2015 tot en met 2017 in totaal € 91.000 te hoog geweest door het gebruik van een verkeerd berekeningsmodel. Het teveel betaalde bedrag is terugbetaald aan het waterschap. De bijdrage in de begroting 2018 en verder is ook gebaseerd op dit onjuiste berekeningsmodel en is hiermee in 2018 € 28.000 te hoog begroot en structureel € 30.000. In totaal is de bijdrage in 2018 € 119.000 lager dan begroot. Dit nadeel is verrekend met de voorziening riolering. We hebben dit na de Tweede Bestuursrapportage 2018 geconstateerd. Het structurele effect melden we in de Eerste Bestuursrapportage 2019. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018-2022 is ook rekening gehouden met de te hoge bijdrage van het waterschap. Hierdoor is de procentuele stijging van de rioolheffing te laag bepaald. Bij het nieuwe GRP zal de bijdrage worden aangepast en worden meegenomen in de nieuwe berekening van de rioolheffing.
- hogere rioolheffing van € 31.000. De hogere baten in 2018 komen door stijging van het aantal huishoudens dat in de heffing wordt betrokken, met name als gevolg van positieve ontwikkelingen op de woningmarkt. Er worden meer nieuwbouwwoningen neergezet en woningen staan gemiddeld korter leeg (gedurende een periode van leegstand kan geen maandelijkse gebruikersheffing in rekening worden gebracht).

Samen met de lagere toerekening BTW aan de rioolheffing van € 14.000 zijn de lagere baten in totaal € 78.000.

Alle verschillen zijn incidenteel en na de Tweede bestuursrapportage 2018 bekend geworden.

28. Lagere lasten generatiepact en hogere toevoeging aan de reserve generatiepact

In de huidige begroting is € 100.000 structureel opgenomen voor de dekking van de kosten voortvloeiend uit het generatiepact. In een bepaald jaar kunnen de kosten meer of minder zijn dan het hiervoor genoemd bedrag. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden, is een bestemmingsreserve ingesteld. Deze reserve wordt jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties. De regeling Generatiepact is per 1 juli 2018 in werking getreden. Er zijn in 2018 vijf aanvragen ingediend. In die gevallen is sprake geweest van een 100% herbezetting van de formatie binnen de afdelingen. De kosten hebben in 2018 € 5.000 bedragen. Het resterend bedrag van € 95.000 is gestort in de reserve. Deze storting in de reserve is niet begroot wat een nadeel oplevert van € 95.000. Per saldo is het effect op het resultaat nihil. Bij het opstellen van de Tweede bestuursrapportage 2018 was het niet bekend hoeveel aanvragen ingediend zouden worden. Op dit moment hebben wij nog geen inzicht in de verwachte aanvragen en ook niet wat de redenen zouden zijn van niet aanvragen. Wij komen hierop terug bij de Tweede Bestuursrapportage 2019. Dan hopen wij meer inzicht te hebben in de aanvragen en of de beschikbaar gestelde middelen bijgesteld moeten worden.

29. Hogere baten onroerendzaakbelastingen (OZB)

Als gevolg van de economische groei in de afgelopen twee jaar is er in Zwijndrecht fors minder leegstand van winkels en kantoren wat zich vertaalt in een hogere opbrengst in 2018 en voorgaande jaren van € 189.000 (1,95% van de totale OZB opbrengst). De lagere leegstand vertaalt zich niet direct in een hogere ozb opbrengst voor de komende jaren.

30. Hogere baten algemene uitkering uit het gemeentefonds

De incidenteel extra baten van per saldo € 104.000 worden veroorzaakt door nabetalingen op het gemeentefonds die in december 2018 en januari 2019 hebben plaatsgevonden.

31. Lagere doorberekening aan investeringsprojecten

De uitvoering van het investeringsprogramma is in 2018 behoorlijk vertraagd door de onduidelijkheden rond PFOA. Hierdoor is ook de inzet van eigen medewerkers aanzienlijk achtergebleven. Daarnaast is er een verschil ontstaan in de toerekening van uren van beheerders. Er is een discussie gevoerd over de rol van beheerders bij de investeringsprojecten; een deel van de werkzaamheden van die beheerders zit in het beoordelen van de vraag of een investering noodzakelijk is en hoe die moet worden uitgevoerd. Dit zijn werkzaamheden die direct verbonden zijn aan de rol van beheerder en moeten daarom ook niet aan de betreffende investeringen worden toegerekend. Dit is bij de ramingen voor 2018 voor een deel wel gedaan. Bij de realisatie komen dergelijke uren niet meer voor. Bij de begroting voor 2020 houden we met deze ontwikkeling rekening.

32. Diversen

Dit betreft het saldo van afwijkingen kleiner dan € 50.000, zodat het niet geanalyseerde verschil op lasten en baten van een programma binnen de € 50.000 blijft.

Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Waarvan Structureel
1	Lagere lasten opvoedingsondersteuning als gevolg van BTW voordeel	41.000	0	41.000	41.000
1	Lagere lasten preventief jeugdbeleid	30.000	0	30.000	0
2	Lagere lasten lokale gedeelte Beschermd Wonen	49.000	0	49.000	0
2	Hogere onttrekking reserve Thuis in Zwijndrecht	0	40.000	40.000	0
4	Hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio	-38.000	0	-38.000	0
5	Lagere lasten Drechtwerk	39.000	0	39.000	0
6	Hogere begeleidings- en opleidingskosten voormalige wethouders	-26.000	0	-26.000	0
7	Lagere lasten onderwijshuisvesting, met name door minder schades en vandalisme	45.000	0	45.000	0
8	Hogere lasten project Noordoever	-42.000	0	-42.000	0
8	Hogere lasten project Van 't Hoff locatie	-37.000	0	-37.000	0
8	Lagere lasten huur locatie Stadsbrug	33.000	0	33.000	0
8	Lager baten verkoop snippergroen	0	-29.000	-29.000	0
8	Hogere lasten Glas voor Glas gedekt door hogere baten	-36.000	36.000	0	0
8	Hogere baten ISV-3 bodem en geluid	0	42.000	42.000	0
9	Lagere lasten onderhoud groen	30.000	0	30.000	0
9	Lagere baten groenonderhoud voor Stichting Trivire	0	-31.000	-31.000	-31.000
9	Lagere degeneratievergoeding	0	-38.000	-38.000	0
12	Heffing Belastingdienst dienstautogebruik	-34.000	0	-34.000	0
12	Diverse hogere baten, zoals niet geraamde leges, subsidie rijk en detachingsvergoedingen	0	42.000	42.000	0
Diversen	Diversen	172.000	230.000	402.000	0
	Totaal	226.000	292.000	518.000	10.000

Bestemming van het resultaat

Wij stellen de raad voor het jaarresultaat van € 2,1 miljoen toe te voegen aan het Weerstandsvermogen exploitatie (algemene reserve).

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2018 is door alle afdelingen een inschatting, naar de stand van zaken op dat moment, gemaakt van budgetten die in 2018 niet gebruikt zouden worden, maar in 2019 wel tot prestaties en uitgaven zouden leiden. Deze budgetten zijn bij die bestuursrapportage overgeheveld naar 2019. Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2018 niet is gebruikt. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2019 wel tot prestaties en uitgaven.

Wij stellen de raad voor de niet bestede budgetten van 2018 van per saldo € 1.142.000 in 2019 toe te voegen aan het budget 2019 en deze in 2019 te onttrekken uit het Weerstandsvermogen Exploitatie.

De niet bestede budgetten worden in onderstaand overzicht weergegeven (bedragen x € 1.000).

Overzicht niet bestede budgetten					
Onderwerp	Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Wijkplatforms en Dorpsraad	7	De overschotten van leefbaarheidsbudgetten van wijkplatforms en dorpsraad mogen worden overgebracht naar een volgend begrotingsjaar tot een maximum van 50% van het beschikbare leefbaarheidsbudget van het betreffende jaar. Eind oktober heeft de Dorpsraad de resterende gelden (€ 5.700) van Stichting Alarm Service Heerjansdam ontvangen om aan bepaalde voorzieningen in het dorp uit te geven. Wij stellen voor dit bedrag bovenop de 50% van het beschikbare leefbaarheidsbudget mee te nemen naar 2019.	€ 53	€ 0	€ 53
Hooge Nesse	8	Het project Hooge Nesse / Veerplaat loopt langzamer dan gedacht door de complexiteit van de samenwerking. Er is in 2018 met de studenten en scholieren aan de bouw van het autarkisch centrum begonnen. De afronding ervan vindt nu in 2019 plaats.	-€ 28	€ 23	-€ 5
Polder Buitenland-Lage Nesse	8	De afwikkeling van het bestemmingsplanprocedure langer heeft geduurd dan gedacht. Dit project heeft zodoende vertraging opgelopen, omdat er inspraakmogelijkheden voor de burger zijn georganiseerd. In de loop van 2018 zijn meerdere informatieavonden georganiseerd. In 2019 zal tot uitvoering worden overgegaan.	€ 452	-€ 289	€ 163
Kwaliteitsimpuls waalbos en recreatieve routes	8	Dit betreft de inzet van het restant van de subsidie LandinrichtingsCommissie (LIC). Het restant is in 2018 ingezet op twee nieuwe projecten: Kwaliteitsimpuls Waalbos en Recreatieve routes. Deze twee projecten worden eind 2022 afgerond.	€ 188	-€ 188	€ 0
De Rank	8	Met Woonkracht 10 is afgesproken dat de bijdrage ad € 200.000 in de kosten voor de restauratie van het gebouw De Rank pas wordt betaald als de restauratie is afgerond. Naar verwachting wordt dat 2019.	€ 200	€ 0	€ 200
Ondergrondse containerisatie Heerjansdam	9	De voorbereiding van de ondergrondse containerisatie in Heerjansdam duurde langer dan verwacht, waardoor de uitvoering niet in 2018 heeft plaatsgevonden. Inmiddels is de voorbereiding nagenoeg afgerond en zal de uitvoering in 2019 plaatsvinden. Aangezien de reserve reiniging eind 2018 leeg is, zal dit budget (net als de andere niet bestede budgetten) onttrokken worden uit het weerstandsvermogen exploitatie.	€ 34	€ 0	€ 34
Onderhoud accommodaties begraafplaatsen	9	In 2018 is in de begroting € 23.000 opgenomen voor uitvoering van werkzaamheden vanuit de meerjaren-onderhoudsplan (MOP) van de accommodaties. Er heeft opdrachtverstrekking plaatsgevonden voor werkzaamheden aan de rieten daken. Uitvoering hiervan vindt plaats in het eerste kwartaal 2019. Andere werkzaamheden zijn doorgeschoven vanwege de samenhang met het in november 2018 vastgestelde Beheerplan. Hierbij moet u denken aan het schilderen van de aula Jeroen Boschlaan en vervanging gebouw gebonden installaties.	€ 23	€ 0	€ 23
Onderhoud groen	9	Door ziekten, plagen, stormschade en reconstructie werken in wijken rondom bomen moeten er met regelmaat bomen gekapt worden om de veiligheid te waarborgen en te voldoen aan onze zorgplicht. Het verwijderen van de overgebleven stobbe of kluit en de compensatie van de boom worden altijd in één opdracht uitgezet. Op deze manier komen we maar één keer op de betreffende locatie. Enerzijds om overlast te voorkomen en anderzijds worden de werken zo efficiënt mogelijk uitgevoerd. Door de late opstart van de winter hebben we deze opdracht nog niet uit kunnen zetten omdat de temperaturen te hoog waren om bomen te planten.	€ 145	€ 0	€ 145
Kunstgrasveld VVGZ	9	Het in de Tweede Bestuursrapportage gevraagde budget voor het herstel van het kunstgrasveld bij VVGZ is niet gebruikt. Het herstel is mede afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen van het gehele sportcomplex in het project Noordoever. We onderzoeken hoe een goede praktische invulling is te geven aan herstel van het kunstgrasveld. Om eerst meer duidelijkheid te krijgen is er (nog) geen opdracht gegeven voor reparatie.	€ 45	€ 0	€ 45

Overzicht niet bestede budgetten					
Onderwerp	Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
Onderhoud wegen	9	Diverse werkzaamheden zijn in totaal voor € 95.000 goedkoper uitgevallen dan bij de Tweede Bestuursrapportage verwacht. Daarnaast zijn diverse werkzaamheden later gestart dan bij de Tweede Bestuursrapportage gepland. Enerzijds is door drukte in de markt de leverantie van beton materialen enorm vertraagd. Anderzijds is de aannemer door de overvolle orderportefeuille niet volledig toegekomen aan de in opdracht gegeven werkzaamheden.	€ 315	€ 0	€ 315
Boomwortelproblematiek Prinsessenbuurt	9	Het voorgenomen werk om de boomwortelproblematiek in de Prinsessenbuurt op te pakken heeft ook in 2018 niet kunnen plaatsvinden. Dit alles met als reden dat zorgvuldig om wordt gegaan met de noodzakelijke kap van de bomen die dit veroorzaken. Hierdoor is dit traject wat tijdrovender dan eerder is ingeschat. Om deze reden is het project uitgesteld naar 2019.	€ 50	€ 0	€ 50
Openbare verlichting	9	Vanwege de overvolle orderportefeuille van de aannemer en de krapte op de arbeidsmarkt van elektriciteitsmonteurs zijn niet alle in 2018 opgedragen werkzaamheden uitgevoerd.	€ 100	€ 0	€ 100
Geluidsanering woningen B-lijst	9	Het jaar 2018 stond in het teken van verdere voorbereiding en afstemming met het ministerie. Het saneringsprogramma is opgesteld. De uitvoering ervan vindt plaats vanaf 2019.	€ 341	-€ 341	€ 0
Toekomstvisie	12	Het traject van de visie van Zwijndrecht is van start gegaan met een eerste bijeenkomst in december 2017. In 2018 zijn de voorbereidingen en enkele bijeenkomsten georganiseerd. In 2019 wordt het nog resterende budget ad € 18.000 ingezet om het traject verder vorm te geven. Daarbij ligt de nadruk op het organiseren van bijeenkomsten, communicatie en onvoorziene omstandigheden.	€ 18		€ 18
Totaal niet bestede budgetten			€ 1.937	-€ 796	€ 1.142

Onvoorzien

Dit product bevat het budget voor onvoorziene uitgaven. Alleen de raad is bevoegd tot het nemen van besluiten over de besteding van deze post. Hier worden geen lasten geboekt.

In 2018 is € 20.000 budget beschikbaar gesteld voor de bijdrage aan "Iconen Drechtsteden". Het restantbudget van € 30.000 is vrijgevallen ten gunste van het jaarresultaat (Tweede Bestuursrapportage 2018).

Incidentele baten en lasten

In 2018 is de notitie 'Structurele en incidentele baten en lasten' van de Commissie BBV verschenen. Incidentele baten en lasten betreffen posten die eenmalig van aard zijn of (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Structurele baten en lasten met een incidentele over- of onderschrijding zijn niet aangemerkt als incidentele baten en lasten, omdat de onderliggende activiteit een structureel karakter heeft. De over- of onderschrijding is geanalyseerd bij de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Bijzondere gebeurtenissen binnen structurele activiteiten zijn wel aangemerkt als incidentele baten en lasten.

Voor zover van toepassing verwijzen wij u in de omschrijving naar de betreffende tussentijdse (bestuurs-)rapportages, waarin de incidentele baten of last geraamd is of aparte raadsbesluiten. De bouwgrondexploitatie is hierbij buiten beschouwing gelaten, omdat deze budgettair neutraal verloopt.

BATEN	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt				
Eindafrekening curator ivm faillissement Lovel d	0	0	50	50
Programma 7 Wonen en Bouwen				
Verkoopopbrengst woning (primaire begroting)	300	300	285	-15
Bijdrage gemeente Dordrecht en Provincie Zuid-Holland visie Spoorzone	0	0	50	50
Programma 8 Inrichting van de gemeente				
Uitbetaling restant ISV2-middelen (Tweede bestuursrapportage 2018)	0	75	75	0
Vrijval voorziening Volgerlanden	0	0	594	594
Algemene Dekkingsmiddelen				
Decentralisatieuitkering (eenmalig) convenant "Weet wat je kan"	0	150	150	0
Lagere dividenduitkering Eneco/Stedin (Eerste bestuursrapportage 2018)	0	-100	-100	0
Overhead				
Subsidie renovatie oude raadhuis (Eerste bestuursrapportage 2018)	0	59	64	5
Verrekening met reserves				
<u>Weerstandsvermogen Exploitatie (algemene reserve)</u>				
Dekking kosten duurzame aanpak wijken (primaire begroting)	195	195	195	0
Dekking kosten economisch beleid en beleidsmedewerker (primaire begroting)	113	113	113	0
Dekking kosten strategie regionale samenwerking (Kadernota 2017)	95	93	93	0
Dekking kosten archief (raadsbesluit 2018-15005)	0	200	200	0
Dekking voorbereidingskosten Spoorzone (raadsbesluit 2018-15020)	0	325	325	0
Storting in reserve Koninginneweg (primaire begroting)	328	326	326	0
Dekking sloopkosten/afwaardering noodlokalen (primaire begroting)	0	79	79	0
Dekking kosten inhuur gemeentesecretaris (diverse P&C-documenten)	0	158	158	0
Dekking kosten implementatie Omgevingswet (primaire begroting)	50	50	50	0
<u>Reserve Organisatieveranderingen</u>				
Dekking frictiekosten (Eerste bestuursrapportage 2018)	0	60	60	0
<u>Reserve Jeugd/Wmo</u>				
Dekking kosten impuls wijkteams (raadsbesluit 2016-13949)	0	200	200	0
<u>Reserve Taakmutaties algemene uitkering</u>				
Dekking kosten coördinator wijkteams (primaire begroting)	62	62	62	0
Dekking kosten impuls wijkteams (primaire begroting)	95	95	95	0
TOTALE BATEN	1.238	2.440	3.124	684

bedragen x € 1.000

LASTEN	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Programma 2 Welzijn en Zorg				
Coördinator wijkteams (primaire begroting)	62	62	62	0
Impuls wijkteams (primaire begroting)	295	295	294	1
Duurzame aanpak wijken Noord en Kort Ambacht (primaire begroting)	195	211	206	5
Budget convenant Weet wat je kan (Tweede bestuursrapportage 2018)	0	33	33	0
Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt				
Beheerskosten Lindsedijk 14 (Eerste en Tweede bestuursrapportage 2018)	0	229	324	-95
Kosten economisch beleid en beleidsmedewerker (primaire begroting)	113	113	50	63
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening				
Frictiekosten (Eerste bestuursrapportage 2018)	0	60	63	-3
Programma 7 Wonen en Bouwen				
Extra afschrijvingen activum i.v.m. verkoop woning (primaire begroting)	250	267	268	-1
Programma 8 Inrichting van de gemeente				
Bijdrage aan De Rank Lindelaan (raadsbesluit 2017-14513)	200	200	0	200
Implementatie Omgevingswet (primaire begroting)	50	0	0	0
Programma 9 Openbaar gebied				
Extra onderhoud buitensportaccommodaties door extreem droge zomer (Tweede Bestuursrapportage 2018)	0	130	130	0
Extra onderhoud groen door stormschade (Eerste Bestuursrapportage 2018)	0	127	127	0
Vervangen Essen Develsingel (Eerste Bestuursrapportage 2018)	0	50	50	0
Regionaal beheersysteem (jaarrekening 2017)	0	38	38	0
Onderdeel Overhead				
Kosten archief (raadsbesluit 2018-15005)	0	15	15	0
Kosten renovatie oude raadhuis ()	0	175	183	-8
Strateeg regionale samenwerking (Kadernota 2017)	95	95	95	0
Kosten vervanging gemeentesecretaris (diverse P&C-producten)	77	158	169	-11
Verrekening met reserves				
Aanvullen reserve Koninginneweg vanuit res WVE (oorspronkelijke begroting)	328	326	326	0
Storting in reserve Grote Projecten verkoopopbrengst pand (2e burap 2017)	50	16	16	0
Overgehevelde budget archief naar 2019(2e burap 2018)	0	185	185	0
Overgehevelde budget spoorzone naar 2019 (2e burap 2018)	0	325	325	0
Overgehevelde budget noodlokale naar 2019 (2e burap 2018)	0	74	74	0
Overgehevelde budget omgevingswet naar 2019 (2e burap 2018)	0	50	50	0
Overgehevelde budget "Weet wat je kan" naar 2019 (2e burap 2018)	0	117	117	0
Overgehevelde budget regionaal beheersysteem naar 2019 (2e burap 2018)	0	100	100	0
TOTALE LASTEN	1.715	3.451	3.300	151
bedragen x € 1.000				
	Primaire begroting 2018	Begr. na wijziging 2018	Realisatie 2018	Verschil
SALDO (effect op het resultaat)	-477	-1.011	-176	533
bedragen x € 1.000				

Toelichting

Hieronder volgen toelichtingen op de grootste afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Eindafrekening curator i.v.m. faillissement Loveld

Er is een eindafrekening van de curator ontvangen, die het faillissement van Loveld heeft afgerond. Deze eindafrekening is na Tweede Bestuursrapportage ontvangen.

Bijdrage gemeente Dordrecht en provincie Zuid-Holland visie Spoorzone

Voor het ontwikkelen van beleid op het project Spoorzone zijn incidentele bijdragen van de gemeente Dordrecht en de provincie Zuid-Holland ontvangen. Deze baten waren bij de Tweede Bestuursrapportage niet voorzien.

Vrijval voorziening Volgerlanden

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Beheerskosten Lindtsedijk

Incidenteel hogere lasten van € 95.000 in verband met extra beheerkosten voortvloeiende uit vandalisme, diefstal en toezicht op het terrein aan de Lindtsedijk 14. Deze ontwikkelingen zijn bij de Eerste en Tweede Bestuursrapportage gemeld. Daarnaast incidenteel hogere baten van € 50.000 door een eindafrekening van de curator, die het faillissement van Loveld heeft afgerond. Deze bate compenseert de extra lasten van het terrein Lindtsedijk 14 deels.

Bijdrage aan De Rank Lindelaan

Met Woonkracht 10 is afgesproken dat de bijdrage ad € 200.000 in de kosten voor de restauratie van het gebouw De Rank pas wordt betaald als de restauratie is afgerond. Naar verwachting wordt dat 2019.

Conclusie

Structureel resultaat (bedragen x € 1.000)	2018
Saldo van baten en lasten	-107
Toevoegingen aan de reserves	-4.671
Onttrekkingen aan de reserves	6.873
Resultaat	2.095
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-176
Structureel resultaat	2.271

De provincie Zuid-Holland toetst gemeenten op duurzaam financieel evenwicht. Een belangrijk criterium hierbij is dat er sprake moet zijn van materieel evenwicht, wat inhoudt dat de structurele lasten ten minste worden gedekt door structurele baten. Naar hun aard zijn de incidentele baten en lasten vaak niet precies voorspelbaar en bepaalbaar.

Er zijn in 2018 aan € 3,1 miljoen incidentele baten en € 3,3 miljoen aan incidentele lasten gerealiseerd. Het jaarresultaat 2018 is per saldo € 0,2 miljoen *nadelig* beïnvloed door incidentele baten en lasten. Het jaarresultaat 2018 is € 2,095 miljoen. Na elimineren van incidentele lasten en baten bedraagt het gecorrigeerde jaarresultaat € 2,271 miljoen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2018

Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie	P & C - document	Begroting 2018 (oorspr.)	Begroting 2018 na wijziging	Rekening 2018	Verschil (begr. na wijz en rekening)
LASTEN						
Programma 7 Wonen en Bouwen						
Grote Projecten	voordeel Educatiefplein	oorspronkelijke begroting	122	122	122	0
Totaal P 7			122	122	122	0
Programma 8 Inrichting van de gemeente						
Weerstandsvermogen Exploitatie Grondbedr.	BTW-risico LOC	oorspronkelijke begroting	41	41	41	0
Totaal P 8			41	41	41	0
Programma 10 Financien						
Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve (circulaires)	oorspronkelijke begroting	257	326	326	0
Totaal P 10			257	326	326	0
TOTALE LASTEN			420	489	489	0
BATEN						
Programma 7 Wonen en Bouwen						
Grote Projecten	dekking afschrijvingsl LOC	oorspronk. begroting	37	29	29	0
Onderwijshuisvesting	dekking kapitaallasten	oorspronk. begroting	120	115	115	0
Totaal P 7			157	144	144	0
Onderdeel Overhead						
Grote Projecten	dekking afschr lasten gem huis	oorspronk. begroting	292	292	292	0
Totaal Onderdeel Overhead			292	292	292	0
TOTALE BATEN			449	436	436	0

Wet Normering Topinkomens

Het doel van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt in de jaarstukken. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen in een ministeriële regeling vastgesteld. In 2018 is de WNT-norm gesteld op 100 procent van het ministersalaris inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage (€ 189.000). Er zijn geen functionarissen die een bezoldiging boven de WNT-norm ontvangen. Daarnaast is er geen sprake van onverschuldigde betalingen.

Leidinggevende (en gewezen) topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Naam: Functie: Jaar:	H. van Beelen Gemeentesecretaris		T.W. Kanters Griffier	
	2017	2018	2017	2018
Duur dienstverband in het boekjaar	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 23-10	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Individueel WNT-maximum	€ 181.000	€ 153.271	€ 181.000	€ 189.000
Bezoldiging:				
- beloning (incl. belastbare onkostenvergoedingen)	€ 112.894	€ 86.501	€ 88.701	€ 89.847
- beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.008	€ 15.800	€ 12.860	€ 14.290
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 129.903</i>	<i>€ 102.301</i>	<i>€ 101.561</i>	<i>€ 104.138</i>
- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 129.903	€ 102.301	€ 101.561	€ 104.138

Naam: Functie: Jaar:	G. van Hofwegen Waarnemend gemeentesecretaris	
	2017	2018
Duur dienstverband in het boekjaar	n.v.t.	01-09 t/m 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	n.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	n.v.t.	nee
Individueel WNT-maximum	n.v.t.	€ 63.173
Bezoldiging:		
- beloning (incl. belastbare onkostenvergoedingen)	n.v.t.	€ 62.851
- beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	€ 0
<i>Subtotaal</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>€ 62.851</i>
- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	€ 0
Totaal bezoldiging	n.v.t.	€ 62.851

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Naam: Functie: Jaar:	G. van Hofwegen Waarnemend gemeentesecretaris	
	2017	2018
Periode functievervulling in het boekjaar	01-09 t/m 31-12	01-01 t/m 31-08
Aantal kalendermaanden functievervulling in het boekjaar	4,0	8,0
Individueel WNT-maximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 176	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 98.000	€ 165.200
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 98.000	€ 165.200
Bezoldiging:		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	ja	ja
- bezoldiging in de betreffende periode	€ 58.709	€ 106.307
- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging, exclusief BTW	€ 58.709	€ 106.307

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

	ultimo 2017	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2018
Voorber. BIE, onderzoek/ontwikkeling	0	245.000	0	0	0	245.000
Bijdragen aan activa van derden	203.000	0	0	25.000	0	178.000
	203.000	245.000	0	25.000	0	423.000

De investering betreft voorbereidingskosten herontwikkeling terrein Buizerdstraat 8.

Materiële vaste activa

	ultimo 2017	ultimo 2018
Investeringen met economisch nut		
- Gronden uitgegeven in erfpacht	9.039.000	9.039.000
- Overige investeringen met een economisch nut	78.059.000	77.920.000
Investering met een economisch nut met heffing	54.886.000	56.352.000
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	34.405.000	36.596.000
	176.389.000	179.907.000

Bij de materiële vaste activa is er geen sprake van duurzame waardevermindering.

Gronden uitgegeven in erfpacht

	ultimo 2017	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2018
Erfpachtgronden	9.039.000	0	0	0	0	9.039.000
	9.039.000	0	0	0	0	9.039.000

Overige investeringen met een economisch nut zonder heffing

	ultimo 2017	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2018
a. gronden en terreinen	17.340.000	1.467.000	92.000	226.000	0	18.489.000
b. woonruimten	0	0	0	0	0	0
c. bedrijfsgebouwen	50.990.000	547.000	61.000	1.797.000	0	49.679.000
d. grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.598.000	43.000	0	63.000	0	1.578.000
e. vervoermiddelen	714.000	54.000	0	153.000	0	615.000
f. machines, apparaten en installaties	4.245.000	47.000	0	362.000	0	3.930.000
g. overige materiële vaste activa	3.172.000	819.000	0	362.000	0	3.629.000
	78.059.000	2.977.000	153.000	2.963.000	0	77.920.000

De bedragen in kolom "afschrijvingen" betreffen de reguliere afschrijvingen.

De bedragen in de kolom "desinvestering" betreffen financieel technische handelingen:

Conform raadsbesluit 2018-14972 inzake het ontwikkelen van de Buizerdstraat is de boekwaarde van de grond naar nul gebracht.

Verantwoord onder de immateriële vaste activa, onderdeel voorbereiding BIE.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (realisaties > € 50.000):

	beschikbaar	werkelijk besteed	restantkrediet
a) gronden en terreinen			
Renoveren veld A vv Heerjansdam	165.000	179.000	-14.000
Investeringen capaciteit sportcomplex Bakestein (uitgaven)	1.294.000	1.257.000	37.000
c) bedrijfsgebouwen			
Verbetering duurzaamheid gebouwen sport	143.000	168.000	-25.000
Verbetering duurzaamheid gebouwen welzijn	68.000	43.000	25.000
Akoestische aanpassingen Sporthal Den Dam	65.000	59.000	6.000
Renoveren kleedkamers Develhal	90.000	89.000	1.000
Aanpassing silo/veldschuur werf	261.000	188.000	73.000
e) vervoermiddelen			
Vervanging tractie buitenruimte 2018	59.000	54.000	5.000
g) overige materiële vaste activa			
Duurzaamheidsmaatregelen Bestuurlijk Knooppunt	205.000	212.000	-7.000
Beschoeiing sloten en vijvers 2018	162.000	162.000	0
Vervanging speeltoestellen 2018	400.000	399.000	1.000
	2.912.000	2.810.000	102.000

Overzicht verloop overige investeringen met een economisch nut met heffing

	ultimo 2017	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2018
a. grond-, weg- en waterbouwkundige werken	54.886.000	2.599.000	0	1.017.000	116.000	56.352.000
b. vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0
c. machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0
	54.886.000	2.599.000	0	1.017.000	116.000	56.352.000

De bedragen in kolom "afschrijvingen" betreffen de reguliere afschrijvingen.

De bedragen in kolom "bijdrage derden" betreft een schadevergoeding.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (> € 50.000):

a) grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Vervanging riolering Heerjansdam (uitgaven)
 Vervanging riolering Burg de Bruinelaan
 Vervanging riolering Officiersvliet Noord/Zuid (uitgaven)
 Vervanging riolering Sterrenbuurt (fase 3)
 Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht
 Vervanging riolering Schildersbuurt
 Vervanging riolering Lindelaan
 Vervanging riolering Kort Ambacht West 2e fase
 Vervanging riolering Leeuwerikplein
 Vervanging riolering Ooievaarsplein
 Vervanging riolering winkelcentrum Walburg
 Vervanging riolering Moermond westzijde
 Vervanging riolering Eikenboomstraat
 Vervanging riolering HJD Sportlaan Nijverheidsstr.

beschikbaar	werkelijk besteed	restantkrediet
65.000	54.000	11.000
126.000	75.000	51.000
264.000	108.000	156.000
65.000	54.000	11.000
879.000	736.000	143.000
290.000	173.000	117.000
84.000	75.000	9.000
126.000	59.000	67.000
105.000	113.000	-8.000
106.000	79.000	27.000
89.000	77.000	12.000
668.000	667.000	1.000
47.000	58.000	-11.000
137.000	108.000	29.000
3.051.000	2.436.000	615.000

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

	ultimo 2017	investering	des- investering	af- schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2018
a. grond-, weg- en waterbouwkundige werken	32.404.000	4.176.000	0	1.086.000	711.000	34.783.000
b. machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0
c. overige materiële vaste activa	2.001.000	0	0	189.000	0	1.813.000
	34.405.000	4.176.000	0	1.275.000	711.000	36.596.000

De bedragen in kolom "afschrijvingen" betreffen de reguliere afschrijvingen.

De bedragen in kolom "bijdrage derden" betreffen van derden verkregen subsidies.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (> € 50.000):

a) grond-, weg en waterbouwkundige werken

Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt West - uitgaven)
 Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt Oost- uitgaven)
 Reconstructie De Geerweg
 Reconstructie Heer Oudelands Ambacht
 Reconstructie Schildersbuurt
 Reconstructie Meerdervoort
 Reconstructie Kort Ambacht West (2e fase)
 Voorbereiding HOV-D Koninginneweg
 Renovatie hoofdrijbaan Bootjessteeg
 Reconstructie Leeuwerikplein
 Reconstructie Ooievaarsplein
 Reconstructie Lindelaan (west)
 Reconstructie HJD Sportlaan Nijverheidsstr.
 Aanleg evenemententerrein Develpark

beschikbaar	werkelijk besteed	restantkrediet
500.000	450.000	50.000
868.000	862.000	6.000
459.000	265.000	194.000
585.000	490.000	95.000
87.000	52.000	35.000
483.000	355.000	128.000
122.000	57.000	65.000
216.000	206.000	10.000
338.000	297.000	41.000
140.000	150.000	-10.000
134.000	100.000	34.000
107.000	95.000	12.000
233.000	183.000	50.000
140.000	120.000	20.000
4.412.000	3.682.000	730.000

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan:

- Deelnemingen

Leningen aan:

- Woningbouwcorporaties

Overige langlopende leningen

ultimo 2017	Investerings	Aflossingen/ afschrijvingen	ultimo 2018
1.601.000	0	0	1.601.000
3.349.000	0	176.000	3.173.000
3.180.000	0	109.000	3.071.000
8.130.000	0	285.000	7.845.000

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Kapitaalverstrekking aan Stedin Holding N.V. en Eneco Groep N.V.

Kapitaalverstrekking aan Oasen N.V. en Gemeenschappelijk Bezit Evides B.V.

Kapitaalverstrekking aan Regionale OntwikkelingsMij. Drechtsteden (ROM-D)

Kapitaalverstrekking aan Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

ultimo 2017	ultimo 2018
1.184.000	1.184.000
23.000	23.000
286.000	286.000
108.000	108.000
1.601.000	1.601.000

Leningen aan woningbouwcorporaties

De mutatie betreft de reguliere aflossingen.

Overige langlopende leningen

De aflossing heeft voor € 85.000 betrekking op het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) en betreft voor € 24.000 de reguliere aflossing van de lening aan Stichting Oefening en Ontspanning.

Vlottende activa

Vorraden

Onderhanden Werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Gereed product en handelsgoederen

ultimo 2017	ultimo 2018
12.204.000	7.000.000
268.000	0
12.472.000	7.000.000

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

- Boekwaarde
- vermindering met saldo voorziening verlieslatend complex voorz. stedelijke ontwikkeling

ultimo 2017	ultimo 2018
16.908.000	14.793.000
-4.704.000	-7.793.000
12.204.000	7.000.000

(bedragen x € 1.000)

	ultimo 2017	investering	inkomsten	winst uitname en verrekening Res/Voorz	ultimo 2018	voorziening verlieslatend compl. *	balanswaarde ultimo 2018
Grondexploitatie:							
Bakestein	6.499	266	-651	-260	5.854	0	5.854
Voorzieningencoluster Heerjansdam	2.524	121	0	0	2.645	1.500	1.145
Euryza *	7.620	304	-2.023	0	5.901	5.901	0
Karel Doormanlaan	0	5	0	-5	0	0	0
Onderdijkserijweg Z.Driehoek	265	128	0	0	393	393	0
	16.908	824	-2.674	-265	14.793	7.794	6.999

Euryza*: Bij Euryza is de openstaande vordering met € 2.023.000 verhoogd. Nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

De specificatie van de kolom "winstuitname en verrekening met reserves/voorzieningen" uit bovenstaand overzicht is als volgt:

Grondexploitatie	vrijval	verrekening	winstuitname	totaal
Bakestein	0	0	260	260
Karel Doormanlaan	0	0	5	5
	0	0	265	265

(bedragen x € 1.000)

Verwacht saldo grondexploitaties	
Balanswaarde 31-12-2018 (afgerond)	7.000
Nog te maken kosten (afgerond)	4.100
Nog te verwachten opbrengsten (afgerond)	-11.600
Toekomstige waarde voorzieningen (afgerond)	-1.800
Verwacht saldo (-/- is voordelig)	-2.300

De exploitatieresultaten zijn berekend volgens de dynamische eindwaardemethode. Hierbij worden de kosten en opbrengsten van een te ontwikkelen plangebied geraamd en in de tijd uitgezet met de toepassing van met een opbrengsten- en kostenstijging. De gehanteerde parameters zijn zowel voor de kostenstijging als de opbrengststijging in beginsel 2% per jaar. Vanwege de marktomstandigheden is voor 2019 3% stijging toegepast. Bij de projecten Bakestein en Euryza hebben we voorzichtigheidshalve geen opbrengststijging toegepast.

* De verliesvoorziening baseren wij de contante waarde, waarbij het eindresultaat van de grondexploitatie (de eindwaarde) contant gemaakt wordt tegen een disconteringsvoet van 2%. De verliesvoorzieningen zijn per project tot maximaal het niveau van de boekwaarde in mindering gebracht op de boekwaarde van het onderhanden werk (€ 7.793.000). Als de verliesvoorziening op de balansdatum groter is dan de boekwaarde dan is het meerdere van deze verliesvoorziening onder de voorzieningen opgenomen (€ 893.000,- zie paragraaf grondbeleid). Het meerdere dat onder de voorziening op de balans is opgenomen plus de jaarlijkse rentenbijschrijving aan de voorzieningen (2% per jaar) is hierboven als 'toekomstige waarde voorzieningen' in de berekening van het verwachte saldo opgenomen.

De nog te realiseren kosten en opbrengsten zijn als volgt opgebouwd (bedragen x € 1.000)

Nog te realiseren kosten	
- verwerkingen en sloop	0
- bouwrijp maken	365
- woonrijp maken	785
- plankosten	1.252
- rente	1.358
- overig	351
	4.111

Nog te realiseren opbrengsten	
- grondverkoop	11.561
- subsidies	0
- overig	82
	11.643

Gereed product en handelsgoederen

Woonruimten met verkoopbestemming

ultimo 2017	investering	des- investering	herrubricering vanuit Materiële Vaste Activa	ultimo 2018
268.000	-	268.000	0	0
268.000	-	268.000	0	0

Betreft de boekwaarde van de panden die de gemeente voornemens is te verkopen.
Bij verkoop van een pand wordt dit verantwoord onder de noemer "desinvestering".

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen
Rekening-courantverhouding met het Rijk
Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen
Overige vorderingen

gecorrigeerd ultimo 2017	ultimo 2018	voorziening oninbaarheid	gecorrigeerd ultimo 2018
11.814.000	11.468.000	0	11.468.000
6.000.000	5.500.000	0	5.500.000
898.000	1.027.000	0	1.027.000
4.678.000	6.376.000	-290.000	6.086.000
23.390.000	24.371.000	-290.000	24.081.000

Vorderingen op openbare lichamen

Deze vorderingen betreffen voornamelijk vorderingen op de Belastingdienst in het kader van de BTW en het BTW-Compensatiefonds.

Rekening-courantverhouding met het Rijk

Dit betreft de rekening-courantverhouding met het Rijk in het kader van het Schatkistbankieren.
In het kader van Schatkistbankieren is voor het begrotingsjaar een drempelbedrag geldig van € 929.000.

Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren:

Gemiddeld bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden

1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
18.000	121.000	264.000	240.000
18.000	121.000	264.000	240.000

Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen

Dit betreft de rekening-courantverhouding met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN).

Overige vorderingen

Debiteuren algemeen
Belastingdebiteuren
Sub-totaal
- voorziening debiteuren algemeen
- voorziening debiteuren belastingen
Gecorrigeerd saldo

ultimo 2017	ultimo 2018
4.277.000	5.548.000
713.000	828.000
4.990.000	6.376.000
-46.000	-40.000
-267.000	-250.000
4.677.000	6.086.000

Onderstaand is een ouderdomsanalyse opgenomen van de openstaande vorderingen.
Hiervan is € 3,9 miljoen gepresenteerd onder de vorderingen op openbare lichamen.

	grote vorderingen (> €100.000)	kleine vorderingen (< €100.000)	totaal	in voorziening dubieuze debiteuren
2008 en eerder	463.000	0	463.000	0
2009	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2011	3.352.000	0	3.352.000	0
2012	0	1.000	1.000	1.000
2013	0	12.000	12.000	12.000
2014	0	1.000	1.000	1.000
2015	0	11.000	11.000	11.000
2016	0	14.000	14.000	14.000
2017	250.000	2.000	252.000	1.000
2018	4.588.000	635.000	5.223.000	0
	8.653.000	676.000	9.329.000	40.000

De grootste vorderingen betreffen:

2008: € 0,5 miljoen inzake project LOC

2011: € 3,4 miljoen Belastingdienst (in afwachting van besluit bezwaarschrift)

2017: € 0,3 miljoen subsidie

2018: € 3,7 miljoen inzake project Euryza; € 0,3 miljoen omgevingsvergunning; € 0,3 miljoen subsidie; € 0,2 miljoen bijdrage en € 0,1 miljoen huur

Liquide middelen

Rabobank
Kassen

ultimo 2017	ultimo 2018
8.000	5.000
18.000	12.000
26.000	17.000

Overlopende activa

Overlopende activa
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

ultimo 2017	ultimo 2018
4.547.000	3.586.000
68.000	248.000
4.615.000	3.834.000

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden :

- Vooruitbetaalde bedragen
- Nog te ontvangen bedragen

ultimo 2017	ultimo 2018
220.000	433.000
4.327.000	3.153.000
4.547.000	3.586.000

a) Vooruitbetaalde bedragen

Onder deze post zijn facturen verantwoord die voor het einde van het jaar betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het daaropvolgende jaar.

b) Nog te ontvangen bedragen

Onder deze post zijn baten verantwoord die betrekking hebben op het boekjaar, maar in het daaropvolgende jaar worden ontvangen.

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

Nog te ontvangen voorschotbedragen van:
- Rijk
- Overige Nederlandse overheidslichamen

ultimo 2017	ultimo 2018
0	12.500
68.000	235.500
68.000	248.000

omschrijving	ultimo 2017	mutaties		ultimo 2018
		ontvangen bedragen	nog te ontvangen bedragen	
Rijk	0	0	12.500	12.500
ESF Life-coaching goede werk-privé balans	0	0	12.500	12.500
Overige Nederlandse overheidslichamen	68.000	68.000	235.500	235.500
Hooge Nese Eerste Tranche	16.000	16.000	0	0
Stadlandverbindingen	18.000	18.000	0	0
LIC Fietspad	34.000	34.000	0	0
Groote Lindt Oost	0	0	235.500	235.500
	68.000	68.000	248.000	248.000

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het verloop is in onderstaand overzicht weergegeven:

Algemene reserve
Overige bestemmingsreserves
Gerealiseerd Resultaat

ultimo 2017	ultimo 2018
32.213.000	35.014.000
9.591.000	9.870.000
5.281.000	2.095.000
47.085.000	46.979.000

Omschrijving reserve	Ultimo 2017	Mutaties				Ultimo 2018
		VERMEERDERINGEN		VERMINDERINGEN		
		Bestemming resultaat 2017	Overige vermeer- deringen	Onttrek- kingen	Verminderingen ter dekking van afschrijvingen	
Omschrijving reserve						
Algemene reserves						
Weerstandsvermogen Exploitatie	30.914	5.075	1.415	3.722	0	33.683
Weerstandsvermogen Grondbedrijf	1.299	0	41	9	0	1.331
Subtotaal	32.213	5.075	1.456	3.731	0	35.014
Overige bestemmingsreserves						
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	844	0	1.789	454	0	2.179
Reserve Grote Projecten	3.577	0	138	41	321	3.353
Reserve Molen Landzicht Heerjansdam	25	0	0	25	0	0
Reserve Taakmutaties Algemene Uitkering	1.111	206	326	984	0	660
Reserve organisatieveranderingen	186	0	0	60	0	126
Reserve Maatwerkvoorzieningen Wmo	567	0	0	200	0	367
Reserve inkomensondersteuning SDD	1.470	0	0	796	0	674
Reserve Generatiepact	0	0	95	0	0	95
Egalisatiereserve Reiniging	69	0	37	106	0	0
Reserve Huisvesting Onderwijs	1.491	0	0	115	0	1.375
Thuis in Zwijndrecht	0	0	503	40	0	463
Reserve Koninginneweg	252	0	326	0	0	578
Subtotaal	9.592	206	3.214	2.821	321	9.870
Totaal reserves	41.805	5.281	4.670	6.552	321	44.884

Bedragen x € 1.000

Algemene reserves

Weerstandsvermogen Exploitatie

Het Weerstandsvermogen fungeert als financiële buffer voor tussentijdse (forse) tegenvallers en incidentele, niet materiële investeringen.

Vermeerderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Jaarresultaat 2017 (Jaarrekening 2017)	5.075	5.075
Over te hevelen budgetten naar 2019 (Tweede bestuursrapportage 2018)	1.415	1.415
Totaal	6.490	6.490

Verminderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Overgehevelde budgetten Tweede bestuursrapportage 2017	818	818
Bestemmingsresultaat 2017 (Jaarrekening 2017)	1.167	1.167
Project Buurtaanpak (oorspronkelijke begroting)	195	195
Dekking kosten archief(raadsbesluit 2018-15005)	200	200
Dekking voorbereidingskosten Spoorzone (raadsbesluit 2018-15020)	325	325
Dekking salarislasten regionale strateeg (oorspronkelijke begroting)	93	93
Dekking lasten economische beleidsmedewerker en beleid (oorspronkelijke begroting)	113	113
Dekking kosten inhuur toezicht (Eerste bestuursrapportage 2018)	139	139

Dekking kosten implementatie Omgevingswet (oorspronkelijke begroting)	50	50
Dekking sloopkosten/afwaardering noodlokalen (oorspronkelijke begroting)	79	79
Dekking kosten extra inzet afd. RO (Eerste bestuursrapportage 2018)	50	50
Dekking kosten inhuur gemeentesecretaris (diverse P&C)	158	158
Dekking bijdrage aan Veiligheidshuis (oorspronkelijke begroting)	8	8
Storting in reserve Koninginneweg (oorspronkelijke begroting)	326	326
Totaal	3.721	3.721

Weerstandsvermogen Grondbedrijf

Het weerstandsvermogen dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking BTW risico LOC (oorspronkelijke begroting)	41	41

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking kosten LOC restpunten (jaarrekening 2018)	0	9

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Overige bestemmingsreserves

Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf

Deze reserve bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen of voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project. Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Zolang de reserve Grote Projecten niet toereikend is, boeken we eventuele saldi door naar deze reserve.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Verlagen voorziening Euryza (Tweede bestuursrapportage 2018)	1.996	1.789

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Negatieve winst 2018 Bakestein (Jaarrekening 2018)	0	260
Verhogen Voorzieningencluster Heerjansdam (Jaarrekening 2018)	0	189
Afboeken restant saldo Karel Doormanlaan (Jaarrekening 2018)	0	5
Totaal	0	454

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Reserve Grote Projecten

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van een deel van de afschrijvingskosten van de investeringen in het Gemeentehuis en het Lokaal Onderwijs Centrum (LOC) en enkele gereserveerde bedragen.

Vermeerderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekkingsoverschot Educatiefplein (oorspronkelijke begroting)	122	122
Voordelig saldo verkoop pand (diverse P&C-producten)	17	16
Totaal	139	138

Verminderen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking afschrijvingslasten gemeentehuis (oorspronkelijke begroting)	292	292
Dekking afschrijvingslasten LOC (oorspronkelijke begroting)	29	29
Aanvulling reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf (BTW risico LOC) (oorspronkelijke begroting)	41	41
Totaal	362	362

Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Reserve Molen Landzicht Heerjansdam

In de Tweede bestuursrapportage 2018 hebben wij u geïnformeerd dat het saldo van deze reserve vrij kon vallen, omdat er geen verplichtingen meer zijn.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Vrijval reserve (Tweede bestuursrapportage 2018)	25	25

Reserve taakmutaties Algemene Uitkering

Het doel van deze reserve is om, in afwachting van de besteding van de in de algemene uitkering opgenomen middelen, voor diverse beleidsmaatregelen geld te reserveren.

Vermeerderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Toevoegingen middelen diverse circulaire Algemene Uitkering	326	326
Jaarresultaat 2017 (Jaarrekening 2017)	206	206
Totaal	532	532

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking kosten op diverse producten/vrijval (diverse P&C-producten)	931	984

Het verschil van € 53.000 onder verminderen wordt veroorzaakt door een extra storting in de reserve Thuis in Zwijndrecht. Bij het instellen van de reserve heeft de raad besloten op basis van realisatie te muteren en ook eventuele inkomsten die betrekking hadden op het huisvesten van statushouders, in deze reserve te storten. Deze € 53.000 is via de DU Verhoogde Asielinstroom beschikbaar gekomen en nu alsnog in de reserve gestort.

Egalisatiereserve reiniging

De reserve is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties in de exploitatie op te vangen. In het kader van ons afvalbeleid moeten we investeringen doen, waarbij we (deels) de reserve zullen aanspreken om effecten op tarieven te beperken.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Exploitatiesaldo product reiniging (diverse P&C-producten)	37	37

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Exploitatiesaldo product reiniging (diverse P&C-producten)	34	106

De hogere vermindering van € 72.000 wordt veroorzaakt door een nadelige saldo op het product Afvalinzameling en Reiniging. In de paragraaf lokale heffingen wordt hierover een nadere toelichting gegeven.

Reserve huisvesting onderwijs

De reserve huisvesting onderwijs is gecreëerd om de voorzieningen in de huisvesting van de onderwijsaccommodaties op de lange termijn goed te kunnen beheren.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking kapitaallasten div. investeringen (diverse P&C-producten)	115	115

Reserve Organisatieveranderingen

De reserve is bedoeld om kosten in het kader van organisatieveranderingen, bijvoorbeeld outplacementtrajecten, op te vangen.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking frictiekosten (Eerste bestuursrapportage 2018)	60	60

Reserve Risico Jeugd/Wmo

De reserve is bedoeld ter dekking van mogelijke tegenvallers en ontwikkelingen ten aanzien van de nieuwe Jeugd/Wmo taken.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Extra impuls wijkteams (raadsbesluit 2016-13949)	200	200

Reserve inkomensondersteuning SDD

De reserve is bedoeld om de (toekomstige) tekorten op het onderdeel inkomensondersteuning bij de SDD te dekken.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking hogere kosten inkomensondersteuning (oorspronkelijke begroting)	796	796

Reserve Koninginneweg

De reserve is bedoeld om de VAT(Voorbereiding, Advies en Toezicht) kosten voor de herinrichting van de Koninginneweg te financieren. Deze kosten zijn namelijk niet subsidiabel.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Toevoeging aan de reserve (oorspronkelijke begroting)	326	326

Reserve Generatiepact

De reserve is bedoeld om de dekking van de kosten voortvloeiend uit de Generatiepact te dekken. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden wordt deze reserve jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties; bij een overschot van het budget wordt het gestort en bij een tekort te onttrekken aan de reserve.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Toevoeging aan de reserve (jaarrekening 2018)	0	95

Omdat het niet bekend was hoeveel aanvragen ingediend zou worden, is geen raming opgenomen. Van het beschikbaar gestelde budget van € 100.000 is € 5.000 besteed; het resterend budget is gestort in deze reserve.

Reserve Thuis in Zwijndrecht

Het doel van deze reserve is om het vergroten van het financieel inzicht aangaande het beleids- en uitvoeringsplan integratie van vergunningshouders 2018 tot en met 2020.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Toevoeging aan de reserve (RB 2017-14745)	450	503

Het verschil van € 53.000 wordt veroorzaakt door een extra storting in de reserve Thuis in Zwijndrecht. Bij het instellen van de reserve heeft de raad besloten op basis van realisatie te muteren en ook eventuele inkomsten die betrekking hadden op het huisvesten van statushouders, in deze reserve te storten. Deze € 53.000 is via de DU Verhoogde Asielinstroom beschikbaar gekomen en nu alsnog in de reserve gestort.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dekking kosten sub-product Thuis in Zwijndrecht (RB 2017-14745)	55	40

Voorzieningen

Voor verplichtingen, verliezen en risico's
Voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is

ultimo 2017	ultimo 2018
8.624.000	3.632.000
2.730.000	3.152.000
11.354.000	6.784.000

Omschrijving voorziening	Ultimo 2017	Mutaties				Ultimo 2018
		Vermeerderingen		Verminderingen		
		Toevoeging rente (2%)	Overige ver- meerderingen	Vrijval	Aanwending	
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
Pensioen Wethouders	2.589	0	207	0	57	2.739
Calamiteiten Bodemsanering	25	0	0	17	8	0
Volgerlanden	583	12	0	594	0	0
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	5.381	108	189	4.784	0	894
Asbestsanering Lindtsedijk 14	47	0	0	0	47	0
Subtotaal	8.625	120	396	5.395	112	3.633
Voorzieningen voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is						
Riolering	2.730	0	1.099	677	0	3.152
Subtotaal	2.730	0	1.099	677	0	3.152
Totaal voorzieningen	11.355	120	1.495	6.072	112	6.785
Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren						
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	4.704	94	2.995	0	0	7.793
Dubieuze Debiteuren Algemeen	46	0	0	5	1	40
Dubieuze Debiteuren Belastingen	267	0	66	0	83	250
Subtotaal	5.017	94	3.061	5	84	8.083
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	16.372	214	4.556	6.077	196	14.868

N.B. De voorziening Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf (deels) en de voorzieningen inzake dubieuze debiteuren zijn niet verantwoord onder de vaste passiva, maar in mindering gebracht op de betreffende vlottende activa (onderhanden werk respectievelijk overige vorderingen)

(bedragen x € 1.000)

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Vaste dotatie	130	130
Extra dotatie	0	77
Totaal	130	207

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Aanwending	56	57

De aanwending betreft de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014.

De noodzakelijke omvang van deze voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Bij de berekeningen per 31 december 2018 is de rekenrente lager dan vorig jaar, waardoor de benodigde voorziening hoger moet zijn en een extra storting moet plaatsvinden. Daarnaast zijn ook de twee nieuwe wethouders toegevoegd aan de voorziening.

Calamiteitenvoorziening Bodemsanering

Deze voorziening is bedoeld voor de dekking van de te verwachten kosten voor monitoring en nazorg van de sanering van het terrein van de voormalige gasfabriek.

Vermindering:	Begroting na wijzi- ging	Realisatie
Aanwending	23	8
Vrijval	0	17
Totaal	23	25

De aanwending betreft kosten voor monitoring en nazorg en is in overeenstemming met de planning in 2018 afgerond. Dit heeft geresulteerd in een nazorgrapport, welke in 2019 definitief zal worden uitgebracht. Indien uit het rapport zal blijken dat er risico's zijn, dan zal worden bepaald of daarvoor een voorziening gevormd moet worden. Vooralsnog sluiten we deze voorziening af. Het restantbedrag van € 17.000 valt vrij ten gunste van het jaarresultaat.

Voorziening Volgerlanden

Het doel van de voorziening is het afdekken van de bijdrage van de gemeente Zwijndrecht in het verwachte exploitatieverlies van het project De Volgerlanden in Hendrik-Ido-Ambacht.

Vermeerdering:	Begroting na wijzi- ging	Realisatie
Rentebijbeschrijving	12	12

Vermindering:	Begroting na wijzi- ging	Realisatie
Vrijval	0	594

Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf

Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Deze voorziening wordt voor maximaal het bedrag van de boekwaarde van een grondexploitatie zichtbaar in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de grondexploitaties waarvan de voorziening hoger is dan de boekwaarde, wordt het meerdere van de voorziening onder de post voorzieningen gepresenteerd.

In het cijfermatig overzicht van de voorzieningen is de Voorziening stedelijke ontwikkeling grondbedrijf op twee regels opgenomen. Dit komt omdat voor de grondexploitaties waarvan de voorziening hoger is dan de boekwaarde, het meerdere van de voorziening onder de post voorzieningen wordt gepresenteerd.

Uit praktische overwegingen en voor de aansluiting met de paragraaf Grondbeleid is de toelichting samengevoegd in onderstaand overzicht.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Rentebijbeschrijving	202	202
Grondexploitatie Voorzieningencluster Heerjansdam	224	189
Totaal	426	391

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Grondexploitatie Euryza	2.064	1.789

Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Voorziening asbestsanering Lindtsedijk 14

Deze voorziening is bedoeld om de kosten te dekken voor de sanering van de asbestverontreiniging aan de Lindtsedijk 14.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Aanwending	0	47

De aanwending betreft werkzaamheden, die in 2018 zijn uitgevoerd. In 2018 is de begroting hier niet op aangepast.

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties van het product riolering in de exploitatie op te vangen.

Vermeerdering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Dotatie	1.202	1.099

De dotatie betreft het exploitatieoverschot op het product riolering. Door de verschillen in baten en lasten ten opzichte van de begroting is de dotatie € 103.000 lager dan begroot. Een nadere analyse van dit verschil is opgenomen in de analyse van de afwijkingen.

Vermindering:	Begroting na wijziging	Realisatie
Toerekening BTW	691	677

De vermindering betreft de toerekening van de BTW aan de rioolheffing.

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van de inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Vermindering:	Begroting na wijzi- ging	Realisatie
Verleende oninbaar verklaringen	0	1
Vrijval	0	5
Totaal	0	6

Bij het opstellen van de jaarstukken hebben wij een nieuwe inschatting gemaakt van de benodigde voorziening.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen. De benodigde omvang is op basis van een risicoanalyse door Gemeentebelastingen Drechtsteden bepaald.

Vermeerdering:	Begroting na wijzi- ging	Realisatie
Dotatie	111	66

De dotatie betreft de aanzuivering van de voorziening om, op basis van de openstaande belastingdebiteuren per 31 december en de daarvoor gehanteerde criteria, de benodigde omvang te verkrijgen.

Vermindering:	Begroting na wijzi- ging	Realisatie
Verleende oninbaar verklaringen	0	83

Betreft in 2018 verleende oninbaar verklaringen. Deze oninbaar verklaringen worden niet begroot.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

Onderhandse leningen van:

- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

ultimo 2017	vermeer- deringen	aflossingen	ultimo 2018
3.785.000	0	74.000	3.711.000
128.874.000	17.000.000	16.970.000	128.904.000
132.659.000	17.000.000	17.044.000	132.615.000

De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 3.394.000.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar
Overlopende passiva

ultimo 2017	ultimo 2018
26.067.000	29.055.000
8.060.000	7.673.000
34.127.000	36.728.000

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Overige Kasgeldleningen
Banksaldi
Overige schulden

ultimo 2017	ultimo 2018
18.000.000	25.000.000
4.107.000	594.000
3.960.000	3.461.000
26.067.000	29.055.000

De overige schulden bestaan grotendeels uit crediteuren. De crediteuren betreffen allen nog te betalen facturen 2018.
Over 2018 zijn 94,2% (2017: 94,2%) van de facturen binnen de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen betaald.

Overlopende passiva

Overlopende passiva
Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

ultimo 2017	ultimo 2018
4.454.000	5.030.000
3.606.000	2.643.000
8.060.000	7.673.000

Overlopende passiva

a. Vooruitontvangen bedragen
b. Nog te betalen bedragen

ultimo 2017	ultimo 2018
1.000	12.000
4.453.000	5.018.000
4.454.000	5.030.000

a) Vooruitontvangen bedragen

Onder deze post zijn baten verantwoord die voor het einde van het jaar zijn ontvangen, maar die betrekking hebben op het daaropvolgende jaar.

b) Nog te betalen bedragen

Onder deze post zijn facturen verantwoord die betrekking hebben op het boekjaar, maar waarvan de facturen betaalbaar worden gesteld in het daaropvolgende jaar.

Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

Rijk
Overige Nederlandse overheidslichamen

ultimo 2017	ultimo 2018
294.000	184.000
3.312.000	2.459.000
3.606.000	2.643.000

omschrijving	ultimo 2017	mutaties		ultimo 2018
		Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/terugbetalingen	
Rijk	294.000	494.000	603.000	185.000
Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid	124.000	494.000	603.000	15.000
Geluidsanering Koninginneweg	46.000	0	0	46.000
Geluidsanering Langeweg	19.000	0	0	19.000
Geluidsanering Officiersvliet en Burg. Jansenlaan	13.000	0	0	13.000
Geluidsanering Burg. Jansenlaan	64.000	0	0	64.000
Geluidsanering Kort Ambachtlaan e.o.	8.000	0	0	8.000
Geluidsanering Plantageweg en Burg. Doumaweg	20.000	0	0	20.000
ESF Life-coaching goede werk-prive balans	0	13.000	13.000	0
Overige Nederlandse overheidslichamen	3.313.000	1.080.000	1.934.000	2.460.000
HOV-D Koninginneweg	569.000	0	0	569.000
Glastuinbouw Deltapoort	558.000	0	36.000	522.000
Noordoevers	1.162.000	0	26.000	1.135.000
Groote Lindt Oost	13.000	236.000	249.000	0
Groote Lindt West	267.000	0	240.000	27.000
Polder Buitenland	181.000	0	44.000	137.000
Landinrichtingscommissie IJsselmonde	500.000	0	500.000	0
Hooge Nesse, autarkisch gebouw	29.000	0	29.000	0
Hooge Nesse / Veerplaat Tweede Tranche	6.000	18.000	12.000	12.000
Oude Raadhuis, instandhoudingssubsidie	6.000	62.000	65.000	4.000
Cultuureducatie met Kwaliteit	22.000	22.000	4.000	40.000
Kwaliteitsimpuls Waalbos en Recreatieve routes	0	730.000	724.000	6.000
Nazorgbudget 2018-2020 stortplaats Lindtsedijk 100	0	12.000	5.000	8.000
	3.607.000	1.574.000	2.537.000	2.645.000

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Borg- en garantstellingen

Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de Gemeenschappelijke Regelingen, waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Naast de algemene garantstellingen hebben we ook nog specifieke garantstellingen. Deze zijn opgenomen in de staat van borg en garantstellingen.

N.V. HVC

In 2018 heeft de GR Gevudo een belang van 18,15% in HVC. Zwiindrecht heeft in 2018 voor 11,03% aandeelhouderschap in Gevudo, oftewel 2,0% in HVC. Ultimo 2018 bedroeg de externe financiering € 630 miljoen waardoor de borgstelling € 12,6 miljoen bedraagt.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Verreweg het grootste aandeel van de borgstellingen betreft het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Overigens is het risico van deze borgstellingen gering door de zekerheidsstructuur.

Staat van borg- en garantstellingen

Geldnemer	Hoofdsom	Percentage borgstelling	Boekwaarde ultimo 2017	Geborgd door de gemeente ultimo 2017	Boekwaarde ultimo 2018	Geborgd door de gemeente ultimo 2018
<u>Overige</u>						
N.V. HVC	diverse	18,15%	111.622.500	12.377.071	114.404.751	12.622.461
Stichting Schietsport Drechtstreek	110.000	100,00%	53.875	53.875	43.875	43.875
Subtotaal overige			111.676.375	12.430.946	114.448.626	12.666.336
<u>Woningbouw</u>						
Woningbouwvereniging Heerjansdam	993.234	100,00%	883.647	883.647	845.084	845.084
Woningbouwvereniging Heerjansdam	695.242	100,00%	664.669	664.669	633.690	633.690
Stichting Swinhove Groep	1.614.063	100,00%	1.151.190	1.151.190	1.079.284	1.079.284
Subtotaal woningbouw			2.699.506	2.699.506	2.558.058	2.558.058
<u>Waarborgfonds Sociale Woningbouw</u>						
Woonkracht10	125.000.000	50%	135.018.000	67.509.000	125.000.000	62.500.000
Woningbouwvereniging Heerjansdam	17.192.000	50%	13.338.000	6.669.000	12.697.000	6.348.500
Stichting Trivire	56.183.000	50%	50.683.000	25.341.500	49.741.000	24.870.500
Subtotaal Waarborgfonds Sociale Woningbouw			199.039.000	99.519.500	187.438.000	93.719.000
Totaal			313.414.881	114.649.952	304.444.684	108.943.394

Begrotingsrechtmatigheid

	Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
1 Jeugd en Onderwijs	-15.301	566	-14.735	-15.202	706	-14.495	99	140	240
2 Welzijn en Zorg	-15.363	1.308	-14.055	-15.670	2.121	-13.549	-307	813	506
3 Cultuur, Sport en Recreatie	-3.250	0	-3.250	-3.227	7	-3.220	23	7	30
4 Veiligheid	-3.207	302	-2.905	-3.244	322	-2.922	-37	19	-18
5 Economie en Arbeidsmarkt	-29.638	16.679	-12.959	-29.607	16.764	-12.844	30	84	115
6 Bestuur en Dienstverlening	-6.272	1.293	-4.979	-6.404	1.837	-4.567	-132	545	412
7 Wonen en Bouwen	-6.143	1.604	-4.539	-5.976	1.616	-4.360	167	12	179
8 Inrichting van de gemeente	-9.282	9.034	-248	-6.748	6.673	-74	2.534	-2.360	173
9 Openbaar gebied	-27.629	16.465	-11.164	-26.086	15.756	-10.330	1.543	-709	835
10 Financiën	-1.044	0	-1.044	-917	22	-895	127	22	149
<i>Subtotaal programma's</i>	<i>-117.128</i>	<i>47.252</i>	<i>-69.876</i>	<i>-113.080</i>	<i>45.825</i>	<i>-67.256</i>	<i>4.048</i>	<i>-1.427</i>	<i>2.621</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	0	10.901	10.901	0	11.090	11.090	0	189	189
Algemene uitkering	0	67.191	67.191	0	67.294	67.294	0	104	104
Dividend	0	1.290	1.290	0	1.288	1.288	0	-1	-1
Saldo van de financieringsfunctie	370	179	550	415	154	569	45	-25	19
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>370</i>	<i>79.561</i>	<i>79.931</i>	<i>415</i>	<i>79.827</i>	<i>80.242</i>	<i>45</i>	<i>266</i>	<i>311</i>
<i>Overhead</i>	<i>-13.224</i>	<i>154</i>	<i>-13.070</i>	<i>-13.334</i>	<i>242</i>	<i>-13.092</i>	<i>-110</i>	<i>88</i>	<i>-22</i>
<i>Vennootschapsbelasting</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo van baten en lasten	-129.982	126.966	-3.016	-126.000	125.893	-107	3.982	-1.073	2.909

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarstukken hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is er mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding kan in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere baten. Begrotingsonderschrijdingen zijn in principe niet onrechtmatig tenzij deze in strijd zijn met het beleid dat de raad heeft vastgesteld.

Met het vaststellen van het controleprotocol, op 11 december 2018, geeft de raad aan welke overschrijdingen van de begroting rechtmatig dan wel onrechtmatig worden geacht.

Bij de analyse van begrotingsrechtmatigheid moet in ieder geval aan de volgende elementen aandacht worden besteed:

- de oorzaak van de afwijking
- de relatie met de prestaties
- de passendheid in het beleid
- de dekking vanuit andere programma's (alternatieve dekking)
- mogelijke eerdere informatievoorziening over de afwijking aan de raad
- eventueel de mate van verwijtbaarheid.

Toelichting op begrotingsoverschrijdingen lasten en onderschrijdingen baten ten aanzien van de programma's

Aan de hand van de criteria genoemd in het controleprotocol kunnen we de volgende conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de programma's. De overschrijding van de lasten van programma 4 is gering. Om deze reden geven we hier geen analyse van.

Programma 2 Welzijn en Zorg

Oorzaak van de afwijking

De hogere lasten van € 307.000 worden grotendeels veroorzaakt door een onderbesteding op PGB's volwassenen van € 473.000. De Sociale Verzekeringsbank voert de administratie op de PGB's uit. Zij hebben ons dit bedrag uitgekeerd (hogere bate). In overeenstemming met de financieringsafspraken worden de onder- en overbestedingen verrekend met de Sociale Dienst Drechtsteden (hogere lasten). Het saldo is uiteindelijk nul.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De hogere lasten worden gedekt door hogere baten, namelijk de uitkering van de Sociale Verzekeringsbank, die de administratie op de PGB's uitvoert.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Conclusie

De overschrijding van de lasten is rechtmatig.

Programma 6 Bestuur en dienstverlening

Oorzaak van de afwijking

De hogere lasten van € 132.000 worden grotendeels veroorzaakt door:

- een extra storting in de voorziening wethouderspensioenen van € 77.000;
- hogere afdracht rijksleges van € 46.000.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De hogere lasten worden gedekt door hogere baten binnen hetzelfde programma.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Conclusie

De overschrijding van de lasten is rechtmatig.

Programma 8 Inrichting van de gemeente

Oorzaak van de afwijking

De lagere baten van € 2.360.000 worden grotendeels veroorzaakt door lagere baten bouwgrond-exploitaties van € 2.643.000.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De lagere baten worden gedekt door lagere lasten binnen hetzelfde programma.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Conclusie

De overschrijding van de lasten is rechtmatig.

Programma 9 Openbaar gebied

Oorzaak van de afwijking

De lagere baten van € 709.000 worden grotendeels veroorzaakt door:

- lagere baten subsidie geluidsaneringen diverse woningen van de B-lijst van € 341.000;
- lagere baten afvalinzameling van € 271.000;
- lagere baten riolering van € 78.000.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De lagere baten worden gedekt door lagere lasten binnen hetzelfde programma.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Conclusie

De overschrijding van de lasten is rechtmatig.

Overhead

Oorzaak van de afwijking

De hogere lasten worden grotendeels veroorzaakt door een lagere doorberekening aan investeringsprojecten van € 97.000.

Relatie met prestaties

Er is geen relatie met prestaties.

Passendheid in het beleid

De activiteiten passen binnen het beleid.

Dekking vanuit andere programma's

De lagere baten worden gedekt door lagere lasten binnen hetzelfde programma.

Mogelijke eerdere informatievoorziening aan de raad

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Mate van verwijtbaarheid

De afwijking is na het opstellen van de Tweede Bestuursrapportage 2018 en tijdens het opstellen van de Jaarstukken 2018 bekend geworden.

Conclusie

De overschrijding van de lasten is rechtmatig.

Toelichting op begrotingsoverschrijdingen ten aanzien van de kredieten

Aan de hand van de criteria genoemd in het controleprotocol kunnen we de volgende conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de kredieten.

In de bijlage Investeringsprogramma maken we een analyse van de realisatie van de investeringen ten opzichte van de beschikbaar gestelde kredieten. Per programma, waarin investeringen voorkomen, geeft dit het volgende beeld.

Programma's	Geactualiseerd krediet	Realisatie (lasten en baten)	Restant krediet
Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie	140	120	20
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	24	24	-
Programma 7 Wonen en Bouwen	2.102	1.830	272
Programma 8 Inrichting van de gemeente	2	3	-1
Programma 9 Openbaar gebied	8.201	6.636	1.564
Programma 10 Financien	64	54	10
Programma 12 Overhead	255	258	-3
Totalen	10.788	8.926	1.862

(bedragen * € 1.000)

Uit het bovenstaande blijkt dat er alleen marginale overschrijdingen zijn op programmaniveau.

Investeringsprogramma

Inleiding

Met het vaststellen van de jaarverantwoording sluit u de begrotingscyclus 2018 af, ook voor het investeringsprogramma.

Er kunnen en zullen altijd redenen zijn waarom projecten vertragen, versnellen, duurder worden of juist goedkoper uitvallen. Doordat gemeentelijke investeringen een groot beslag leggen op de gemeentelijke middelen, is een zo strak mogelijke, maar wel flexibele planning noodzakelijk. In deze jaarrekening geven wij aan waar de afwijkingen zijn opgetreden ten opzichte van de in de Tweede Bestuursrapportage 2018 geactualiseerde beschikbare kredieten.

Veel voorkomend fenomeen, is het later tot uitvoering komen van investeringen dan gepland. We noemen een aantal belangrijke facetten die (gedeeltelijk) buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen, maar wel van invloed zijn op het tempo van uitvoering:

- werkzaamheden door externen (aannemers, et cetera) met een eigen planning
- participatietrajecten (overleg met betrokkenen, zoals bewoners)
- weersomstandigheden
- situatie in de ondergrond (kabels, leidingen, verzakkingen, et cetera)
- niet uit kunnen voeren in een bepaalde periode (bijvoorbeeld oktober-april aan de dijken, op last van het waterschap).

Van het totaal aan geactualiseerde kredieten van per saldo € 10,8 miljoen, is € 8,9 miljoen uitgegeven; aan restantkredieten blijft dan € 1,9 miljoen over. Dit levert een realisatiepercentage van 83% op voor het jaar 2018.

In de tabel hieronder is weergegeven op totaalniveau per programma waar er sprake is van restantkredieten en wat het voorstel is voor het restant: overbrengen, bijramen of aframen.

Totaal overzicht Investeringsprogramma 2018

Programma's	Geactualiseerd krediet	Realisatie (lasten en baten)	Restant krediet	Over te brengen naar 2019	Bij te ramen	Af te ramen
Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie	140	120	20	20	-	-
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening	24	24	-	-	-	-
Programma 7 Wonen en Bouwen	2.102	1.830	272	255	-	17
Programma 8 Inrichting van de gemeente	2	3	-1	-1	-	-
Programma 9 Openbaar gebied	8.201	6.636	1.564	1.624	-43	-17
Programma 10 Financien	64	54	10	5	-	5
Programma 12 Overhead	255	258	-3	-3	-	-
Totaal	10.788	8.926	1.862	1.900	-43	5

(bedragen * € 1.000)

Hieronder gaan wij nader in op de afwijkingen die substantieel van aard zijn en/of bestuurlijk relevant.

Over te brengen kredieten

Als er sprake is van een restant op het ter beschikking gestelde krediet én er nog werkzaamheden plaatsvinden in 2019, dient de raad het overbrengen van een restantkrediet naar het volgende jaar te autoriseren om dat mogelijk te maken. Daarnaast komt het veel voor dat werken wel inhoudelijk zijn

afgerond maar nog niet definitief afgerekend. Bij de Eerste bestuursrapportage van 2019 kan dan een en ander verwerkt worden.

Soms is er sprake van een negatief restant, in dat geval wordt het negatieve restant ook overgebracht, en komt daarmee in mindering op het beschikbare krediet van 2019.

Voor een bedrag van per saldo € 1,9 miljoen wordt via deze jaarrekening autorisatie verleend om over te brengen naar 2019.

Hieronder volgt een toelichting op de kredieten, waarbij het over te brengen bedrag groter is dan € 25.000. Voor de leesbaarheid wordt de volgorde aangehouden, waarin de kredieten ook in de de-tailtabel op het einde van deze bijlage worden gepresenteerd.

Naam van investering	Over te brengen bedrag	Toelichting
Uitbreiding De Develhoek	95	In de Tweede Bestuursrapportage is melding gemaakt dat de realisatie van de soliaire uitbreiding eind 2018 start en het krediet voor de bouw alsmede eerste inrichting doorschuift.
Vorbereidingskrediet nieuwbouw Zwembad	150	Om verder krachtig aan de slag te kunnen met de planvorming voor de toekomstige zwemvoorziening is het voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Het vervolgproces volgens raadsbesluit 2018-15067 vindt hoofdzakelijk in 2019 plaats.
Vervanging riolering en reconstructie Colijnweg *	96	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Vervanging riolering Officiersvliet Noord/Zuid (uitgaven)	156	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Vervanging riolering en reconstructie Heer Oudelands Ambacht *	238	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Vervanging riolering Schildersbuurt	48	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Vervanging riolering en reconstructie Kort Ambacht West 2e fase *	50	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Vervanging riolering Burg de Bruinelaan	51	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Vervanging riolering en reconstructie Ooievaarsplein *	61	Rioolwerk moet worden afgemaakt na vernieuwen waterleiding Oasen (uitvoering maart 2019). Reconstructie uitgesteld naar 2019 (april 2019).
Vervanging riolering en reconstructie HJD Sportlaan Nijverheidsstr. *	79	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Kade Zomerlust en Maasplein	26	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Reconstructie Lindtsedijk (Grote Lindt West - uitgaven)	30	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Reconstructie De Geerweg	194	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Reconstructie Meerderevoort	128	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Reconstructie winkelcentrum Walburg	27	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Bestrating Julianadorp	39	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Aanleg vrachtwagenparkeerplaatsen Uilenkade	80	Het krediet is beschikbaar gesteld voor de aanleg van vrachtwagenparkeer-plaatsen als compensatie voor de (fysiek nog) te onttrekken parkeerplaatsen voor het pand Lindtsedijk 14. Het plantvak, dat op deze plek gepland is, wordt pas in 2019 aangelegd. Pas daarna kan worden besloten of de aanleg van de alternatieve vrachtwagenparkeerplekken noodzakelijk is.
Aanpassing silo/veldschuur werf	73	De werkzaamheden zijn uitgelopen ten opzichte van de planning, voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de 1e voortgangsrapportage grote projecten 2019.
Alle mutaties < € 25.000	279	
Totaal	1.900	

* Deze investeringen bestaan administratief uit twee investeringskredieten: één voor de reconstructie en één voor de riolering. Deze splitsing is nodig vanwege de verschillende gebruiksduur en het feit dat (alleen) voor de

kosten van de riolering een heffing in rekening wordt gebracht. In de detailtabel hieronder worden de kredieten en overbrengingsbedragen apart benoemd.

Bij- en af te ramen kredieten (tekorten, respectievelijk overschotten op kredieten):

Door het afronden van investeringen kunnen in totaal 16 kredieten worden afgesloten. Dit levert een onderschrijding van de ter beschikking gestelde kredieten op, van € 12.000. Dit voordeel bestaat uit onderschrijdingen voor een totaal van € 58.000 minus overschrijdingen van € 46.000, verdeeld over de 16 investeringen. Daarnaast wordt op de lopende kredieten € 7.000 overschrijding afgeraamd, deze post minus de onderschrijding van € 12.000 levert het af te ramen saldo van € 5.000 op.

De inkomsten Reconstructies Lindtsedijk West en Oost geven de grootste afwijking tussen omvang krediet en realisatie. De bijstellingen gedurende de uitvoering van de reconstructie zijn van invloed geweest op de uitgaven en daarmee de subsidie inkomsten, die definitief zijn vastgesteld.

Onder de "bij te ramen" categorie is een aanvulling opgenomen van € 43.000 voor de Reconstructie en Vervanging riolering Eikenboomstraat voor respectievelijk € 17.000 en € 26.000. De overige afwijkingen zijn kleiner dan € 25.000 en daarmee niet substantieel van aard.

Detailtabel verloop investeringskredieten 2018

INVESTERINGSPLAN JAARSCHIJF 2018		(bedragen * € 1.000)			
	Krediet afsluiten	omvang krediet (BURAP-2)	realisatie	restant over te hevelen	restant af te sluiten
INVESTERINGEN MET ECONOMISCH NUT					
Programma 6 Bestuur en Dienstverlening					
Aanschaf I-pads nieuwe raad 2018	x	24	24	-	-
Totaal Programma 6 Bestuur en Dienstverlening		24	24	-	-
Programma 7 Wonen en Bouwen					
Verbetering duurzaamheid gebouwen sport	x	143	168		-25
Verbetering duurzaamheid gebouwen welzijn		68	43	10	15
Renovatie HSV 1 softbalveld	x	11	11		-
Ontijzeringsinstallaties sportvelden		16	16	-	
Renoveren 5 velden complex Develstein (uitgaven)	x	5	9		-4
Renoveren veld A vv Heerjansdam	x	165	179		-14
Investerings capaciteit sportcomplex Bakestein (uitgaven)	x	1.294	1.257		37
Akoestische aanpassingen Sporthal Den Dam	x	65	59		6
Renoveren kleedkamers Develhal	x	90	89		1
Uitbreiding De Develhoek		95	-	95	
Vorbereidingskrediet nieuwbouw Zwembad		150	-	150	
Totaal Programma 7 Wonen en Bouwen		2.102	1.830	255	17
Programma 8 Inrichting van de gemeente					
Aanleg parkeerplaatsen Stadsbrug en Scheepmakerij	x	2	3		-1
Totaal Programma 8 Inrichting van de gemeente		2	3	-	-1

INVESTERINGSPLAN JAARSCHIJF 2018 (bedragen * € 1.000)					
	Krediet afsluiten	omvang krediet (BURAP-2)	realisatie	restant over te hevelen	restant af te sluiten
INVESTERINGEN MET ECONOMISCH NUT - vervolg					
Programma 9 Openbaar gebied					
Ruimen algemene graven	x	10	13		-3
Modernisering accommodaties begraafplaatsen		14	-	14	
Vervanging speeltoestellen 2018	x	400	399		1
Beschoeiing sloten en vijvers 2018	x	162	162		0
Vervanging riolering Colijnweg		81	31	50	
Vervanging riolering Heerjansdam (uitgaven)		65	54	11	
Vervanging riolering Heerjansdam (inkomsten)		-116	-116	0	
Vervanging riolering Officiersvliet Noord/Zuid (uitgaven)		264	108	156	
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht		879	736	143	
Vervanging riolering Schildersbuurt		290	173	48	69
Vervanging riolering Jeroen Boschlaan		23	13	10	
Vervanging riolering Kort Ambacht West 2e fase		126	59	25	42
Vervanging riolering Develpoort		51	35	16	
Vervanging riolering Burg de Bruinelaan		126	75	51	
Vervanging riolering Kort Ambacht Noord		37	36	1	
Vervanging riolering winkelcentrum Walburg		89	77	12	
Vervanging riolering Sterrenbuurt (fase 3)		65	54	11	
Vervanging riolering Lindelaan		84	75	9	
Vervanging riolering Leeuwerikplein		105	113	-8	
Vervanging riolering Ooievaarsplein		106	79	27	
Vervanging riolering Witte de Withstraat		47	30	17	
Vervanging riolering Moermond westzijde		668	667	1	
Vervanging riolering Heerjansdam extra straten		11	12	-1	
Vervanging riolering Eikenboomstraat		47	58	15	
Vervanging riolering HJD Sportlaan Nijverheidsstr.		137	108	29	
Vervanging riolering da Costastraat		11	6	5	
Kade Zomerlust en Maasplein		66	40	26	
Totaal Programma 9 Openbaar gebied		3.848	3.096	668	109
Programma 10 Financien					
Vervanging tractie buitenruimte 2018		59	54	5	
Verbetering parkeerterrein gemeentewerf	x	5	-		5
Totaal Programma 10 Financien		64	54	5	5
Programma 12 Overhead					
Duurzaamheidsmaatregelen Oude Raadhuis		50	47	3	
Duurzaamheidsmaatregelen Bestuurlijk Knooppunt		205	212	-7	
Totaal programma 12 Overhead		255	258	-3	-
TOTAAL INVESTERINGEN MET EEN ECONOMISCH NUT		6.295	5.265	925	131

INVESTERINGSPLAN JAARSCHIJF 2018 (bedragen * € 1.000)					
	Krediet afsluiten	omvang krediet (BURAP-2)	realisatie	restant over te hevelen	restant af te sluiten
INVESTERINGEN MET MAATSCHAPPELIJK NUT					
Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie					
Aanleg evenemententerrein Develpark		140	120	20	
Totaal Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie		140	120	20	-
Programma 9 Openbaar gebied					
Reconstructie Burgemeester de Bruinelaan		31	19	12	
Reconstructie /Herinrichting Heerjansdam		13	11	2	
Reconstructie Develpoort		29	20	9	
Reconstructie Officiersvliet Noord/Zuid		23	9	14	
Reconstructie Kort Ambacht Noord		33	32	1	
Reconstructie Sterrenbuurt (fase 3)		35	29	6	
Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt West - uitgaven)		500	450	30	20
Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt West - inkomsten)		-665	-240		-425
Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt Oost- uitgaven)		868	862		6
Reconstructie Lindtsedijk (Groote Lindt Oost- inkomsten)		-300	-471		171
Reconstructie De Geerweg		459	265	194	
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht		585	490	95	
Reconstructie Schildersbuurt		87	52	14	21
Reconstructie Colijnweg		75	29	46	
Reconstructie Meerdervoort		483	355	128	
Reconstructie Kort Ambacht West (2e fase)		122	57	25	40
Vorbereiding HOV-D Koninginneweg		216	206	10	
Renovatie hoofdrijbaan Bootjessteeg		338	297	7	34
Reconstructie winkelcentrum Walburg		198	171	27	
Reconstructie Leeuwerikplein		140	150	-10	
Reconstructie Ooievaarsplein		134	100	34	
Reconstructie Witte de Withstraat		53	33	20	
Reconstructie Molenvliet	x	12	12		-
Reconstructie Heerjansdam extra straten		5	6	-1	
Reconstructie Eikeboomstraat		26	32	11	
Bestrating Julianadorp		88	49	39	
Reconstructie Jeroen Boschlaan		52	29	23	
Reconstructie Oudemaasweg	x	11	4		7
Reconstructie Lindelaan (west)		107	95	12	
Reconstructie HJD Sportlaan Nijverheidsstr.		233	183	50	
Reconstructie da Costastraat		14	7	7	
Aanleg vrachtwagenparkeerplaatsen Uilenkade		80	-	80	
Aanschaf machines/materialen strooien	x	7	7		-
Aanpassing silo/veldschuur werf		261	188	73	
Totaal Programma 9 Openbaar gebied		4.353	3.540	956	-126
TOTAAL INVESTERINGEN MET MAATSCHAPPELIJK NUT		4.493	3.660	976	-126
TOTALEN INVESTERINGEN		10.788	8.926	1.900	5

Bijlagen

SISA

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties													
Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019													
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteits-eisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)							
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie							
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04							
			€ 405.618	€ 0	€ 197.784	€ 124.329							
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid							Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08							Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09
		1											Ja
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (Sisa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen						
		Provinciale beschikking en/of verordening				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen						
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen											
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05						
		1	DOS-2013-0002148	€ 0	€ 0								
		Kopie beschikingsnummer		Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10						
		1	DOS-2013-0002148	€ 0	€ 0		Nee						
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslaawaai	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerkant o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T						Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslaawaai											
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)											
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05						Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
		1	lenM/BSK-2016/33468	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.836						€ 0
		2	lenM/BSK-2016/33477	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.907						€ 0
		Kopie beschikingsnummer		Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T						Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11						Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
		1	lenM/BSK-2016/33468	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0						Nee
		2	lenM/BSK-2016/33477	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0						Nee
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ						Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente						Gemeente
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05						Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0						€ 0
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen		Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)						Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
		Gemeente		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente						
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)						I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11						Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0						Nee

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2017 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
			060642 Gemeente Zwijndrecht Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	€ 14.975,176 Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	€ 319,364 Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	€ 831,968 Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	€ 4,602 Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	€ 36,781 Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2018 Besluit	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	€ 111 Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	€ 33,415	€ 7,683	€ 0	€ 370,964
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14				
			060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 0				
			Besteding (jaar T) levensonderhoud gewestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gewestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017 Besluit	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0 Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	€ 0 Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	€ 0 Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	€ 0	€ 0	€ 0
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017 Besluit	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gewestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gewestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			060642 Gemeente Zwijndrecht Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	€ 8,664 Besteding (jaar T-1) Bob	€ 10,000 Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	€ 5,137 Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	€ 9,276	€ 10,732
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017 Besluit	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 0	€ 0	€ 0		

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma/taakvelden	Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 1 Jeugd en Onderwijs</i>			
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.071	701	-1.370
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-18	0	-18
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-413	0	-413
6.2 Wijkteams	-1.677	0	-1.677
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-8.092	-15	-8.107
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-1.674	0	-1.674
7.1 Volksgezondheid	-1.257	21	-1.236
<i>Subtotaal Programma 1 Jeugd en Onderwijs</i>	<i>-15.202</i>	<i>706</i>	<i>-14.495</i>
<i>Programma 2 Welzijn en Zorg</i>			
0.10 Mutaties reserves	-743	1.456	713
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-9	0	-9
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.735	62	-3.673
6.2 Wijkteams	-2.010	18	-1.992
6.3 Inkomensregelingen	-43	0	-43
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-656	0	-656
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-8.042	576	-7.466
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-194	1.462	1.268
7.1 Volksgezondheid	-980	3	-978
<i>Subtotaal Programma 2 Welzijn en Zorg</i>	<i>-16.413</i>	<i>3.576</i>	<i>-12.836</i>
<i>Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie</i>			
0.10 Mutaties reserves	0	30	30
5.1 Sportbeleid en activering	-1.633	0	-1.633
5.2 Sportaccommodaties	-40	0	-40
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-222	4	-219
5.6 Media	-1.242	0	-1.242
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-78	3	-75
8.3 Wonen en bouwen	-13	0	-13
<i>Subtotaal Programma 3 Cultuur, Sport en Recreatie</i>	<i>-3.227</i>	<i>37</i>	<i>-3.190</i>
<i>Programma 4 Veiligheid</i>			
0.10 Mutaties reserves	0	8	8
1.1 Verkeer en vervoer	-3.061	306	-2.755
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-114	1	-113
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-69	15	-54
<i>Subtotaal Programma 4 Veiligheid</i>	<i>-3.244</i>	<i>330</i>	<i>-2.914</i>
<i>Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt</i>			
0.10 Mutaties reserves	0	967	967
3.1 Economische ontwikkeling	-382	61	-322
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-969	1.045	76
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-83	90	7
3.4 Economische promotie	-40	0	-40
6.3 Inkomensregelingen	-22.355	15.458	-6.897
6.4 Begeleide participatie	-4.274	110	-4.164
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.495	0	-1.495
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-9	0	-9
<i>Subtotaal Programma 5 Economie en Arbeidsmarkt</i>	<i>-29.607</i>	<i>17.730</i>	<i>-11.877</i>

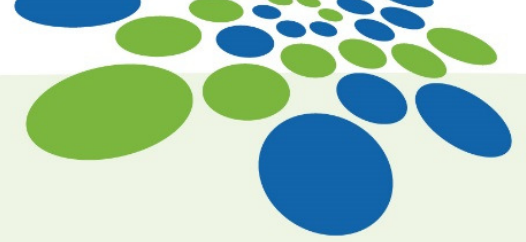

Programma/taakvelden	Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 6 Bestuur en Dienstverlening</i>			
0.1 Bestuur	-3.352	1	-3.351
0.2 Burgerzaken	-2.112	857	-1.254
0.63 Parkeerbelasting	0	41	41
0.10 Mutaties reserves	0	92	92
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-50	25	-25
2.2 Parkeren	-10	0	-10
6.2 Wijkteams	-6	0	-6
8.3 Wonen en bouwen	-874	913	39
<i>Subtotaal Programma 6 Bestuur en Dienstverlening</i>	<i>-6.404</i>	<i>1.929</i>	<i>-4.475</i>
<i>Programma 7 Wonen en Bouwen</i>			
0.10 Mutaties reserves	-283	362	79
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-46	67	21
2.1 Verkeer en vervoer	-65	52	-13
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.576	38	-1.538
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-645	0	-645
5.2 Sportaccommodaties	-1.473	675	-797
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-49	45	-4
5.5 Cultureel erfgoed	-22	-2	-24
5.6 Media	-16	47	31
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-96	22	-74
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.047	308	-739
8.3 Wonen en bouwen	-941	364	-577
<i>Subtotaal Programma 7 Wonen en Bouwen</i>	<i>-6.259</i>	<i>1.979</i>	<i>-4.280</i>
<i>Programma 8 Inrichting van de gemeente</i>			
0.10 Mutaties reserves	-2.290	1.505	-786
2.1 Verkeer en vervoer	-30	132	102
2.2 Parkeren	7	74	81
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-910	650	-260
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-538	87	-451
5.5 Cultureel erfgoed	-59	0	-59
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.160	777	-383
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-49	0	-49
8.1 Ruimtelijke Ordening	-1.503	487	-1.017
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-2.233	3.828	1.595
8.3 Wonen en bouwen	-273	639	366
<i>Subtotaal Programma 8 Inrichting van de gemeente</i>	<i>-9.038</i>	<i>8.178</i>	<i>-860</i>

Programma/taakvelden	Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 9 Openbaar gebied</i>			
0.63 Parkeerbelasting	0	312	312
0.64 Belastingen overig	-109	212	102
0.8 Overige baten en lasten	-5	430	425
0.10 Mutaties reserves	-598	1.154	556
1.1 Verkeer en vervoer	-5	0	-5
2.1 Verkeer en vervoer	-6.366	515	-5.851
2.2 Parkeren	-365	46	-319
2.3 Recreatieve Havens	-5	5	0
2.4 Economische Havens en waterwegen	-161	66	-95
2.5 Openbaar vervoer	-142	0	-142
5.2 Sportaccommodaties	-1.095	0	-1.095
5.4 Musea	-3	0	-3
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.596	100	-3.496
6.3 Inkomensregelingen	-1.144	0	-1.144
7.2 Riolering	-4.918	6.778	1.859
7.3 Afval	-6.213	6.394	181
7.4 Milieubeheer	-1.102	23	-1.078
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-857	877	20
<i>Subtotaal Programma 9 Openbaar gebied</i>	<i>-26.684</i>	<i>16.911</i>	<i>-9.774</i>
<i>Financiën</i>			
0.5 Treasury	-28	0	-28
0.61 OZB woningen	-79	0	-79
0.62 OZB- niet woningen	-278	0	-278
0.64 Belastingen overig	-510	0	-510
0.8 Overige baten en lasten	-21	22	1
0.10 Mutaties reserves	-572	0	-572
<i>Subtotaal Financiën</i>	<i>-1.489</i>	<i>22</i>	<i>-1.466</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>			
0.5 Treasury	415	1.442	1.857
0.61 OZB woningen	0	4.742	4.742
0.62 OZB- niet woningen	0	4.972	4.972
0.64 Belastingen overig	0	1.376	1.376
0.7 Alg.uitk.overige uitk.Gemeentefonds	0	67.294	67.294
<i>Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>415</i>	<i>79.827</i>	<i>80.242</i>
<i>Overhead</i>			
0.4 Overhead	-13.334	242	-13.092
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	-185	1.299	1.114
<i>Subtotaal Overhead</i>	<i>-13.519</i>	<i>1.541</i>	<i>-11.978</i>
<i>Vennootschapsbelasting</i>			
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0
<i>Subtotaal Vennootschapsbelasting</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Totaal	-130.671	132.766	2.095

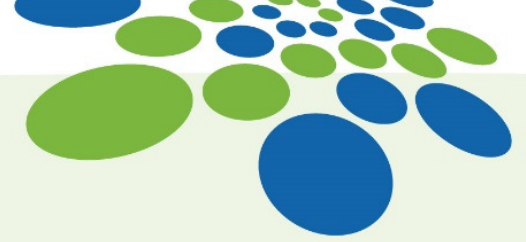
- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Overige gegevens

Controleverklaring

JAARVERANTWOORDING 2018
GEMEENTE ZWIJNDRECHT